

BILTEN

HRVATSKA NARODNA BANKA

198

Godina XIX • Prosinac 2013.

BILTEN 198

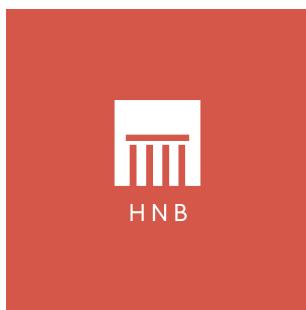
IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Podaci se objavljaju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).
Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1334-0042 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA

BILTEN 198

Zagreb, prosinac 2013.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Površina (km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
Broj stanovnika (mil.)	4,440	4,439	4,442	4,440	4,436	4,434	4,429	4,418	4,280	4,267
BDP (mil. HRK, tekuće cijene) ^a	228.932	247.428	266.652	291.044	318.308	343.412	328.672	323.807	330.171	330.232
BDP (mil. EUR, tekuće cijene)	30.265	33.009	36.034	39.745	43.390	47.543	44.781	44.441	44.412	43.929
BDP po stanovniku (EUR)	6.816	7.436	8.112	8.951	9.781	10.722	10.111	10.060	10.377	10.295
BDP, realna godišnja stopa rasta (%)	5,4	4,1	4,3	4,9	5,1	2,1	-6,9	-2,3	0,0	-2,0
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4
Tekući račun platne bilance (mil. EUR)	-1.870*	-1.390*	-1.963*	-2.658*	-3.136*	-4.256*	-2.334*	-523,3*	-392,1*	-12,9*
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-6,2*	-4,2*	-5,4*	-6,7*	-7,2*	-9,0*	-5,2*	-1,2*	-0,9*	0,0*
Izvoz robe i usluga (% BDP-a)	43,5*	43,2*	42,4*	42,7*	42,2*	41,8*	36,6*	39,9*	42,3*	43,5*
Uvoz robe i usluga (% BDP-a)	50,2*	49,0*	48,6*	49,3*	49,3*	49,8*	40,0*	39,8*	42,1*	42,6*
Inozemni dug (mil. EUR, na kraju razdoblja) ^c	19.884	22.933	25.990	29.725	33.721	40.590	45.427*	46.685*	46.059*	45.019*
Inozemni dug (% BDP-a)	65,7	69,5	72,1	74,8	77,7	85,4	101,4*	105,0*	103,7*	102,5*
Inozemni dug (% izvoza robe i usluga)	151,2*	160,9*	170,0*	175,0*	184,3*	204,1*	277,5*	263,5*	245,4*	235,4*
Opplaćeni inozemni dug (% izvoza robe i usluga) ^{c,d}	21,3	22,5	24,9	37,3	35,1	29,6	46,6	41,9	37,0	38,8
Bruto međunarodne pričuve (mil. EUR, na kraju razdoblja)	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307	9.121	10.376	10.660	11.195	11.236
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	5,2*	4,8*	5,1*	5,3*	5,2*	4,6*	6,9*	7,2*	7,2*	7,2*
Nacionalna valuta: kuna (HRK)										
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 EUR)	7,6469	7,6712	7,3756	7,3451	7,3251	7,3244	7,3062	7,3852	7,5304	7,5456
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	6,1185	5,6369	6,2336	5,5784	4,9855	5,1555	5,0893	5,5683	5,8199	5,7268
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,5642	7,4957	7,4000	7,3228	7,3360	7,2232	7,3396	7,2862	7,4342	7,5173
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	6,7044	6,0312	5,9500	5,8392	5,3660	4,9344	5,2804	5,5000	5,3435	5,8509
Neto pozajmljivanje (+)/zaduživanje (-) konsolidirane opće države (mil. HRK) ^e	-17.380,7	-20.586,0	-25.711,2	-16.349,3
Neto pozajmljivanje (+)/zaduživanje (-) konsolidirane opće države (% BDP-a)	-5,3	-6,4	-7,8	-5,0
Javni dug (% BDP-a) ^f	36,3*	38,2*	38,5*	35,7*	33,3*	30,0*	36,6*	44,9*	51,6*	55,5*
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	14,3	13,8	12,7	11,2	9,6	8,4	9,1	11,8	13,5	15,8
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	43,1	43,5	43,3	43,6	44,2	44,5	43,3	41,1	39,5	38,1

^a Podaci o BDP-u za 2011. i 2012. privremeni su.

^b Stopa inflacije mjerena je indeksom potrošačkih cijena.

^c U sklopu obveza preuzetih u pretpriступnim pregovorima s Europskom komisijom na početku 2008. stupile su na snagu promjene u pravnoj regulativi vezane uz praćenje inozemnog zaduživanja. Stanje inozemnog duga na kraju 2007. prikazano je prema starom sustavu izvještavanja. Da bi se omogućila godišnja usporedba, stanje inozemnog duga na kraju 2007. izračunato je i na osnovi novog sustava izvještavanja, koji pokazuje da bi stanje duga bilo veće za 365 mil. EUR te bi iznosilo 34.086 mil. EUR. Od početka 2009. u primjeni je novi, unaprijedjeni sustav obrade podataka, pri čemu je, radi usporedivosti, izračunato i stanje duga na kraju 2008., koje bi prema tom sustavu bilo veće za 366 mil. EUR te bi iznosilo 40.956 mil. EUR.

^d Otplate inozemnog duga uključuju otplate glavnice s osnove obveznica, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita (isključujući obveze prema vlasnički povezanim poduzećima) te ukupne otplate kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^e Saldo konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 95 iskazan u Izvješću o prekomjernom proračunskom manjku

^f Javni dug je dug opće države. Od 2008. dug HAC-a isključen je iz duga opće države. Podaci su uskladeni s metodologijom ESA 95 i Eurostatovim Priručnikom o državnom deficitu i dugu.

Izvori: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak

2. Kretanja u globalnom okružju

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri

Tečajevi i cjenovna kretanja

Kretanja referentnih kamatnih stopa

Okvir 1. Trošak zaduživanja RH u recentnom razdoblju

3. Agregatna potražnja i ponuda

Agregatna potražnja

Agregatna ponuda

Okvir 2. Neto doprinosi sastavnica agregatne potražnje rastu realnog BDP-a

4. Tržište rada

5. Inflacija

6. Vanjska trgovina i konkurentnost

Okvir 3. Izvozna intenzivnost hrvatskih nefinansijskih poduzeća

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala

Uvjeti financiranja

Tokovi kapitala s inozemstvom

8. Monetarna politika

9. Javne financije

Prihodi, rashodi i transakcije u nefinansijskoj imovini konsolidirane opće države

Manjak i dug konsolidirane opće države

Okvir 4. Procedura pri prekomjernom manjku

10. Odstupanja od prethodne projekcije

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Tablica 1. Usporedni prikaz dviju sektorizacija

Tablica 2. Sektorizacija finansijskih institucija do studenoga 2010.

Tablica 3. Sektorizacija finansijskih institucija od prosinca 2010.

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Tablica B2: Broj kreditnih institucija obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

D. Kreditne institucije

44

Tablica D1: Konsolidirana bilanca kreditnih institucija

44

Tablica D2: Inozemna aktiva kreditnih institucija

45

Tablica D3: Potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti

46

Tablica D3a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti

46

Tablica D4: Potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora

47

Tablica D4a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora

47

Tablica D5: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima

48

Tablica D5a: Distribucija kunske kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima

49

Tablica D5b: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima i prema izvornom dospjeću

50

Tablica D5c: Distribucija kredita kreditnih institucija stanovništvu prema namjeni i valutnoj strukturi

51

Tablica D5d: Distribucija kredita kreditnih institucija za obrtna sredstva i kredita za investicije nefinansijskim trgovackim društvima prema valutnoj strukturi

52

Tablica D6: Depozitni novac kod kreditnih institucija

52

Tablica D7: Kunski depoziti kod kreditnih institucija

53

Tablica D8: Devizni depoziti kod kreditnih institucija

54

Tablica D8a: Valutna struktura oričenih depozita stanovništvu i nefinansijskih trgovackih društava

54

Tablica D8b: Ročna struktura oričenih depozita po sektorima

55

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

56

Tablica D10: Inozemna pasiva kreditnih institucija

57

Tablica D11: Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod kreditnih institucija

58

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod kreditnih institucija

58

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

59

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

59

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

60

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

61

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

62

G. Finansijska tržišta

63

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

63

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrane u eurima

64

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

65

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

66

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

67

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

68

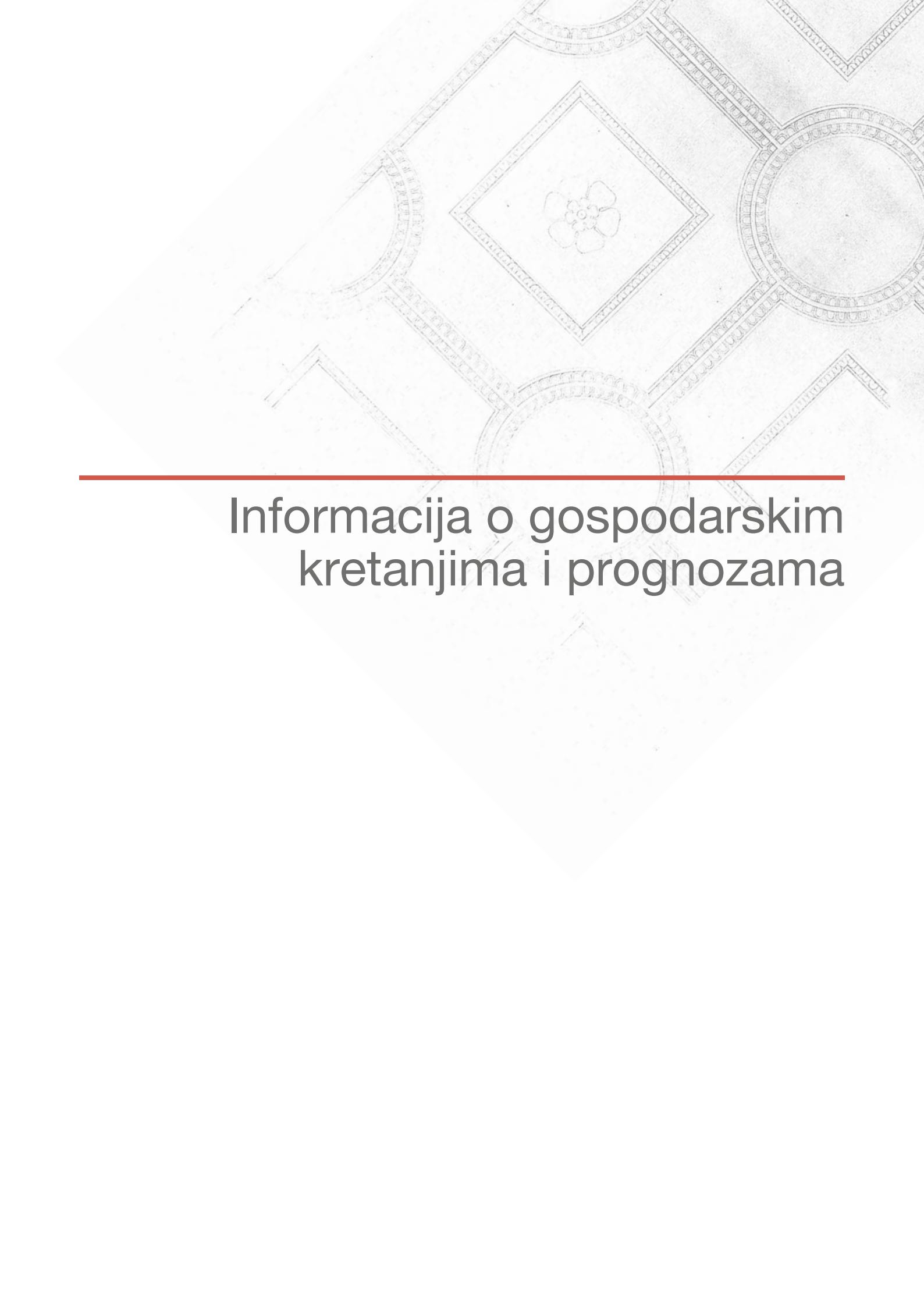
H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

69

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

69

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge	70	Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja	91
Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi	71		
Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja	72	I. Državne financije – izabrani podaci	92
Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja	73		
Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica	75	Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti	92
Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka	76	Tablica I2: Operacije državnog proračuna	93
Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost	77	Tablica I3: Dug opće države	94
Tablica H9: Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke	79	J. Nefinansijske statistike – izabrani podaci	96
Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	80	Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri prozvođačima	96
Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune	81	Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena	97
Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima	82	Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina	98
Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	84	Tablica J4: Prosječne mjesecne neto plaće	98
Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima	85	Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača	99
Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora	87		
Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica	89	Popis banaka i štedionica	101
Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja	90	Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke	102
Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja	90	Kratice i znakovi	103

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak

U 2013. očekuje se pad realnog BDP-a od 0,8%, što će biti peta uzastopna godina obilježena kontrakcijom gospodarske aktivnosti.

Postupan oporavak gospodarstva trebao bi biti potaknut dinamiziranjem izvoza i investicija, no očekivani rast BDP-a u 2014. izrazito je slab (0,7%) i prevladavaju negativni rizici.

U 2014. očekuje se neznatan rast broja zaposlenih i daljnji pad realnih plaća.

Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena mogla bi se u 2014. usporiti na 1,3% u uvjetima nastavka smanjivanja uvoznih cijena, odsutnosti domaćih inflatornih pritisaka s potražne i troškovne strane te stabilnog tečaja kune prema euru.

Trend poboljšavanja salda tekućeg i kapitalnog računa platne bilance nastaviti će se i u 2013., kada se očekuje višak od 1,0% BDP-a. Isti bi se trend mogao nastaviti i u 2014., zahvaljujući očekivanom rastu prihoda od turizma i nešto sporijem rastu manjka robne razmjene.

Za razliku od domaćih uvjeta financiranja, koji su nešto povoljniji nego prethodnih godina, inozemni troškovi zaduživanja povećali su se u drugoj polovini 2013. Troškovi financiranja i nadalje će ovisiti o kretanju premije za rizik na inozemno zaduživanje, pri čemu će važnu ulogu u budućnosti imati vjerodostojno provođenje fiskalne konsolidacije.

Realni bi se BDP u 2013. mogao smanjiti (za -0,8%), pri čemu bi najsnažniji doprinos smanjenju gospodarske aktivnosti mogao biti ostvaren kod izvoza robe i usluga. I domaća potražnja mogla bi dati zamjetan negativan doprinos kretanju BDP-a, s iznimkom državne potrošnje, koja bi prema podacima iz rebalansa proračuna opće države donesenog u studenome mogla blago porasti. Očekivani pad BDP-a nešto je blaži u odnosu na projekciju iz srpnja 2013. u prvom redu zbog povoljnijih kretanja gospodarske aktivnosti ostvarenih tijekom drugog tromjesečja, kada su pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji i uvođenje fiskalnih blagajna otežali procjenu recentnih kretanja gospodarske aktivnosti.

U 2014. se očekuje blagi rast gospodarske aktivnosti (0,7%), određen prije svega dinamiziranjem izvoza i rastom investicija. Istodobno bi se državna potrošnja trebala smanjiti, s obzirom na očekivano pokretanje procedure pri prekomjernom manjku u sklopu Pakta o stabilnosti i rastu, što će zahtijevati fiskalnu konsolidaciju i u 2014. i u 2015. godini. Osobna potrošnja u takvim bi uvjetima mogla stagnirati. U projekcijskom horizontu prevladavaju negativni rizici, povezani s intenzitetom provođenja fiskalne prilagodbe, efektivnim ostvarenjem planiranih investicijskih projekata, kretanjem gospodarske aktivnosti kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera i kretanjem premije za rizik na međunarodnim tržištima.

Nakon privremene stabilizacije i postupnog poboljšavanja uvjeta na tržištu rada u prva dva tromjesečja, u drugoj polovini godine na tržištu rada ponovno prevladavaju negativna kretanja. Na razini cijele 2013. broj zaposlenih mogao bi se tako smanjiti za 1,3%, dok se u sljedeće dvije godine očekuje postupan rast broja zaposlenih u skladu s blagim gospodarskim oporavkom. Međutim, s obzirom na vrlo niske očekivane stope gospodarskog rasta, u projekcijskom se razdoblju može očekivati tek blago poboljšanje uvjeta na tržištu rada, zbog čega bi anketna stopa nezaposlenosti mogla ostati na vrlo visokoj razini (17,0% u 2014. i 16,5% u 2015. godini).

Tijekom trećeg i početkom četvrtog tromjesečja nastavio se trend usporavanja godišnje inflacije potrošačkih cijena prisutan od veljače ove godine, pri čemu se ponajviše smanjio doprinos cijena prehrambenih proizvoda i energije. Ocjijenjeno je da će se prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena usporiti s 3,4% u 2012. na 2,3% u 2013., što je za 0,3 postotna boda niža stopa inflacije u usporedbi s prethodnom projekcijom, uglavnom zbog izrazitijeg učinka pada cijena prehrambenih sirovina na pojefinjenje prehrane u usporedbi s prethodnom projekcijom, a manjim dijelom i zbog sporijeg rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije. Nakon daljnog smanjenja inflacije na 1,3% u 2014., u 2015. se očekuje povećanje na 1,8% u uvjetima blagog oporavka inozemne i domaće potražnje, odnosno zaustavljanja deflacijskih pritisaka iz tih izvora.

Očekivani saldo tekućeg i kapitalnog računa platne bilance mogao bi se u 2013. poboljšati na 1,0% BDP-a. Tome bi, uz povoljna kretanja u turizmu, najviše mogli pridonijeti niži rashodi na računu faktorskih dohodaka, uglavnom povezani s manjom dobiti poslovnih subjekata u vlasništvu nerezidenata. U 2014. saldo bi se mogao nastaviti poboljšavati, zahvaljujući razmijerno povolnjim kretanjima u međunarodnoj razmjeni robe i usluga, potaknutima oporavkom inozemne potražnje. Očekuje se i rast neto transfera iz proračuna EU-a, iako će mogućnost iskorištavanja tih sredstava uvelike ovisiti o pripremljenosti projekata i mogućnosti domaćeg sufinciranja. Kako se domaći gospodarski oporavak u 2015. bude intenzivirao, može se očekivati izraženije pogoršanje salda na računu faktorskih dohodaka, što bi moglo rezultirati ponovnim pogoršanjem ukupnog salda tekućeg računa. Relativni pokazatelji inozemne zaduženosti u cijelom projekcijskom razdoblju mogli bi se postupno poboljšavati do razine od oko 100% BDP-a. Pritom bi doprinos države rastu ukupnoga inozemnog duga trebao postupno jenjavati, kreditne će se institucije vjerojatno nastaviti razduživati, dok će se ostali domaći sektori zaduživati u razmijerno skromnim iznosima.

Smirivanje neizvjesnosti glede dužničke krize članica europodručja i visoka likvidnost međunarodnih finansijskih tržišta nisu se odrazili na snižavanje troška zaduživanja države, što se potvrdilo pri izdavanju državne obveznice u studenome. Za poduzeća je zaustavljen pad kamatnih stopa na kratkoročne kredite, dok kod cijene dugoročnog finansiranja poduzeća i stanovništva nisu zabilježene promjene, pri čemu su kamate na nižim razinama u usporedbi s prethodnim godinama. U takvim se uvjetima u trećem tromjesečju ukupno financiranje poduzeća smanjilo nakon rasta u prvoj polovini godine. Povoljnija kretanja bilježe se jedino za kratkoročno zaduživanje države na domaćem tržištu. U projekcijskom razdoblju očekuje se vrlo blago poboljšanje uvjeta financiranja domaćih sektora i oporavak plasmana kreditnih institucija, čiji je mali rast od oko 1% u

Monetarnom politikom i nadalje će se održavati stabilnost tečaja kune i visoka kunska likvidnost bankovnog sustava, a donesene su nove mjere za poticanje plasmana kreditnih institucija poduzećima u 2014.

U 2013. očekuje se povećanje nominalnoga fiskalnog manjka zbog porasta rashoda za kamate i jednokratnoga gubitka prihoda od PDV-a, dok bi primarni struktturni manjak mogao ostati gotovo nepromijenjen. Iduće godine trebala

2014. ipak okružen brojnim rizicima.

U skladu s dosadašnjim nastojanjima HNB je u prosincu 2013. donio nove mјere s ciljem poticanja kreditne aktivnosti banaka usmjerene prema poduzećima i podupiranja gospodarskog oporavka. Mјere uključuju spuštanje stope obvezne pričuve s 13,5% na 12% od prosinca 2013., uz istodobnu obvezu upisa obveznih blagajničkih zapisa za banke u visini kunske oslobodenih sredstava. HNB će postupno otkupljivati blagajničke zapise ako banke zabilježe rast plasmana poduzećima. Time će se nastaviti i politika visoke likvidnosti monetarnog sustava, kojom se želi povoljno utjecati na uvjete finaniranja, ne dovodeći pritom u pitanje održavanje stabilnosti tečaja domaće valute.

Manjak (ESA 95) opće države u 2013. bi mogao iznositi 5,9% ocijenjenog BDP-a, što je za 1,0 postotni bod više nego u 2012. Povećanje je u najvećoj mjeri posljedica rasta kamatnih rashoda i privremenoga gubitka prihoda od PDV-a zbog promjene obračuna PDV-a pri uvozu dobara iz članica EU-a. Na nepovoljno kretanje manjka snažno je također utjecalo uvođenje neoporezivanja reinvestirane dobiti od siječnja 2013. i uplate u proračun EU-a. S druge strane, rast manjka uvelike je ublažen boljom naplatom prihoda zbog uvođenja fiskalnih blagajna i manjim rashodima za zaposlene. Javni

Tablica 1. Svodna tablica projiciranih makroekonomskih veličina

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)									
BDP	5,1	2,1	-6,9	-2,3	0,0	-2,0	-0,8	0,7	0,9
Osobna potrošnja	6,3	1,3	-7,6	-1,3	0,2	-3,0	-0,8	-0,1	0,6
Državna potrošnja	5,5	0,1	0,4	-2,1	-0,6	-0,8	0,3	-1,6	-1,1
Bruto investicije u fiksni kapital	7,1	8,7	-14,2	-15,0	-6,4	-4,6	-0,7	3,5	4,4
Izvoz robe i usluga	3,7	1,7	-16,2	4,8	2,0	0,4	-1,5	2,3	2,8
Uvoz robe i usluga	6,1	4,0	-21,4	-2,8	1,3	-2,1	-0,7	1,6	2,6
Tržište rada									
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	2,7	2,3	-2,1	-4,2	-1,1	-1,2	-1,3	0,2	0,6
Stopa nezaposlenosti (administrativna)	14,8	13,2	14,9	17,4	17,8	19,0	20,4	20,2	19,6
Stopa nezaposlenosti (anketna)	9,6	8,3	9,1	11,8	13,5	15,8	17,2	17,0	16,5
Cijene									
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	2,3	1,3	1,8
Javne financije (% BDP-a)									
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (EDP – ESA 95) ^a	–	–	-5,3	-6,4	-7,8	-5,0	-5,9	-4,6	-3,8
Struktturni saldo (EDP – ESA 95)	–	–	-4,9	-5,6	-6,8	-3,7	-4,3	-3,8	-3,3
Ukupni fiskalni saldo	-3,0	-2,1	-4,6	-5,4	-5,5	-4,0	-6,7	-5,2	-3,9
Javni dug	33,3	30,0	36,6	44,9	51,6	55,5	64,1	66,8	67,6
Vanjski sektor									
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-7,2	-9,0	-5,2	-1,2	-0,9	0,0	0,9	1,5	1,2
Roba	-21,8	-22,4	-16,1	-12,9	-13,8	-13,8	-14,5	-14,4	-14,4
Usluge	14,7	14,4	12,6	13,0	14,0	14,7	15,3	15,7	15,9
Faktorski dohoci	-2,5	-3,3	-4,0	-3,6	-3,6	-3,6	-2,4	-2,4	-2,8
Tekući transferi	2,4	2,3	2,2	2,4	2,6	2,6	2,5	2,6	2,5
Tekući i kapitalni račun platne bilance (% BDP-a)	-7,2	-8,9	-5,1	-1,0	-0,8	0,1	1,0	1,8	1,7
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	77,7	85,4	101,4	105,0	103,7	102,5	104,2	103,3	100,7
Monetarna kretanja (stope promjene, %)									
Ukupna likvidna sredstva – M4	18,5	4,7	0,1	3,0	1,6	3,2	3,5	3,0	3,4
Ukupna likvidna sredstva – M4 ^b	19,2	4,4	0,4	1,8	0,3	3,1	3,0	2,9	3,3
Plasmani kreditnih institucija privatnom sektoru ^c	15,3	13,4	0,0	6,1	4,9	-3,9	-0,3	-0,1	1,6
Plasmani kreditnih institucija privatnom sektoru ^{b,c}	16,2	11,4	0,3	2,8	3,1	-4,1	-0,8	0,1	1,6

^a Serija podataka o neto pozajmljivanju/zaduživanju (ESA 95) usuglašena je s europskim statističkim uredom Eurostatom.

^b Isključujući utjecaj tečajnih promjena

^c Isključujući se preuzimanje kreditnih obveza brodogradilišta od strane MF-a i smanjenje djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana jedne kreditne institucije koja je dio svojih potraživanja prenijela na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke, stopa rasta plasmana u 2012. godini iznosi 0,6%, a isključujući i utjecaj kretanja tečajeva, 0,4%. Isključujući se metodološke promjene (knjiženje naknada i stečaj Centar banke) te jednokratni povrat kredita HBOR-a, ocijenjena stopa rasta plasmana u 2013. godini iznosi 0,9%, a isključujući i utjecaj kretanja tečajeva, 0,5%. Isključujući se jednokratni povrat kredita HBOR-a početkom 2014. zbog prestanka Programa razvoja gospodarstva, projicirana stopa rasta plasmana u 2014. iznosi 0,6%, a isključujući i utjecaj kretanja tečajeva, 0,8%.

Napomena: Ocjena za 2013. i projekcije za 2014. i 2015. izvedene su iz podataka dostupnih do 30. studenoga 2013.

Izvori: DZS; MF; HNB

bi obilježiti fiskalna konsolidacija jer će se na Hrvatsku primjenjivati pravila Pakta o stabilnosti i rastu EU-a.

U uvjetima u kojima je uključivanje Hrvatske u proceduru pri prekomjernom manjku gotovo sigurno, dodatno jača potreba za dalnjim provođenjem strukturalnih reforma i poboljšanjem izvozne konkurentnosti gospodarstva.

Makroekonomski izgledi

se dug nastavio snažno povećavati, te bi na kraju 2013. mogao iznositi 64% BDP-a. Za 2014. godinu pretpostavlja se da će Hrvatska morati započeti s fiskalnom konsolidacijom zbog pravila Pakta o stabilnosti i rastu. Naime, u recentnom izvješću Europske komisije utvrđeno je da Hrvatska krši pravila Pakta o stabilnosti i rastu prema kriteriju proračunskog manjka i prema kriteriju javnoga duga, što podrazumijeva skorašnji ulazak u proceduru pri prekomjernom manjku. Zemlji članici tada se određuje rok u kojem manjak mora svesti na prihvatljivu razinu, pri čemu godišnji iznos prilagodbe struktturnog salda ne može biti manji od 0,5% BDP-a. Stoga se očekuje da će u 2014. nominalni manjak biti smanjen na 4,6% BDP-a, a prilagodba će se morati nastaviti i u 2015. godini. Korekcija državnih finansija vjerojatno će dovesti do nešto lošijih gospodarskih rezultata u kratkom roku, ali je nužna kako bi se zaustavila neodrživa putanja javnoga duga.

U sljedećem srednjoročnom razdoblju gospodarski rast u Hrvatskoj trebao bi se, prije svega, temeljiti na izvozu i investicijama. Nužno je stoga ubrzati strukturne reforme usmjerenе na poboljšanje poslovne i investicijske klime i osnaživanje izvoznog sektora te intenzivirati priljev inozemnih izravnih ulaganja (posebno u izvozno orijentirane djelatnosti). Postizanje boljih izvoznih rezultata ovisi i o jačanju orientacije domaćih poduzeća na izvoz, što je usko povezano s prisutnošću stranoga kapitala, povoljnijim uvjetima financiranja i gospodarskim okružjem koje omogućuje rast poduzeća.

Tablica 1. prikazuje središnje ocjene/projekcije glavnih makroekonomskih veličina za Hrvatsku u 2013., 2014. i 2015. godini.

2. Kretanja u globalnom okružju

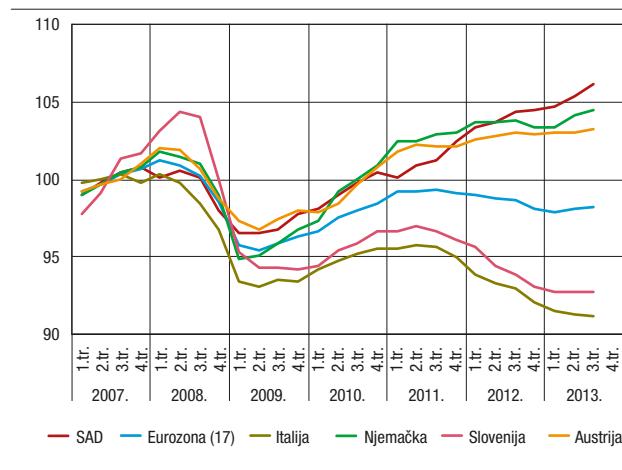
Rast svjetskoga gospodarstva mogao bi iznositi 2,9% u 2013., što je za 0,4 postotna boda manje u odnosu na očekivanja iz srpnja (vidi u Biltenu HNB-a broj 194). U prvih devet mjeseci 2013. svjetsko gospodarstvo bilo je pod utjecajem jačanja gospodarske aktivnosti u razvijenim zemljama i postupnog usporavanja rasta u zemljama s tržištim u nastajanju. Među razvijenim gospodarstvima pozitivnim su se ostvarenjima osobito isticali Japan i SAD, zahvaljujući, između ostalog, provedbi ekspanzivne monetarne politike. Eurozona od drugog tromjesečja također bilježi rast na tromjesečnoj razini, ali dinamika gospodarske aktivnosti i dalje je opterećena negativnim kretanjima u rubnim zemljama članicama. Gospodarstva s tržištim u nastajanju i dale je značajno sudjeluju u ukupnom rastu svjetskoga gospodarstva, ali zamjećuje se trend njihova usporavanja. Nakon što je Fed sredinom rujna odlučio odgoditi najavljeni povlačenje dijela poticanjih mjera monetarne politike, došlo je do postupnog smirivanja situacije na finansijskim tržištima pa su jenjali i deprecijacijski pritisci na valute pojedinih zemalja s tržištim u nastajanju.

U idućem se razdoblju očekuje umjereno jačanje globalne gospodarske aktivnosti, pa bi se realni rast svjetskog BDP-a mogao ubrzati na 3,6% u 2014. te na 4,0% u 2015. godini. Najveći pozitivan doprinos dinamiziranju svjetskoga gospodarstva u 2014. trebao bi osigurati SAD, gdje se očekuje nastavak snažnog oporavka privatne potražnje te sve slabiji negativan doprinos fiskalne konsolidacije. Kada je riječ o ostalim razvijenim gospodarstvima, u Japanu se očekuje nešto niži gospodarski rast nego u 2013., zbog provedbe najavljene fiskalne konsolidacije, dok se za eurozonu očekuje tek blagi gospodarski rast u uvjetima vrlo blagog i sporog oporavka rubnih zemalja, visoke nezaposlenosti i slabe kreditne aktivnosti. U zemljama s tržištim u nastajanju i zemljama u razvoju rast bi se mogao ubrzati na 5,1% u 2014., a zatim na 5,3% u 2015. godini. Glavni rizik za projekciju rasta ove skupine zemalja jest povećanje troškova financiranja nakon što se materijalizira najavljeni porast referentnih kamatnih stopa u SAD-u.

Zbog strukturalnih poteškoća u srednjoročnom se razdoblju očekuje usporen gospodarski oporavak eurozone, pri čemu bi

se stopa rasta mogla tek blago ubrzati, do 1,4% u 2015. godini. Eurozona bilježi gospodarski rast od drugog tromjesečja ove godine, ali je dinamika oporavka vrlo slaba zbog nastavka procesa razduživanja u većem broju zemalja članica. U drugom tromjesečju eurozona je izašla iz recesije ostvarivši rast od 0,3% na tromjesečnoj razini, nakon čega je uslijedio vrlo blagi rast (0,1%) u trećem tromjesečju. Promatraju li se doprinosi pojedinih zemalja članica, slabiji gospodarski rast eurozone u trećem tromjesečju ponajprije odražava usporavanje rasta u Njemačkoj te gospodarski pad u Francuskoj, nakon umjerenog rasta zabilježenog u drugom tromjesečju. U uvjetima potisnute potražnje i slabih izgleda za gospodarski rast stopa inflacije spustila se značajno ispod inflacijskog cilja ESB-a. Oporavak osobne potrošnje odvija se usporeno u uvjetima rekordno visoke nezaposlenosti, niže razine realnog dohotka i bogatstva kućanstava, a u nekim

Slika 1. Bruto domaći proizvod izabranih gospodarstava
desezonirani podaci, stalne cijene, 2007. = 100

Napomena: Podaci za eurozonu odnose se na EA-17.

Izvor:

Eurostat

Tablica 2. Kretanja u svjetskom gospodarstvu i okružju

	2011.	2012.	2013.			2014.			2015.
			Aktualna projekcija	Prethodna projekcija	Δ Prethodna projekcija	Aktualna projekcija	Prethodna projekcija	Δ Prethodna projekcija	Aktualna projekcija
BDP (realne stope promjene, %)									
Svijet	3,9	3,2	2,9	3,3	-0,4	3,6	4,0	-0,5	4,0
Eurozona	1,5	-0,6	-0,4	-0,3	-0,1	1,0	1,1	-0,1	1,4
SAD	1,8	2,8	1,6	1,9	-0,3	2,6	3,0	-0,4	3,4
Zemlje u razvoju i zemlje s tržištema u nastajanju	6,2	4,9	4,5	5,3	-0,8	5,1	5,7	-0,6	5,3
Srednja i Istočna Europa	5,4	1,4	2,3	2,2	0,2	2,7	2,8	-0,1	3,3
Kina	9,3	7,7	7,6	8,0	-0,4	7,3	8,2	-1,0	7,0
GEE Glavni vanjskotrgovinski partneri RH	1,8	0,4	0,3	0,7	-0,3	1,6	1,9	2,3	2,4
Glavni vanjskotrgovinski partneri RH	1,9	0,1	0,3	0,6	-0,3	1,4	1,7	-0,4	1,9
Italija	0,4	-2,4	-1,8	-1,5	-0,3	0,7	0,5	0,2	1,1
Njemačka	3,4	0,9	0,5	0,6	-0,1	1,4	1,5	-0,1	1,4
Slovenija	0,7	-2,5	-2,6	-2,0	-0,6	-1,4	1,5	-3,0	0,9
Austrija	2,8	0,9	0,4	0,8	-0,4	1,6	1,6	0,0	1,8
Bosna i Hercegovina	1,3	-0,7	0,5	0,5	0,0	2,0	2,0	0,0	3,5
Srbija	1,6	-1,7	2,0	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,2
Ostali	2,3	1,9	1,7	2,0	-0,3	2,2	2,4	-0,3	2,4
Realni uvoz vanjskotrgovinskih partnera ^a	4,8	-0,8	1,4	2,3	-0,9	4,0	4,3	-0,3	4,9
Cijene									
HICP u eurozoni	2,7	2,5	1,5	1,6	-0,1	1,5	1,6	-0,1	1,4
Cijene nafte (USD/barel) ^b	111,1	112,0	108,5	105,3	3,2	106,0	99,5	6,4	100,5
Cijene nafte (godišnja stopa promjene)	39,7	0,8	-3,1	-5,9	2,8	-2,3	-5,5	3,2	-5,1
Cijene sirovina bez energije (godišnja stopa promjene)	17,8	-9,8	-1,5	-0,9	-0,6	-4,2	-4,3	0,1	-2,1
EURIBOR 3M (na kraju godine) ^c	1,36	0,19	0,21	0,26	-0,1	0,3	0,4	-0,1	...
Tečaj EUR/USD (prosječni) ^d	1,39	1,29	1,33	1,30	0,0	1,30	1,27	0,0	1,27
Tečaj EUR/CHF (prosječni) ^d	1,23	1,21	1,23	1,23	0,0	1,25	1,25	0,0	1,26

^a IMF (GEE), studeni 2013.; ^b Bloomberg; Brent crude oil futures; ^c Bloomberg; ^d Foreign Exchange Consensus Forecasts, studeni 2013.

Izvor: MMF (WEO), listopad 2013.

zemljama i njihove visoke zaduženosti. Investicijska je aktivnost poduzeća slaba, a njezino se dinamiziranje ne očekuje ni u idućem razdoblju, zbog neizvjesnosti u vezi s izgledima za rast gospodarstva eurozone te visoke zaduženosti poduzeća u pojedinim zemljama članicama. Kreditna aktivnost i dalje je iznimno slaba te restriktivno djeluje na privatnu potražnju, poglavito u rubnim zemljama članicama, što se povezuje s vrlo visokim kreditnim rizikom u tim zemljama. U takvim se uvjetima ponovna integracija finansijskog tržišta eurozone odvija razmjerno sporo.

Prema jesenskim prognozama MMF-a gospodarska aktivnost SAD-a u 2014. mogla bi realno porasti za 2,6% te za 3,4% u 2015. godini. U SAD-u se gospodarski oporavak nastavlja dinamizirati zahvaljujući povoljnim finansijskim uvjetima, postupnom poboljšavanju uvjeta na tržištu rada i uzletu na tržištu kapitala. U trećem tromjesečju realni BDP porastao je za 0,7% na tromjesečnoj razini, nakon 0,6% u prethodnom tromjesečju. Snažan doprinos rastu u trećem tromjesečju dale su bruto investicije, dok je negativan doprinos državne potrošnje bio znatno slabiji nego na početku godine. Očekuje se da će učinci finansalne konsolidacije biti znatno slabiji u 2014., što bi uz daljnje jačanje privatne potražnje trebalo pridonijeti dodatnom jačanju gospodarskog rasta u toj godini. Glavni rizik za projekciju rasta američkoga gospodarstva jest neizvjesnost glede zakonodavnog okvira za zaduživanje američke vlade u nadolazećem razdoblju.

Naime, postojeći zakon o upravljanju proračunom propisuje maksimalnu razinu javnog duga, koja bi prema procjenama mogla biti dosegnuta već u veljači 2014. godine. Izostane li pravovremeni politički dogovor oko povećanja navedenog ograničenja, vlada SAD-a ne bi mogla podmirivati dospjele finansijske obveze, što bi vjerojatno dovelo do snažnih poremećaja na svjetskim finansijskim tržištima. Taj rizik ujedno je i jedan od glavnih rizika za cijelokupno svjetsko gospodarstvo u 2014. godini.

Kinesko bi gospodarstvo u srednjem roku trebalo konvergirati prema održivom, uravnoteženom rastu, pa se tako nakon 7,6% u 2013. očekuje postupno smanjivanje stope rasta do 7,0% u 2015. godini. U Kini je tromjesečni rast realnog BDP-a, nakon 1,9% u drugom tromjesečju, iznosio 2,2% u trećem tromjesečju, pri čemu je pozitivan doprinos rastu dala domaća potražnja, ali i rast izvoza. Zemlje s tržištema u nastajanju i dalje su ključan činitelj rasta svjetskoga gospodarstva, ali stope rasta zamjetno su niže u odnosu na najviše razine ostvarene 2010. godine. Procjenjuje se da bi se nakon 4,5% u 2013. rast gospodarske aktivnosti zemalja s tržištema u nastajanju i zemalja u razvoju mogao ubrzati na 5,1% u 2014. te na 5,3% u 2015. godini. U razdoblju neposredno nakon globalne recesije ove su zemlje doživjele snažan ciklički uzlet potpomognut ekspanzivnom ekonomskom politikom i priljevom inozemnoga kapitala koji je pritjecao zbog visokih prinosa i povoljnih gospodarskih izgleda ovih zemalja te

istodobno rekordno niskih referentnih kamatnih stopa u razvijenim svjetskim gospodarstvima. U takvima su se uvjetima pojedine zemlje suočavale s kreditnom ekspanzijom i postupnom akumulacijom unutarnjih i vanjskih neravnoveža, što ih je učinilo osjetljivima na kolebanja na svjetskim finansijskim tržištima. Taj se rizik djelomično materijalizirao sredinom 2013. nakon što je američki Fed najavio usporavanje dinamike monetarne ekspanzije, što bi dovelo do povećanja kamatnih stopa u SAD-u. Većina zemalja s tržištima u nastajanju nakon toga se suočavala s djelomičnim odljevom kapitala, a mnoge od njih odlučile su deviznim intervencijama sprječiti prekomjernu deprecijaciju nacionalnih valuta. Fed je u rujnu odlučio odgoditi povlačenje dijela mera monetarne ekspanzije, ali izvjesno je da će se to u idućem razdoblju ipak dogoditi, zbog čega će nužno porasti i prinosi u SAD-u. Takav razvoj događaja utjecao bi na mogućnost finaniranja, a time i na stopu potencijalnog rasta gospodarstava s tržištima u nastajanju u srednjoročnom razdoblju. Trenutačne projekcije MMF-a predviđaju da će učinci očekivane normalizacije kamatnih stopa ipak biti ograničeni.

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri

U sljedeće dvije godine za većinu hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera predviđa se postupno jačanje gospodarskog oporavka, osim za Sloveniju, u kojoj se blagi gospodarski rast očekuje tek u 2015. godini. Među glavnim vanjskotrgovinskim partnerima Hrvatske iz Europske unije, po povoljnjoj dinamici gospodarske aktivnosti u ovoj godini ističe se Njemačka, a blagi oporavak u trećem tromjesečju ostvarila je i Austrija. S druge strane, Italija i Slovenija, zbog potrebe za dalnjom korekcijom akumuliranih neravnoveža, i dalje se suočavaju s gospodarskim padom. U odnosu na prethodnu projekciju gospodarski su se izgledi osobito pogoršali kod Slovenije, pa su tako očekivane stope rasta slovenskoga gospodarstva za 2013. i 2014. korigirane naniže za 0,6 postotnih bodova, odnosno 3,0 postotna boda u odnosu na ocjenu i projekciju iz srpnja (vidi Tablicu 2.). Što se tiče vanjskotrgovinskih partnera izvan EU-a, Srbija i Bosna i Hercegovina u 2013. bilježe postupno dinamiziranje gospodarske aktivnosti zahvaljujući povoljnim izvoznim ostvarenjima, ali gospodarske su prilike u ovim dvjema zemljama i dalje vrlo nepovoljne.

U Italiji bi stopa promjene realnog BDP-a mogla iznositи $-1,8\%$ u 2013., a u iduće dvije godine predviđa se gospodarski oporavak, uz rast od $0,7\%$ u 2014. i $1,1\%$ u 2015. godini. Gospodarska se aktivnost realno smanjila i u trećem tromjesečju, što je već deveto uzastopno tromjesečje smanjenja. Međutim, intenzitet kontrakcije postupno se usporava, pa je tako nakon $0,9\%$ i $0,6\%$ u prvom i drugom tromjesečju realni pad u trećem tromjesečju iznosio $0,1\%$. Smanjivanje gospodarske aktivnosti tijekom 2013. povezano je s dalnjim slabljenjem domaće potražnje, ali i nepovoljnim ostvarenjima vanjskog sektora. Pritom na potrošnju kućanstava negativno utječu kontinuirano smanjivanje realnog dohotka i negativni trendovi na tržištu rada, investicijska aktivnost poduzeća potisnuta je zbog nepovoljnih izgleda za gospodarski rast i smanjene dostupnosti kredita, a slaba izvozna ostvarenja odražavaju nedostatnu potražnju na glavnim inozemnim tržištima.

Njemačka bi na razini cijele godine mogla ostvariti stopu rasta realnog BDP-a u iznosu od $0,5\%$, a u 2014. i 2015. približno $1,4\%$. Njemačka je i dalje predvodnica rasta gospodarstva eurozone, iako se tromjesečna stopa rasta realnog BDP-a u trećem tromjesečju smanjila na $0,3\%$, s $0,7\%$ u drugom tromjesečju. Izostanak snažnijega gospodarskog rasta zasnovan je na pretpostavci duljeg razdoblja nedostatne potražnje u eurozoni zbog vrlo sporog oporavka u rubnim zemljama članicama. Njemačka je jedina zemlja članica EU-a koja je u 2012. uspjela postići višak

proračuna opće države, a osim toga značajan višak ostvarila je i na tekućem računu platne bilance. Upravo je zbog tog viška na tekućem računu Europska komisija u tijeku provedbe Procedure pri makroekonomskim neravnovežama odlučila Njemačku svestati među zemlje s potencijalnim neravnovežama. Takva odluka Europske komisije odražava stajalište većine ostalih zemalja članica, koje smatraju da Njemačka provedbom politike domaće štednje i izvozne ekspanzije izravno šteti ostalim gospodarstvima EU-a te da bi jačanjem domaće potražnje trebala olakšati oporavak rubnih zemalja članica.

Rast realnog BDP-a Austrije mogao bi u 2013. iznositi $0,4\%$ zahvaljujući laganom gospodarskom oporavku u drugoj polovini godine, a zatim bi se postupno ubrzavao na $1,6\%$ u 2014. i $1,8\%$ u 2015. godini. Austrija je u trećem tromjesečju ostvarila rast realnog BDP-a od $0,2\%$ na tromjesečnoj razini, nakon stagnacije u drugom tromjesečju. Blago dinamiziranje austrijskoga gospodarstva ponajprije je rezultat rasta državne potrošnje te usporavanja pada bruto investicija u odnosu na prethodno tromjesečje. Kratkoročni pokazatelji upućuju na moguće dinamiziranje izvoza u idućim mjesecima, što bi se trebalo pozitivno odraziti i na investicije poduzeća. Očekuje se da će osobnu potrošnju poticati rast realnog dohotka kućanstava u uvjetima niske inflacije.

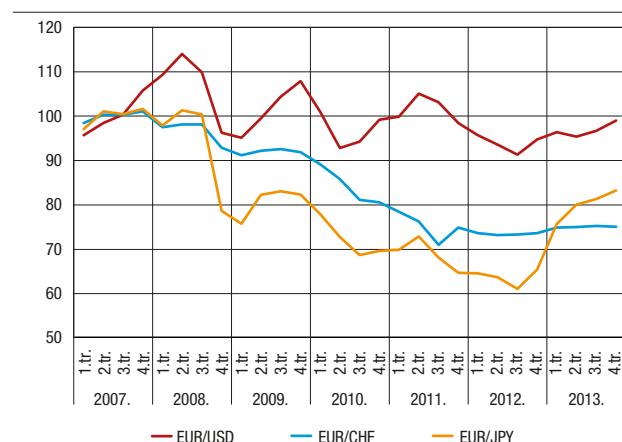
Gospodarstvo Slovenije nalazi se u dubokoj recesiji te bi u 2013. moglo zabilježiti pad realnog BDP-a od $2,6\%$. Daljnji pad gospodarske aktivnosti predviđa se i za sljedeću godinu kada bi se realni BDP mogao smanjiti za $1,4\%$, dok bi gospodarski oporavak mogao započeti tek u 2015. godini. Snažna kontrakcija gospodarske aktivnosti odražava nepovoljnu dinamiku domaće i inozemne potražnje. Domaća potražnja pod negativnim je utjecajem provođenja fiskalne konsolidacije, razduživanja visokozađuženih poduzeća te slabe kreditne aktivnosti banaka. Ipak, nekoliko je pokazatelja koji su relativno povoljni: stopa nezaposlenosti, iako u porastu, niža je od prosjeka eurozone, na tekućem računu platne bilance ostvaren je značajan višak, a razina zadužnosti kućanstava i opće države znatno je niža nego u usporedivim zemljama. Međutim, zbog očekivanih troškova sanacije bankovnog sustava javni će dug u idućem razdoblju zamjetno porasti, zbog čega treba očekivati i daljnje provođenje fiskalne konsolidacije.

Kada je riječ o vanjskotrgovinskim partnerima izvan EU-a, Bosna i Hercegovina bi u 2013. mogla ostvariti blagi gospodarski rast ponajprije zahvaljujući rastu izvoza, a nakon toga bi se rast mogao postupno ubrzati do $3,5\%$ u 2015. godini. Međutim, unatoč trenutačnim poboljšanjima uvjeti u gospodarstvu i dalje su razmjerno nepovoljni, na što upućuje stopa nezaposlenosti od gotovo 30% . U Srbiji se u 2013. očekuje rast realnog BDP-a od $2,0\%$, a približno jednake stope rasta predviđaju se i za sljedeće dvije godine. Gospodarskom rastu u 2013. pridonijela su dobra ostvarenja u sektoru poljoprivrede te dinamičan rast robnog izvoza, što je ponajprije rezultat snažnog izvoza automobila. Povoljna izvozna ostvarenja omogućila su zamjetno smanjenje značajnog manjka na tekućem računu platne bilance. Istodobno, domaća potražnja negativno djeluje na gospodarsku aktivnost, ponajprije kao rezultat provođenja fiskalne konsolidacije. Predviđa se da će domaća potražnja i u sljedećem razdoblju negativno djelovati na kretanje realnog BDP-a jer se zbog vrlo visokoga proračunskog manjka očekuje nastavak snažne fiskalne konsolidacije.

Tečajevi i cjenovna kretanja

Očekuje se da će, u uvjetima sporijega gospodarskog rasta eurozone nego u SAD-u, američki dolar postupno jačati u odnosu na euro. U 2013. kretanje tečaja eura prema američkom dolaru bilo je uglavnom pod utjecajem promjena u instrumentaru monetarne politike Feda i ESB-a te tržišnih nagadanja oko

Slika 2. Kretanje tečaja pojedinih valuta
2007. = 100

Napomena: Rast indeksa označuje deprecijaciju valute prema euru. Podaci za četvrtu tromjeseče su podaci do 30. studenoga 2013.

Izvor: Eurostat

budućih odluka tih dviju središnjih banaka. Američki je dolar tako zamjetno ojačao prema euru u svibnju, nakon što je objavljeno da bi Fed mogao usporiti dinamiku monetarne ekspanzije zbog poboljšavanja gospodarskih pokazatelja. Suprotno tome, počeo je snažno slabjeti u rujnu nakon što je Fed odlučio odgoditi usporavanje monetarne ekspanzije čiji su početak finansijska tržišta očekivala već u rujnu. Krajem listopada i početkom studenoga ponovno je zamjetno ojačao, ovog puta zbog nepovoljnih makroekonomskih pokazatelja za gospodarstvo eurozone i odluke ESB-a o snižavanju ključne kamatne stope za 0,25 postotnih bodova. Tečaj švicarskog franka prema euru bio je razmjerno stabilan tijekom prvih jedanaest mjeseci 2013. i kretao se iznad donje granice koju je odredila švicarska središnja banka. Prosječan tečaj švicarskog franka prema euru mogao bi iznositi 1,23 EUR/CHF u 2013., dok se u većem dijelu prethodne godine nominalni tečaj zadržavao vrlo blizu administrativne donje granice od 1,20 EUR/CHF. Nešto viši tečaj švicarskog franka prema euru u 2013. može se povezati s postupnim smirivanjem napetosti na finansijskom tržištu eurozone i zamjetnim smanjenjem rizika raspada EMU-a u odnosu na 2012. godinu.

Prema trenutačnim tržišnim očekivanjima u idućim bi

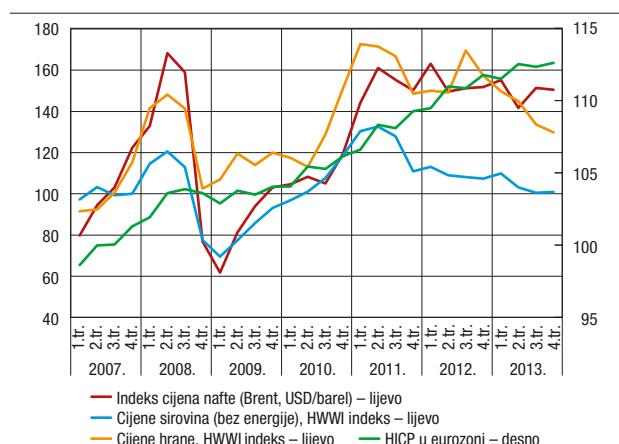
godinama mogao uslijediti daljnji pad cijena nafte. Cijena sirove nafte tipa Brent u trećem tromjesečju 2013. iznosila je prosječno 110 USD za barel, što je za 6,8% više u odnosu na prosječnu cijenu u drugom tromjesečju. Porast cijene nafte u trećem tromjesečju povezuje se s naglim rastom cijena u drugoj polovini kolovoza zbog intenziviranja sukoba u Sjevernoj Africi, kada je cijena sirove nafte tipa Brent dosegnula razinu od 118 USD za barel. U prvoj polovini rujna geopolitičke napetosti postupno se smiruju, zbog čega se cijena sirove nafte ponovno snizila na razinu od približno 110 USD za barel, a blizu te razine zadržala se i tijekom listopada i studenoga.

Očekuje se i daljnji blagi pad cijena sirovina uglavnom pod utjecajem pada cijena prehrabnenih proizvoda. Cijene sirovina isključujući energiju mjerene HWWI indeksom nastavile su se smanjivati u trećem tromjesečju, pri čemu je osobito izražen bio pad cijena hrane, osobito žitarica, ulja i uljarica. Cijene žitarica kontinuirano se smanjuju od rujna 2012., što se povezuje s vrlo dobrom žetvom i povoljnim izgledima za ponudu te sirovine u idućem razdoblju. Kada je riječ o industrijskim sirovinama, cijene se u trećem tromjesečju nisu značajnije mijenjale u usporedbi s prethodnim razdobljem. Početkom četvrtog tromjesečja HWWI indeks blago je porastao zbog poskupljenja industrijskih sirovina, dok su se cijene hrane dodatno smanjile.

Kretanja referentnih kamatnih stopa

Financijska tržišta očekuju nastavak primjene iznimno niskih referentnih kamatnih stopa i u sljedećih nekoliko tromjesečja, zbog čega bi i tržišne kamatne stope trebale ostati na vrlo niskim razinama sve do kraja 2014. godine. ESB je na sastanku održanom početkom studenoga 2013. snizio kamatnu stopu za glavne operacije refinanciranja s 0,5% na 0,25%, nakon što je prethodno, u svibnju ove godine, tu kamatnu stopu spustio s 0,75% na 0,50%. ESB je također odlučio da će se redovite operacije refinanciranja nastaviti provoditi po fiksnoj kamatnoj stopi uz punu alokaciju, a uvedene su i operacije refinanciranja s dospijećem od tri mjeseca koje će se provoditi najmanje do sredine 2015. godine. Navedene odluke ESB je obrazložio nedostatnom kreditnom aktivnošću, slabim izgledima za gospodarski oporavak te iznimno niskom stopom inflacije, koja bi tek u srednjoročnom razdoblju mogla konvergirati prema inflacijskom cilju ESB-a. Američki je Fed sredinom rujna odlučio odgoditi početak najavljenog smanjivanja obujma otkupa vrijednosnih papira, koji trenutačno iznosi 85 milijardi USD mjesečno.

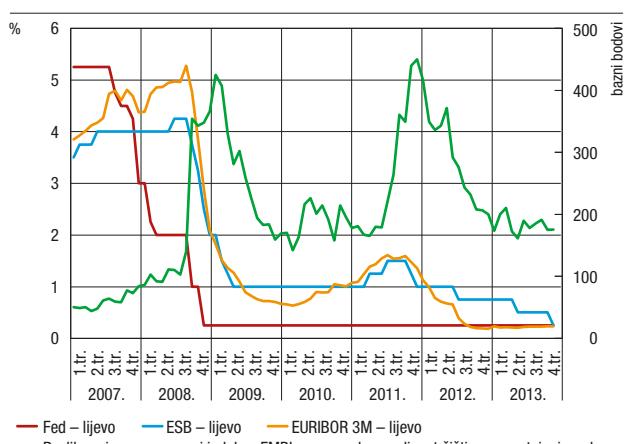
Slika 3. Cijene
2007. = 100

Napomena: Podaci za četvrtu tromjeseče 2013. odnose se na listopad, a indeks cijena nafte uključuje i studeni.

Izvor: Eurostat; Bloomberg; HWWI

Slika 4. Referentne kamatne stope i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištema u nastajanju

Napomena: Podaci za četvrtu tromjeseče 2013. odnose se na 30. studenoga.

Izvor: Bloomberg

Na uvjete inozemnog financiranja hrvatskoga gospodarstva u sljedećem razdoblju nepovoljno će se odraziti povećanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za Hrvatsku. Povećanje

premije za rizik Hrvatske uvjetovano je domaćim, a ne inozemnim činiteljima (više o tome vidi u Okviru 1. Trošak zaduživanja RH u recentnom razdoblju).

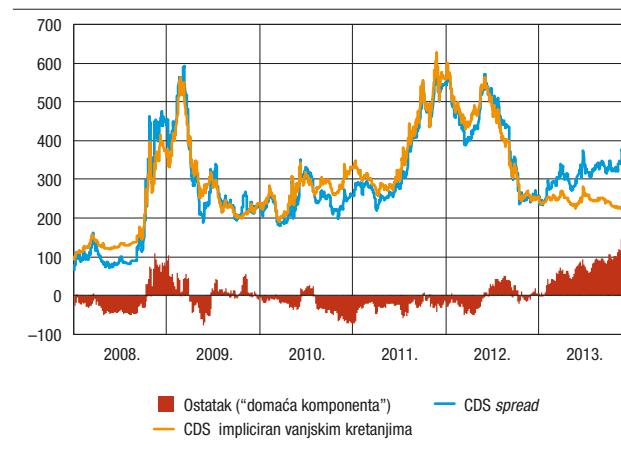
Okvir 1. Trošak zaduživanja RH u recentnom razdoblju

Posljednjih godina Hrvatska se svrstala u skupinu europskih zemalja čija je cijena inozemnog zaduživanja bila pod snažnjim utjecajem vanjskih kretanja. No, u 2013. premija osiguranja od kreditnog rizika za Hrvatsku sve više odstupa od premija usporedivih zemalja EU-a, pri čemu provedena analiza pokazuje kako je to poglavito posljedica nepovoljnih kretanja u domaćem gospodarstvu.

U 2013. premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. *credit default swap* ili, skraćeno, CDS) za Hrvatsku porasla je, pri čemu njezina dinamika značajno odstupa od dinamike premija za rizik usporedivih zemalja iz Srednje i Istočne Europe¹. Nastojeći proniknuti u uzroke razmimoilaženja, analizira se koliko su na kretanje CDS-ova za Hrvatsku utjecali vanjski, a koliko ostali, tj. domaći faktori. Vanjska kretanja relevantna za domaću cijenu zaduživanja sintetizirana su metodom glavnih komponenata. Pritom su za grupu premija za rizik 14 zemalja EU-a² procijenjena dva zajednička faktora, odnosno varijable koje sažimaju informaciju (varijabilnost) analizirane grupe premija za rizik. Dva zajednička faktora obuhvaćaju više od 90% ukupne varijacije svih varijabla, što upućuje na postojanje snažnih zajedničkih izvora varijacije na finansijskim tržištima. Nakon toga procijenjen je jednostavan linearni model u kojem se CDS za Hrvatsku objašnjava isključivo procijenjenim zajedničkim faktorima. U prvom je redu za ovu analizu važan rezidual modela koji se interpretira kao dio razlike u premiji za rizik koji nije pod utjecajem zajedničkih vanjskih kretanja.

Do kraja 2012. Hrvatska je pripadala skupini zemalja koje su bile pod najsnažnijim utjecajem zajedničkih (vanjskih) kretanja i stoga su blisko pratile dinamiku zajedničkih komponenata. No, u 2013. razmimoilaženje premija za rizik za Hrvatsku i njihove modelske aproksimacije dobivene iz zajedničkih (vanjskih) faktora

Slika 5. CDS-ovi za Hrvatsku i njihova modelska aproksimacija dobivena iz dinamike zajedničkih (vanjskih) faktora

Izvor: Bloomberg; izračun HNB-a

konstantno raste. Tako je na kraju promatranog uzorka (4. prosinca 2013.) nepovoljan utjecaj domaće komponente na cijenu zaduživanja za Hrvatsku, uz Sloveniju, najveći od svih 14 analiziranih zemalja EU-a. Ova kretanja upućuju na to da u trenutačnim uvjetima, za razliku od onih u posljednjih nekoliko godina, tržišta vode više računa o kretanju makrofundamenata. Provodenje fiskalne konsolidacije i strukturnih reforma, koje će omogućiti viši realan rast, stoga se čini nužnim za smanjivanje visokih troškova financiranja domaćega gospodarstva.

3. Agregatna potražnja i ponuda

Realni BDP blago je smanjen ($-0,1\%$) u trećem tromjesečju 2013. godine u odnosu na prethodno tromjeseče³. Kada je riječ o kretanju pojedinih komponenata agregatne potražnje, prevladavaju nepovoljna kretanja, a prema za sada dostupnim informacijama DZS-a, objavljenima u sklopu prve procjene BDP-a, razvidno je da je najveći doprinos rastu ostvaren izvozom usluga u turizmu, dok je izvoz robe imao najsnažniji negativan utjecaj na kretanje gospodarske aktivnosti. Prema prvim dostupnim mješćnim podacima za četvrtu tromjesečje čini se da bi na kraju godine moglo doći do snažnijeg pada gospodarske aktivnosti nego u prethodnom tromjesečju. Tako bi na razini cijele 2013. stopa godišnje promjene realnog BDP-a mogla iznositi $-0,8\%$,

dok bi slab oporavak gospodarske aktivnosti mogao uslijediti tek u 2014., kada se očekuje jačanje izvoza robe i usluga i dinamiziranje investicija u fiksni kapital.

Agregatna potražnja

Pad nominalnog izvoza robe i usluga u trećem tromjesečju u prvom je redu posljedica snažnog pada izvoza robe, dok je izvoz usluga porastao zbog ostvarenja u turizmu. Prema detaljnijim podacima, raspoloživima za prvi osam mjeseci 2013., najsnažnija kontrakcija izvoza robe zabilježena je kod brodova, a nepovoljna kretanja ostvarena su i u izvozu kapitalnih proizvoda i poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. S druge strane, pozitivni su bili rezultati izvoza električne energije i raznih gotovih proizvoda.

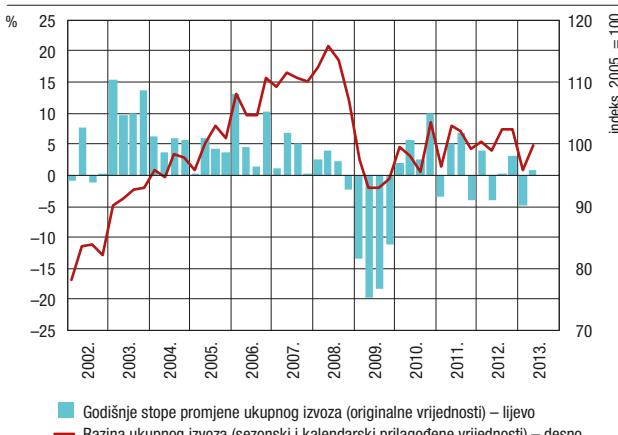
Promatra li se na razini cijele 2013. godine, izvoz robe i usluga mogao bi se smanjiti za $1,5\%$, zbog kontinuirano nepovoljnih ostvarenja robnog izvoza tijekom godine, s iznimkom drugog tromjesečja, kada je međunarodna razmjena bila pod utjecajem jednokratnih činitelja zbog ulaska u Europsku uniju. Pad izvoza

1 Više o tome u Kunovac, D., "Trošak zaduživanja odabranih zemalja Europske unije i Hrvatske – uloga prelivanja vanjskih šokova", HNB WP 41, travanj 2013.

2 Analizirane su zemlje: Hrvatska, Bugarska, Rumunjska, Mađarska, Austrija, Belgija, Česka, Španjolska, Francuska, Irska, Italija, Litva, Poljska i Portugal.

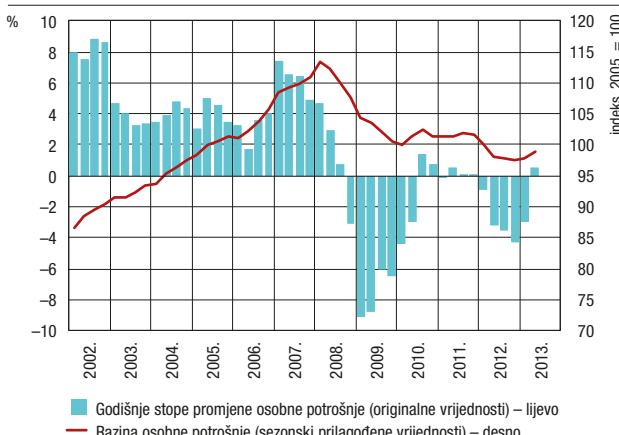
3 Prema prvim rezultatima DZS-a realna stopa promjene BDP-a u trećem tromjesečju 2013. iznosila je $-0,6\%$ na godišnjoj razini. Podaci o BDP-u za razdoblje od prvog tromjesečja 2011. privremeni su.

Slika 6. Izvoz robe i usluga
realne vrijednosti

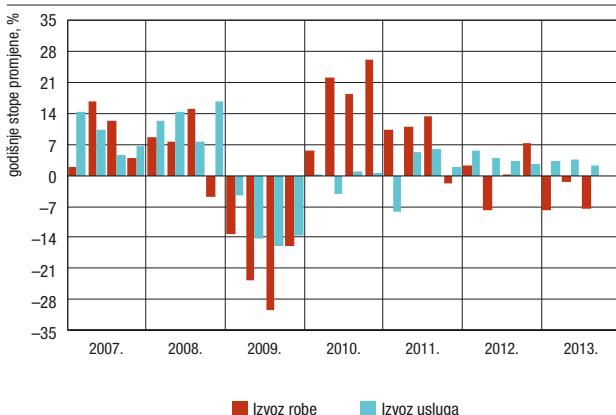
Izvor: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Osobna potrošnja
realne vrijednosti

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Izvoz robe i izvoz usluga
u eurima, nominalne vrijednosti preuzete iz platne bilance

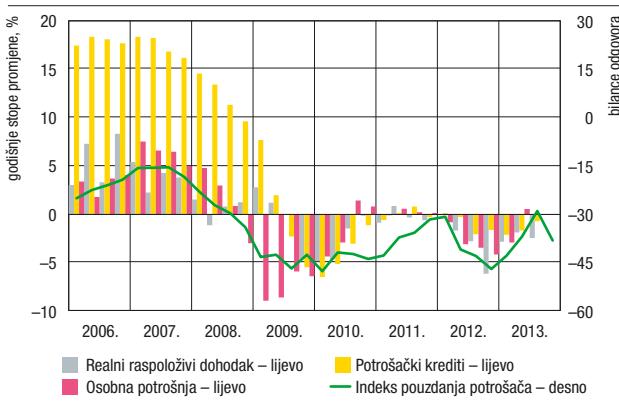
Izvor: HNB

u 2013. određen je i sporim oporavkom gospodarske aktivnosti u eurozoni te realizacijom izvoza brodova, koja je bila sporija od očekivane. Za 2014. predviđa se jačanje rasta izvoza nakon oporavka potražnje kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera, pri čemu bi povoljnija kretanja ove sastavnice agregatne potražnje trebala biti jedan od glavnih pokretača gospodarskog oporavka u 2014. i 2015. godini.

Kada je riječ o domaćoj potražnji, ona se tijekom trećeg tromjesečja smanjila, a iz mjesecnih podataka proizlazi da je to u prvom redu bilo prouzrokovano padom investicija.

Osobna potrošnja vjerojatno je smanjena u trećem tromjesečju zbog nastavka nepovoljnih kretanja zaposlenosti i razduživanja kućanstava. Tako je u trećem tromjesečju zabilježeno smanjenje broja zaposlenih osoba i rast broja nezaposlenih osoba, a istodobno je došlo i do zamjetnog pada plaća u javnom sektoru, što je posljedica odluke o smanjenju plaća u državnim i javnim službama za 3% iz ožujka 2013. godine. Niže plaće u javnom sektoru odrazile su se i na dinamiku rasta plaća u ukupnom gospodarstvu, koja je oslabjela. Nepovoljna kretanja na tržištu rada bila su popraćena i smanjivanjem potrošačkog optimizma

Slika 9. Odrednice osobne potrošnje

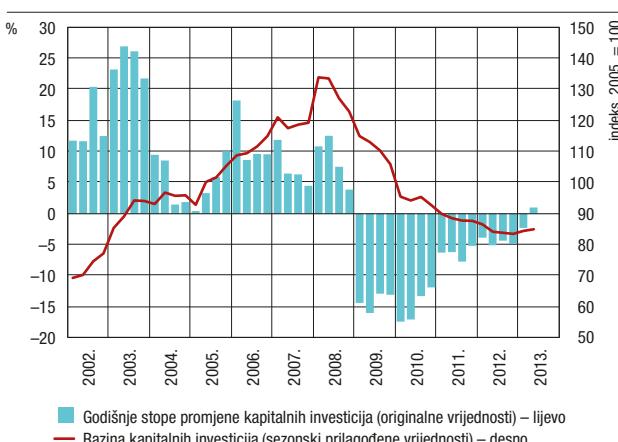

Napomena: Vrijednosti indeksa pouzdanja potrošača u mjesecu izračunate su kao tročlanji prosjek mjesecnih podataka. Vrijednost indeksa pouzdanja potrošača za četvrti tromjesečje 2013. godine izračunata je na osnovi podataka za listopad i studeni.

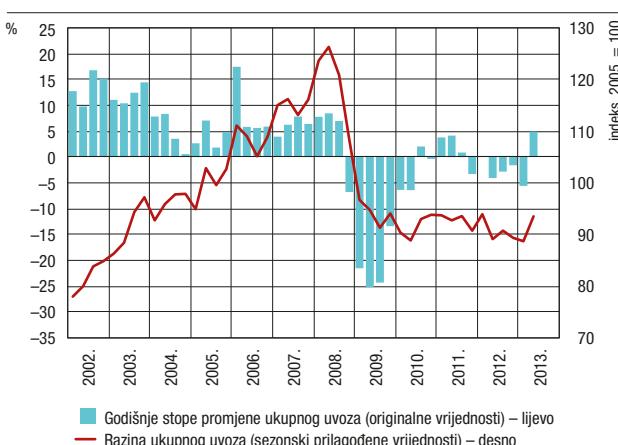
Izvor: DZS; Ipsos Puls; HNB

krajem trećeg i na početku četvrtog tromjesečja prema podacima iz Ankete o pouzdanju potrošača. Također, uzimajući u obzir očekivani izostanak značajnijeg rasta plaća u nastavku godine, razvidno je da bi na razini cijele 2013. godine doprinos osobne potrošnje gospodarskom rastu mogao biti negativan. Značajniji oporavak osobne potrošnje ne očekuje se ni u 2014. s obzirom na očekivani nastavak nepovoljnih kretanja na tržištu rada i po-kretanje procedure pri prekomjernom manjku za Hrvatsku, koja će zahtijevati fiskalnu prilagodbu, a čiji bi se utjecaj mogao ne-povoljno odraziti na osobnu potrošnju.

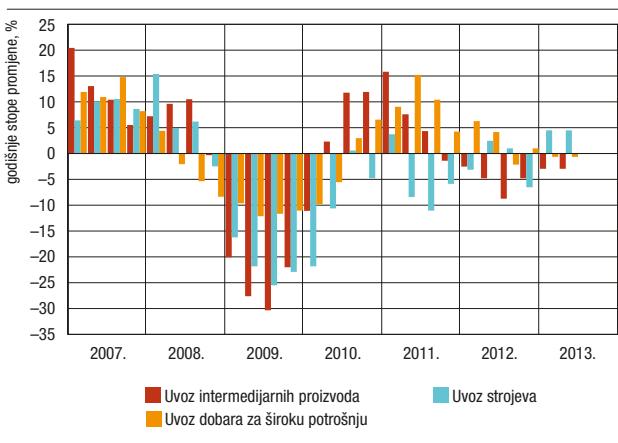
Investicijska je aktivnost u trećem tromjesečju 2013. najve-rojatnije smanjena, nakon privremenog oporavka u prvom polugodištu, na što upućuje daljnji snažan pad indeksa fizičkog obujma građevinskih radova tijekom srpnja i kolovoza te smanjenje proizvodnje i uvoza kapitalnih dobara. Prema dostupnim podacima iz Rebalansa proračuna konsolidirane opće države za 2013. do kraja godine ne očekuje se značajnije dinamiziranje investicija javnog sektora, a s obzirom na nisku razinu aggre-gatne potražnje i pojačanu neizvjesnost glede njezina budućeg kretanja, kao i izostanak značajnijih priljeva inozemnih izravnih

Slika 10. Bruto investicije u fiksni kapital

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Uvoz robe i usluga
realne vrijednosti

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 12. Uvoz robe po kategorijama
u eurima, nominalne vrijednosti

Izvor: DZS (recentni podaci nisu raspoloživi)

ulaganja u nove proizvodne kapacitete, do kraja godine ne očekuje se ni značajniji oporavak privatnih investicija.

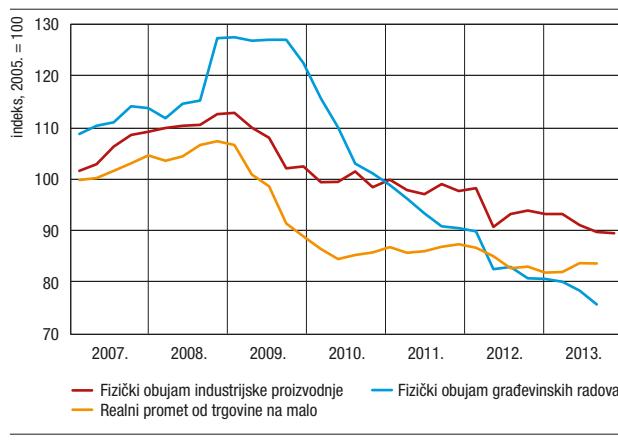
Tijekom 2014. očekuje se jačanje investicijske aktivnosti zbog početka/nastavka višegodišnjih investicijskih projekata javnih poduzeća i blagog oporavka investicija privatnog sektora. Na dinamiziranje investicijske aktivnosti u 2014. trebao bi povoljno djelovati Zakon o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske, usvojen u studenome 2013. godine, koji bi trebao olakšati realizaciju privatnih i javnih investicijskih projekata. Ipak, za snažnije dinamiziranje investicija ključno će biti povećanje sposobnosti povlačenja sredstava iz strukturnih i kohezijskih fondova Europske unije.

U trećem tromjesečju vjerojatno je zabilježen pad realne državne potrošnje jer su na godišnjoj razini smanjeni nominalni izdaci za korištenje dobara i usluga. U istom je razdoblju zabilježeno i nominalno smanjenje naknada zaposlenima zbog pada plaća u javnom sektor, što je posljedica odluke o smanjenju plaća u državnim i javnim službama. U skladu s Rebalansom proračuna za 2013. godinu u nastavku godine očekuje se povećanje državne potrošnje, s obzirom na očekivani rast rashoda za zaposlene i projicirano povećanje broja zaposlenih u državnim i javnim službama, te bi realna stopa rasta državne potrošnje u 2013. mogla iznositi 0,3%. Zbog pokretanja procedure pri prekomjernom manjku, državna bi se potrošnja u idućim godinama mogla smanjivati. Stoga će ta kategorija agregatne potražnje vjerojatno negativno pridonositi ukupnom gospodarskom rastu u sljedećem razdoblju.

Prema nominalnim podacima iz platne bilance u trećem tromjesečju zabilježen je pad uvoza robe i usluga, uvjetovan kontrakcijom svih sastavnica BDP-a. Nepovoljno kretanje aggregatne potražnje i na godišnjoj razini bit će glavna odrednica očekivanog pada uvoza robe i usluga u 2013. godini. U 2014. i 2015. godini očekuje se jačanje uvoza, s obzirom na očekivano dinamiziranje izvoza robe i usluga te investicija (detaljnju analizu raspodjele uvoza po komponentama aggregatne potražnje vidi u Okviru 2. Neto doprinosi sastavnica aggregatne potražnje rastu realnog BDP-a).

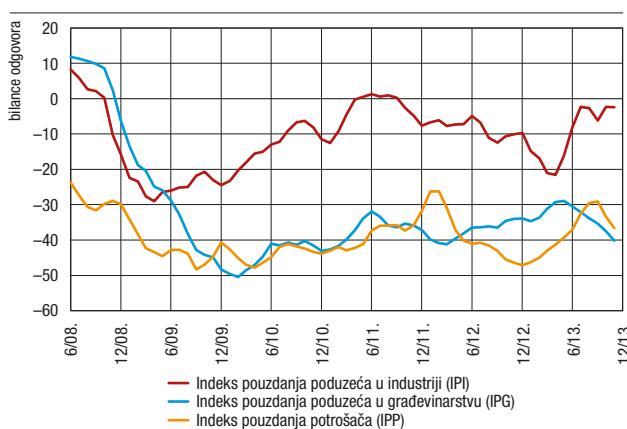
Agregatna ponuda

Prema dostupnim podacima za treće tromjeseče izgledno je da se u skladu s kretanjem BDP-a smanjila i bruto dodana vrijednost u gospodarstvu. Tijekom trećeg tromjesečja došlo je do smanjenja realne aktivnosti u industriji i građevinarstvu, dok

Slika 13. Kratkoročni pokazatelji gospodarske aktivnosti
sezonski i kalendarski prilagođeno

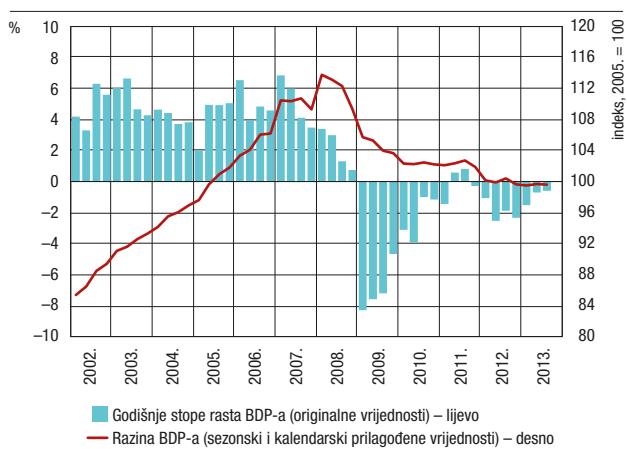
Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao jednostavni prosjek mjesecnih podataka. Vrijednost indeksa fizičkog obujma industrijske proizvodnje za četvrtu tromjesečje 2013. izračunata je na osnovi podatka za listopad.

Izvor: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

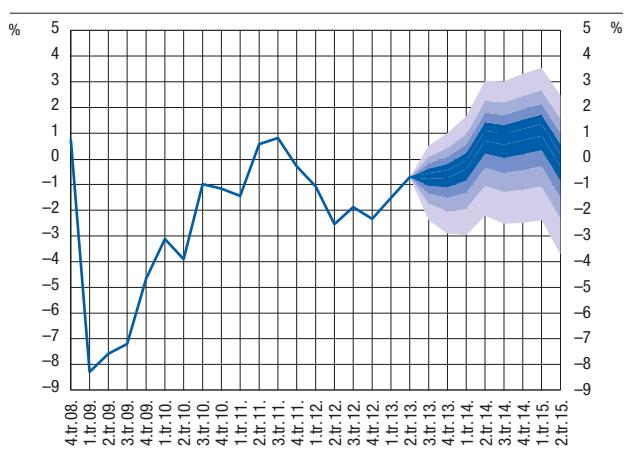
Slika 14. Pokazatelji poslovnog optimizma

Napomena: Prikazane su vrijednosti tročlani pomoći projekcijskih mjesecnih podataka. Istraživanja poslovnog optimizma provode se od svibnja 2008. Zadnji podatak odnosi se na studeni 2013.

Izvor: Ipsos Puls; HNB

**Slika 15. Bruto domaći proizvod
realne vrijednosti**

Izvor: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

**Slika 16. Projekcija dinamike realnog BDP-a
godišnje stopa rasta**

Izvor: DZS; HNB

je realni promet trgovine na malo samo neznatno smanjen pod utjecajem povoljnijih ostvarenja u turizmu. Broj ostvarenih noćenja porastao je za 2,7% na godišnjoj razini, pri čemu se smanjio broj noćenja domaćih turista (2,1%), a povećao broj noćenja stranih turista (3%). Nadalje, prema prvim informacijama DZS-a objavljenim u sklopu prve procjene BDP-a, najveći doprinos smanjenju obujma gospodarske aktivnosti ostvaren je u djelatnosti prerađivačke industrije, dok su najpovoljnija kretanja ostvarena u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

Dostupni mjesечni podaci upućuju na nastavak nepovoljnih kretanja gospodarske aktivnosti na početku četvrtog tromjesečja. Naime, za desezonirani indeks obujma industrijske proizvodnje bilježi se pad u listopadu u odnosu na prethodno tromjeseče, a posljednje Ankete poslovnog optimizma (iz listopada i studenoga) upućuju na ponovno smanjenje poslovnog optimizma u građevinarstvu. Realni promet od trgovine na malo u listopadu je snažno smanjen u odnosu na prethodno tromjeseče. U istom je razdoblju došlo i do smanjenja pouzdanja potrošača, pretežno zbog negativnih očekivanja u vezi s ukupnim stanjem u gospodarstvu i očekivanim porastom nezaposlenosti. S druge strane, pozitivni rezultati u turizmu zabilježeni su i u listopadu, kada je broj noćenja porastao za 7% na godišnjoj razini, no to neće imati značajan utjecaj na gospodarsku aktivnost jer broj noćenja tijekom cijelog četvrtog tromjesečja čini tek manje od 5% noćenja na godišnjoj razini.

Ako se ostvare nepovoljna očekivanja glede kretanja pojedinih sastavnica potražnje, do kraja 2013. godine vjerojatno će izostati zamjetan oporavak u najznačajnijim djelatnostima NKD-a, poglavito industriji i trgovini, dok će kretanje aktivnosti u građevinskoj djelatnosti vjerojatno ponajprije biti određeno kretanjem i intenzitetom investicija javnog sektora te brzinom oporavka investicija privatnog sektora.

U skladu s opisanim projekcijama kretanja sastavnica agregatne potražnje tijekom 2013. očekivana stopa promjene BDP-a iznosi -0,8%. U 2014. očekuje se tek blagi rast gospodarske aktivnosti (0,7%), određen ponajprije rastom izvoza i investicija, praćenog kontrakcijom potrošnje države pod utjecajem provođenja fiskalne prilagodbe. Osobna bi potrošnja u takvom okruženju mogla stagnirati. Nastavak fiskalne konsolidacije imat će utjecaj i na realna kretanja u 2015. godini, kada se očekuje tek neznatno viša stopa rasta gospodarske aktivnosti (0,9%).

Rizici ostvarivanja središnje projekcije asimetrični su, pri čemu je izraženija materijalizacija negativnih rizika (Slika 16.).⁴ Glavni su negativni rizici u projekcijskom razdoblju niži intenzitet povlačenja sredstava iz strukturnih i kohezijskih fondova Europske unije od očekivanog, sporija realizacija i eventualno oduštajanje od dijela ambicioznih programa investicija u energetiku i infrastrukturu te slabiji gospodarski oporavak glavnih vanjskotrgovinskih parteri i zemalja eurozone od očekivanog. Nadalje, jedna od prepostavaka projekcije jest pokretanje procedure pri prekomjernom manjku, pri čemu projekcija prepostavlja fiskalnu prilagodbu strukturnog salda od 0,5% BDP-a. Postoji velika vjerovatnost da zahtijevana prilagodba može biti i značajno veća od prepostavljene s obzirom na ostvarenu i očekivanu razinu proračunskog manjka. Uza sve navedeno tijekom posljednjih mjeseci dana zamjetno je porasla premija za rizik Hrvatske, dok je kod drugih zemalja zabilježen pad. Ako se takva kretanja nastave, to će dodatno povisiti trošak inozemnog zaduzivanja za Hrvatsku.

4 Donja i gornja granica intervala pouzdanja od 90% odredene su na temelju povijesnih varijanci pogrešaka projekcije za pojedino tromjeseče. Spomenute su varijance dodatno prilagodene s pomoću faktora korekcije, čija vrijednost odražava percepцију HNB-a o promjeni potencijalnih rizika ostvarenja središnjih projekcija.

Okvir 2. Neto doprinosi sastavnica agregatne potražnje rastu realnog BDP-a

Rezultati analize temeljene na input-output tablicama za 2004. upućuju na zamjetnu razliku između uvoznih intenziteta pojedinih komponenata BDP-a, što donekle mijenja percepciju njihovih doprinoša domaćoj proizvodnji. Analizom je procijenjeno da je neto doprinos izvoza rastu u promatranoj razdoblju prije recesije bio pozitivan, pri čemu i dalje vrijedi zaključak da je rast bio predviđen domaćom potražnjom. Kako se u nadolazećem srednjoročnom razdoblju očekuje gospodarski rast koji bi trebao biti potaknut pozitivnim doprinosom izvoza i investicija, analiza pokazuje da izvoz i investicije imaju relativno veliku uvoznu komponentu te stoga u konačnici manje pridonose povećanju BDP-a u usporedbi s drugim sastavnicama BDP-a. Iznesene ocjene treba prihvatići s oprezom jer je u godinama nakon 2004. moglo doći do zamjetnih promjena u strukturi hrvatskoga gospodarstva, a time i uvoznih intenziteta pojedinih sastavnica BDP-a.

U kontekstu maloga i otvorenoga gospodarstva poput hrvatskoga iznimno je važno utvrditi jesu li kretanja gospodarske aktivnosti u prvom redu određena domaćom ili inozemnom potražnjom. Međutim, podaci koji se prikazuju u sklopu nacionalnih računa ne omogućavaju taj tip raščlambe doprinosu rastu različitih sastavnica gospodarske aktivnosti. Naime, uvoze se brojna dobra koja služe za zadovoljavanje domaće potražnje, kao i komponente za izvozne proizvode, pa i domaća i izvozna potražnja imaju uvoznu komponentu. Uvoz je tako odbitna stavka za doprinose domaće i inozemne potražnje gospodarskoj aktivnosti, ali se ne može precizno rasporediti na komponente finalne

potražnje jer se u nacionalnim računima iskazuje samo agregatno. Jedan od načina na koji se može pokušati izvršiti ta procjena temelji se na upotrebi input-output tablica za izračun uvozne komponente svake od sastavnica bruto domaćeg proizvoda. Tako izračunati neto doprinosi pojedinih sastavnica agregatne potražnje kretanju realnog BDP-a, odnosno doprinosi nakon oduzimanja njihove uvozne komponente, pokazuju da je domaća potražnja bila glavni pokretač hrvatskoga gospodarstva u razdoblju od 2005. do 2008. godine. Od 2010. godine vidljiva je promjena u odnosima doprinosova glavnih sastavnica potražnje pa je inozemna potražnja nešto ublažila snažan negativan doprinos domaće potražnje.

Uvozna komponenta sastavnica BDP-a po rashodnoj metodi

Vrijednost svake jedinice finalne potražnje može se podijeliti na uvoznu komponentu i komponentu domaće proizvodnje koja direktno pridonosi BDP-u. S tim da bi se pri ocjeni doprinosu svake sastavnice finalne potražnje trebala isključiti njezina komponenta koja se namiruje iz uvoza (Slika 17.).

Uvozna komponenta može se adekvatno procijeniti pomoću input-output (u nastavku I-O) tablica. I-O tablice prikazuju ponudu finalnih dobara i usluga (engl. *output*) ostvarenu s pomoću ulaznih faktora proizvodnje rada i kapitala te intermedijarnih proizvoda domaćeg i stranog porijekla (engl. *input*). I-O tablice koje je objavio DZS⁵ sadržavaju podatke o međuodnosima 59 djelatnosti i proizvoda, pri čemu je svakom od proizvoda pridružena sastavnica finalne potražnje (osobna – C, investicijska – I, državna potrošnja – G te izvoz – Ex).

Iz I-O tablica može se direktno iščitati uvoz finalnih dobara po svakoj komponenti finalne potražnje, dok se uvoz intermedijarnih dobara koja se upotrebljavaju u domaćoj proizvodnji može izračunati jednostavnim matričnim operacijama. Dobiveni rezultati provedenog izračuna pokazuju (Tablica 3.) da su u 2004. godini najveći uvozni sadržaj u vrijednosti aggregata imale investicije u fiksni kapital (46%) i izvoz (37%), a najmanji državna (20%) i osobna potrošnja (28%).

Kod investicija u fiksni kapital prevladava uvoz finalnih proizvoda, većinom opreme, dok je uvoz intermedijarnih proizvoda najizraženiji kod građevinskih investicija. Uvoz finalnih dobara

Tablica 3. Raspodjela uvoza i BDP-a po komponentama agregatne potražnje

	C	I	ΔZ	G	Ex	Ukupno
(1) BDP	72%	54%	61%	80%	63%	72%
(2) Uvoz dobara i usluga (a + b)	28%	46%	39%	20%	37%	28%
a) Finalnih	15%	29%	21%	6%	21%	15%
b) Intermedijarnih	12%	18%	18%	14%	17%	12%
Ukupno	100%	100%	100%	100%	100%	100%

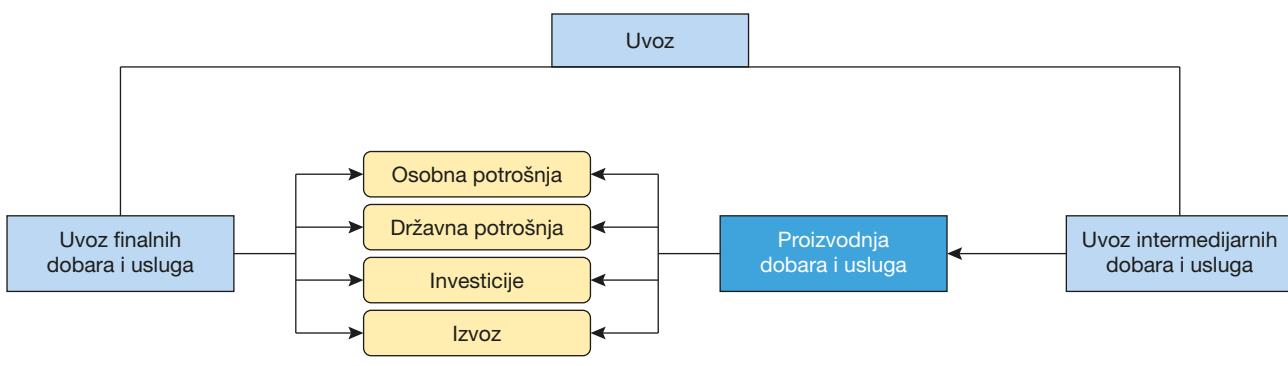
Napomene:

BDP = bruto dodana vrijednost + porezi – subvencije

ΔZ označuje promjenu zahtja.

Izvor: DZS; izračun HNB-a

Slika 17. Raspodjela uvoza na uvoz finalnih i intermedijarnih dobara i usluga

Izvor: prilagođeno prema Central Bank of Malaysia (2013.)

⁵ Državni zavod za statistiku u kolovozu 2013. godine (Priopćenje broj 12.1.4.) objavio je prvi put input-output tablice prema metodologiji Europske unije – Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 95) za hrvatsko gospodarstvo za 2004. godinu. Postoje i zasebne tablice za domaću proizvodnju, ukupnu ponudu i uvoz. Eurostat obvezuje nacionalne statističke institute da objavljuju I-O tablice za opažanja u razmaku od pet godina te tablice ponude i uporabe jednom godišnje.

Tablica 4. Udio uvoza pojedinih komponenata agregatne potražnje u ukupnom uvozu

	C	I	ΔZ	G	Ex	Ukupno
Uvoz dobara i usluga (a + b)	34%	24%	2%	8%	33%	100%
a) Finalnih	19%	15%	1%	3%	18%	55%
b) Intermedijarnih	15%	9%	1%	6%	15%	45%

Izvori: DZS; izračun HNB-a

izražen je i kod izvoza, a vezano uz potrebe tzv. reizvoza. Uvoz intermedijarnih dobara i usluga najveći je u djelatnostima hotela i restorana. Uvozna komponenta osobne potrošnje relativno je niska, no treba uzeti u obzir da je glavnina potrošnje usmjerena na izdatke koji imaju izraženu domaću komponentu poput prehrane i pića, stanovanja i potrošnje energije.

Iz Tablice 4. vidljivo je da se najveći dio uvoza odnosi na osobnu potrošnju kao glavnu komponentu BDP-a te izvoz. Također, uvoz finalnih dobara i usluga bio je nešto viši od uvoza intermedijarnih dobara i usluga.

Iz ove je analize razvidno da jedinično povećanje investicija i izvoza manje pridonosi rastu BDP-a od osobne i državne potrošnje. Budući da se u srednjem roku ne očekuje značajan oporavak osobne potrošnje i da se, slijedom skorašnjeg uključivanja Hrvatske u proceduru pri prekomernom manjku, očekuje smanjenje proračunskog manjka i, poslijedno, državne potrošnje, rast u blizoj budućnosti mogao bi biti poglavito predvođen investicijama i izvozom. Takva struktura gospodarskog rasta mogla bi dovesti do relativnog većeg rasta uvoza nego što je zabilježeno u prošlosti, a time potencijalno i manjega očekivanog rasta BDP-a.

Neto doprinosi rastu realnog BDP-a

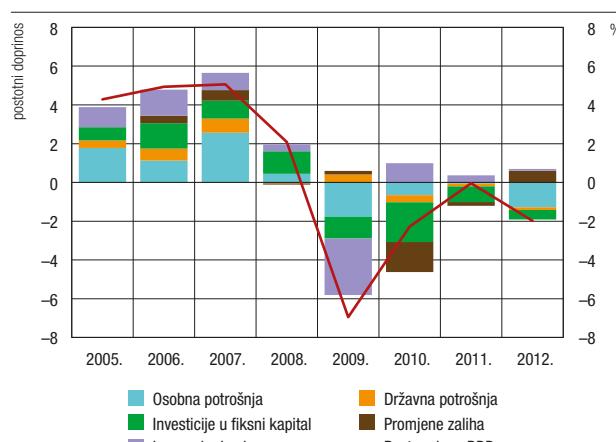
Da bi se izračunao neto doprinos svake sastavnice agregatne potražnje BDP-u, potrebno je korigirati standardni doprinos za uvoznu komponentu. Na primjeru osobne potrošnje to izgleda kako slijedi:

$$c \cdot \left(\frac{C_{t-1}}{BDP_{t-1}} \right) \cdot r_t^c \cdot 100 \quad (1)$$

gdje je t oznaka vremena, r_t^c realna stopa rasta osobne potrošnje, a c udio domaće proizvodnje u osobnoj potrošnji. U Tablici 5. prikazani su neto doprinosi rastu BDP-a za 2005. godinu. Pretpostavljeno je da se udio domaće proizvodnje u pojedinom agregatu ne mijenja tijekom vremena, s obzirom na to da je I-O tablica dostupna samo za 2004. godinu. Pogreška u izračunu iznosi 0,08 postotnih bodova i ona je, između ostalog, rezultat prilagodbe koju provodi DZS.⁶

Slika 18. pokazuje procjene neto doprinosa kretanju BDP-a za cijelo promatrano razdoblje. Pogreške u procijenjenoj postotnoj

Slika 18. Neto metoda doprinosa rastu realnog BDP-a s raspodijeljenom pogreškom procjene

Izvori: DZS; izračun HNB-a

promjeni realnog BDP-a bile su ispod 1% s iznimkom 2009., kada je zbog snažnog pada gospodarske aktivnosti zabilježen velik pad uvoza, čiji se udio u BDP-u smanjio gotovo za 10%.⁷ Primjenom metode prikazane u radu Kranendonk i Verbruggen (2008.) pogreška u procijenjenoj stopi promjene realnog BDP-a preraspodijeljena je na sve sastavnice BDP-a, pri čemu se pretpostavlja konstantna struktura udjela uvoza pojedinih komponenta agregatne potražnje kao iz 2004. godine.

Usporedi li se važnost nositelja rasta, s pomoću dviju različitih metoda, poređak pojedinih sastavnica po veličini doprinosa rastu BDP-a uglavnom je sačuvan. Iznimka je 2006., kada su prema bruto metodi glavni nositelj rasta bile investicije, a prema neto metodi izvoz.

Neto domaća i neto inozemna potražnja

Rast BDP-a obično se rastavlja na doprinos domaće i doprinos neto inozemne potražnje, pri čemu se doprinos neto inozemne potražnje izračunava kao razlika između doprinosa rasta izvoza i rasta uvoza (Slika 19., lijevo). Ako se doprinosi izračunavaju s pomoću I-O tablice, vidljive su značajne razlike u rezultatima (Slika 19., desno).

Naime, dok je prema standardnoj (ili bruto) metodi u razdoblju od 2005. do 2008. neto inozemna potražnja imala kontinuirano negativan doprinos BDP-u, prema ovdje prikazanoj (procijenjenoj neto) metodi razvidno je da je neto izvoz imao pozitivan utjecaj na rast te da je doprinos domaće potražnje nešto manji.

Tablica 5. Neto doprinosi rastu realnog BDP-a u 2005.

	C	I	ΔZ	G	Ex	Uvoz	Ukupno	BDP
Bruto doprinos BDP-u	2,42	1,2	0,64	0,5	1,62	-2,05	4,33	4,28
Neto doprinos BDP-u	1,75	0,7	0,39	0,4	1,01		4,20	

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Tablica 6. Pogreške procjene (stvarni minus procijenjeni rast realnog BDP-a)

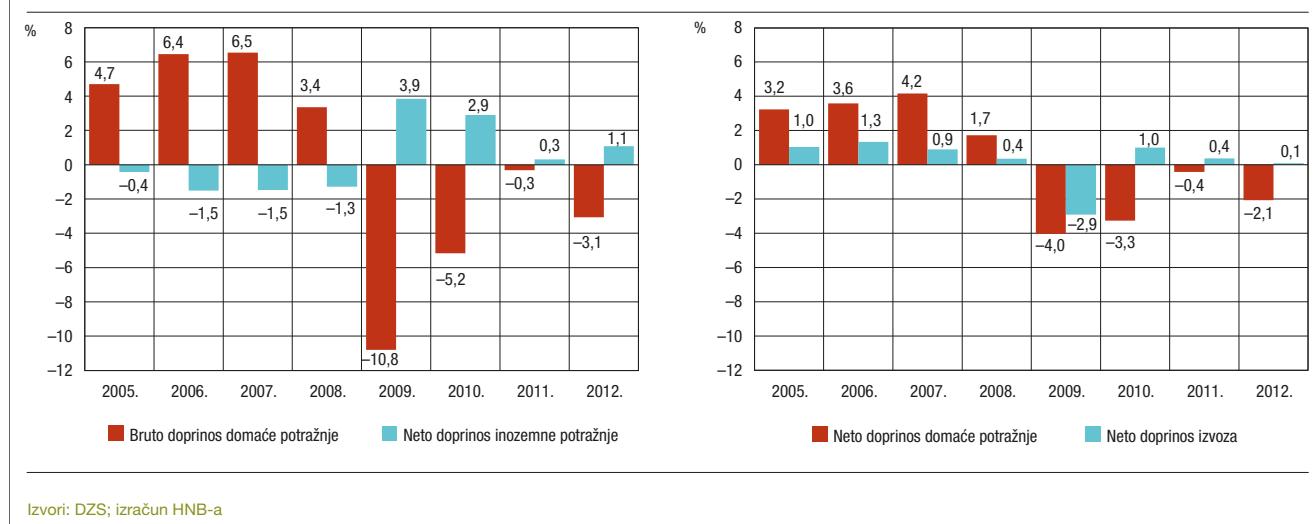
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Pogreške u procjeni	0,08	-0,73	-0,28	-0,29	4,10	-0,35	-0,40	-0,06

Izvori: DZS; izračun HNB-a

⁶ U statistici platne bilance prilagodba uvoza s paritetom cif na paritet fob izvedena je samo na razini ukupnog uvoza, a u I-O tablici po djelatnostima. Pritom je povećan i izvoz u djelatnostima transportnih usluga i usluga osiguranja (DZS, 2013.). Pogreške u stopi rasta upućuju na to da nije riječ o značajnoj korekciji.

⁷ Pogreška u projekciji u cijelom je razdoblju snažno korelirana s promjenom udjela uvoza u BDP-u.

Slika 19. Standardna (bruto) metoda doprinosa rastu realnog BDP-a (lijevo) i neto doprinosi rastu s raspodijeljenom pogreškom projekcije (desno)

Izvor: DZS; izračun HNB-a

Također, umjesto pozitivnog doprinosa inozemne potražnje u 2009. godini, jasan je izrazito negativan doprinos neto izvoza.

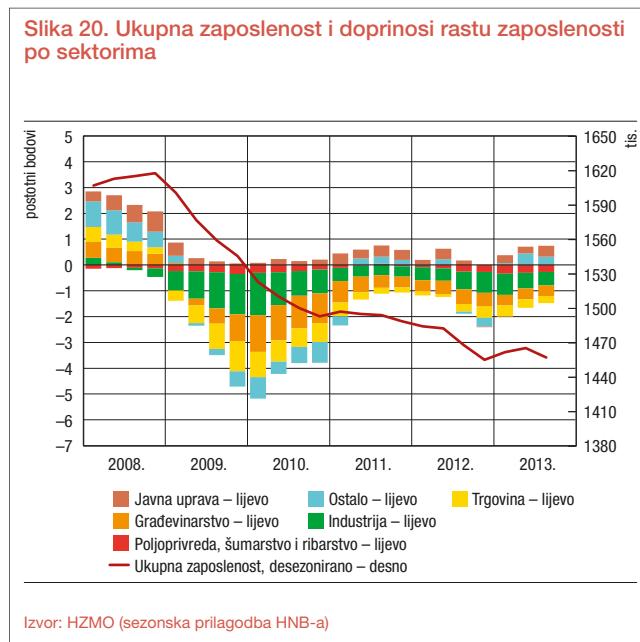
Rezultati provedene analize upućuju na to da je potreban oprez pri tumačenju doprinosa rastu standardnom metodom. Naime, uvozni intenziteti pojedinih komponenata BDP-a zamjetno se razlikuju, što dovodi i do njihova različitog doprinosa domaćoj proizvodnji. Tako je procijenjeno da je neto doprinos izvoza rastu u promatranom razdoblju prije recesije bio pozitivan, pri čemu i dalje vrijedi zaključak da je rast bio predvođen domaćom

potažnjom. Od 2010. godine vidljiva je promjena u odnosima doprinosa glavnih sastavnica potražnje pa je inozemna potražnja nešto ublažila snažan negativan doprinos domaće potražnje. Također, projekcije rasta u srednjem bi roku mogle biti, kao što je već spomenuto, pod utjecajem relativno snažnije uvozne komponente investicija i izvoza. Iznesene ocjene treba prihvatići s oprezom jer je u godinama nakon 2004. moglo doći do zamjennih promjena u strukturi hrvatskoga gospodarstva, a time i uvoznih intenziteta pojedinih komponenata BDP-a.

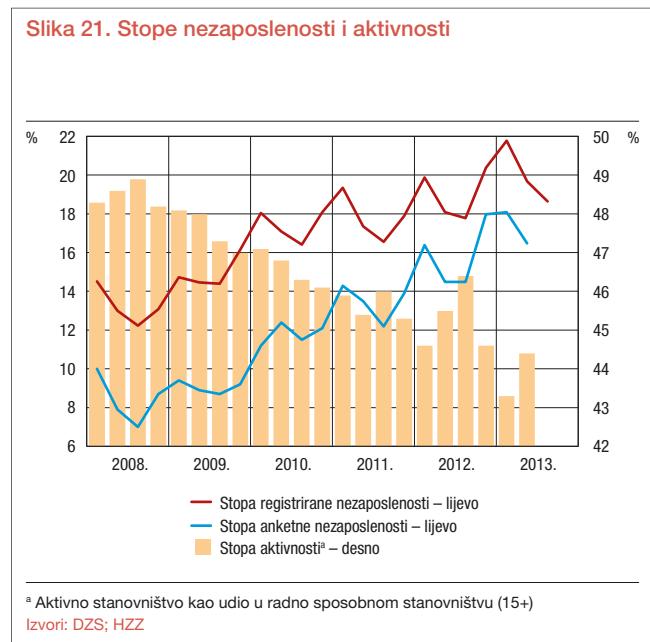
4. Tržište rada

U trećem je tromjesečju došlo do ponovnog pogoršanja uvjeta na tržištu rada, nakon privremene stabilizacije i blagog oporavka zamjećenog tijekom prve polovine 2013. godine. Broj zaposlenih smanjio se u trećem tromjesečju u odnosu na prethodno tromjesečje poglavito zbog snažnog pada broja zaposlenih u

industriji, građevinarstvu i uslužnim djelatnostima. Istodobno se broj zaposlenih u javnom sektoru nastavio povećavati. Daljnje smanjivanje broja zaposlenih u industriji i građevinarstvu tijekom 2013. dodatno je povećalo ukupan gubitak radnih mesta u tim djelatnostima od izbijanja recesije. Tako je u rujnu broj

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

^a Aktivno stanovništvo kao udio u radno sposobnom stanovništvu (15+)

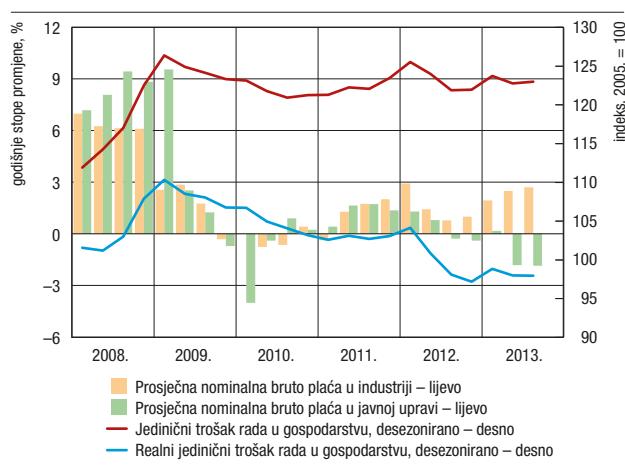
Izvor: DZS; HZZ

zaposlenih u industriji bio niži za 18% u usporedbi s prosječnim brojem zaposlenih u toj djelatnosti u 2008. godini, dok je kod građevinarstva kumulativni pad broja zaposlenih u spomenutom razdoblju bio gotovo dvostruko viši. U listopadu su se negativni trendovi na tržištu rada još ubrzali, te se broj zaposlenih smanjio gotovo za 24 tisuće, što je najsnazniji mjesecni pad broja zaposlenih zabilježen od početka krize. Procjenjuje se da će ukupan pad broja zaposlenih u 2013. iznositi 1,3% na godišnjoj razini. U sljedeće dvije godine ne očekuje se značajniji oporavak tržišta rada, s obzirom na vrlo polagani projicirani gospodarski rast. Za 2014. se tako predviđa neznatan rast broja zaposlenih, koji bi se mogao tek blago ubrzati tijekom 2015. u skladu s očekivanim postupnim dinamiziranjem gospodarske aktivnosti.

Broj nezaposlenih smanjivao se tijekom srpnja i kolovoza, ali se tijekom rujna i listopada zamjetno povećao, što odražava pojačani priljev osoba u evidenciju HZZ-a uz slabo zapošljavanje s evidencije. U 2014. godini broj nezaposlenih mogao bi se tek neznatno smanjiti u odnosu na prosječnu vrijednost za 2013. godinu, a u 2015. pad broja nezaposlenih mogao bi biti nešto izraženiji. Stopa nezaposlenosti prema administrativnim izvorima dosegnula je 20,4% u listopadu, a toliko bi u prosjeku mogla iznositi na razini cijele 2013. U iduće dvije godine očekuje se postupno, vrlo blago smanjivanje stope nezaposlenosti.

Nominalne bruto i neto plaće povećale su se za 0,8% odnosno 0,9% u trećem tromjesečju u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, dok su se realne plaće nastavile smanjivati. Analizira li se prema pojedinim djelatnostima, nominalne bruto plaće porasle su u većini djelatnosti osim u javnom sektoru, u kojem je zabilježen godišnji pad nominalnih plaća nakon smanjenja plaća proračunskih korisnika od 3% u ožujku 2013. godine. Vrlo nizak rast bit će ostvaren i na razini cijele 2013., s obzirom na dinamiku nominalnih plaća u prvih devet mjeseci. Tijekom projekcijskog razdoblja očekuje se i nadalje polagani

Slika 22. Bruto plaća i jedinični trošak rada

Izvori: DZS; HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

rast nominalnih plaća, pri čemu se prepostavlja da će nešto dinamičniji rast plaća u privatnom sektoru biti djelomično poniran daljnjim smanjivanjem nominalnih plaća u javnom sektoru. Realne plaće mogle bi se smanjivati tijekom cijelog projekcijskog razdoblja, s obzirom na to da bi rast nominalnih plaća mogao biti vrlo nizak.

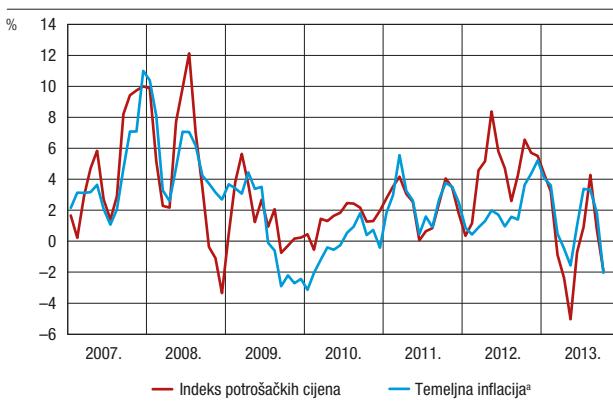
Jedinični trošak rada mogao bi se smanjiti u 2013. godini zahvaljujući povećanju proizvodnosti rada, što je posljedica izrazitijeg pada broja zaposlenih u odnosu na ocijenjeno smanjenje realnog BDP-a. U 2014. nominalni jedinični trošak rada mogao bi stagnirati, nakon čega bi mogao uslijediti polagani rast.

5. Inflacija

Tijekom trećeg i početkom četvrtog tromjesečja nastavio se trend usporavanja godišnje inflacije potrošačkih cijena prisutan od veljače 2013. godine, čemu su pridonijeli smanjenje cijena

sirovina na svjetskom tržištu i izostanak domaćih inflacijskih prisilnika s potražne i troškovne strane. Ocijenjeno je da će se prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena usporiti s 3,4%

Slika 23. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesечne stope promjene na godišnjoj razini

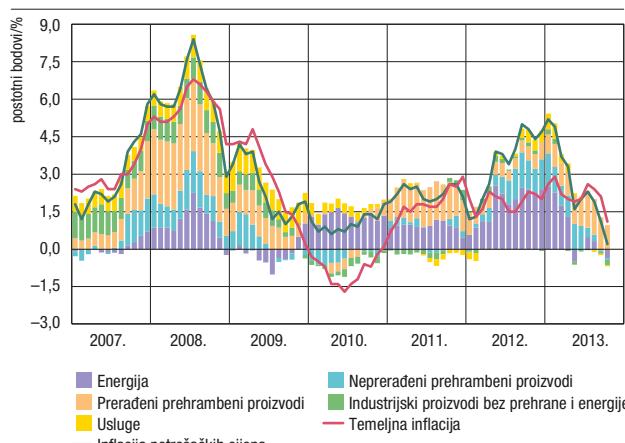

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Napomena: Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomoćnog projekta sezonski prilagođenih indeksa cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 24. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflacije potrošačkih cijena

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Tablica 7. Cjenovni pokazatelji

godišnje stope promjene

	2009.	2010.	2011.	2012.	XII. 2012.	III. 2013.	VI. 2013.	IX. 2013.	X. 2013.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente									
Ukupni indeks	2,4	1,1	2,3	3,4	4,7	3,7	2,0	1,1	0,2
Energija	-1,1	9,5	6,2	10,5	13,9	9,1	0,1	-0,3	-1,9
Neprerađeni prehrabeni proizvodi	2,5	-2,2	1,2	5,8	9,4	6,0	6,9	-0,2	-0,5
Prerađeni prehrabeni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	3,8	-0,1	5,8	2,6	3,2	4,4	5,5	6,1	4,6
Industrijski proizvodi bez prehrane i energije	1,5	-0,7	-0,3	0,4	-0,3	-0,1	-0,4	-0,4	-0,9
Usluge	4,3	1,5	-0,4	0,5	2,0	1,5	0,1	-0,3	-0,2
Ostali cjenovni pokazatelji									
Temeljna inflacija	2,8	-0,8	1,8	1,9	2,0	2,2	2,0	2,1	1,1
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	-0,4	4,3	6,4	7,0	6,9	3,2	0,9	-1,6	-3,0

Izvor: DZS

u 2012., na 2,3% u 2013. te se u 2014. očekuje ponovo pad, na 1,3% u uvjetima daljnog smanjivanja uvoznih cijena, odsutnosti domaćih inflatornih pritisaka s potražne i troškovne strane te stabilnog tečaja kune prema euru. Za 2015. predviđa se povećanje inflacije na 1,8%, ponajviše zbog blagog oporavka inozemne i domaće potražnje, odnosno zaustavljanja deflacijskih pritisaka iz tih izvora.

Recentni podaci pokazuju da se godišnja stopa inflacije smanjila za 1,8 postotnih bodova: s 2,0% u lipnju na samo 0,2% u listopadu, pri čemu se ponajviše smanjio doprinos cijena prehrabeni proizvoda i energije. Usporavanje godišnjeg rasta cijena prehrabeni proizvoda bilo je posljedica, s jedne strane, prelijevanja smanjenja cijena prehrabeni sirovina na pojefitnjenje domaćih i uvoznih prehrabeni proizvoda te, s druge strane, utjecaja ovogodišnjih povoljnijih vremenskih prilika na pad cijena povrća i voća. Godišnja stopa promjene cijena energije ponajviše se smanjila zbog pojefitnjenja električne energije u listopadu. Smanjenje uvoznih cijena kao i odsutnost domaćih inflatornih pritisaka, zbog slabe domaće potražnje, nepovoljnih uvjeta na tržištu rada i blagog pada jediničnih troškova rada, ogledala se u kretanju cijena industrijskih proizvoda i usluga, čija se godišnja stopa promjene smanjila u listopadu na -0,9% odnosno na -0,2%. Među administrativnim mjerama koje su tijekom spomenutog razdoblja najviše djelovale na povećanje cijena ističe se rast trošarina na duhanske prerađevine u srpnju⁸, a u znatno manjoj mjeri povećanje trošarina na naftne derivate. U suprotnom smjeru na kretanje cijena djelovali su spomenuto pojefitnjenje električne energije i izmjene u sustavu trošarina zbog čega su automobili u prosjeku pojefitnili.

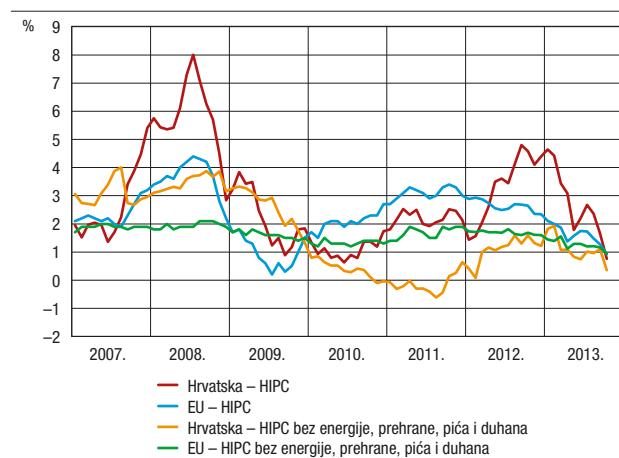
U Europskoj uniji također je zabilježeno daljnje smanjivanje inflatornih pritisaka zbog nepovoljnih gospodarskih kretanja, stabilizacije cijena sirove nafte te pada cijena prehrabeni i drugih sirovina na svjetskom tržištu. Godišnja stopa inflacije mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena smanjila se u Europskoj uniji s 1,7% u lipnju na 0,9% u listopadu. Tome su najviše pridonijele cijene energije zbog učinka baznog razdoblja te cijene neprerađenih prehrabeni proizvoda, a došlo je i do pada godišnje stope promjene svih ostalih glavnih kategorija cijena. U Hrvatskoj je smanjenje inflacije bilo izraženije, s 2,2% na 0,8%, pretežno zbog snažnijeg pada cijena neprerađenih prehrabeni proizvoda. Temeljna se inflacija također nastavila usporavati u uvjetima slabe osobne potrošnje i nepovoljnih kretanja

na tržištu rada. Tako se godišnja stopa promjene HIPC-a bez energije, prehrane, piće i duhana u Europskoj uniji smanjila s 1,3% u lipnju na 0,9% u listopadu, a u Hrvatskoj s 0,7% na 0,4%.

Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena mogla bi se usporiti s 3,4% u 2012. na 2,3% u 2013., što je za 0,3 postotna boda niža stopa inflacije u usporedbi s prethodnom projekcijom, uglavnom zbog izrazitijeg učinka pada cijena prehrabeni sirovina na pojefitnjenje prehrane, a manjim dijelom i zbog sporijeg rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije. Krajem 2013. očekuje se blago ubrzanje inflacije potrošačkih cijena, djelomično zbog povećanja cijena električne energije potaknutog rastom naknade za obnovljive izvore energije u studenome.

U 2014. očekuje se daljnje usporavanje prosječne godišnje stope inflacije potrošačkih cijena u uvjetima daljnog smanjivanja uvoznih cijena, odsutnosti domaćih inflatornih pritisaka s potražne i troškovne strane te relativno stabilnog tečaja kune prema euru. Procijenjeno je da će se prosječna godišnja stopa inflacije u 2014. smanjiti na 1,3%, što je za 0,6 postotnih bodova niža stopa u usporedbi s prethodnom projekcijom, zbog nižeg prijenosa iz 2013. godine i korekcije, tj. smanjenja godišnjeg rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije u 2014. U projekciju su uključene administrativne odluke koje obuhvaćaju

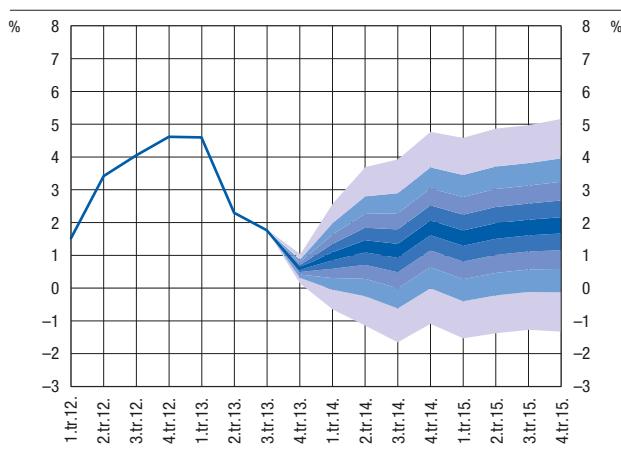
Slika 25. Ukupna i temeljna inflacija mjerena kretanjem harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena u Hrvatskoj i Europskoj uniji
godišnje stope promjene

⁸ Duhanske prerađevine poskupjele su tijekom srpnja i kolovoza za ukupno 8,7%, što uz ponder od 3,42% daje doprinos ukupnom IPC-u od 0,3 postotna boda.

Izvor: DZS; Eurostat

Slika 26. Projekcija inflacije potrošačkih cijena godišnje stope promjene

Izvor: DZS; izračun HNB-a

povećanje stope PDV-a⁹ s 10% na 13% te porast trošarina na naftne derive i duhan¹⁰ u siječnju 2014. Usporavanje prosječne godišnje stope inflacije u 2014. trebalo bi biti posljedica smanjenja stope promjene cijena energije i prehrane. To je u skladu s pretpostavkom daljnog smanjivanja cijene sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu te stabilnih domaćih cijena električne energije, plina i zagrijavanja stana. Osim toga, prognozirano usporavanje rasta cijena prehrane trebalo bi biti posljedica preljevanja pojedinosti prehrambenih sirovina na domaće cijene prehrane. Nadalje, prosječna godišnja stopa rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije mogla bi u 2014. blago porasti, što bi znatnim dijelom trebalo biti rezultat spomenutih

administrativnih mjera (povećanja snižene stope PDV-a i trošarina na duhan), no i dalje će ostati prilično niska. Spomenuto kretanje trebalo bi odražavati smanjenje uvoznih cijena te slabu osobnu potrošnju i stagnirajuće jedinične troškove rada (a to je posljedica prognoziranoga, podjednako blagog rasta proizvodnosti rada i naknada po zaposlenome).

U 2015. se očekuje ubrzanje prosječne godišnje stope inflacije potrošačkih cijena na 1,8%, pri čemu će inflacija i nadalje ostati niska te ispod dugoročnog prosjeka. To bi pretežno trebalo biti uzrokovan povećanjem stope promjene indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije u uvjetima blagog oporavka inozemne i domaće potražnje, odnosno zaustavljanja deflacijskih pritisaka iz ovih izvora. Osim toga, u 2015. je prognoziran viši rast prosječne godišnje stope promjene cijena prehrane u usporedbi s 2014., koji bi trebao biti posljedica višeg prijenosa inflacije, dok bi se godišnji rast cijena prehrane na kraju godine mogao blago smanjiti, a to je u skladu s prognoziranim blagim padom cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Prosječna bi se godišnja stopa promjene cijena energije trebala smanjivati tijekom 2015. budući da se očekuje daljnji pad cijene sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu.

Ocenjuje se da su rizici da inflacija bude niža, odnosno viša od projicirane uravnoteženi, kao što je bilo i u prethodnoj projekciji (Slika 26). Glavni rizik koji bi mogao prouzročiti nižu inflaciju jest slabija domaća potražnja od očekivane, koja bi mogla rezultirati sporijim rastom potrošačkih cijena bez prehrane i energije. S druge strane, postoje i određeni rizici koji bi mogli izazvati višu inflaciju, kao što je izraženiji rast administrativno reguliranih cijena vezan uz potrebu fiskalne konsolidacije, brži rast cijena sirovina na svjetskom tržištu, osobito sirove nafte i prehrambenih sirovina te nepovoljne vremenske prilike koje bi mogle rezultirati izraženijim rastom cijena domaćih poljoprivrednih proizvoda.

6. Vanjska trgovina i konkurentnost

Trend poboljšavanja salda na tekućem računu platne bilance, koji traje od 2009., nastavio se i u prva tri tromjesečja 2013. godine. Tome je najviše pridonijelo smanjivanje manjka na računu faktorskih dohodaka, a zabilježen je i zamjetan rast neto izvoza usluga, odnosno prihoda od turizma. Za razliku od toga, manjak u robnoj razmjeni s inozemstvom dodatno se povećao zbog znatno bržeg pada robnog izvoza od uvoza. Na razini cijele 2013. višak na tekućem i kapitalnom računu mogao bi iznositi 1,0% BDP-a, a u sljedećoj se godini očekuje njegovo daljnje poboljšavanje, ponajviše pod utjecajem nastavka pozitivnih trendova u turizmu, koji bi trebalo pratiti znatno sporije pogoršavanje

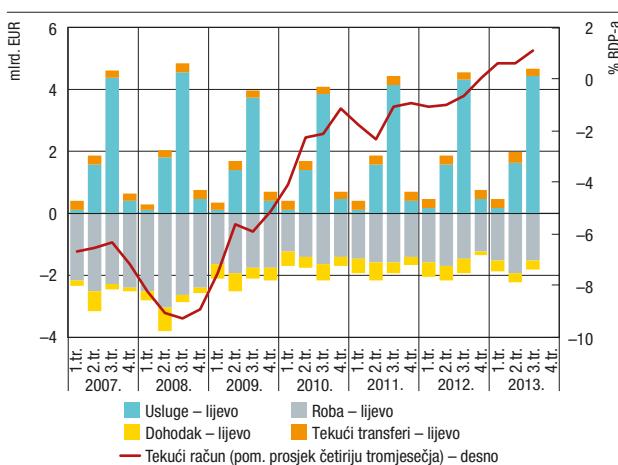
manjka u robnoj razmjeni.

Nakon naglašenog rasta robne razmjene s inozemstvom u drugom tromjesečju, zbog promjena uvjeta razmjene povezanih s ulaskom u EU, u trećem je tromjesečju robni izvoz stagnirao, a uvoz se smanjio za 6,9%. Detaljniji podaci raspoloživi za prvi osam mjeseci 2013. pokazuju da je na godišnji pad ukupnoga robnog izvoza najviše utjecao snažan pad izvoza brodova. Izvoz nafte i naftnih derivata također se smanjio, a nepovoljna kretanja zabilježena su i u izvozu kapitalnih proizvoda, metalnih ruda i metalnog otpada, nemonetarnog zlata i odjeće, kao i poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Pozitivnim promjenama izdvaja se tek izvoz električne energije i raznih gotovih proizvoda. Smanjenje robnog uvoza pretežito je posljedica pada uvoza brodova i naftnih derivata, dok se uvoz ostale robe povećao. To je posebno bilo izraženo u drugom tromjesečju, kada je zabilježen snažan rast uvoza određenih kapitalnih dobara i cestovnih vozila. Uvoz spomenutih proizvoda dao je najveći doprinos porastu ukupnoga robnog uvoza u osmomjesečnom razdoblju, iako se u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja značajno smanjio. Osim toga, uvoz većine druge robe u prvi osam mjeseci uglavnom je stagnirao. Poljoprivredno-prehrambeni proizvodi među rijetkim su kategorijama čiji uvoz raste.

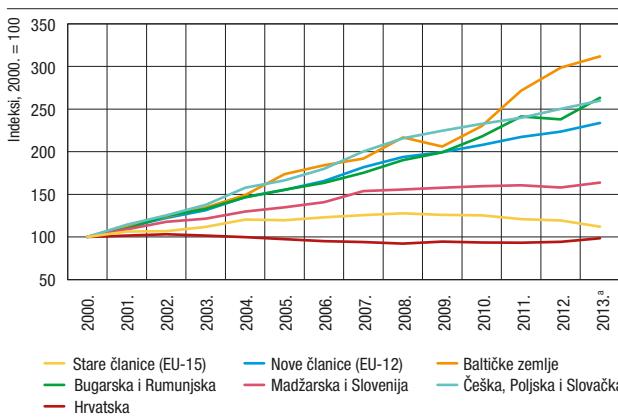
Nepovoljna kretanja hrvatskoga robnog izvoza u 2013., kao posljedica nedostatne konkurentnosti domaćih izvoznika,

⁹ Snižena stopa PDV-a od 10% trenutačno se primjenjuje na usluge smještaja, ugostiteljske usluge, neke novine i časopise, ulja i masti, dječju hranu, opskrbu vodom, šećer i ulaznice za koncerte. Ukupan udio spomenutih proizvoda u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena procijenjen je na oko 7,4%. Ako se porast stope PDV-a na 13% u potpunosti prenese na potrošače u siječnju 2014., procjenjuje se da bi učinak te mjerice na povećanje prosječne godišnje stope rasta ukupnog indeksa potrošačkih cijena mogao iznositi 0,2 postotna boda. Uz pretpostavku da će prijenos povećanja snižene stope PDV-a na cijene iznositi oko 70%, ocijenjeni izravni učinak na povećanje prosječne godišnje stope promjene potrošačkih cijena iznosi 0,14 postotnih bodova (ako se cijene povećaju u siječnju 2014.).

¹⁰ Procijenjeno je da će utjecaj povećanja trošarina na naftne derive na povećanje prosječne godišnje inflacije iznositi 0,09 postotnih bodova, dok se utjecaj povećanja trošarina na cigarete procjenjuje na 0,07 postotnih bodova (uz pretpostavku da će se cijene povećati u siječnju 2014.).

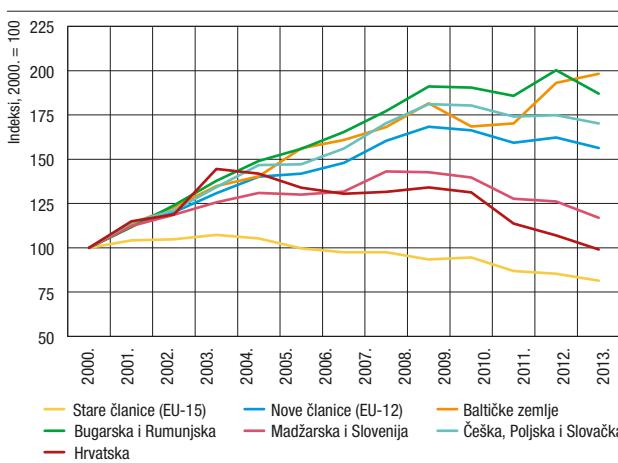
Slika 27. Manjak na tekućem računu i njegova struktura

Izvor: HNB

Slika 28. Udio izvoza na tržištu Europske unije^a Podaci se odnose na prvih osam mjeseci 2013.

Napomena: Baltičke zemlje uključuju Estoniju, Letoniju i Litvu. Tržišni udio izračunat je na temelju podataka o uvozu 27 članica Europske unije (isključujući Hrvatsku).

Izvor: Eurostat

Slika 29. Globalni tržišni udio izvoza

Napomena: Baltičke zemlje uključuju Estoniju, Letoniju i Litvu.

Izvor: Eurostat

rezultirala su dalnjim smanjivanjem tržišnog udjela u Europskoj uniji. Za razliku od Hrvatske, usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe uglavnom su povećale svoj tržišni udio, najviše Bugarska i Rumunjska. I na svjetskom tržištu, prema posljednjim dostupnim podacima za 2012., udio hrvatskoga robnog izvoza smanjio se, a slična kretanja primjećuju se i kod izvoza usluga. Promatrano zajedno, udio hrvatskog izvoza robe i usluga na svjetskom se tržištu u petogodišnjem razdoblju do 2012. smanjio za 25%, što je znatno više od referentne vrijednosti (-6%) koja se koristi u Proceduri pri makroekonomskim neravnotežama (više o tome vidi u Okviru 2., Bilten HNB-a broj 187., prosinac 2012.). Štoviše, u najnovijem Izvješću o mehanizmu upozoravanja Europske komisije Hrvatska je izdvojena kao jedna od zemalja članica s najizraženijim smanjenjem tržišnog udjela (zajedno s Ciprom, Italijom, Finskom i Grčkom), čemu je, među ostalim, pridonijela nepovoljna proizvodna i geografska specijalizacija izvoza. Nastojeći pridonijeti boljem razumijevanju ukupnih izvoznih ostvarenja, u Okviru 3. detaljnije se razmatra izvozna intenzivnost hrvatskih nefinansijskih poduzeća.

Na razini cijele 2013. očekuje se pogoršavanje vanjskotrgovinskog salda zbog bržeg pada robnog izvoza od uvoza u skladu s ostvarenjima u prva tri tromjesečja. Za razliku od toga, prihodi od turizma u prvih su devet mjeseci premašili ranija očekivanja. Povoljnim finansijskim rezultatima pridonio je rast fizičkih pokazatelja (broja dolazaka i noćenja stranih turista), porast prosječne potrošnje stranih putnika, a i ostali raspoloživi podaci povezani s turističkom potrošnjom nerezidenata potvrđuju pozitivne trendove. Godišnji rast prihoda od turizma u 2013. tako bi mogao iznositi 4,5%.

U iduće dvije godine očekuje se intenziviranje izvoza robe i usluga, pod utjecajem postupnog oporavka potražnje glavnih vanjskotrgovinskih partnera i povoljnih učinaka ulaska u EU. Ipak, i dalje su prisutni značajni rizici ostvarenja rasta izvoza, povezani s neizvjesnostima glede gospodarskog oporavka vanjskotrgovinskih partnera i prilagodbe hrvatskih izvoznika novim uvjetima trgovine sa zemljama EU-a i Cefte te jačanjem njihove necjenovne konkurentnosti, kao i učincima restrukturiranja brodogradilišta. S oporavkom domaćega gospodarstva očekuje se i intenziviranje uvoza robe i usluga. Gospodarski rast trebalo bi pratiti jačanje uvoza kapitalnih dobara, kao i proizvoda široke potrošnje, ujedno uvažavajući pretpostavku da se u kratkom roku ne može očekivati značajnije smanjenje uvozne ovisnosti hrvatskoga gospodarstva. Jači oporavak uvoza i dalje ograničavaju nepovoljni uvjeti na tržištu rada.

Zbog pada profitabilnosti poduzeća i banaka u stranom vlasništvu, u prva tri tromjesečja 2013. neto rashodi faktorskih dohodaka znatno manje pogoršavaju saldo na tekućem računu nego što je to bio slučaj prethodne godine. Nastavak takvih kretanja očekuje se i u preostalom dijelu godine. Osim toga, očekuju se niži kamatni rashodi poduzeća i banaka, dok bi se troškovi financiranja središnje države trebali povećati zbog intenzivnog zaduživanja. S intenziviranjem oporavka gospodarske aktivnosti i daljnjim rastom inozemnog duga može se očekivati i ponovni rast manjka na računu faktorskih dohodaka.

Ukupni bi se neto prihodi po osnovi (tekućih i kapitalnih) transfera, nakon blagog smanjenja u 2013., u iduće dvije godine trebali povećati. To je ponajviše posljedica pretpostavke da će se iz EU fondova povlačiti više sredstava nego što će se uplaćivati u proračun EU-a, iako će to uvelike ovisiti o pravovremenoj pripremljenosti projekata i mogućnostima domaćeg sufinsanciranja.¹¹ Osim toga, na temelju povijesnih trendova očekuje se nastavak rasta neto transfera privatnom sektoru.

¹¹ Međutim, na računu MF-a kod HNB-a već sada postoje novčana sredstva, koja su primljena od EU-a, ali nisu utrošena jer se projekti pripremaju.

Tablica 8. Tekući i kapitalni račun platne bilance i njegove sastavnice u postocima BDP-a

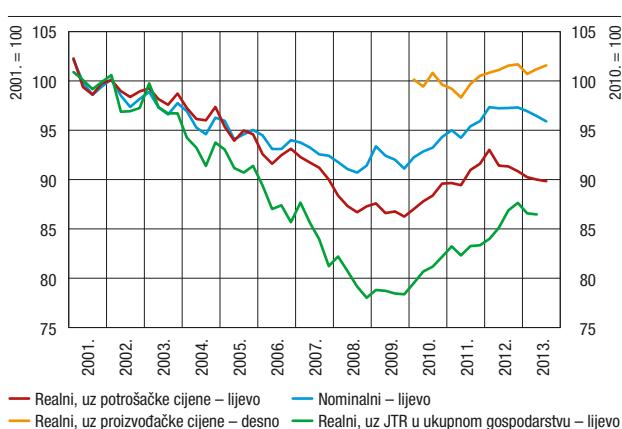
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Saldo tekućih transakcija	-7,2	-9,0	-5,2	-1,2	-0,9	-0,0	0,9	1,5	1,2
Roba	-21,8	-22,4	-16,1	-12,9	-13,8	-13,8	-14,5	-14,4	-14,4
Usluge	14,7	14,4	12,6	13,0	14,0	14,7	15,3	15,7	15,9
Dohodak	-2,5	-3,3	-4,0	-3,6	-3,6	-3,6	-2,4	-2,4	-2,8
Tekući transferi	2,4	2,3	2,2	2,4	2,6	2,6	2,5	2,6	2,5
Saldo tekućih i kapitalnih transakcija	-7,2	-8,9	-5,1	-1,0	-0,8	0,1	1,0	1,8	1,7

Izvor: HNB

Nakon što je u 2012. ostvaren neznatan pozitivni saldo, račun tekućih i kapitalnih transakcija platne bilance trebao bi se dalje poboljšati na 1,0% ocijenjenog BDP-a u 2013., čemu bi najviše trebali pridonijeti ranije spomenuti manji neto rashodi na računu faktorskih dohodaka. U 2014. pozitivan bi se saldo mogao dodatno poboljšati, na 1,8% BDP-a, ponajviše pod utjecajem nastavka pozitivnih trendova u turizmu, koji bi trebalo pratiti znatno sporije pogoršavanje manjka u robnoj razmjeni nego u prethodnoj godini. Za razliku od toga, u 2015. očekuje se blago smanjenje viška na tekućem i kapitalnom računu, kao posljedica pogoršavanja salda na računu faktorskih dohodaka, što bi djelomice trebala ublažiti povoljna ostvarenja neto izvoza usluga.

Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene (za RH na nedomaćem tržištu) u trećem je tromjesečju 2013. nastavio deprecirati, nakon privremene promjene trenda početkom godine, a tome je pridonijelo relativno povoljnije kretanje domaćih proizvođačkih cijena u odnosu na cijene u zemljama glavnim trgovinskim partnerima. Nasuprot tome, poboljšanje troškovne konkurentnosti hrvatskog izvoza (mjerene kretanjem realnoga efektivnog tečaja kune uz jedinične troškove rada u ukupnom gospodarstvu) zaustavilo se u prvoj polovini 2013., nakon što se gotovo kontinuirano bilježilo od kraja 2009. Povoljna kretanja ovog pokazatelja, međutim, nije pratio oporavak tržišnih udjela hrvatskog izvoza. U trećem tromjesečju 2013. nastavilo se pogoršavanje cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza (mjerene kretanjem realnoga efektivnog tečaja kune uz potrošačke cijene), koje se bilježi od drugog tromjesečja 2012. No, to je pogoršavanje samo prividno jer mu je pretežno pridonio relativno brži

Slika 30. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene u izračun uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu koji je raspolaživ od siječnja 2010. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

rast domaćih potrošačkih cijena pod utjecajem administrativnih odluka koje izravno ne utječe na cijene proizvoda koji se izvoze. Konačno, u prva tri tromjesečja 2013. ostvarena je i aprecijacija nominalnoga efektivnog tečaja kune. Nakon blagog pogoršanja u 2013., u iduće dvije godine ne očekuju se značajnije promjene cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza.

Okvir 3. Izvozna intenzivnost hrvatskih nefinancijskih poduzeća

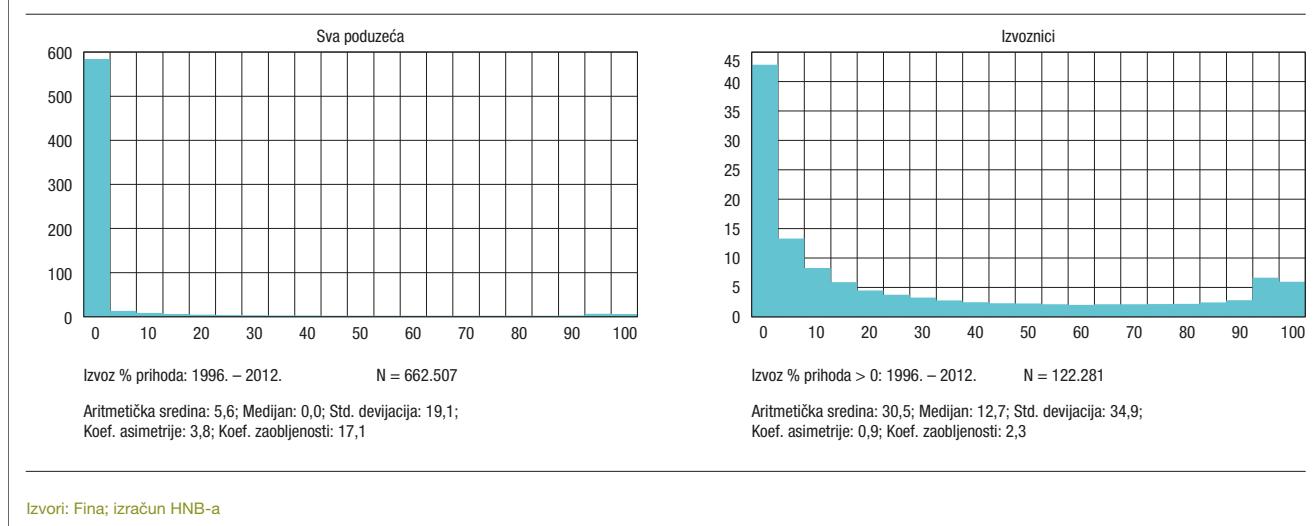
Nastojeci bolje objasniti činitelje koji utječu na kretanje ukupnog izvoza Republike Hrvatske, provedena je analiza izvozne intenzivnosti hrvatskih nefinancijskih poduzeća. Rezultati analize pokazuju da je broj poduzeća koja ostvaruju prihode od prodaje na inozemnim tržištima vrlo malen, a udio prihoda poduzeća od prodaje u inozemstvu u ukupnim prihodima niži nego u drugim malim i otvorenim europskim gospodarstvima. Hrvatski su izvoznici pretežno poduzeća s većim brojem zaposlenih i u stranom vlasništvu, a njihovi uvjeti financiranja povoljniji su nego za druga poduzeća.

Izvozna intenzivnost nefinancijskih poduzeća, definirana kao udio prihoda od prodaje u inozemstvu u ukupnim poslovnim prihodima poduzeća, analizirana je pomoću baze podataka finansijskih izvještaja poduzetnika, koju vodi Finansijska agencija (u nastavku teksta: Fina), za razdoblje 1996. – 2012. Iz spomenuće baze isključena su sva poduzeća bez prihoda i sva poduzeća s manje od dvije stalno zaposlene osobe kako bi se umanjili neželjeni utjecaji na rezultate neaktivnih poduzeća, poduzeća u razvoju (engl. *development stage*), poduzeća sa specijalnom

namjenom (engl. *special purpose entities*) i poduzeća koja služe samo kao jedan oblik samozapošljavanja. Iz baze su isključena i sva finansijska poduzeća. Time je značajno smanjen ukupan broj opažanja (s 1,3 mil. na 0,7 mil. u razdoblju 1996. – 2012.), ali bez narušavanja reprezentativnosti uzorka koji i dalje obuhvaća 97,6% ukupnog izvoza robe i usluga svih poduzeća u bazi.

Statistička razdioba izvozne intenzivnosti poduzeća za cijelo razdoblje i za sva poduzeća obuhvaćena analizom prikazana je na Slici 31., lijevo. Iz slike je razvidno da najveći broj poduzeća uopće ne izvozi, odnosno da oko 540 od oko 660 tisuća opažanja (jedno opažanje otpada se na podatak o jednom poduzeću u jednoj kalendarskoj godini) otpada na poduzeća koja ne izvoze. Među poduzećima koja izvoze (Slika 31., desno) prisutna je, pak, polarizacija na manji broj poduzeća kod kojih su prihodi od izvoza najveći dio prihoda¹² i veći broj poduzeća kod kojih su oni tek

12 Iako postoji vrlo mali broj poduzeća koja veći dio svojih prihoda ostvaruju izvozom, na njih se odnosi znatan dio ukupnog izvoza. U prosjeku manje od 30% izvoznika ostvaruje više od polovine ukupnih prihoda izvozom, a oni čine oko 60% ukupnog izvoza.

Slika 31. Udio izvoza u prihodima nefinansijskih poduzeća u razdoblju 1996. – 2012.

Izvor: Fina; izračun HNB-a

Tablica 9. Popis odabranih nezavisnih varijabla

Naziv	Opis	Formula
INO _t	Inozemni kapital (0–1)	Indikator da je poduzeće i krajem godine t imalo više od 10% inozemnog udjela u kapitalu.
VLA _t	Vlasništvo (1–4)	Indikator oblika vlasništva nad poduzećem i krajem godine t.
DJEL _t	Djelatnost (A–Q)	Indikator djelatnosti (glavne industrijske grane) poduzeća / u godini t prema NKD-u 2007.
INTIZ_NKD _k	Intenzivnost izvoza djelatnosti	Prosječna intenzivnost izvoza djelatnosti na k znamenki NKD-a.
LOK _t	Lokacija (1–21)	Indikator županije sjedišta poduzeća i u t.
STAR _t	Starost (1–11)	Prirodni logaritam broja godina koje je poduzeće / provelo u uzorku s godinom t.
PRIH _t	Veličina	Prirodni logaritam poslovnih prihoda u poduzeću i tijekom godine t.
ZAP _{tk}	Relativna veličina	Ln omjera broja zaposlenih u poduzeću i i srednjeg broja zaposlenih u njegovoj djelatnosti na k znamenki NKD-a.
RAST _t	Rast	Prva diferencija varijable PRIH _t za godinu t.
RAD _t	Radna intenzivnost	Omjer rashoda za zaposlene i ukupnih rashoda poduzeća i, kao mjera radne intenzivnosti u t.
VJEST _t	Vještina radne snage	Rashodi za zaposlene poduzeća i po zaposlenom, kao mjera vještine radne snage u t.
TEH _t	Tehnološka naprednost	Udio nematerijalne u ukupnoj imovini poduzeća i, kao mjera tehnološke naprednosti u t.
UDIO _{tk}	Tržišni udio	Udio prihoda poduzeća i u ukupnim prihodima njegove djelatnosti na k znamenki NKD-a.
KONC _{tk}	Koncentracija djelatnosti	95-i kvantil varijable UDIO _{tk} u godini t.
POL _t	Financijska poluga	Ln omjera dugoročnog duga i rashoda poduzeća i, kao mjera oslanjanja na d.r. financiranje u t.
INT _t	Interno financiranje	Ln omjera kratkoročnih obveza i rashoda poduzeća i, kao mjera oslanjanja na interno financiranje u t.
FIN _t	Trošak financiranja	Ln omjera financijskih i ukupnih rashoda poduzeća i, kao mjera pristupačnosti financiranja u t.

Izvor: HNB

jako mali dio prihoda. Posljedično, poduzeća koja izvoze ostvarivala su u prosjeku oko 30% svojih prihoda od prodaje inozemstvu u razdoblju 1996. – 2012., ali je kod tipičnog poduzeća ovaj udio bio mnogo manji. Primjerice, medijan distribucije intenzivnosti izvoza nalazi se na oko 13%.

Promatra li se prema djelatnostima, poduzeća iz djelatnosti prijevoza, skladištenja, informacija i komunikacija (HJ) ostvaruju iznadprosječan udio prihoda od izvoza, za razliku od poduzeća iz trgovine na veliko i malo (G) gdje je taj udio znatno manji. Prerađivačka poduzeća (C) i poduzeća iz skupine raznih uslužnih djelatnosti (LMNRS¹³) izvoze oko trećine svojih prihoda.

U skupini prerađivačkih poduzeća s barem 20 zaposlenih prosječna izvozna intenzivnost nešto je viša (oko 36%) te je otprilike na razini prosjeka jedanaest europskih zemalja (ISGEP, 2008¹⁴). Pritom treba istaknuti da se izvozna intenzivnost poduzeća krećala između 24% u Francuskoj i 55% u Sloveniji, pri čemu su ispodprosječne vrijednosti pokazatelja uglavnom zabilježene u velikim europskim gospodarstvima (poput Njemačke, Italije, Španjolske i Ujedinjenoga Kraljevstva), a iznadprosječne u relativno manjim gospodarstvima (poput Belgije, Austrije i Irske). Postoje i drugi činitelji koji utječu na intenzivnost izvoza poduzeća u prerađivačkoj industriji. Stollinger i sur. (2010.)¹⁵ tako su, razmatrajući

¹³ Poslovanje nekretninama; stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti; umjetnost, zabava i rekreacija; ostale uslužne djelatnosti

¹⁴ International Study Group on Exports and Productivity (ISGEP, 2008): *Understanding Cross-Country Differences in Exporter Premia: Comparable Evidence for 14 Countries, Review of World Economics/Weltwirtschaftliches Archiv*, 144 (4), str. 596.–635.

¹⁵ Stollinger, R., Stehrer, R. i Poschl, J. (2010.): *Austrian Exporters: A Firm-Level Analysis*, The Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW), Working Paper, br. 67., srpanj 2010.

Tablica 10. Rezultati inicijalne regresijske analize intenzivnosti izvoza poduzeća u RH

Zavisna varijabla (Y): INTIZ (Intenzivnost izvoza, tj. Izvoz % poslovnih prihoda (2002. – 2012.))
 Filter: Poslovni prihodi i Izvoz % poslovnih prihoda > 0, Zaposleni > 1, Nefinancijske djelatnosti

Broj opažanja:	N = 12.053	N = 73.792	N = 73.792	N = 73.216	N = 60.672
Transformacija:	Medijan	–	RE	2-way FE	FD za N + FE za t
Metoda procjene:	OLS	POLS	FGLS	2SLS	PGMM
Met. proc. varijance:	White	White	White	PCSE	White
Met. proc. komponenata var.:			Swamy Arora		
Matrica za vaganje instr.:					White

Nezav. varijabla (X)	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.
Konst. reg.	16,783 **	6,553	13,585 ***	-0,592	
KONC (t-1)	-0,220	-0,485 ***	-0,266 ***	0,091	-0,182
INTIZ_NKD	0,013	0,021	0,132 ***	0,064 **	0,132 ***
LOK (t-1) <> "Zagreb"	10,645 ***	8,289 ***	4,596 ***	-1,955 **	-0,155
VLA (t-1) <> "privatno"	0,509	0,599	-0,789	-0,727	-1,269
INO (t-1)	15,851 ***	14,217 ***	5,622 ***	0,823	1,811 ***
STAR (t-1)	-8,155 ***	-4,616 ***	-4,817 ***	-6,574 ***	10,370 ***
PRIH (t-1)	0,651	1,405 ***	0,545 **	2,324 ***	-0,938 ***
RAST (t-1)	0,286	0,962 ***	0,612 ***	0,410 ***	0,122
UDIO (t-1)	1,624 **	0,734	0,385	-0,332	0,367
ZAP (t-1)	-3,312 ***	-2,533 ***	0,943 ***	1,758 ***	2,681 ***
FIN (t-1)	0,418 ***	0,408 ***	0,017	-0,067 ***	-0,109 ***
INT (t-1)	0,000	-0,013 ***	-0,005 ***	-0,002 **	0,000
POL (t-1)	0,005	0,000	-0,002	-0,003 **	0,001
TEH (t-1)	-0,201 ***	-0,099 ***	-0,048 *	-0,052 **	-0,043
RAD (t-1)	0,596 ***	0,467 ***	0,180 ***	0,076 ***	-0,054 ***
VJEST (t-1)	-0,510	-6,472	-0,759	-2,911	4,321

* Statistička signifikantnost (s. s.) od 10%, ** s. s. od 5%, *** s. s. od 1%

Napomena: Sivom bojom osjenčane su relevantnije procjene koeficijenata.

Prilagođeni R-kvadrat	0,183	0,129	0,031	0,784	J-statistika	0,000
Stand. pogreška reg.	30,553	30,831	15,439	15,357	Stand. pogreška	21,433
F-statistika	88,028	353,158	6,212	13,937	reg.	
p-vrij. F-statistike	0,000	0,000	0,000	0,000		

Izvori: Fina; izračun HNB-a

austrijska prerađivačka poduzeća, kao moguće izvore razlika među industrijama naveli različite trgovinske troškove specifične za pojedine industrije, razlike u komparativnim prednostima/ne-dostacima, kao i utjecaj inozemnih izravnih ulaganja.

Intenzivnost izvoza razlikuje se među poduzećima i ovisno o njihovoj veličini mjerenoj brojem zaposlenih. Gruba podjela poduzeća u šest kategorija (manje od 20 zaposlenih, između 20 i 50, između 50 i 150, između 150 i 250, između 250 i 500 i više od 500 zaposlenih) pokazuje da intenzivnost izvoza uglavnom raste s veličinom poduzeća. Primjerice, na uzorku samo prerađivačkih poduzeća prosječna izvozna intenzivnost raste s 30% u skupini najmanjih poduzeća do 44% u skupini poduzeća s brojem zaposlenih između 250 i 500, dok je u skupini najvećih poduzeća ona tek nešto niža od toga¹⁶.

Ekonometrijskim metodama analizirana je veza između izvozne intenzivnosti i različitih značajki nefinancijskih poduzeća, gdje su, uz veličinu poduzeća, uključene i druge varijable uobičajene u modeliranju izvoznog ponašanja poduzeća, uvažavajući pritom ograničenja glede raspoloživosti podataka. Popis odabranih nezavisnih varijabla prikazan je u Tablici 9. Analiza je provedena za razdoblje 2002. – 2012. zbog loma u metodologiji izvještavanja u podacima obuhvaćenima u Fininoj bazi između 2001. i 2002., kao i zbog strožega kažnjavanja neizvještavanja počevši s

izvješćima za 2002. godinu. U ocjenu su uključena samo izvozna poduzeća, neovisno o tome izvoze li redovito ili povremeno, odnosno sva poduzeća koja su u određenoj godini imala intenzivnost izvoza veću od nule.

Rezultati ekonometrijske analize prikazani su u Tablici 10. Zbog nedostatka prostora iz cijelovite tablice ispušteni su ocijenjeni koeficijenti za kontrolne varijable koje nisu primarne za analizu, uključujući realni rast BDP-a (ili indikator godine), zatim indikatore za djelatnost poduzeća na razini glavne industrijske grane (NACE1), za novo poduzeće u uzorku, za poduzeće u stечaju ili likvidaciji i za poduzeće u zadružnom vlasništvu. U analizi su korištene različite tehnike ocjene koeficijenata.¹⁷ Za varijable koje se malo ili uopće ne mijenjaju tijekom vremena ili se mijenjuju na predvidljiv način (npr. starost) relevantnije su OLS (engl. *ordinary least squares*), POLS (engl. *pooled OLS*) i RE (engl. *random effects*) procjene koeficijenata prikazane u prva tri stupca Tablice 10. Za varijable čija promjena u svakom razdoblju odražava promjene specifične za svako pojedino poduzeće relevantnije su FE (engl. *fixed effects*) i FD (engl. *first difference*) procjene prikazane u zadnja dva stupca tablice.

Provedena analiza pokazuje da je veća intenzivnost izvoza nekog nefinancijskog poduzeća usko povezana s prisutnošću inozemnoga kapitala, povoljnijim uvjetima financiranja

¹⁶ Porast intenzivnosti izvoza s veličinom poduzeća pokazao je, primjerice, i ISGEP (2008).

¹⁷ Vidi Wooldridge (2002.): "Econometric Analysis of Cross-Section and Panel Data", poglavља 10–11.

gospodarskim okružjem koje omogućuje rast poduzeća, iako pri tom nisu identificirane uzročno-posljedične veze nego samo parcijalne korelacije između varijabla. Pregledom vrijednosti procijenjenih koeficijenata pronađena je statistički značajna: 1) pozitivna veza između intenzivnosti izvoza i značajnog udjela inozemnoga kapitala u vlasništvu poduzeća, veličine poduzeća mjerene brojem zaposlenih te sjedišta poduzeća izvan Zagreba; 2) negativna veza između intenzivnosti izvoza te starosti poduzeća u uzorku i

uvjeta financiranja. Također, identificirane su i neke veze koje su statistički značajne u jednoj procjeni parametara modela, dok u drugoj procjeni nisu statistički značajne; 3) pozitivna veza intenzivnosti izvoza s rastom prihoda; 4) negativna veza intenzivnosti izvoza s polugom i oslanjanjem na interno financiranje, kao i s tehnološkom naprednosti poduzeća. Ostale veze ili su njihove procjene međusobno suprotstavljene.

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala

Uvjeti financiranja

Domaći uvjeti financiranja u drugoj polovini 2013. godine i nadalje su bili malo povoljniji nego prethodnih godina, a inozemni troškovi financiranja u posljednje su se vrijeme povećali. Smirivanje neizvjesnosti oko dužničke krize članica europolodružja i visoka likvidnost međunarodnih finansijskih tržišta nisu se odrazili na snižavanje troška zaduživanja države u inozemstvu, što se potvrdilo i pri izdavanju državne obveznice u studenome. Kod domaćih uvjeta financiranja pad se troška kratkoročnog financiranja poduzeća zaustavio te se na početku posljednjeg tromjesečja vratio na razinu s početka godine. Promatralju li se uvjeti dugoročnog financiranja kod banaka, za poduzeća i stanovništvo nisu zabilježene znatnije promjene, pa je razina kamatnih stopa malo povoljnija nego prethodnih godina.

Trošak financiranja države u inozemstvu, procijenjen prinosom na njemačku državnu obveznicu i razlikom prinosa na novi indeksa EMBI za Hrvatsku, počeo se povećavati od lipnja, nakon smanjivanja tijekom cijele 2012. i stagnacije tijekom prvih pet mjeseci 2013. Pogoršanje uvjeta financiranja države potvrđuje ostvareno zaduživanje na inozemnom tržištu u studenome. Tako je izdanje desetogodišnje državne obveznice u iznosu od 1,75 mlrd. USD uz zahtijevani prinos od 6,2% bilo nepovoljnije u odnosu na izdanje iz travnja, kada je zahtijevani prinos iznosio 5,625%. Za razliku od uvjeta financiranja u inozemstvu, troškovi kratkoročnog zaduživanja države na domaćem tržištu i nadalje su povoljni, posebice kada je riječ o kamatnim stopama na jednogodišnje trezorske zapise Ministarstva financija izdane s valutnom klauzulom. Tako se na kraju listopada kamatna stopa

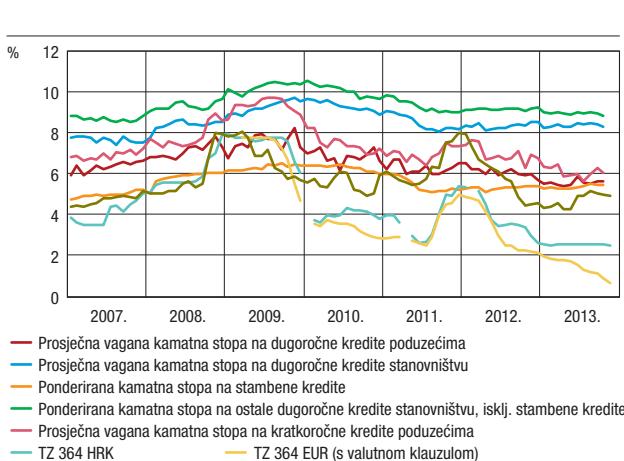
na jednogodišnje trezorske zapise s valutnom klauzulom spustila na dosad najnižu razinu (0,7%), dok se ista stopa za kunske trezorske zapise zadržala na razini jednako onoj ostvarenoj krajem 2012. godine (2,50%).

Premije osiguranja od kreditnog rizika (engl. *credit default swap* ili, skraćeno, CDS) za obveznice banaka majki najvećih banaka u Hrvatskoj znatno su se smanjile tijekom druge polovine 2013. Razina tih premija je, primjerice, na kraju studenoga 2013. bila niža za oko 120 baznih bodova u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Pritom je za talijanske banke premija CDS i nadalje na višoj razini u odnosu na ostale promatrane banke. Za razliku od pada premija CDS banaka majki, premija osiguranja od kreditnog rizika za Hrvatsku na kraju studenoga bila je za oko 120 baznih bodova viša nego u istom razdoblju prošle godine, što je potvrda povećane premije za rizik sadržane u zahtijevanom prinosu posljednje izdane državne obveznice.

Kada je riječ o kamatnim stopama na kredite nefinansijskim poduzećima, u razdoblju od srpnja do listopada 2013. nije bilo znatnijih promjena u odnosu na prvu polovicu godine. Zaustavljen je pad kamatnih stopa na kratkoročne kredite banaka, koje su potom porasle i približile se razini s početka godine. Kamatne stope na dugoročne kredite banaka poduzećima u tom su se razdoblju zadržale blizu povijesno najnižih razina (oko 5,5%). Kod kamatnih stopa na kredite stanovništvu nije bilo promjena, bez obzira na to je li riječ o stambenim ili drugim oblicima kreditiranja.

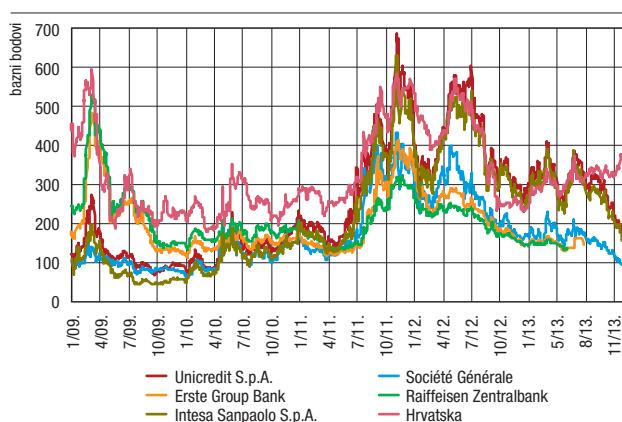
Ukupno financiranje poduzeća u trećem se tromjesečju 2013. smanjilo, čemu je u većoj mjeri pridonjelo smanjenje inozemnog

Slika 32. Domaći i inozemni troškovi financiranja

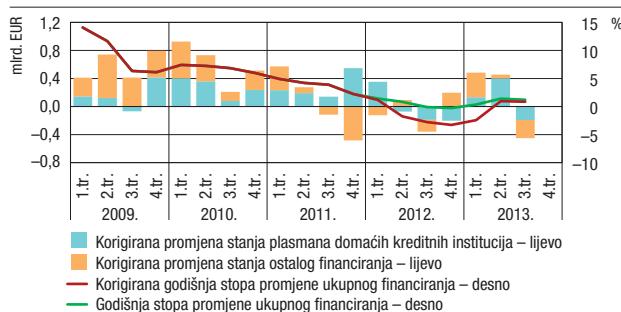
Izvor: MF; Bloomberg; HNB

Slika 33. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za Hrvatsku i odabrane banke majke domaćih banaka

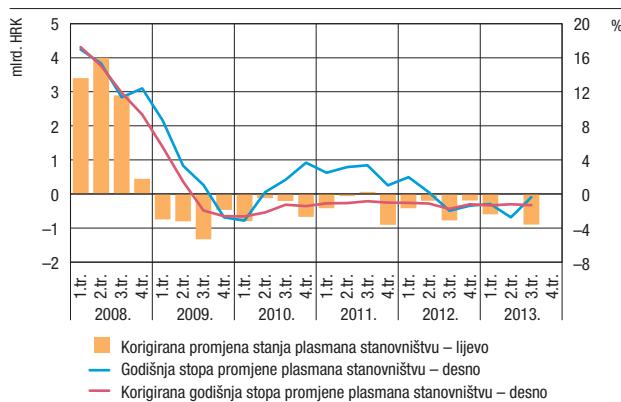
Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

Izvor: Bloomberg

Slika 34. Financiranje poduzeća prema izvorima

Napomena: Ostalo financiranje uključuje zaduživanje poduzeća kod domaćih društava za leasing i izravno zaduživanje kod HBOR-a te zaduživanje kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih poduzeća u inozemstvu. Korigirane promjene su izračunate na temelju podataka iz kojih je u 2012. isključen učinak preuzimanja kredita brodogradilišta od strane Ministarstva finančnica, učinak transakcija jedne poslovne banke, koja je, radi smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela dio svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke (što je prouzročilo i smanjenje inozemnog duga te banke) te učinak tečajnih promjena.

Izvori: Hanfa; HNB; izračun HNB-a

Slika 35. Plasmani stanovništvu

Napomena: Korigirane promjene izračunate su na temelju podataka iz kojih je isključen učinak transakcija jedne poslovne banke, koja je, radi smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela dio svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke, te učinak tečajnih promjena.

Izvor: HNB

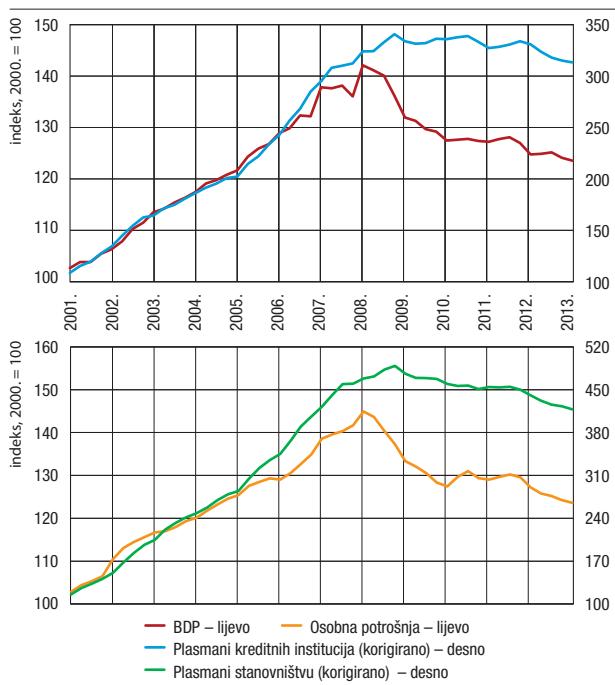
duga poduzeća, ali i smanjenje domaćeg financiranja. Zbog toga je tromjesečna stopa promjene ukupnih plasmana poduzećima na kraju rujna bila negativna i iznosila -1,1%. Razduživanjem poduzeća u trećem tromjesečju poništena je približno polovina prirasta njihova financiranja u prvoj polovini 2013. Promatran na godišnjoj razini, ukupni dug poduzeća povećao se za 1,2%¹⁸.

Razduživanje je ostvareno i kod sektora stanovništva u trećem tromjesečju 2013. Kreditna aktivnost usmjerena na ovaj sektor i nadalje je ograničena zbog nepromijenjenih uvjeta financiranja, potisnute potražnje zbog nepovoljnijih kretanja na tržištu rada te neizvjesnosti glede budućih kretanja. Tromjesečna stopa promjene na kraju rujna iznosila je tako -0,7%, dok je, promatrano na godišnjoj razini, smanjenje još izrazitije i iznosi -1,3% (isključujući učinak tečaja te učinak prenošenja loših plasmana jedne poslovne banke na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke), čime je nastavljen petogodišnji trend razduživanja ovog sektora.

18 Isključujući učinak preuzimanja duga brodogradilišta, koji je postao dug države, kao i učinak prenošenja loših plasmana jedne poslovne banke na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke

Slika 36. Veza između kreditne aktivnosti banaka i kretanja u realnom sektoru

indeks, 2000. = 100, realne sezonski prilagođene vrijednosti

Napomena: Podaci o plasmanima kreditnim institucijama i plasmanima stanovništvu korigirani su podaci deflacionirani indeksi potrošačkih cijena. Korigirane serije izračunate su na temelju podataka iz kojih je isključen učinak preuzimanja kredita brodogradilišta od strane Ministarstva finančnica, učinak transakcija jedne poslovne banke, koja je, radi smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela dio svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke (što je prouzročilo i smanjenje inozemnog duga te banke), te učinak tečajnih promjena.

Izvor: DZS; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Iako je u prvim godinama krize osim do snažnog smanjenja gospodarske aktivnosti došlo i do porasta kreditne aktivnosti banaka u Hrvatskoj, tijekom 2012. i prve polovine 2013. bilježe se istosmjerna kretanja realnog BDP-a i plasmana. Tako su negativna kretanja u realnom sektoru bila praćena kontrakcijom kreditne aktivnosti poslovnih banaka. Povezanost je još naglašenija kod osobne potrošnje i kreditiranja stanovništva (Slika 36.).

Kada je riječ o očekivanjima, tijekom sljedeće dvije godine očekuju se vrlo blago poboljšanje uvjeta financiranja domaćih sektora i isto tako blagi oporavak plasmana kreditnih institucija. Rast plasmana kreditnih institucija u 2014. mogao bi se kretati oko 1%¹⁹. Uvjeti financiranja domaćih sektora i nadalje bi mogli biti pod utjecajem kretanja premije za rizik koja se plaća na inozemno zaduživanje. Pritom će, osim globalnih kretanja na međunarodnim financijskim tržištima, velik utjecaj na uvjete financiranja imati i kreditibilnost državnih financija, odnosno vjerodostojno provođenje fiskalne konsolidacije (vidi Okvir 1. Trošak zaduživanja RH u recentnom razdoblju). Kao dodatne činitelje treba izdvojiti i kretanje udjela loših kredita u bilancama domaćih banaka, kao i preferencije banaka majki u smislu izloženosti prema Hrvatskoj. Na dobit kreditnih institucija u 2014. negativno će utjecati nedavna promjena Zakona o potrošačkom kreditiranju, a utjecaja će imati i regulatorni zahtjev prema kojemu kreditne institucije trebaju aktivnije testirati vrijednosti kolateralala za odobrene plasmane ili povećati rezervacije za loše plasmane ako ne testiraju kolateral. Pritom treba napomenuti da su u srednjoročnom razdoblju učinci tih regulatornih zahtjeva neutralni.

19 Prilagođeno za učinak jednokratnog povrata kredita HBOR-a na početku 2014. u iznosu od 1,6 mld. kuna zbog prestanka kreditnog Programa razvoja gospodarstva

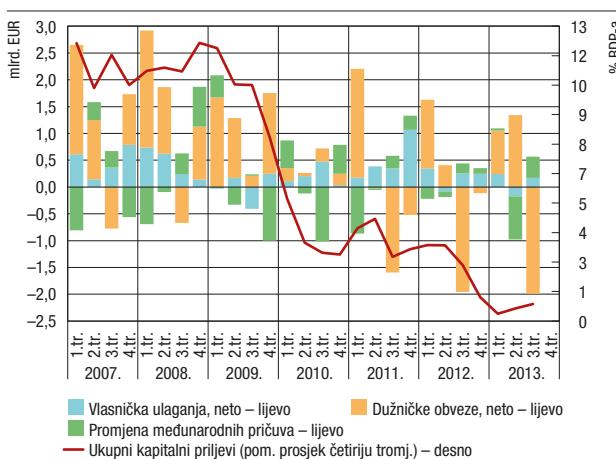
Tokovi kapitala s inozemstvom

Ukupni tokovi kapitala s inozemstvom u 2013. i nadalje su relativno skromni, no ipak malo intenzivniji nego prethodne godine. U prva tri tromjesečja 2013. na kapitalnom i financijskom računu platne bilance, isključujući promjenu međunarodnih pričuva, zabilježeni su neto priljevi kapitala od 0,4 mldr. EUR, a u istom razdoblju 2012. iznosili su 0,3 mldr. EUR. Pritom su intenzivirani dužnički priljevi kapitala, dok su vlasnički priljevi oslabjeli. Dužničke priljeve uglavnom je odredilo daljnje snažno zaduživanje središnje države i istodobno razduživanje kreditnih institucija, koje se zamjetljivo usporilo u odnosu na prošlu godinu.

Inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku nastavila su se smanjivati. U prva tri tromjesečja 2013. ta su ulaganja iznosila 0,5 mldr. EUR, što je malo manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Pad u vlasničkim ulaganjima djelomično je pridonijela transakcija preuzimanja u drugom tromjesečju 2013. (Croduct derivati preuzeeli su podružnicu austrijske naftne kompanije, OMY Hrvatska d.o.o.), ali najveći je učinak ipak imao malen iznos ulaganja u nove i tekuće projekte. Kao i proteklih tromjesečja, većina ulaganja u trećem tromjesečju realizirana je u djelatnosti prometa nekretninama, turizmu i trgovini. Zbog smanjene dobiti domaćih poduzeća i banaka u inozemnom vlasništvu niža je i zadržana dobit. Inozemni su vlasnici oko 0,2 mldr. EUR svojih dužničkih potraživanja pretvorili u vlasnički udio, što je više nego prošle godine, ali se unatoč tome dug nerezidentnim vlasnicima povećao (za 0,1 mldr. EUR).

Dužnički priljevi kapitala tijekom prvih devet mjeseci 2013. rezultat su zaduživanja države i ostalih domaćih sektora, dok su kreditne institucije smanjile svoje neto obvezne. Među većim transakcijama izdvaja se travanjsko izdanje obveznika države na američkom tržištu u vrijednosti od 1,5 mldr. EUR, od čega su oko 0,4 mldr. EUR upisali domaći ulagači.²⁰ Kod ostalih domaćih sektora priljev kapitala ostvarili su većinski privatna poduzeća i HBOR, dok su javna poduzeća i ostale nebankarske finansijske institucije ostvarili odljev. Kreditne su institucije smanjile svoje inozemne obveze manje nego prethodne godine, istodobno snažno povećavši svoju inozemnu imovinu.

Slika 37. Inozemni tokovi kapitala

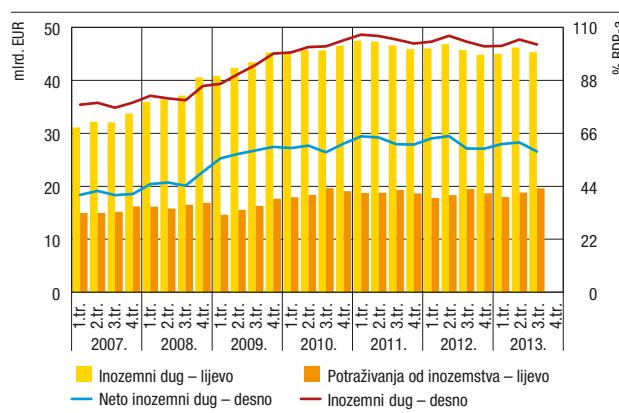

Napomena: Negativna promjena međunarodnih pričuva znači njihov rast.

Izvor: HNB

20 Zaduživanjem države na američkom tržištu u posljednjih se pet godina znatno povećao udio američkog dolara u valutnoj strukturi njezina inozemnog duga: s manje od desetine krajem 2008. na više od polovine ukupnog duga države krajem rujna 2013. Međutim, u sve obveznice izdane od 2010. ugrađeni su mehanizmi zaštite od tečajnog rizika.

Slika 38. Bruto i neto inozemni dug

Napomena: Potraživanja od inozemstva uključuju međunarodne pričuve te inozemnu aktivu banaka i ostalih domaćih sektora na osnovi dužničkih instrumenata. Neto inozemni dug izračunat je kao razlika između inozemnog duga i potraživanja od inozemstva.

Izvor: HNB

U posljednjem tromjesečju 2013. očekuje se nastavak istih trendova, odnosno daljnji blag rast duga privatnih poduzeća i HBOR-a, dok bi se ostale nebankarske finansijske institucije i javna poduzeća mogli razduživati do kraja godine. Država je u studenom na američkom tržištu izdala obveznicu vrijednu 1,75 mldr. USD za finansijske potrebe u 2014. godini, a primljena novčana sredstva povećala su međunarodne pričuve HNB-a i trebala bi ostati na deviznom računu Ministarstva finacija kod HNB-a do kraja godine. Država bi tako u 2013. ponovo trebala najviše pridonijeti prirastu ukupnoga inozemnog duga, i to snažnije nego u 2012. Razduživanje banaka djelovalo bi u smjeru smanjivanja ukupnoga inozemnog duga, iako znatno slabije nego prethodne godine.

U 2014. i 2015. očekuje se postupni oporavak neto priljeva inozemnih izravnih ulaganja. Neki od činitelja koji bi trebali pridonijeti rastu izravnih ulaganja u Hrvatsku jesu intenziviranje privatizacijskih projekata, pozitivan utjecaj punopravnog članstva u EU-u na percepciju Hrvatske među inozemnim ulagačima kao i poboljšanje opće investicijske klime u zemlji. S druge strane, s oporavkom domaće gospodarske aktivnosti može se očekivati i jačanje izravnih ulaganja domaćih poduzeća u inozemstvo. Očekivana kretanja na računu portfeljnih ulaganja uglavnom određuje projekciju neto inozemnog zaduživanja države. Država bi i u sljedećim godinama mogla najviše pridonositi prirastu ukupnoga inozemnog duga, posebno u 2014., kada bi nova izdanja inozemnih obveznica trebala znatno premašiti procijenjene dospjele obvezne²¹. Osim toga, pri kraju projekcijskog razdoblja moglo bi se intenzivirati inozemno zaduživanje ostalih domaćih sektora, uključujući zaduživanje privatnih poduzeća koje se uključuju u izravna ulaganja. Nasuprot tome, očekuje se nastavak razduživanja ostalih nebankarskih finansijskih te kreditnih institucija, premda sporijeg intenziteta.

Na kraju 2013. bruto inozemni dug mogao bi dosegnuti gotovo 46 mldr. EUR, odnosno 104,2% BDP-a i oko 240% vrijednosti izvoza robe i usluga. Očekivani rast bruto inozemnog duga znatno premašuje očekivani rast inozemne imovine, pa bi se, nakon dvije godine smanjivanja, neto inozemni dug u 2013. mogao povećati i na kraju godine iznositi 62,3% BDP-a. Istodobno se ne očekuje znatnija promjena stanja međunarodnih ulaganja,

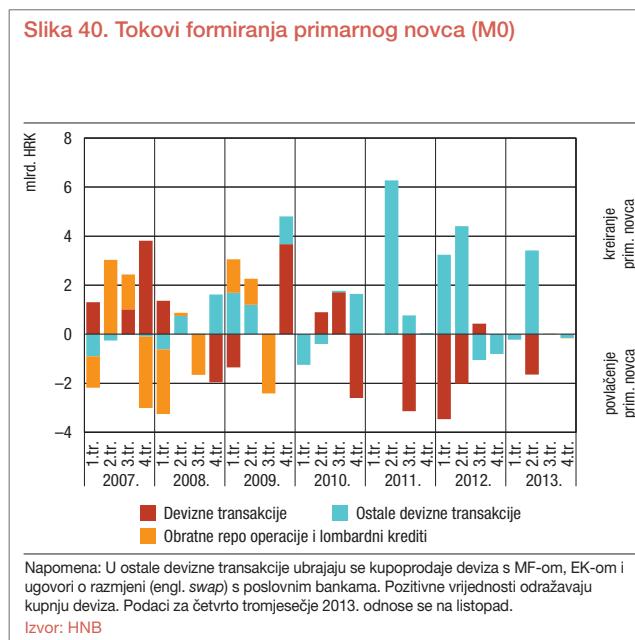
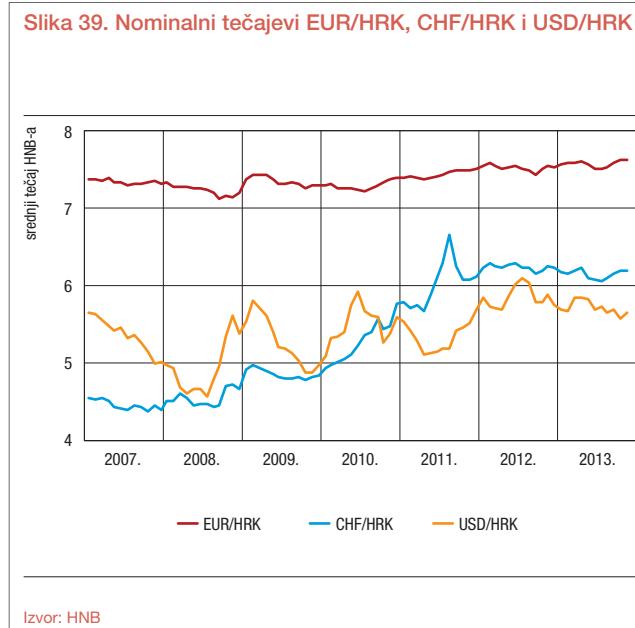
21 Sredinjom državi u travnju 2014. dospjeva, među ostalim, inozemna obveznica vrijedna 500 mil. EUR, a u siječnju 2015. druga, vrijedna 750 mil. EUR.

koje je na kraju 2012. iznosilo –89% BDP-a, što je mnogo više od kritične vrijednost Europske komisije (35%). Tijekom sljedeće dvije godine očekuje se nastavak rasta stanja bruto inozemnog

duga, ali bi se relativni pokazatelji trebali poboljšavati zahvaljujući projiciranom rastu BDP-a.

8. Monetarna politika

Hrvatska narodna banka u drugoj je polovini 2013. nastavila s politikom podržavanja visoke kunske likvidnosti monetarnog sustava, ne dovodeći pritom u pitanje održavanje stabilnosti tečaja domaće valute. Pritom je, u skladu s dosadašnjim nastojanjima, središnja banka donijela nove mjere s ciljem poticanja kreditne aktivnosti banaka prema poduzećima i podupiranja gospodarskog oporavka. Mjere uključuju spuštanje stope obvezne pričuve s 13,5% na 12% od prosinca 2013., uz istodobnu obvezu upisa trogodišnjih obveznih blagajničkih zapisa za banke u visini kunske oslobodenih sredstava (3,9 mlrd. kuna). Spomenuta će se sredstva postupno i uvjetno otpuštati tako što će

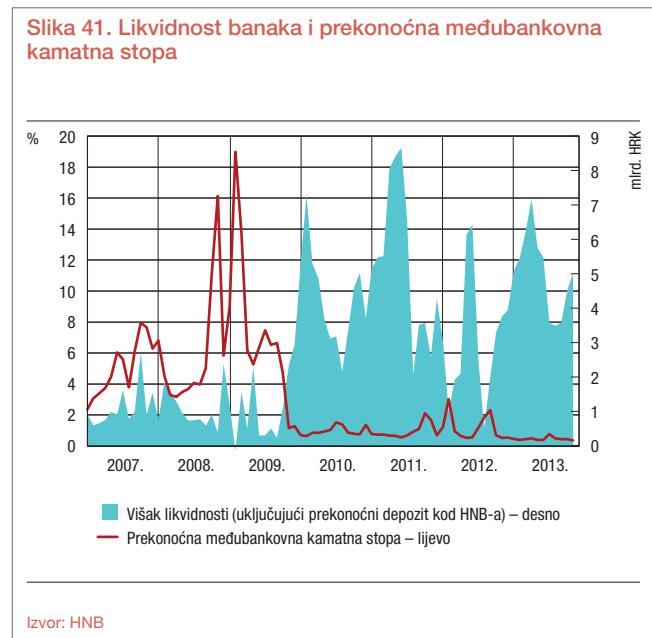

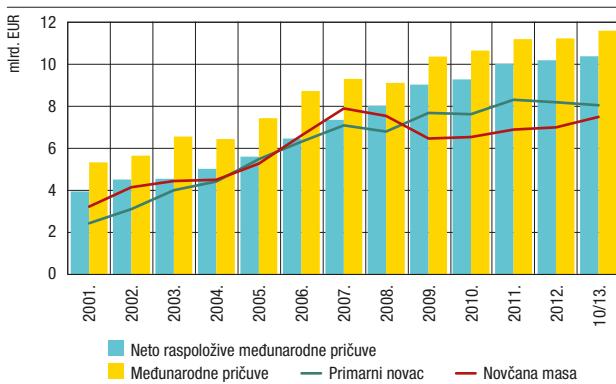
HNB na kraju svakoga kalendarskog mjeseca, počevši od prosinca 2013., otkupljivati blagajničke zapise od banaka u visini polovine mjesecnog prirasta plasmana poduzećima.

Početkom druge polovine 2013. nominalni tečaj kune prema euru postupno je jačao, ali je već početkom kolovoza započelo razdoblje laganog slabljenja domaće valute. Deprecijacija kune trajala je sve do sredine studenoga, nakon čega se tečaj stabilizirao. To je rezultiralo nešto višom razinom tečaja u drugoj polovini godine u odnosu na prvi šest mjeseci. Tako je prosječni tečaj kune prema euru u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja iznosio 7,62 EUR/HRK, što je za 1,1% više nego u trećem tromjesečju, odnosno za 0,6% više nego u prvoj polovini godine. Kada je riječ o tečaju kune prema drugim važnim svjetskim valutama, u drugom je polugodištu kuna umjereno oslabljela prema švicarskom franku te ojačala prema američkom dolaru. Ova kretanja odražavaju promjenu tečaja švicarskog franka i američkog dolara prema euru na svjetskom finansijskom tržištu.

U trećem i u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja nisu zabilježene devizne intervencije središnje banke. U isto vrijeme kupoprodaja deviza sa središnjom državom ostvarena je u relativno malim iznosima. U skladu s tim ukupan učinak deviznih transakcija središnje banke u jedanaest mjeseci 2013., kojima je HNB neto otkupio 190,8 mil. EUR odnosno neto kreirao 1,4 mlrd. kuna, odnosno se gotovo u potpunosti na transakcije u prvoj polovini godine.

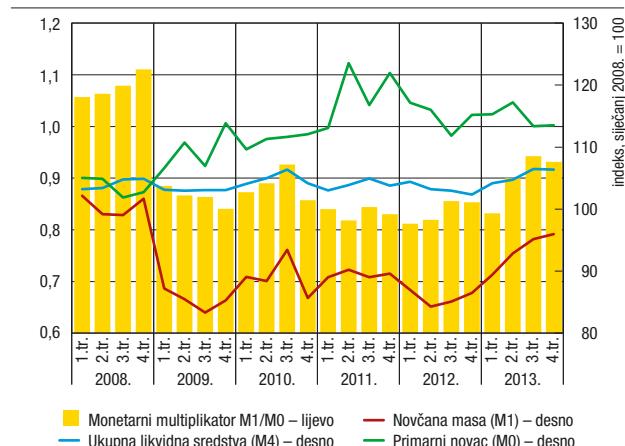
Višak likvidnosti monetarnog sustava u drugoj polovini 2013. zadržao se na vrlo visokoj razini, što odražava ekspanzivno usmjerenje monetarne politike. U trećem tromjesečju kreditne su institucije na svojim računima raspolagale s prosječnim viškom od 3,6 mlrd. kuna, dok se taj višak u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja dodatno povećao na 4,8 mlrd. kuna. Visoka razina likvidnosti ogleda se u vrlo niskim prekonoćnim kamatnim stopama na međubankovnom tržištu i niskim kamatnim

Slika 42. Međunarodne pričuve HNB-a i monetarni agregati

Napomena: Posljednji dostupni podaci za novčanu masu odnose se na listopad 2013. Neto raspoložive pričuve definirane su kao međunarodne pričuve umanjene za inozemnu pasivu HNB-a, obveznu pričuvu u devizama, opću i posebnu alokaciju posebnih prava vučenja iz 2009., devizne depozite države te izvanbilančne obveze (ugovori o razmjeni).

Izvor: HNB

Slika 43. Monetarni agregati i monetarni multiplikator
indeks kretanja realnih sezonski prilagođenih vrijednosti deflacioniranih indeksom potrošačkih cijena

Napomena: Podaci za četvrtu tromjesečje 2013. odnose se na listopad.
Izvor: HNB

stopama na aukcijama trezorskih zapisa MF-a.

Međunarodne pričuve blago su se smanjile u drugoj polovini 2013., no njihovo smanjenje bilo je uglavnom rezultat pada deviznog depozita središnje države kod HNB-a. Na kraju listopada bruto međunarodne pričuve iznosile su 11,6 mlrd. EUR te su i nadalje bile veće nego na kraju prethodne godine (za 0,4 mlrd. EUR ili 3,3%). Neto raspoložive pričuve u drugoj polovini 2013. ostale su gotovo nepromijenjene i na kraju listopada iznosile su 10,4 mlrd. EUR. Njihovo stanje u odnosu na kraj prethodne godine povećalo se za 0,2 mlrd. EUR ili 1,8%. Nastavak postupnog povećavanja bruto i neto raspoloživih pričuva očekuje se i u 2014., a takva očekivanja temelje se ponajviše na otkupu deviza od inozemnog financiranja središnje države.

Realne su desezonirane vrijednosti novčane mase M1 i

ukupnih likvidnih sredstava M4 tijekom trećeg i na početku četvrtog tromjesečja porasle. Pozitivna kretanja spomenutih monetarnih agregata uvelike su rezultat njihova nominalnog rasta, no usporavanje inflacije potrošačkih cijena u tom razdoblju također se povoljno odrazило na promjenu njihovih realnih vrijednosti. Kad je riječ o očekivanjima, projekcija ukupnih likvidnih sredstava za 2014. vrlo je slična kretanjima ocijenjenima za 2013. godinu.

Monetarna politika HNB-a i u 2014. zasnivat će se na nastavku podržavanja stabilnosti tečaja domaće valute prema euru i nastavku vođenja politike visoke primarne likvidnosti. Značajniji rast monetarnih i kreditnih agregata može se očekivati samo u uvjetima izraženijeg oporavka ukupne gospodarske aktivnosti, a u 2014. njihov bi rast mogao biti tek blago viši od rasta u 2013. godini.

9. Javne financije²²

Europski statistički ured Eurostat i Državni zavod za statistiku u listopadu 2013. godine prvi su put u sklopu tzv. fiskalne notifikacije objavili podatke o manjku i razini duga opće države za Hrvatsku uskladene s metodologijom ESA 95 za razdoblje od 2009. do 2012. Podaci pokazuju da je manjak opće države u cijelom razdoblju bio zamjetljivo veći od 3% BDP-a, pri čemu se kontinuirano povećavao u razdoblju od 2009. do 2011., dosegnuvši u 2011. godini 7,8% BDP-a. U 2012. taj je manjak znatno smanjen, ali je i nadalje bio na visokoj razini (5,0% BDP-a). Dug opće države u promatranom se razdoblju povećao za gotovo 19 postotnih bodova BDP-a te je na kraju 2012. iznosio 55,5% BDP-a. Razine manjka i javnog duga više su u odnosu na dosad objavljivane veličine, što je posljedica promijenjenog obuhvata institucionalnih jedinica uključenih u konsolidiranu opću državu te drugačije metode obračuna nekih proračunskih

transakcija. Prema dostupnim informacijama MF će nastaviti redovito objavljivati podatke o ostvarenju javnih finansija u skladu s metodologijom GFS 2001, prema starom obuhvatu opće države, a planove i projekcije prema nacionalnom računskom planu. S druge strane, DZS je zasad objavio samo godišnje podatke i ne namjerava ubrzo objaviti vremenske serije veće frekvencije.²³

Hrvatski sabor donio je u studenom 2013. drugi rebalans državnog proračuna i izmjene finansijskih planova izvanproračunskih korisnika za 2013. godinu te planove za 2014. i projekcije za 2015. i 2016. godinu. Planirani manjak opće države (prema metodologiji GFS 2001) za 2013. godinu pritom se povećao s 3,4% BDP-a na 5,5% BDP-a, zbog podbačaja prihoda, ponajviše prihoda od PDV-a i poreza na dobit te rashoda većih od očekivanih, poglavito zbog plaćanja dugova u zdravstvu. Proračunom je predviđeno da bi se manjak opće države u 2014. godini mogao zadržati na razini iz 2013., a fiskalna bi se konsolidacija počela provoditi tek od 2015. godine.

S obzirom na to da prema najnovijem izvješću Europske komisije Hrvatska krši pravila Pakta o stabilnosti i prema kriteriju

²² U trenutku izrade projekcija nije bio dostupan prijedlog preporuka EK-a za korekciju prekomjernog manjka, kojim je određena zahtijevana prilagodba manjka opće države. Projekcije HNB-a za 2014. u skladu su sa zahtjevima EK-a, dok će za 2015. biti potrebna snažnija fiskalna prilagodba nego što je pretpostavljeno u ovom dokumentu (EK zahtijeva smanjenje strukturnog manjka u iznosu od 0,9% BDP-a u 2015. umjesto 0,5% BDP-a, koliko se pretpostavlja).

²³ Tromjesečni podaci objavljeni za razdoblje od prvog tromjesečja 2012. do drugog tromjesečja 2013. dostupni su na internetskim stranicama Eurostata.

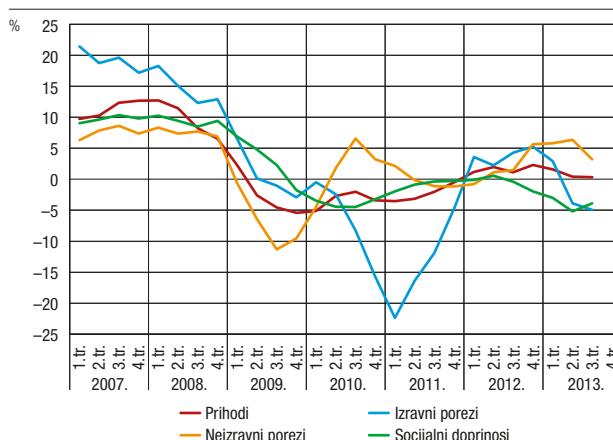
manjka opće države i prema kriteriju javnog duga, što podrazumijeva vrlo skori ulazak u proceduru pri prekomjernom manjku (vidi Okvir 4. Procedura pri prekomjernom manjku), HNB očekuje da će se fiskalna prilagodba morati započeti provoditi već u 2014. godini. Pretpostavlja se da će Vlada u 2014. i 2015. morati smanjiti strukturni manjak opće države za 0,5% BDP-a na godišnjoj razini, što je minimalna dopuštena godišnja prilagodba prema pravilima Pakta o stabilnosti i rastu. Nominalni manjak opće države prema metodologiji ESA 95 mogao bi se smanjiti s očekivane vrijednosti od 5,9% BDP-a u 2013. na 4,6% BDP-a u 2014., a nastavak fiskalne konsolidacije očekuje se i u 2015. godini.

Prihodi, rashodi i transakcije u nefinansijskoj imovini konsolidirane opće države

Prihodi konsolidirane opće države (metodologija GFS 2001) u prva su tri tromjesečja 2013. smanjeni za 1,0% u odnosu na isto razdoblje 2012. godine. Pritom su najveći negativan doprinos kretanju ukupnih prihoda dali prihodi od poreza na dobit, i to zbog uvođenja neoporezivanja reinvestirane dobiti od siječnja 2013. te pada dobiti gospodarskih subjekata u 2012. Ostvaren je i znatan pad prihoda od socijalnih doprinosa zbog baznog učinka smanjenja doprinosa za zdravstveno osiguranje i mjera koje su rezultirale jednokratnom naplatom poreznog duga u drugom tromjesečju 2012., te nepovoljnoga kretanja mase plaća. Pad ukupnih prihoda značajnije su ublažili prihodi od pomoći zbog priljeva sredstava iz fondova EU-a, prihodi od trošarina i tzv. ostali prihodi. Unatoč izrazito povoljnem učinku uvođenja fiskalnih blagajni na prikupljanje poreza na dodanu vrijednost, prihodi od PDV-a u promatranom su razdoblju samo blago povećani. Naime, početkom drugog polugodišta 2013. godine došlo je do snažnoga jednokratnog pada ovih prihoda, zbog promjenjenog obračuna PDV-a pri uvozu dobara iz zemalja EU-a od 1. srpnja 2013.²⁴

U nastavku 2013. godine ukupne bi prihode konsolidirane opće države mogla obilježiti malo povoljnija kretanja, djelomice zbog bolje naplate poreza i daljnjih očekivanih priljeva iz proračuna EU-a, pa bi, promatra li se cijela tekuća godina, oni mogli biti malo veći u odnosu na 2012. U 2014. bi godini rast mogle

Slika 44. Prihodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene pomicnih zbrojeva četiriju tromjesečja

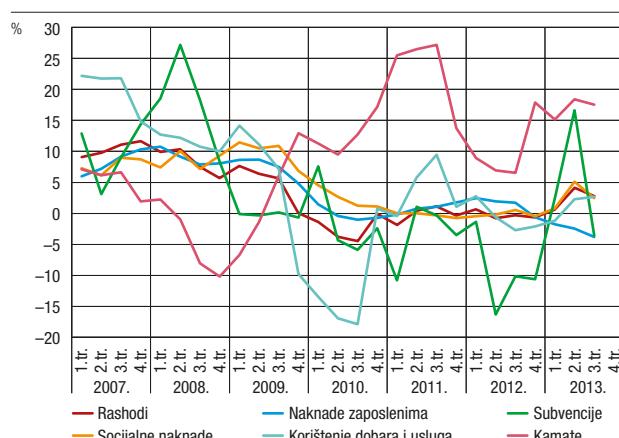

Napomena: Prihodi uključuju prihode od prodaje nefinansijske imovine. Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.

Izvor: MF (izračun HNB-a)

²⁴ Od 1. srpnja 2013. PDV se više ne plaća pri uvozu dobara iz zemalja EU-a, već nakon što se uvezena dobra prodaju, što je rezultiralo odgodom naplate PDV-a u državni proračun i jednokratnim gubitkom prihoda.

Slika 45. Rashodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene pomicnih zbrojeva četiriju tromjesečja

Napomena: Rashodi uključuju izdatke za nabavu nefinansijske imovine. Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.

Izvor: MF (izračun HNB-a)

ostvariti sve glavne kategorije prihoda, osim poreza na dobit. Rastu će vjerojatno najviše pridonijeti prihodi od PDV-a, zbog baznog učinka jednokratnoga gubitka prihoda u 2013. i povećanja međustope PDV-a s 10% na 13% od siječnja 2014., te prihodi iz fondova EU-a. U 2015. godini, u skladu s projekcijama relevantnih makroekonomskih osnovica, očekuje se nastavak povećanja svih glavnih kategorija prihoda.

Rashodi konsolidirane opće države (metodologija GFS 2001) u prva tri tromjesečja 2013. porasli su na godišnjoj razini za 4,1%. Rastu ukupnih rashoda najviše su pridonijeli rashodi za socijalne naknade zbog porasta rashoda za mirovine i plaćanja dugova u zdravstvu iz prethodnih godina u lipnju 2013. Ipak, čini se da su u trećem tromjesečju stvorene nove dospjele neplaćene obveze u zdravstvu. Snažno su se povećali i rashodi za kamate i rashodi za pomoći zbog uplata u proračun EU-a, dok su se znatnije smanjili jedino rashodi za zaposlene, što je najvećim dijelom posljedica smanjenja plaća zaposlenika u javnim i državnim službama od ožujka 2013. godine, neisplaćivanja regresa te djelovanja baznog učinka smanjenja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje. Izdaci za nabavu nefinansijske imovine zamjetljivo su porasli u promatranom razdoblju, zbog povećanih kapitalnih ulaganja na svim razinama opće države.

Na razini cijele 2013. rashodi konsolidirane opće države mogli bi se povećati za gotovo 6,0%, ponajviše zbog rasta socijalnih naknada zbog sanacije dugova u zdravstvu i povećanih rashoda za mirovine, a očekuje se i snažno povećanje rashoda za kamate te pomoći zbog uplata u proračun EU-a. U skladu s rebalansom proračuna za 2013. izdaci za nabavu nefinansijske imovine mogli bi se znatno povećati na godišnjoj razini.

Ukupni bi rashodi s uključenom nabavom nefinansijske imovine u 2014. mogli biti jednaki ostvarenjima iz 2013. godine, ako se provedu dodatne uštude potrebne da se dosegne razina nominalnog manjka u skladu s preporukama EK-a. U skladu s projekcijama HNB-a za ostvarenje projicirane stagnacije rashoda, Vlada bi trebala donijeti dodatne konsolidacijske mjere na osnovi kojih bi se uštedjelo 1,3% BDP-a, pod pretpostavkom da su u donesenom proračunu za 2014. godinu predviđene uštude u iznosu od 0,7% BDP-a. Valja napomenuti da konsolidacijske mjere u proračunu za 2014. nisu detaljno kvantificirane te je spomenuti iznos predviđenih ušteda podložan riziku da su pojedine rashodne stavke podcijenjene.

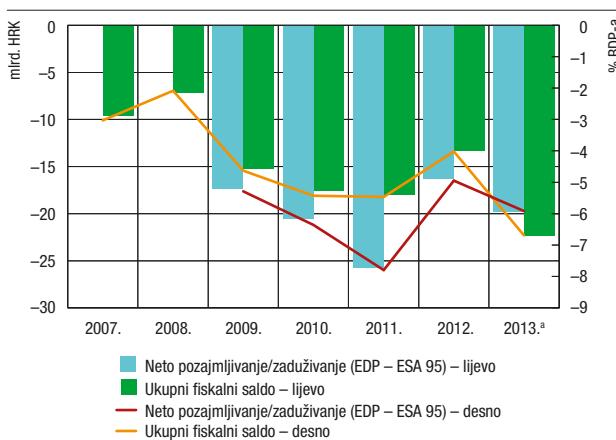
Najistaknutije povećanje rashoda na godišnjoj razini odnosi se na rashode povezane s članstvom u EU-u (cjelogodišnje

uplate u proračun EU-a te provedba projekata financiranih iz fondova EU-a) i rashode za kamate, dok bi se u suprotnom smjeru mogla kretati većina ostalih kategorija rashoda. Ukupni bi rashodi u 2015. godini mogli blago porasti, također uglavnom zbog kretanja rashoda povezanih s financiranjem projekata putem fondova EU-a te povećanih rashoda za kamate. Većina ostalih glavnih kategorija rashoda mogla bi se u određenoj mjeri još smanjiti u odnosu na 2014. godinu.

Manjak i dug konsolidirane opće države

U skladu s opisanim kretanjima očekivani manjak prema metodologiji ESA 95 iznosio bi 5,9% BDP-a u 2013. Ukupni fiskalni manjak prema metodologiji GFS 2001 u prvih devet mjeseci 2013. iznosio je 15,1 mlrd. kuna, a na razini cijele 2013. mogao bi dosegnuti 22,4 mlrd. kuna ili 6,7% BDP-a. Niži očekivani manjak po metodologiji ESA 95 djelomice je rezultat pretpostavke da rashodi za sanaciju dugova u zdravstvu iz prethodnih godina neće biti zabilježeni u rashode u 2013., zbog obračunskog načela bilježenja proračunskih transakcija u nacionalnim računima. Na godišnjoj razini nominalni manjak prema metodologiji ESA 95 povećavao bi se za 1,0 postotni bod BDP-a, pri čemu bi primarni strukturni saldo²⁵, čija kretanja uglavnom odražavaju diskrecijsko djelovanje fiskalnih vlasti, ostao gotovo nepromijenjen. Godišnje povećanje nominalnog manjka posljedica je porasta rashoda za kamate te jednokratnoga gubitka prihoda zbog promijjenjenog obračuna PDV-a na uvoz iz zemalja EU-a. Jednokratan pad prihoda od PDV-a ne utječe na strukturne prihode,

Slika 46. Manjak konsolidirane opće države

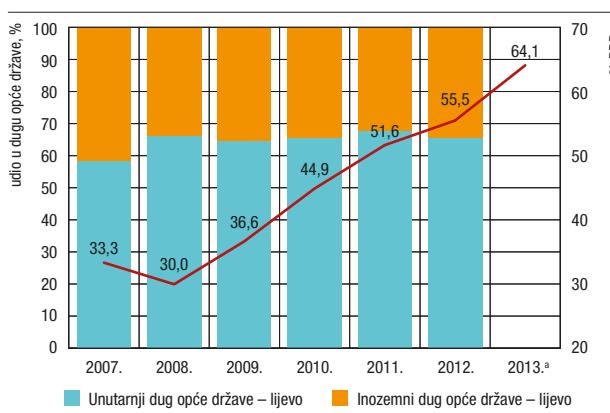

^a Projekcija HNB-a

Napomena: Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.

Izvor: MF; DZS (izračun HNB-a)

Slika 47. Dug opće države

^a Projekcija HNB-a

Napomena: Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.

Izvor: HNB

odnosno strukturni saldo, s obzirom na to da je pad isključivo posljedica odgodene naplate PDV-a u proračun.

Iako to prijedlogom proračuna nije predviđeno, pretpostavlja se da će Hrvatska u 2014. svoj strukturni manjak smanjiti za 0,5% BDP-a, na 3,8% BDP-a, kako bi zadovoljila pravila Pakta o stabilnosti i rastu. S obzirom na snažan projicirani rast rashoda za kamate, to će zahtijevati prilagodbu primarnoga strukturnog manjka za 1,0 postotni bod BDP-a. Nominalni manjak opće države (metodologija ESA 95) mogao bi se smanjiti za približno 4 mlrd. kuna u odnosu na 2013. i iznositi oko 4,6% BDP-a.

Dug opće države u prva tri tromjesečja porastao je za 19,7 mlrd. kuna, na 203,0 mlrd. kuna, s obzirom na to da je manjak ostvaren u prva tri tromjesečja 2013. godine država uglavnom financirala izdavanjem obveznica na domaćem i američkom tržištu kapitala te domaćim i inozemnim kreditima. Zbog izdavanja obveznice u studenome u iznosu od 1,75 mlrd. USD, javni bi dug do kraja 2013. mogao dosegnuti oko 213,2 mlrd. kuna ili 64,1% BDP-a, što je za 8,6 postotnih bodova BDP-a više u odnosu na 2012. godinu. Pritom će se većina tih sredstava upotrijebiti za finansijske potrebe države u 2014. godini.

Javni će dug nastaviti rasti te bi krajem 2014. mogao iznositi približno 67,0% BDP-a, s obzirom na to da će država manjak uglavnom financirati novim zaduživanjima. Očekuje se da će se fiskalna prilagodba od 0,5% BDP-a u strukturnim terminima nastaviti i u 2015. te bi se nominalni manjak opće države mogao spustiti na razinu od 3,8% BDP-a. Javni bi dug na kraju 2015. godine mogao iznositi oko 67,6% BDP-a.

Okvir 4. Procedura pri prekomjernom manjku

Prema recentnom izvješću Europske komisije Hrvatska će uskoro biti obuhvaćena procedurom pri prekomjernom manjku zbog prekoračenja manjka opće države od 3% BDP-a i razine javnog duga veće od 60% BDP-a. Obujam i putanja zahtijevane fiskalne prilagodbe u slučaju Hrvatske, koja će uskoro biti službeno prihvaćena, kao i izbor mjera za njezino provođenje od strane

²⁵ Strukturni saldo je ciklički prilagođen saldo opće države, koji je zatim korigiran za učinje jednokratnih i privremenih mjera. Cikličkom prilagodbom ispravlja se vrijednost salda za učinje cikličkih fluktuacija gospodarske aktivnosti (više vidi u Okviru 5. u Biltenu HNB-a br. 176).

Vlade RH, odredit će u velikoj mjeri fiskalnu politiku u sljedećem razdoblju.

Korektivni dio Pakta o stabilnosti i rastu i procedura pri prekomjernom manjku

Na osnovi pristupanja EU-u Vlada Republike Hrvatske dužna je pridržavati se smjernica istaknutih u Paktu o stabilnosti i rastu (engl. *Stability and Growth Pact*) iz 1997. godine, koji sadržava pravila za koordinaciju fiskalnih politika država članica EU-a. Osnove na kojima se temelji Pakt dane su ugovorom iz Maastrichta zaključenim 1992. godine, u kojemu je definirano

da manjak proračuna zemlje članice ne smije biti veći od 3% BDP-a, a javni dug veći od 60% BDP-a. U slučaju prekoračenja pokreće se procedura pri prekomjernom manjku (engl. *Excessive Deficit Procedure* ili, skraćeno, EDP), pri čemu je postupak njezina provođenja sadržan u korektivnom dijelu Pakta²⁶.

Za Hrvatsku je pokrenut postupak koji će vrlo skoro rezultirati formalnim uključivanjem zemlje u proceduru pri prekomjernom manjku (u nastavku teksta: procedura), u skladu s izvješćem Europske komisije prema kojemu Hrvatska ne ispunjava kriterije vezane uz proračunski manjak i javni dug. Komisija je izdala i mišljenje o postojanju prekomjernog manjka zbog ocjene manjka opće države u 2013. od 5,4% BDP-a i projekcije u kojoj manjak do 2015. ostaje znatno veći od 3% BDP-a, dok je za javni dug ocijenjeno da će premašiti razinu od 60% BDP-a u tekućoj godini²⁷. Komisija je također objavila prijedlog odluke o postojanju prekomjernog manjka i prijedlog preporuka za njegovu korekciju, koje će uskoro prihvati Vijeće Europske unije. Preporuke zahtijevaju da Hrvatska korigira prekomjerni manjak do 2016. godine, sa zadanom godišnjom struktturnom prilagodbom od 0,5%, 0,9% i 0,7% BDP-a u 2014., 2015. i 2016., kojom bi se manjak opće države smanjio na 4,6%, 3,5% i 2,7% BDP-a u navedenim godinama²⁸. Ovim okvirom nastoji se dati objašnjenje osnovnih tehničkih detalja vezanih uz pokretanje procedure i prikaz zahtijevanih razina, putanja i vremenskih okvira fiskalnih prilagodbi te mjera, što su zemlje članice uglavnom poduzimale kako bi smanjile svoje proračunske manjkove.

Procedura pri prekomjernom manjku do 2011. godine pokretala se samo u slučaju kada je manjak opće države premašivao 3% BDP-a (pri čemu se uzimalo u obzir je li prekoračenje privremenoga karaktera i/ili rezultat posebnih okolnosti). Krajem 2011. prihvaćene su izmjene pravila Pakta o stabilnosti i rastu, kojima jedan od uvjeta za pokretanje procedure postaje javni dug veći od 60% BDP-a, koji se nije smanjio zadovoljavajućom brzinom u tri prethodne godine i projicirane vrijednosti javnoga duga upućuju da se on neće smanjivati zadovoljavajućom brzinom ni u referentnom razdoblju. Zadovoljavajuća brzina definirana je kao smanjenje razlike između javnog duga zemlje i referentne vrijednosti od 60% za dvadesetinu godišnje prosječno tijekom tri godine. Pri utvrđivanju prekoračenja manjka i javnog duga promatraju se ostvarene, planirane ili projicirane vrijednosti.

Kad Europska komisija utvrdi da su uvjeti za pokretanje procedure ispunjeni, šalje prijedlog odluke o postojanju prekomjernog manjka Vijeću Europske unije, a Vijeće pokreće proceduru prihvaćanjem prijedloga EK-a. zajedno s prijedlogom odluke o postojanju prekomjernog manjka Komisija Vijeću šalje i preporuke za njegovu korekciju. Pritom preporuke Europske komisije ne sadržavaju mjere koje zemlja članica mora provesti, već se određuje putanja nominalnog i struktturnog manjka te rokovi fiskalne prilagodbe, pri čemu godišnja preporučena fiskalna prilagodba manjka mora iznositi najmanje 0,5% BDP-a struktturnog manjka²⁹. Kada je riječ o roku prilagodbe, inicijalno je pravilo da

26 Pakt o stabilnosti i rastu sastoji se od preventivnoga i korektivnoga dijela. U sklopu preventivnoga dijela svaka zemlja članica određuje svoj srednjoročni fiskalni cilj (engl. *medium-term objective* ili, skraćeno, MTO) unutar zadanih kriterija koji osiguravaju održavanje maastrichtskih granica i/ili brzu konvergenciju u zonu unutar tih granica i ostavljaju prostor za vodenje fiskalne politike. Pri određivanju MTO-a u obzir se uzimaju i procijenjeni učinci starenja stanovništva zbog nepovoljnih demografskih trendova u većini europskih zemalja. Preventivnim ogrankom također su postavljena i ograničenja na rast rashoda opće države, koji ne bi smio biti veći od rasta potencijalnog BDP-a, ako brži rast nije pokriven dodatnim diskrečijskim prihodima.

27 Vlada je u rebalansu proračuna za 2013. i prijedlogu proračuna za 2014. godinu ocijenila da će manjak opće države prema nacionalnom računskom planu iznositi 5,5% u 2013. i 2014. te 4,6% BDP-a u 2015. godini. Prema ocjenama HNB-a manjak (metodologija ESA 95) iznosi 5,9% BDP-a za 2013. godinu, a javni dug veći je premašio razinu od 60% BDP-a.

28 Dokumenti Europske komisije: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/croatia_en.htm

se prekomjerni manjak mora ispraviti u roku od godine dana nakon što je identificiran, što obično znači dvije godine nakon što je pretjerani proračunski manjak realiziran. Dulji rokovi mogu biti zadani u posebnim okolnostima³⁰ te u slučaju potrebne veće prilagodbe radi smanjivanja javnog duga.

Nakon potvrde mišljenja zemlje obuhvaćene procedurom imaju rok od šest mjeseci (ili, u slučaju znatnijih odstupanja, samo tri mjeseca) za prihvaćanje preporuka Europske komisije. U navedenom roku zemlja članica mora poslati Vijeću i Komisiji javno izvješće u kojemu navodi već poduzete i/ili planirane mjere te njihove učinke na prihode i rashode proračuna. Hrvatskoj je, u predloženim preporukama, rok za dostavljanje javnog izvješća 30. travnja 2014.

Poduzeti stvarni napor zemlje, praćenje prilagodbe i moguće sankcije

Po isteku odobrenoga provedbenog roka Europska komisija procjenjuje je li poduzet stvarni napor (engl. *effective action*), odnosno jesu li mjere koje su donesene i najavljenе dovoljne da se ostvari preporučena prilagodba nominalnoga i struktturnog manjka. Procjena stvarnog napora provodi se u tri koraka. Na temelju projekcija Komisije najprije se ocjenjuje dostizanje nominalnih ciljanih manjkova. U slučaju odstupanja od nominalnih ciljeva, promatra se struktturna prilagodba manjka, korigirana za činitelje na koje država ne može utjecati³¹. Ako izostane i prilagođena struktturna prilagodba, provodi se detaljna analiza utjecaja pojedinih mjera na kretanje prihoda i rashoda proračuna, koji se potom uspoređuju s izvornim planom zemlje članice³².

Ako se ustanovi da je poduzet stvarni napor u skladu s preporukama, Komisija prati slijed fiskalne prilagodbe. Ovisno o rezultatima prilagodbe, procedura može biti ukinuta ili postrožena. Moguća je izmjena inicijalnih preporuka Vijeća, ako se u međuvremenu dogodio neočekivan nepovoljan ekonomski događaj. Izmjene preporuka mogu uključivati produljenje roka za korekciju prekomjernog manjka, u pravilu za godinu dana, ili isticanje novih nominalnih i struktturnih ciljeva koji uzimaju u obzir ekonomsko stanje, ali bez produljenja roka.

Zemljama članicama eurozone za koje je ustanovljeno da nisu poduzele stvarni napor procedura pri prekomjernom manjku bit će postrožena, a zemljama članicama koji nisu dio eurozone u tom slučaju mogu biti upućene nove preporuke. Za zemlje članice eurozone neispunjavanje utvrđenih ciljeva može naposljetu rezultirati uvođenjem novčane kazne u iznosu od 0,2% BDP-a, dok zemlje članice izvan eurozone mogu biti sankcionirane pri-vremenom obustavom financiranja iz kohezijskog fonda³³.

Za sve zemlje članice procedura se ukida ako je korekcija prekomjernog manjka trajna te zadovoljava nekoliko uvjeta. Prvo, ostvareni manjak opće države mora biti manji od 3% BDP-a i projicirano je da će takav i ostati³⁴. Drugo, ostvareni javni dug mora biti manji od 60% BDP-a i prema projekcijama ostati na

29 Strukturalni manjak je nominalni manjak iz kojeg su isključeni učinci gospodarskog ciklusa na manjak proračuna te učinci privremenih i jednokratnih mjeri.

30 Komisija je ocijenila kao posebne okolnosti finansijsku krizu u EU-u i njezin utjecaj na rastuće manjkove.

31 Preporučena fiskalna prilagodba uspoređuje se s ostvarenom ili projiciranim struktturnom prilagodbom, s tim da se ostvarena prilagodba prilagođava za reviziju rasta potencijalnoga domaćeg proizvoda i za utjecaje iznenadnih priljeva ili odjeba prihoda.

32 Analiza (engl. *bottom-up analysis*) obuhvaća: kvantifikaciju svake pojedine mjere, ostvarenja planiranih rashoda, uvođenje diskrečijskih mjeri na prihodnoj strani i učinak na prihode zbog promjene strukture rasta BDP-a.

33 Suspenzija sredstava iz kohezijskog fonda za sljedeću godinu može biti djelomična ili potpuna. Mađarska je jedina zemlja članica na koju su primijenjene sankcije zbog nepoštivanja preporučene prilagodbe te joj je obustavljen iznos od 0,5 mlrd. EUR iz kohezijskog fonda za 2013. godinu (oko 0,5% BDP-a u Mađarskoj). Naknadno je odluka o sankciji povučena zbog korekcije manjka koju je Mađarska ostvarila.

toj razini. Ako je javni dug veći od 60%, treći uvjet za ukidanje procedure jest taj da je na kraju razdoblja prilagodbe dosegnuta razina manjka koja osigurava da će se razlika između javnoga duga i razine od 60% smanjiti prosječno za dvadesetinu godišnje tijekom tri godine³⁵.

Dosadašnja iskustva zemalja obuhvaćenih procedurom

Od 27 zemalja članica 25 ih je bilo obuhvaćeno procedurom pri prekomjernom manjku³⁶. U proceduri se trenutačno nalazi 16 članica Europske unije, a u nju je većina, zbog finansijske krize, ušla u 2009. godini. Iz procedure su izašle Finska (2011.), Njemačka i Bugarska (2012.) te Italija, Madžarska, Litva, Letonija i Rumunjska (2013.).

Zadane putanje prilagodbe proračunskog manjka procedurom obuhvaćenih zemalja pojavljivale su se u tri oblika: jednakogodišnje, diferencirano godišnje (različito za svaku godinu) i kumulativna prilagodba, gdje država članica samostalno bira dinamiku prilagodbe. Godišnja visina prilagodbe strukturnog manjka koju je zahtijevala Europska komisija kretala se od već spomenutih 0,5% BDP-a do više od 3% BDP-a zemlje članice, pri čemu je prosječno iznosila 1,2% BDP-a³⁷, no trenutačna je praksa Komisije postavljanje nominalnih i strukturalnih ciljanih manjkova za svaku godinu prilagodbe. Iako nisu jasno definirani kriteriji za određivanje visine prilagodbe manjka, postoji jasna veza između razine prosječnoga projiciranoga nominalnog manjka u godini kada je pokrenuta ili produljena procedura te preporučene godišnje prilagodbe u sljedećoj godini. Što je manjak bio veći, veća je bila i tražena prosječna godišnja prilagodba (vidi Sliku 48.).

U razdoblju od 2009. do 2013. godine razdoblje predviđeno za prilagodbu najčešće je iznosilo tri godine (Slika 49.). Ovako dugi rok prilagodbe bio je utvrđen zbog iznimnih okolnosti,

³⁴ Osim u slučaju mirovinske reforme. Ako je prekoračenje manjka od 3% BDP-a objašnjivo s aspekta neto troškova uvođenja drugoga mirovinskog stupa, smatra se da je zadovoljen kriterij manjka.

³⁵ U izračunu se primjenjuje sljedeća formula:

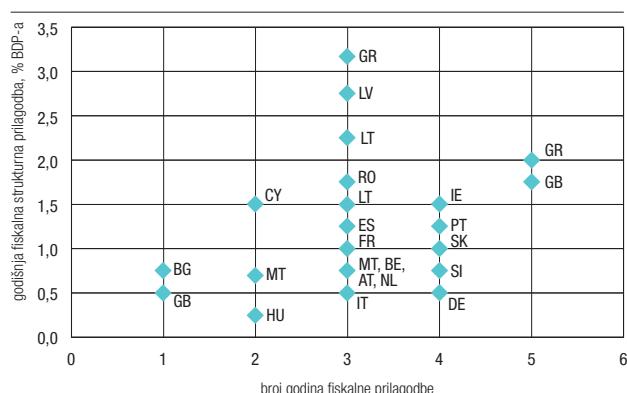
$$bb_{t+2} = 60\% + \frac{0,95}{3}(b_{t+1} - 60\%) + \frac{0,95^2}{3}(b_t - 60\%) + \frac{0,95^3}{3}(b_{t-1} - 60\%) ,$$

gdje je bb_{t+2} referentna razina duga za dvije godine, a b_t je razina duga nakon ostvarene fiskalne prilagodbe. Europska komisija u svojoj projekciji duga, b_{t+1} , pretpostavlja jednak manjak kao iz godine t nakon završetka prilagodbe.

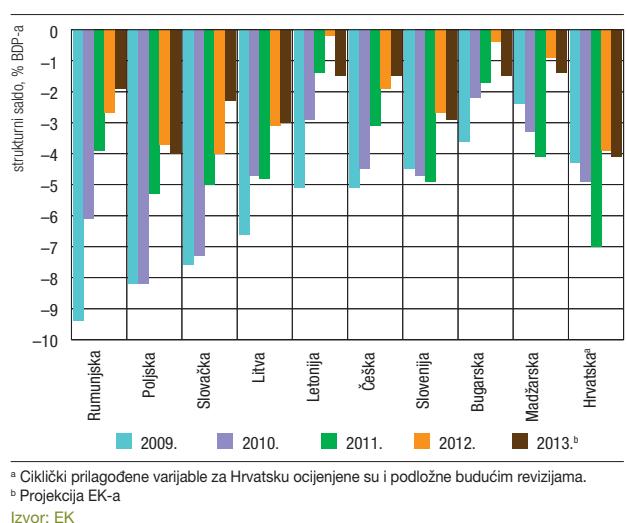
³⁶ Jedine zemlje koje nisu bile obuhvaćene procedurom su Estonija i Švedska.

³⁷ Isključujući najvišu zadalu prilagodbu Irskoj od 9,5% BDP-a godišnje za razdoblje od 2011. do 2015. godine.

Slika 49. Usporedba uprosječenog manjka i zadanog broja godina za fiskalnu prilagodbu zemalja članica EU-a za razdoblje od 2009. do 2013.

Slika 50. Kretanje struktornog salda u odabranim zemljama u razdoblju od 2009. do 2013.

odnosno zbog finansijske krize u EU-u. Tako je, primjerice, Italiji, Španjolskoj, Francuskoj i Belgiji određen rok za prilagodbu od tri godine, dok su Sloveniji, Slovačkoj, Portugalu i Irskoj dane četiri godine za prilagodbu prekomjernog manjka. Osim toga, česte su bile revizije početnih rokova prilagodbe, s obzirom na to da članice nisu ispunile zacrtane nominalne ciljeve. Iako procedura formalno omogućuje produljenje roka od jedne godine, on je dodijeljen jedino Nizozemskoj i Portugalu, dok su Francuska, Slovenija, Španjolska i još neke zemlje dobile dvije godine produljenja roka za korekciju manjka.

Zemlje članice obuhvaćene procedurom donijele su niz mjera kako bi smanjile proračunski manjak (Tablica 11.). Analiza provedenih mjera tranzicijskih zemalja članica koje su bile ili još uvjek jesu obuhvaćene procedurom pokazuju da u prilagodbi prevladavaju mjere na prihodnoj strani proračuna kao što su povećanje stopa PDV-a i trošarina (Madžarska, Češka, Litva, Letonija, Bugarska, Slovenija), uvođenje ili povećanje poreza na imovinu (Češka, Letonija) i provođenje učinkovitije naplate poreza i doprinosa. Na rashodnoj strani proračuna zemlje su često racionalizirale sustav socijalnih naknada (Bugarska, Rumunjska, Slovačka, Češka, Slovenija, Litva), smanjivale kapitalne investicije

Tablica 11. Pregled najvažnijih mjera fiskalne prilagodbe odabranih zemalja obuhvaćenih procedurom u razdoblju od 2009. do 2013.

	Slovenija	Madžarska	Letonija	Litva	Poljska	Češka	Slovačka	Bugarska	Rumunjska
	• povećanje stope PDV-a za 2%	• povećanje stope PDV-a na 27%	• povećanje poreza i poreznih stopa	• povećanje stope PDV-a	• promjena u naplati i povećanje međustope PDV-a	• povećanje stope PDV-a	• povećanje stope PDV-a	• povećanje trošarina	• povećanje opće stope PDV-a za 5%
Mjere s prihodne strane	• uvođenje poreza na finansijske transakcije	• porez na finansijske transakcije	• povećanje poreza na potrošnju	• povećanje osnovice za doprinose	• promjene u mirovinskom sustavu	• porez na imovinu	• povećanje trošarina	• uvođenje poreza na premije osiguranja	• povećanje osnovice za doprinose
	• povećanje trošarina na duhanske proizvode	• porez na komunalne usluge	• povećanje poreza na imovinu	• povećanje neporeznih prihoda	• povećanje trošarina	• povećanje trošarina	• novi porezi	• povećanje doprinosa za mirovinsko osiguranje	• povećanje porezne osnovice za osobni dohodak
Mjere s rashodne strane	• smanjenje plaća u javnom sektoru	• zamrzavanje i smanjenje plaća u javnom sektoru	• smanjenje radnih mjesteta u javnom sektoru	• smanjenje obujma plaća u javnom sektoru	• smanjenje tekuci izdataka	• smanjenje plaća u javnom sektoru	• smanjenje obujma plaća i socijalnih naknada	• smanjenje potpora i socijalnih naknada	• smanjenje plaća u javnom sektoru za 25%
	• ukidanje indeksacije mirovinе	• smanjenje izdataka na mirovine	• smanjenje plaća u javnom sektoru za približno 25%	• smanjenje porodiljnih naknada i mirovinе	• zamrzavanje plaća u javnom sektoru	• ukidanje indeksacije mirovinе	• smanjenje javnih investicija	• ukidanje indeksacije mirovinе	• smanjenje socijalnih naknada, osim mirovinе, za 15%
	• smanjenje socijalnih naknada	• smanjenje subvencija	• smanjenje državnih agencija za 50%	• povećanje starosne dobi ulaska u mirovinu	• uvođenje pravila za rashode	• smanjenje socijalnih naknada	• ukidanje indeksacije mirovinе	• smanjenje državnih investicija	• smanjenje potrošnje dobara i usluga za 10%

Izvor: EK

(Slovenija, Slovačka) i ograničavale potrošnju po pojedinim proračunskim stavkama (Bugarska, Letonija, Slovačka). Od provedenih restriktivnijih mjera najčešće su zamrzavanje ili smanjenje mase plaća u javnom sektoru (Češka, Letonija, Litva, Rumunjska, Slovenija) i socijalnih naknada (Slovenija, Češka, Bugarska) te obustava uskladišivanja mirovinе vezano uz porast cijena (Slovenija, Bugarska, Češka, Letonija). Najintenzivniju restriktivnu politiku provele su Letonija i Rumunjska (fiskalna prilagodba

Letonije s rashodne strane iznosila je čak 11% BDP-a u razdoblju od 2009. do 2012.).

Navedene mjere odabranih zemalja rezultirale su znatnim smanjenjem strukturnih manjkova u razdoblju od 2009. do 2013. godine, što je vidljivo u Tablici 11. Prema procjenama EK-a u Hrvatskoj je strukturni manjak u navedenom razdoblju iznosio prosječno 4,8% BDP-a. Fiskalna prilagodba započeta u 2012. nije se nastavila i u 2013. godini, već je odgođena za buduća razdoblja.

10. Odstupanja od prethodne projekcije

Očekivana stopa promjene realnog BDP-a za Hrvatsku u 2013. iznosi -0,8% i neznatno je promijenjena u odnosu na projekciju iz srpnja ove godine, kada je iznosila -1,0%. Niži očekivani gospodarski pad odražava povoljnija kretanja gospodarske aktivnosti tijekom drugog tromjesečja u usporedbi s prethodnim očekivanjima, što je, među ostalim, povezano s jednokratnim povoljnim utjecajem pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji, ali i uvođenjem fiskalnih blagajni.

Analiza pojedinih sastavnica agregatne potražnje pokazuje da je ostvarena zamjetljiva negativna korekcija kretanja izvoza robe i usluga, s obzirom na iznimno nepovoljna ostvarenja robnog izvoza u prvih devet mjeseci tekuće godine i sporiju realizaciju izvoza brodova od one koja se prethodno očekivala. Također, znatna negativna korekcija dogodila se i kod investicija u fiksni kapital zbog kašnjenja najavljenoga investicijskog ciklusa javnog sektora, kontinuirane neizvjesnosti povezane s kretanjem agregatne potražnje i izostanka znatnijih priljeva izravnih inozemnih ulaganja u nove proizvodne kapacitete. S druge strane, s obzirom na to da tijekom godine nisu postignute planirane uštede, došlo je do pozitivne korekcije kretanja državne potrošnje. Pozitivna korekcija ostvarena je i kod osobne potrošnje, iako njezin doprinos i nadalje ostaje negativan, s obzirom na nepovoljnu kretanja na tržištu rada. U 2014. najveća je korekcija ostvarena

kod investicija u fiksni kapital, čija je stopa rasta blago smanjena, no one i nadalje ostaju jedan od temeljnih pokretača gospodarske aktivnosti u projekcijskom razdoblju.

Očekivana kretanja na tržištu rada uglavnom su nepromijenjena u odnosu na prethodnu projekciju. Tako je ukupan pad broja zaposlenih osoba u 2013. blago smanjen, dok su očekivanja o administrativnoj i anketnoj stopi nezaposlenosti blago povećana s obzirom na dinamičan rast broja nezaposlenih osoba.

Ocijenjeno je da će se prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjiti s 3,4% u 2012. na 2,3% u 2013., što je za 0,3 postotna boda niža stopa inflacije u usporedbi s prethodnom projekcijom, uglavnom zbog izrazitijeg učinka pada cijena prehrambenih sirovina na pojedinjenje prehrane u usporedbi s prethodnom projekcijom, a manjih dijelom i zbog sporijeg rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije. Procijenjeno je da će se prosječna godišnja stopa inflacije u 2014. smanjiti na 1,3%, što je za 0,6 postotnih bodova niža stopa u usporedbi s prethodnom projekcijom, zbog nižeg prijenosa iz 2013. godine i korekcije naniže godišnjeg rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije u 2014.

Ocijenjeni saldo tekućega i kapitalnog računa platne bilance za 2013. malo je nepovoljniji nego što se predviđalo u srpanjskoj projekciji. Za razliku od tadašnjih 1,4% BDP-a, tekućom

Tablica 12. Odstupanja od prethodne projekcije

	2013.			2014.			2015.		
	Prethodna projekcija (VII/2013.)	Aktualna projekcija	Odstupanje	Prethodna projekcija (VII/2013.)	Aktualna projekcija	Odstupanje	Prethodna projekcija (VII/2013.)	Aktualna projekcija	Odstupanje
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)									
BDP	-1,0	-0,8	0,1	0,7	0,7	0,0	1,3	0,9	-0,4
Osobna potrošnja	-2,2	-0,8	1,4	-0,2	-0,1	0,1	0,4	0,6	0,1
Državna potrošnja	-1,2	0,3	1,5	-1,4	-1,6	-0,3	-0,6	-1,1	-0,6
Bruto investicije u fiksni kapital	0,7	-0,7	-1,4	4,2	3,5	-0,7	4,4	4,4	0,0
Izvoz robe i usluga	0,3	-1,5	-1,8	2,3	2,3	0,0	3,1	2,8	-0,2
Uvoz robe i usluga	-0,5	-0,7	-0,2	1,7	1,6	-0,1	2,4	2,6	0,2
Tržište rada									
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	-1,6	-1,3	0,4	0,2	0,2	0,0	1,3	0,6	-0,6
Stopa nezaposlenosti (administrativna)	20,1	20,4	0,3	19,6	20,2	0,5	18,7	19,6	0,9
Stopa nezaposlenosti (anketna)	16,7	17,2	0,4	16,3	17,0	0,6	15,8	16,5	0,6
Cijene									
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	2,6	2,3	-0,3	1,9	1,3	-0,6	2,0	1,8	-0,2
Javne financije (% BDP-a)									
Neto pozajmljivanje/zaduzivanje EDP – ESA 95	-4,8	-5,9	-1,2	-4,1	-4,6	-0,5	-3,5	-3,8	-0,4
Javni dug	59,7	64,1	4,4	64,4	66,8	2,4	64,9	67,6	2,7
Vanjski sektor									
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	1,3	0,9	-0,4	1,0	1,5	0,6	0,7	1,2	0,5
Roba	-13,9	-14,5	-0,5	-13,6	-14,4	-0,8	-13,5	-14,4	-1,0
Usluge	15,1	15,3	0,2	15,2	15,7	0,6	15,2	15,9	0,7
Faktorski dohoci	-2,5	-2,4	0,1	-2,7	-2,4	0,3	-3,3	-2,8	0,5
Tekući transferi	2,7	2,5	-0,2	2,1	2,6	0,4	2,3	2,5	0,2
Tekući i kapitalni račun platne bilance (u % BDP-a)	1,4	1,0	-0,5	1,3	1,8	0,6	1,3	1,7	0,4
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	102,0	104,2	2,1	101,5	103,3	1,8	99,3	100,7	1,3
Monetarna kretanja (stope promjene, %)									
Ukupna likvidna sredstva – M4	4,1	3,5	-0,6	3,0	3,0	0,0	4,1	3,4	-0,7
Ukupna likvidna sredstva – M4 ^a	3,7	3,0	-0,7	3,0	2,9	-0,1	4,1	3,3	-0,8
Plasmani kreditnih institucija ^b	1,5	-0,3	-1,9	1,6	-0,1	-1,7	2,3	1,6	-0,7
Plasmani kreditnih institucija ^{a,b}	1,5	-0,8	-2,2	1,7	0,1	-1,6	2,3	1,6	-0,7

^a Isključujuće utjecaj tečajnih promjena.^b Isključujući metodološke promjene (knjiženje naknada i stečaj Centar banke) te jednokratni povrat kredita HBOR-a, ocijenjena stopa rasta plasmana u 2013. godini iznosi 0,9%, a isključujući i utjecaj kretanja tečajeva 0,5%. Isključujući jednokratni povrat kredita HBOR-a početkom 2014. zbog prestanka Programa razvoja gospodarstva projicirana stopa rasta plasmana u 2014. iznosi 0,6%, a isključujući i utjecaj kretanja tečajeva 0,8%.

Izvori: DZS; MF; HNB

projekcijom predviđa se višak od 1,0% BDP-a. Većina odstupanja proizlazi iz većeg manjka robne razmjene s inozemstvom, pri čemu je robni izvoz, zbog znatno slabijih ostvarenja tijekom drugog i trećeg tromjesečja, na razini cijele 2013. korigiran naniže za 0,4 mlrd. EUR (1,0% BDP-a). Ostvareni robni uvoz, u uvjetima slabe gospodarske aktivnosti, također nije dosegnuo očekivano razinu u prva tri tromjesečja, pa je na razini cijele 2013. korigiran naniže za 0,2 mlrd. EUR (0,5% BDP-a). Pozitivan saldo u razmjeni usluga mogao bi, pak, premašiti prethodna očekivanja, poglavito zahvaljujući boljim rezultatima tijekom glavnog turističke sezone. Ocijenjeni neto rashodi na računu faktorskih dohodata za 2013. prema tekucoj su projekciji manji od prethodnih predviđanja. Uglavnom je to posljedica manje ostvarene dobiti poduzeća i banaka u vlasništvu nerezidencata, a izgledno je da će i u ostatku godine njihovi poslovni rezultati biti lošiji. Jedino su kamatni rashodi premašili očekivanja, zbog intenzivnog zaduživanja središnje države. U odnosu na prošlu projekciju znatno je

nepovoljniji očekivani neto priljev tekućih transfera, jer je postalo izgledno da će se dio predujma sredstava Europske unije, za koje se očekivalo da će biti isplaćeni u 2013., ipak realizirati u 2014. godini.

Očekivani višak na tekucem računu platne bilance za 2014. i 2015. revidiran je, pak, navise. S jedne strane, poboljšani su izgledi za ostvarenja u turizmu u sljedećem razdoblju, a i rashodi na računu faktorskih dohodata mogli bi imati manji utjecaj na pogoršanje ukupnoga platnobilančnog salda, zbog slabijih izgleda za poboljšanje poslovnih rezultata gospodarskih subjekata. S druge strane, manjak u robnoj razmjeni mogao bi se izraziti pogoršati u sljedećem razdoblju, s obzirom na prilično oslabjelu dinamiku oporavka robnog izvoza.

Dok se srpanjskom projekcijom predviđala stagnacija bruto inozemnog duga u 2013., vrlo je izvjesno da će se ipak ostvariti njegov rast za oko 0,7 mlrd. EUR. Očekivanja su promijenjena uglavnom za središnju državu, koja se zadužila u znatno većem

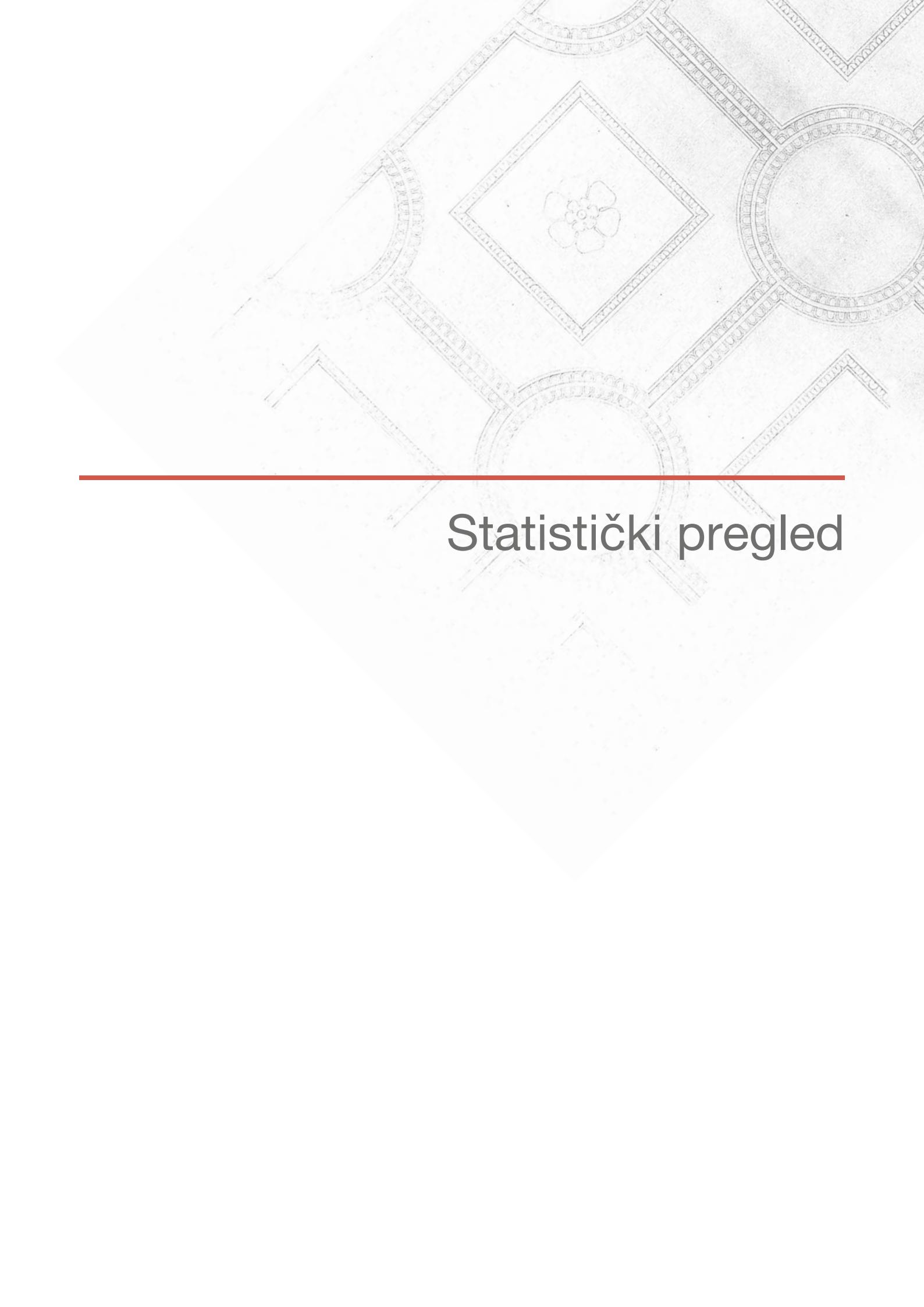
iznosu (umjesto predviđene 1,0 mlrd. EUR očekivani rast duga središnje države sada iznosi 1,5 mlrd. EUR). Upravo se središnjoj državi može pripisati i pogoršanje relativnog pokazatelja ukupne inozemne zaduženosti, koji bi do kraja 2013. mogao dosegnuti 104,2% BDP-a. Očekivana dinamika rasta inozemnog duga u 2014. i 2015. ublažena je u odnosu na srpsku projekciju, i to uglavnom zahvaljujući malo snažnijem razduživanju banaka.

Projekcija kreditnih agregata za 2013. godinu smanjena je u odnosu na prethodna očekivanja. Iako su tijekom prve polovine godine zabilježena pozitivna kretanja, u posljednjim je mjesecima došlo do usporavanja kreditiranja poduzeća i nastavka razduživanja stanovništva. Tome još treba pridodati pooštravanje standarda odobravanja kredita, slabu potražnju kao i rast udjela loših kredita u bilancama kreditnih institucija, a nominalnom padu plasmana pridonijele su i određene metodološke promjene. Stoga se za cijelu 2013. godinu očekuje smanjenje plasmana kreditnih institucija od 0,3%, što je korekcija naniže od 1,8 postotnih bodova. Odstupanja naniže u odnosu na posljednju projekciju prisutna su i kod projekcije plasmana u 2014. godini, kojoj osim slabog oporavka u realnom sektoru pridonosi i očekivanje o nepromijenjenim uvjetima financiranja domaćih sektora. Tako bi se u sljedećoj godini nominalno mogla zabilježiti stagnacija plasmana, a ako se isključi učinak jednokratnog povratka kredita HBOR-a bankama te kretanje tečajeva, rast plasmana iznosio bi 0,8% i bio bi upola niži u odnosu na prethodna očekivanja.

Projekcija monetarnih agregata korigirana je naniže u 2013. godini, pa godišnji rast M4 sada iznosi 3,5% umjesto prethodno očekivanih 4,1%. Navedena je korekcija ponajprije posljedica

nešto većeg sezonskog smanjenja novčane mase M1 u razdoblju nakon ljetnih mjeseci, dok je ocijenjeni rast štednih i oročenih depozita u skladu s prethodnim očekivanjima. U 2014. godini nema odstupanja u odnosu na posljednju projekciju, pa bi monetarni agregat mogao porasti za oko 3,0%.

Projicirani manjak za razdoblje od 2013. do 2015. prema metodologiji ESA 95 znatno je povećan u odnosu na ranije projekcijske veličine. Na to su uglavnom djelovale metodološke promjene u statistici javnih financija. Najvažnije prilagodbe koje uvećavaju projicirani manjak uključuju veće očekivane kamate zbog primjene obračunskog načela bilježenja rashoda, uključenje izdataka za dokapitalizaciju HBOR-a u rashode državnog proračuna te isključenje DAB-a iz opće države i uključenje Hrvatske radiotelevizije i HŽ infrastrukture u obuhvat opće države. Također, zbog metodoloških razlika u 2013. godini očekuju se i niži prihodi od poreza na dobit u odnosu na projekciju iz srpnja 2013. Naime, DZS rabi vremenski pomak pri bilježenju određenih kategorija prihoda prikazanih na gotovinskom načelu (engl. *time adjusted cash basis*), pri čemu se prema dostupnim informacijama kod poreza na dobit uzima pomak od četiri mjeseca. Prilagodba podataka u skladu s navedenim principom pokazuje da bi prihodi od poreza na dobit u 2013. mogli biti manji nego ako ih se promatra u skladu s gotovinskim načelom. Projekcije javnoga duga također su izmijenjene u skladu s metodološkim promjenama u statistici javnoga te promijenjenim pretpostavkama o zaduživanju opće države. Razlika u dinamici projiciranog javnoga duga u 2013. i 2014. uglavnom proizlazi iz zaduživanja države u studenom 2013. na američkom tržištu kapitala za finansijske potrebe u 2014.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama finansijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i finansijskim instrumentima.

Do studenoga 2010. sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica temelji se na sektorizaciji propisanoj Odlukom o kontnrom planu za banke, a podaci se temelje na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom izvješću banke.

Od prosinca 2010. sektorska klasifikacija protustranaka obavlja se u skladu s Odlukom o statističkoj klasifikaciji institucionalnih sektora koju je objavio Državni zavod za statistiku (DZS), a koja se temelji na Europskom sustavu nacionalnih računa (ESA 1995). Ova je sektorizacija obvezni statistički standard Europske unije i uskladena je s temeljnim međunarodnim statističkim standardom, Sustavom nacionalnih računa (SNA 1993). Podaci se temelje na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom i bonitetnom izvješćivanju.

U Tablici 1. dan je usporedni prikaz dviju sektorizacija.

Tablica 1. Usporedni prikaz dviju sektorizacija

Sektorizacija prema Odluci o kontnrom planu za banke	Sektorizacija prema ESA 1995
Trgovačka društva	Nefinansijska trgovačka društva
Državna trgovačka društva	Javna nefinansijska trgovačka društva
Ostala trgovačka društva	Nacionalna privatna nefinansijska trgovačka društva
	Inozemno kontrolirana nefinansijska trgovačka društva
Finansijske institucije	Finansijske institucije
Hrvatska narodna banka	Središnja banka
Banke	Ostale monetarne finansijske institucije
Ostale bankarske institucije	Ostali finansijski posrednici, osim društava za osiguranje i mirovinskih fondova
HBOR	
Nebankarske finansijske institucije	Finansijske pomoćne institucije
Banke u stečaju	Društva za osiguranje i mirovinski fondovi
Državne jedinice	Opća država
Republika Hrvatska (središnja država)	Središnja država
Republički fondovi	Regionalna država
Lokalna država	Lokalna država
	Fondovi socijalne sigurnosti
Stanovništvo	Stanovništvo
Neprofitne institucije koje opslužuju stanovništvo	Neprofitne institucije koje opslužuju stanovništvo
Nerezidenti	Inozemstvo

Za potrebe Biltena HNB-a u tablicama od A do D12 institucionalni sektori su sljedeći: finansijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Finansijske institucije:

Do studenoga 2010. sektor finansijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnja banka, banke, ostale bankarske institucije i nebarkarske finansijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebarkarske finansijske institucije su finansijske institucije koje

nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje ili mirovinski fondovi).

U tablicama od A do D12 obavljena je revizija podataka tako što je Hrvatska banka za obnovu i razvitak reklassificirana iz podsektora fondovi socijalne sigurnosti u podsektor ostale bankarske institucije od srpnja 1999. godine.

Od prosinca 2010. sektor finansijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnja banka, ostale monetarne finansijske institucije, ostali finansijski posrednici osim društava za osiguranje i mirovinskih fondova, finansijske pomoćne institucije te društva za osiguranje i mirovinski fondovi. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Ostale monetarne finansijske institucije su kreditne institucije (banke, štedne banke i stambene štedionice). Prema regulativi Europske središnje banke obuhvat ostalih monetarnih finansijskih institucija u budućnosti će biti proširen tako što će one obuhvaćati i novčane investicijske fondove. Kreditne institucije su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za rad u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama. U sektor kreditne institucije ne uključuju se banke u likvidaciji i banke u stečaju. Ostali finansijski posrednici osim društava za osiguranje i mirovinskih fondova jesu institucije čija je glavna aktivnost finansijsko posredovanje

Tablica 2. Sektorizacija finansijskih institucija do studenoga 2010.

Finansijske institucije	Središnja banka	
	Banka	Banke i štedne banke
		Stambene štedionice
	Ostale bankarske institucije	Štedno-kreditne zadruge/Kreditne unije Investicijski fondovi i sl.
		HBOR
		Društva za osiguranje
		Mirovinski fondovi
	Nebarkarske finansijske institucije	Ostali finansijski posrednici (npr. društva za leasing) Pomoćne finansijske institucije (burze, mjenjačnice, investicijska društva, društva za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima i sl.)

Tablica 3. Sektorizacija finansijskih institucija od prosinca 2010.

Finansijske institucije	Središnja banka	
	Banka	Štedne banke
	Ostale monetarne finansijske institucije	Stambene štedionice
		Otvoreni novčani investicijski fondovi
		Ostale monetarne finansijske institucije
		Investicijski fondovi
		Društva za leasing
		Društva za faktoring
		Banke u stečaju/likvidaciji
		HBOR
		Kreditne unije i sl.
		Burze
		Mjenjačnice
	Pomoćne finansijske institucije	Finansijska regulatorna tijela Posrednici i zastupnici u osiguranju Investicijska društva
		Društva za upravljanje inv./mir. fondovima i sl.
	Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	Društva za osiguranje Mirovinski fondovi

preuzimanjem obveza koje nisu u obliku novca, depozita i/ili bliskih supstituta depozita. To su primjerice investicijski fondovi, društva za leasing, društva za faktoring, banke u likvidaciji, banke u stečaju, kreditne unije, Hrvatska banka za obnovu i razvijetak i slično. Financijske pomoćne institucije su institucije čija je glavna aktivnost pružanje pomoćnih financijskih poslova, a obuhvaćaju primjerice burze, mjenjačnice, financijska regulatorna tijela, posrednike i zastupnike u osiguranju, investicijska društva, društva za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, SKDD, Hanfa, Fina, DAB i slično. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi su institucije čija je glavna aktivnost financijsko posredovanje kao posljedica podjela pripadajućih rizika.

U tablicama 2. i 3. dan je usporedni prikaz strukture razlika financijskih institucija.

Središnja država:

Do studenoga 2010. sektor središnja država i fondovi socijalne sigurnosti obuhvaća podsektor središnja država (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom Republika Hrvatska) i podsektor fondovi socijalne sigurnosti (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom republički fondovi).

Do prosinca 2003. podsektor središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor fondovi socijalne sigurnosti obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju i Hrvatske vode. Od siječnja 2004. Hrvatske ceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatske autoceste reklasificirane su iz podsektora središnja država u podsektor fondovi socijalne sigurnosti. Dodatno, od siječnja 2008. Hrvatske autoceste reklasificirane su iz podsektora fondovi socijalne sigurnosti u podsektor javna nefinansijska trgovacka društva.

Od prosinca 2010. središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske vode i Agenciju za upravljanje državnom imovinom. Podsektor fondovi socijalne sigurnosti obuhvaća Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Sektor središnja država obuhvaća i institucionalne jedinice osnovane i kontrolirane od strane središnje države (primjerice djelatnosti odgoja i obrazovanja, zdravstva, znanosti, kulture i slično) koje su reklasificirane iz podsektora nacionalna privata nefinansijska trgovacka društva i inozemno kontrolirana nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom ostala trgovacka društva).

Ostali domaći sektori:

Ostali domaći sektori obuhvaćaju lokalnu državu, javna nefinansijska trgovacka društva, nacionalna privata nefinansijska trgovacka društva, inozemno kontrolirana nefinansijska trgovacka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu.

U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće podsektore: lokalna država, nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom trgovacka društva) i stanovništvo.

Lokalna država obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Sektor lokalna država obuhvaća i institucionalne jedinice osnovane i kontrolirane od strane lokalne države (primjerice djelatnosti odgoja i obrazovanja, zdravstva, znanosti,

kulture i slično) koje su reklasificirane iz podsektora nacionalna privata nefinansijska trgovacka društva i inozemno kontrolirana nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom ostala trgovacka društva).

Nefinansijska trgovacka društva obuhvaćaju javna nefinansijska trgovacka društva, nacionalna privata nefinansijska trgovacka društva i inozemno kontrolirana nefinansijska trgovacka društva.

Do studenoga 2010. javna nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom državna trgovacka društva) čine javna nefinansijska trgovacka društva s popisa navedenog u Uputi za primjenu kontnog plana za banke.

Nacionalna privata nefinansijska trgovacka društva i inozemno kontrolirana nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom ostala trgovacka društva) obuhvaćaju, između ostalih, i institucionalne jedinice osnovane i kontrolirane od strane središnje države (primjerice djelatnosti odgoja i obrazovanja, zdravstva, znanosti, kulture i slično). Dakle, ovdje pripadaju fakulteti, bolnice, dječji vrtići, domovi zdravlja i slično, pri čemu primjerice visokoškolsku instituciju izvještajne institucije trebaju razvrstat u ovaj podsektor bez obzira na vlasništvo i kontrolu (i bez obzira na to je li ih osnovala RH ili je riječ o privatnoj ustanovi). Ovaj podsektor obuhvaća i banke u stečaju.

U tablicama od A do D12 obavljena je revizija podataka tako što su Hrvatske autoceste reklasificirane iz podsektora fondovi socijalne sigurnosti u podsektor javna nefinansijska trgovacka društva od siječnja 2008. godine.

Od prosinca 2010. javna nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom državna trgovacka društva) obuhvaćaju sve institucionalne jedinice koje zadovoljavaju kriterije propisane sektorskom klasifikacijom institucionalnih jedinica za ovaj podsektor.

Nacionalna privata nefinansijska trgovacka društva i inozemno kontrolirana nefinansijska trgovacka društva (do Biltena broj 190 objavljivan pod nazivom ostala trgovacka društva) i nadalje su ostala sve privatno osnovane institucije, dok su institucionalne jedinice osnovane i kontrolirane od strane države (primjerice djelatnosti odgoja i obrazovanja, zdravstva, znanosti, kulture i slično) razvrstane u odgovarajući podsektor (središnja ili lokalna država) u sklopu sektora opća država, ovisno o tome tko im je osnivač. Ovaj podsektor ne obuhvaća banke u stečaju.

Stanovništvo uključuje i obrtnike i neprofitne institucije koje opslužuju stanovništvo.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

U tablicama od A do D12 svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne stavke iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja. U tablicama u kojima postoji podjela na kunske i devizne stavke kunske stavke uključuju stavke u kunama bez valutne klauzule i stavke u kunama uz valutnu klauzulu. Sve se stavke iskazuju na bruto načelu (tj. prije umanjenja za iznose ispravaka vrijednosti).

Promjena sektorizacije i promjena izvještajnog sustava dovele su do loma u podacima od prosinca 2010. prikazanima u tablicama od A do D12 (od Biltena broj 190) te u tablicama H (od Biltena broj 194).

Dodatno, počevši od srpnja 1999., provedena je revizija podataka u tablicama od A do D12 tako da su, uz podatke banaka i štednih banaka, uključeni i podaci stambenih štedionica.

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta				
							Primarni novac	Novčana masa M1	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1999.	prosinac ^a	10.310,3	13.850,7	59.579,0	42.923,5	55.937,6	4,53	5,44	2,31	0,51	-4,54
2000.	prosinac	11.717,8	18.023,2	76.005,6	46.988,4	60.949,6	7,20	9,93	3,68	10,06	2,67
2001.	prosinac	17.864,6	23.749,5	109.951,7	61.290,3	75.103,2	8,21	13,11	11,47	3,61	1,19
2002.	prosinac	23.066,6	30.889,4	120.915,3	88.097,9	97.841,8	10,83	6,18	1,88	7,91	2,32
2003.	prosinac	30.637,9	33.940,4	135.200,4	102.429,0	112.075,1	9,08	1,93	0,46	3,37	0,60
2004.	prosinac	33.925,5	34.563,2	148.819,7	117.087,8	127.929,0	8,46	2,66	0,70	2,62	2,02
2005.	prosinac	40.441,9	38.868,2	166.161,3	142.867,8	150.245,3	9,51	4,46	0,55	2,37	2,01
2006.	prosinac	46.338,0	48.527,8	196.724,2	169.171,5	184.879,1	3,18	4,76	1,86	3,57	3,06
2007.	prosinac	51.932,2	57.886,6	233.080,1	183.673,5	213.200,1	3,75	6,73	3,95	3,56	2,67
2008.	prosinac	49.752,8	55.237,9	244.134,1	202.476,0	241.827,1	-9,89	8,16	3,30	5,61	2,76
2009.	prosinac	56.153,9	47.195,7	244.445,9	199.520,7	241.862,6	4,57	3,16	0,67	0,25	0,01
2010.	prosinac	56.353,8	48.301,4	251.738,5	207.240,1	256.504,6	3,00	-0,12	-0,79	1,44	-1,02
2011.	prosinac	62.559,6	51.934,5	255.730,6	221.732,4	269.114,2	3,76	3,27	0,15	2,40	1,08
2012.	studeni	59.734,3	50.512,9	263.106,0	212.255,7	263.078,6	-0,44	-0,47	0,33	-0,53	-0,36
	prosinac ^b	61.856,3	52.780,4	263.788,3	213.562,9	258.492,0	3,55	4,49	0,26	0,62	-1,74
2013.	siječanj	60.856,9	49.919,3	261.143,8	213.896,6	258.401,5	-1,62	-5,42	-1,00	0,16	-0,03
	veljača	60.509,1	49.625,1	261.170,4	214.661,9	258.732,2	-0,57	-0,59	0,01	0,36	0,13
	ožujak	62.354,6	51.859,3	263.130,6	215.761,0	259.586,3	3,05	4,50	0,75	0,51	0,33
	travanj	61.580,6	52.896,1	262.070,0	211.724,1	261.889,7	-1,24	2,00	-0,40	-1,87	0,89
	svibanj	62.746,3	54.780,3	263.572,5	212.804,8	260.556,0	1,89	3,56	0,57	0,51	-0,51
	lipanj	63.520,8	57.124,6	263.936,2	215.915,1	259.236,5	1,23	4,28	0,14	1,46	-0,51
	srpanj	60.808,4	56.746,0	265.771,9	214.277,0	259.912,0	-4,27	-0,66	0,70	-0,76	0,26
	kolovoz	61.414,6	59.145,1	273.021,1	212.315,3	259.843,2	1,00	4,23	2,73	-0,92	-0,03
	rujan*	61.495,7	57.836,8	274.523,0	213.530,7	260.439,8	0,13	-2,21	0,55	0,57	0,23
	listopad	61.329,7	57.000,5	273.210,9	213.364,1	257.958,7	-0,27	-1,45	-0,48	-0,08	-0,95

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna. ^b U sklopu plasmana, potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati • U tablici se u stupcima iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim aggregatima te njihove mjesečne stope rasta.

Počevši od Biltena HNB-a broj 190, provedena je revizija svih monetarnih agregata od srpnja 1999. nadalje tako da su podaci-ma, uz Hrvatsku narodnu banku, banke i štedne banke, obuhvaćene i stambene štedionice.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena stava u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan kreditnih institucija, depozite ostalih finansijskih institucija kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod kreditnih institucija.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Do studenoga 2010. plasmani su potraživanja banaka i stambenih štedionica od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finansijskih institucija.

Od prosinca 2010. plasmani su potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora, ostalih finansijskih posrednika, pomoćnih finansijskih institucija i društava za osiguranje te mirovinskih fondova.

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII. ^a	III.	VI.	IX.*	2013. X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva (neto)	41.658,1	44.925,2	44.498,4	33.998,2	50.225,4	47.369,7	48.021,0	60.992,3	59.846,9
2. Plasmani	274.165,9	275.430,1	295.198,1	317.322,1	315.273,2	318.974,7	316.967,5	317.182,7	315.339,2
2.1. Potraživanja od središnje države i fondova socijalne sigurnosti (neto)	32.338,7	33.567,5	38.693,6	48.208,0	56.781,3	59.388,3	57.731,0	56.743,0	57.380,4
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	239.449,4	240.118,1	250.294,2	261.982,9	247.816,4	249.083,0	248.254,4	249.719,0	247.486,8
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	1.249,9	633,9
2.4. Potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija	1.127,8	1.110,6
2.5. Potraživanja od ostalih finansijskih posrednika	4.588,1	5.975,8	9.366,9	9.310,4	9.009,8	8.674,4	8.858,6
2.6. Potraživanja od pomoćnih finansijskih institucija	967,9	1.022,8	1.065,5	1.035,9	1.157,8	1.217,2	1.204,4
2.7. Potraživanja od društava za osiguranje i mirovinskih fondova	654,3	132,6	243,1	157,0	814,5	829,1	409,0
Ukupno (1+2)	315.824,0	320.355,3	339.696,6	351.320,4	365.498,7	366.344,3	364.988,6	378.175,1	375.186,1
PASIVA									
1. Novčana masa	55.237,9	47.195,7	48.301,4	51.934,5	52.780,4	51.859,3	57.124,6	57.836,8	57.000,5
2. Štedni i oročeni depoziti	56.240,7	44.874,3	38.885,2	42.558,9	40.590,0	41.780,0	41.470,6	42.134,7	42.153,6
3. Devizni depoziti	117.590,8	135.509,1	147.320,5	144.486,8	152.649,2	152.731,1	148.554,1	157.308,7	157.158,4
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	15.064,7	16.866,7	17.231,3	16.750,4	17.768,7	16.760,3	16.786,9	17.242,8	16.898,5
5. Ograničeni i blokirani depoziti	3.094,2	2.598,3	3.580,9	3.399,7	5.274,1	5.511,7	5.101,0	4.990,1	4.957,9
6. Ostalo (neto)	68.595,7	73.311,1	84.377,1	92.190,1	96.436,2	97.702,0	95.951,4	98.661,9	97.017,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	315.824,0	320.355,3	339.696,6	351.320,4	365.498,7	366.344,3	364.988,6	378.175,1	375.186,1

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mld. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mld. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija • Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance kreditnih institucija (Tablica D1).

Počevši od Biltena HNB-a broj 190, provedena je revizija svih stavki od srpnja 1999. nadalje tako da su podacima, uz Hrvatsku narodnu banku, banke i štedne banke, obuhvaćene i stambene štedionice.

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i kreditnih institucija i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i kreditnih institucija.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance kreditnih institucija, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i

kod kreditnih institucija.

Novčana masa je zbroj gotovog novca izvan kreditnih institucija, depozita ostalih finansijskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod kreditnih institucija (stavka

Depozitni novac iz Konsolidirane bilance kreditnih institucija, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance kreditnih institucija, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite kreditnih institucija kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance kreditnih institucija. Ostalo (neto) jesu neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene stavke aktive.

Tablica B2: Broj kreditnih institucija obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj kreditnih institucija	Banke	Štedne banke	Stambene štedionice	Štedionice	Kreditne institucije klasificirane prema veličini bilančne aktive					
							Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn
1	2	3 = 4 do 7	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1999.	prosinac	87	53	0	4	30	34	27	7	7	10	2
2000.	prosinac	78	45	0	4	29	28	23	9	6	10	2
2001.	prosinac	69	44	0	4	21	20	20	8	7	10	4
2002.	prosinac	59	46	0	3	10	12	16	9	9	8	5
2003.	prosinac	53	42	0	4	7	7	16	9	7	8	6
2004.	prosinac	49	39	0	4	6	7	13	10	8	5	6
2005.	prosinac	43	36	0	4	3	4	10	8	8	7	6
2006.	prosinac	43	35	0	5	3	6	6	6	11	6	8
2007.	prosinac	42	35	0	5	2	5	5	2	16	5	9
2008.	prosinac	43	35	1	5	2	4	8	1	14	7	9
2009.	prosinac	43	34	2	5	2	5	6	3	14	7	8
2010.	prosinac	38	32	1	5	0	1	5	2	12	10	8
2011.	prosinac	37	31	1	5	0	1	5	1	12	10	8
2012.	studen	37	31	1	5	0	1	5	1	11	11	8
	prosinac	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
2013.	siječanj	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	veljača	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	ožujak	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	travanj	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	svibanj	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	lipanj	36	30	1	5	0	1	5	1	12	9	8
	srpanj	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	kolovoz	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
	rujan	36	30	1	5	0	1	5	1	12	9	8
	listopad	35	29	1	5	0	1	4	2	11	9	8

Tablica B2: Broj kreditnih institucija obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive • U tablici se iskazuje ukupan broj kreditnih institucija, koje mjesечно izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci kreditnih institucija. U skladu s regulativom Europske središnje banke obuhvat ostalih monetarnih institucija u budućnosti će biti proširen tako da

će one obuhvaćati i novčane investicijske fondove.

Do veljače 2005. monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije. Do studenoga 2010. monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji.

U tablici se također iskazuje klasifikacija kreditnih institucija prema veličini bilančne aktive.

C. Hrvatska narodna banka

**Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke
na kraju razdoblja, u milijunima kuna**

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva	66.805,5	75.807,8	78.728,2	84.302,0	84.782,1	85.552,5	89.569,3	89.204,0	88.361,6
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	5,3	2.423,7	2.634,5	2.716,3	2.662,3	2.709,1	2.627,1	2.637,5	2.618,3
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	1.472,7	1.763,8	1.483,0	1.887,2	10.647,4	6.460,5	6.411,7	7.067,6	6.368,3
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	13.189,3	17.534,5	22.702,9	18.676,4	6.298,8	7.257,9	14.001,0	10.216,2	8.706,4
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	52.136,9	54.084,5	51.906,5	61.020,7	65.172,2	69.123,5	66.528,1	69.281,3	70.667,1
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	2,2	2,9	0,3	251,8	–	–	0,0	–	–
2.1. Potraživanja u kunama	2,2	2,9	0,3	251,8	–	–	0,0	–	–
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	3,7	3,5	3,1	2,8	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4
4. Potraživanja od kreditnih institucija	13,9	13,5	12,9	139,2	11,8	11,5	11,1	20,6	11,3
4.1. Krediti kreditnim institucijama	13,9	13,5	12,9	139,2	11,8	11,5	11,1	20,6	11,3
Lombardni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	–	126,8	–	–	–	9,3	–
Ostali krediti	13,9	13,5	12,9	12,4	11,8	11,5	11,1	11,3	11,3
Obratne repo transakcije	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Dospjela nenačaćena potraživanja	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	60,5	0,7	0,7	0,7	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	66.885,8	75.828,3	78.745,2	84.696,5	84.796,4	85.566,5	89.582,9	89.227,0	88.375,2
PASIVA									
1. Primarni novac	49.752,8	56.153,9	56.353,8	62.559,6	61.856,3	62.354,6	63.520,8	61.495,7	61.329,7
1.1. Gotov novac izvan kreditnih institucija	17.051,0	15.282,1	15.262,7	16.689,1	16.947,0	16.919,3	18.511,1	18.358,5	17.707,2
1.2. Blagajne kreditnih institucija	3.428,3	3.659,6	4.048,7	4.253,9	4.681,0	4.021,3	4.764,9	4.653,3	4.241,2
1.3. Depoziti kreditnih institucija	29.263,7	37.200,1	36.937,6	41.436,0	39.636,7	41.347,5	40.092,1	37.981,6	38.916,5
Računi za namiru kreditnih institucija	9.520,3	12.024,6	10.246,1	12.705,0	11.509,2	9.847,7	15.829,1	13.319,5	14.036,9
Izdvojena kunска obvezna pričuva	19.222,7	23.600,6	22.705,1	25.755,0	24.555,7	24.129,8	24.263,0	24.662,1	24.879,6
Upisani obvezni blagajnički zapisi HNB-a	460,6	–	–	–	–	–	–	–	–
Prekonočni depoziti	60,0	1.575,0	3.986,4	2.976,0	3.571,9	7.370,0	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih financijskih institucija	9,9	12,0	104,8	180,6	591,6	66,5	152,7	502,4	464,8
2. Ograničeni i blokirani depoziti	8.064,1	5.091,6	5.979,3	5.754,0	7.954,8	7.482,5	7.241,7	7.110,2	7.079,5
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	8.008,3	5.041,7	4.773,2	5.538,3	5.094,5	5.066,9	4.975,7	4.997,6	5.011,8
2.2. Ograničeni depoziti	55,8	49,9	1.206,0	215,8	2.860,2	2.415,6	2.265,9	2.112,6	2.067,7
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	16,6	8,1	8,7	0,4	0,1	0,1	947,3	560,3	356,0
3.1. Krediti MMF-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim institucijama	16,6	8,1	8,7	0,4	0,1	0,1	0,1	560,3	356,0
3.3. Obveze prema stranim bankama	–	–	–	0,0	0,0	–	947,3	–	–
4. Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti	197,1	4.159,4	4.106,2	1.439,2	146,6	296,3	4.158,4	5.022,6	4.761,3
4.1. Depozitni novac	161,3	1.827,1	1.379,8	849,7	68,1	258,0	1.098,2	2.829,8	3.182,8
Depozitni novac središnje države	43,0	1.772,9	1.379,8	849,7	68,1	258,0	1.098,2	2.829,8	3.182,8
Depozitni novac fondova socijalne sigurnosti	118,3	54,2	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Devizni depoziti središnje države	35,8	2.332,2	2.726,4	589,5	78,5	38,3	3.060,2	2.192,8	1.578,5
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Kapitalski računi	9.562,4	11.151,3	13.090,1	15.787,9	15.716,8	16.329,9	14.631,2	15.961,7	15.767,3
7. Ostalo (neto)	–707,1	–735,9	–792,9	–844,6	–878,1	–896,8	–916,5	–923,6	–918,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	66.885,8	75.828,3	78.745,2	84.696,5	84.796,4	85.566,5	89.582,9	89.227,0	88.375,2

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke • U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunksih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u rezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države jesu krediti, dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske i ulaganja u kratkoročne vrijednosne papire Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od srpnja 2008. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se unutar te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora jesu krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora (do Biltena broj 190 ova stavka uključuje Potraživanja banaka u stečaju).

Od svibnja 1999. Potraživanja od ostalih finansijskih institucija (do Biltena broj 190 objavljivana pod nazivom Potraživanja od ostalih bankarskih institucija) uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenima od kreditnih institucija nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Potraživanja od kreditnih institucija su krediti kreditnim institucijama i dospjela nenaplaćena potraživanja od kreditnih institucija. Krediti kreditnim institucijama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti kreditnim institucijama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. zamjenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999., također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti su: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti kreditnih institucija odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti Hrvatske narodne banke kod kreditnih institucija. Od travnja 2005. obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od kreditnih institucija uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namiru (do polovine 1994.) te neurednosti kreditnih institucija pri izdvajaju i održavanju obvezne pričuve.

Primarni novac čine gotov novac izvan kreditnih institucija,

novčana sredstva u blagajnama kreditnih institucija, depoziti kreditnih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih finansijskih institucija kod Hrvatske narodne banke.

Depozite kreditnih institucija čine novčana sredstva na računima za namiru kreditnih institucija, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te prekonočni depoziti kreditnih institucija.

Depoziti ostalih finansijskih institucija jesu novčana sredstva za namiru HBOR-a, depoziti SKDD-a za trgovanje vrijednosnim papirima i depoziti DAB-a.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuće obračunate kamate, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava kreditne institucije izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na posebne račune HNB-a, a od kolovoza 2004. do listopada 2008. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Od ožujka 2010. ovdje se uključuju sredstva HBOR-a koja se odnose na račune programa razvoja gospodarstva. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim finansijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamataima.

Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti jesu depozitni novac i devizni računi središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država i fondovi socijalne sigurnosti.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država i fondovi socijalne sigurnosti.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) jesu neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

D. Kreditne institucije

Tablica D1: Konsolidirana bilanca kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII. ^a					2013.
						III.	VI.	IX.*	X.	
AKTIVA										
1. Pričuve kreditnih institucija kod središnje banke	40.705,6	45.902,1	45.745,5	51.114,0	49.411,3	50.442,0	49.832,7	47.660,8	48.181,3	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	32.700,5	40.860,4	40.169,1	45.590,6	44.316,8	45.375,1	44.856,9	42.663,2	43.169,5	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	8.005,1	5.041,7	5.576,4	5.523,5	5.094,5	5.066,9	4.975,7	4.997,6	5.011,8	
2. Inozemna aktiva	50.246,6	49.577,0	47.878,2	40.044,9	39.118,6	34.225,2	34.563,2	43.218,2	41.077,9	
3. Potraživanja od središnje države i fondova socijalne sigurnosti	35.209,4	40.031,2	46.162,1	53.474,4	60.838,0	63.403,5	65.706,0	65.655,7	66.116,1	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	239.445,7	240.114,6	250.291,1	261.980,1	247.813,8	249.080,5	248.251,9	249.716,7	247.484,4	
4.1. Potraživanja od lokalne države	2.077,4	2.074,2	3.348,1	3.563,3	3.500,1	3.547,2	3.311,6	3.136,6	3.432,8	
4.2. Potraživanja od nefinancijskih trgovačkih društava	107.959,0	112.167,5	116.802,9	126.938,8	114.622,2	116.082,3	117.584,8	117.908,6	116.455,2	
4.3. Potraživanja od stanovništva	129.409,4	125.872,8	130.140,1	131.478,0	129.691,5	129.451,0	127.355,5	128.671,4	127.596,3	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	1.249,9	633,9	
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	1.067,4	1.109,9	
7. Potraživanja od ostalih financijskih posrednika	4.587,5	5.975,1	9.366,9	9.310,4	9.009,8	8.674,4	8.858,6	
8. Potraživanja od pomoćnih financijskih institucija	967,9	1.022,8	1.065,5	1.035,9	1.157,8	1.217,2	1.204,4	
9. Potraživanja od društava za osiguranje i mirovinskih fondova	654,3	132,6	243,1	157,0	814,5	829,1	409,0	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	367.924,6	377.368,7	396.286,6	413.744,0	407.857,2	407.654,5	409.335,9	416.972,1	413.331,7	
PASIVA										
1. Depozitni novac	38.177,0	31.901,5	32.933,9	35.064,8	35.241,9	34.873,6	38.460,8	38.975,9	38.828,5	
2. Štedni i oročeni depoziti	56.240,7	44.874,3	38.885,2	42.558,9	40.590,0	41.780,0	41.470,6	42.134,7	42.153,6	
3. Devizni depoziti	117.590,8	135.509,1	147.320,5	144.486,8	152.649,2	152.731,1	148.554,1	157.308,7	157.158,4	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	15.064,7	16.866,7	17.231,3	16.750,4	17.768,7	16.760,3	16.786,9	17.242,8	16.898,5	
5. Inozemna pasiva	75.377,4	80.451,5	82.099,3	90.348,3	73.675,1	72.408,0	75.164,1	70.869,6	69.236,6	
6. Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti	2.675,8	2.307,2	3.362,6	4.079,1	3.910,1	3.718,8	3.816,6	3.890,2	3.974,4	
7. Krediti primljeni od središnje banke	14,0	13,5	12,9	139,1	11,8	11,5	11,1	20,6	11,3	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	3.038,4	2.548,4	2.374,9	3.183,9	2.413,9	3.096,1	2.835,0	2.877,5	2.890,3	
9. Kapitalski računi	60.708,0	66.784,4	72.555,2	77.208,3	80.700,6	82.000,6	81.415,8	83.102,6	83.327,6	
10. Ostalo (neto)	-962,2	-3.888,0	-489,3	-75,6	896,0	274,6	820,9	549,5	-1.147,4	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	367.924,6	377.368,7	396.286,6	413.744,0	407.857,2	407.654,5	409.335,9	416.972,1	413.331,7	

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca kreditnih institucija • U konsolidiranu bilancu kreditnih institucija uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama kreditnih institucija.

Počevši od Biltena HNB-a broj 190, provedena je revizija svih stavki od srpnja 1999. nadalje tako da su podacima, uz Hrvatsku narodnu banku, banke i štedne banke, obuhvaćene i stambene štedionice. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka, štednih banaka i stambenih štedionica.

Pričuve kreditnih institucija kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva kreditnih institucija u blagajnama i kunska novčana sredstva kreditnih institucija na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunske potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunske i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunske i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Do studenoga 2010. potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunske i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite. Od prosinca 2010. potraživanja od ostalih financijskih posrednika (uključujući i potraživanja od HBOR-a), od pomoćnih financijskih institucija i od društava za osiguranje i mirovinskih fondova obuhvaćaju iste oblike kunske i deviznih potraživanja.

Do studenoga 2010. stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze kreditnih institucija prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama. Od prosinca 2010. ove stavke

obuhvaćaju obveze kreditnih institucija prema ostalim domaćim sektorima, ostalim finansijskim posrednicima, pomoćnim finansijskim institucijama i društima za osiguranje i mirovinskim fondovima.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na transakcijskim računima te obveze kreditnih institucija po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama kreditnih institucija i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunki štedni depoziti po viđenju te kunki oročeni depoziti, kunki depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze kreditnih institucija po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunkih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: transakcijske račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svu oblicu kunkih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) kreditnih institucija prema središnjoj državi.

Krediti primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod kreditnih institucija, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkaza vrijednosnih papira.

Do studenoga 2010. Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih finansijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Od prosinca 2010. Ograničeni i blokirani depoziti obuhvačaju sljedeće obveze kreditnih institucija: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih finansijskih posrednika, pomoćnih finansijskih institucija i društava za osiguranje i mirovinskih fondova, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, zadržana dobit (gubitak), dobit (gubitak) prethodne godine, dobit (gubitak) tekuće godine, zakonske rezerve, statutarne i ostale kapitalne rezerve, rezerve za opće bankovne rizike, odgodeni porez u kapitalu, dividende isplaćene tijekom tekuće godine, revalorizacijske rezerve, posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj i pojedinačnoj osnovi po izvanbilančnim statkama, ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) jesu neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost izvedenih finansijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12 • Ovaj skup tablica (osim tablica D5, D5a, D5b, D5c i D5d) razrađeni je prikaz odgovarajućih stavki aktive i pasive Konsolidirane bilance kreditnih institucija (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva kreditnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna aktiva	49.705,1	49.230,3	46.906,2	39.109,0	37.343,7	33.260,4	33.172,3	41.949,3	39.478,5
1.1. Potraživanja od stranih finansijskih institucija	38.038,3	34.186,6	32.056,3	29.655,0	28.730,5	26.088,1	24.869,3	31.861,4	30.462,8
Efektivni strani novac	1.973,2	1.772,6	1.623,1	1.940,5	1.758,0	1.748,7	2.052,9	1.906,2	1.650,0
Tekući računi	2.109,8	1.338,7	1.175,2	2.377,1	5.457,7	3.609,0	3.642,6	4.479,4	3.543,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	31.444,5	29.254,5	27.129,2	22.372,8	15.915,9	14.629,5	15.667,6	19.804,6	19.767,6
Vrijednosni papiri	2.307,1	1.629,0	1.896,5	2.847,4	5.360,6	5.982,6	3.348,7	5.515,9	5.343,3
Krediti	166,3	117,6	170,1	8,7	187,7	67,4	59,4	54,1	53,6
Dionice stranih finansijskih institucija	37,4	74,2	62,1	108,5	50,6	50,9	98,2	101,1	104,5
1.2. Potraživanja od stranih nefinansijskih institucija	11.666,8	15.043,7	14.849,9	9.454,0	8.613,2	7.172,3	8.303,0	10.087,9	9.015,7
Potraživanja od stranih država	9.976,8	13.477,2	12.906,2	7.544,3	6.944,0	5.474,7	6.282,0	7.936,9	6.891,6
Potraživanja od stranih osoba	1.613,5	1.534,5	1.926,6	1.902,7	1.643,2	1.662,4	1.984,0	2.119,8	2.090,1
Vrijednosni papiri	235,1	205,4	271,7	55,1	0,1	2,3	16,9	14,3	14,5
Krediti	1.378,4	1.329,1	1.654,9	1.847,7	1.643,1	1.660,1	1.967,1	2.105,4	2.075,6
Dionice stranih osoba	76,5	32,0	17,1	6,9	26,0	35,3	37,0	31,2	34,1
2. Kunka inozemna aktiva	541,5	346,7	972,1	935,9	1.774,9	964,8	1.390,8	1.268,9	1.599,4
2.1. Potraživanja od stranih finansijskih institucija	144,1	86,3	713,7	764,4	1.583,4	772,3	1.199,8	1.079,4	1.410,3
2.2. Potraživanja od stranaca	397,4	260,3	258,3	171,5	191,5	192,6	191,0	189,4	189,1
Od toga: Krediti	396,8	260,0	258,0	171,2	191,2	192,2	190,7	189,1	188,7
Ukupno (1+2)	50.246,6	49.577,0	47.878,2	40.044,9	39.118,6	34.225,2	34.563,2	43.218,2	41.077,9

Tablica D2: Inozemna aktiva kreditnih institucija • U tablici se iskazuju potraživanja kreditnih institucija od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva kreditnih institucija obuhvaća deviznu

inozemnu aktiju i kunku inozemnu aktiju. I u sklopu devizne i u sklopu kunkse inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih finansijskih institucija i potraživanja od stranih nefinansijskih institucija (ukupno i po finansijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.*	X.
1. Kunska potraživanja	24.192,6	23.306,6	27.968,6	31.215,7	32.801,9	33.104,7	36.640,6	37.574,4	37.953,8
1.1. Potraživanja od središnje države	22.361,4	21.517,8	27.967,6	31.213,5	32.800,3	33.102,7	36.639,2	37.573,2	37.952,7
Vrijednosni papiri	19.431,0	18.592,7	21.932,2	22.831,0	19.556,8	21.565,3	22.135,2	22.125,4	22.649,8
Od toga: Obveznice za blokirano deviznu štednju građana	6,1	5,2	17,1	16,3	15,6	15,5	15,2	15,6	15,6
Krediti	2.930,4	2.925,1	6.035,4	8.382,5	13.243,5	11.537,4	14.504,0	15.447,8	15.302,8
1.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	1.831,2	1.788,8	1,0	2,2	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
Vrijednosni papiri	6,1	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	1.825,2	1.788,8	1,0	2,2	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
2. Devizna potraživanja	11.016,8	16.724,6	18.193,4	22.258,7	28.036,1	30.298,8	29.065,4	28.081,4	28.162,4
2.1. Potraživanja od središnje države	9.843,6	14.793,1	18.193,4	22.258,7	28.036,1	30.298,8	29.065,4	28.081,4	28.162,4
Vrijednosni papiri	300,7	234,7	207,7	1.281,2	6.907,5	6.948,8	6.884,3	4.857,0	4.906,5
Krediti	9.542,9	14.558,4	17.985,7	20.977,5	21.128,6	23.350,0	22.181,1	23.224,4	23.255,8
2.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	1.173,2	1.931,6	–	–	–	–	–	–	–
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	1.173,2	1.931,6	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	35.209,4	40.031,2	46.162,1	53.474,4	60.838,0	63.403,5	65.706,0	65.655,7	66.116,1

Tablica D3: Potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti. U kunskim potraživanjima od

središnje države stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokirano deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D3a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.*	X.
1. Potraživanja bez valutne klauzule	16.278,6	18.636,8	18.224,7	18.536,0	18.072,2	20.318,2	22.405,6	22.487,4	22.890,4
1.1. Potraživanja od središnje države	16.277,6	18.635,2	18.222,4	18.535,4	18.070,6	20.316,2	22.404,2	22.486,2	22.889,3
Vrijednosni papiri	12.633,4	14.685,2	14.070,4	13.379,8	12.650,7	14.637,7	15.864,3	15.550,9	16.023,3
Krediti	3.644,2	3.950,0	4.152,0	5.155,5	5.419,9	5.678,5	6.540,0	6.935,3	6.866,0
1.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	1,0	1,6	2,2	0,7	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	1,0	1,6	2,2	0,7	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
2. Potraživanja uz valutnu klauzulu	11.690,0	10.998,1	12.991,1	13.500,6	14.729,7	12.786,5	14.235,0	15.087,0	15.063,3
2.1. Potraživanja od središnje države	11.690,0	10.998,1	12.991,1	13.500,6	14.729,7	12.786,5	14.235,0	15.087,0	15.063,3
Vrijednosni papiri	9.298,8	8.231,9	8.760,6	6.461,9	6.906,1	6.927,6	6.270,9	6.574,5	6.626,5
Od toga: Obveznice za blokirano deviznu štednju građana	17,0	15,9	16,3	16,0	15,6	15,5	15,2	15,6	15,6
Krediti	2.391,2	2.766,1	4.230,5	7.038,7	7.823,6	5.858,9	7.964,0	8.512,5	8.436,8
2.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	27.968,6	29.634,8	31.215,7	32.036,7	32.801,9	33.104,7	36.640,6	37.574,4	37.953,8

Tablica D3a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti • U tablici se iskazuje razrada stavke Kunska potraživanja iz Tablice D3, tako

što se posebno iskazuju potraživanja bez valutne klauzule i potraživanja uz valutnu klauzulu.

Tablica D4: Potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010 XII.	2011. XII.	2012. XII. ^a	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	223.493,1	218.545,6	224.689,7	232.466,6	223.356,3	224.641,4	221.045,6	221.915,1	219.722,8
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.674,5	2.040,2	1.906,0	2.165,9	3.786,7	4.008,1	4.179,3	4.137,0	4.090,6
1.2. Obveznice	1.341,4	1.691,0	1.714,7	1.734,5	1.553,1	1.508,6	1.444,0	1.324,2	1.319,4
1.3. Krediti	217.386,3	212.551,5	219.978,2	227.495,7	216.980,4	217.931,5	214.248,2	215.266,1	213.121,1
1.4. Dionice	2.090,8	2.262,9	1.090,7	1.070,6	1.036,1	1.193,3	1.174,0	1.187,8	1.191,7
2. Devizna potraživanja	15.952,6	21.569,1	25.601,4	29.513,5	24.457,5	24.439,1	27.206,4	27.801,6	27.761,6
2.1. Vrijednosni papiri	109,3	441,1	106,0	163,0	143,5	167,0	164,5	185,2	159,6
2.2. Krediti	15.843,3	21.128,0	25.495,4	29.350,4	24.314,0	24.272,2	27.041,9	27.616,4	27.602,0
Ukupno (1+2)	239.445,7	240.114,6	250.291,1	261.980,1	247.813,8	249.080,5	248.251,9	249.716,7	247.484,4

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mld. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadih i nenađoknadih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mld. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica D4: Potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema finansijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004.), obveznice, krediti i dionice.

Faktoring i forfaiting od siječnja 2004. do studenoga 2010.

u cijelosti su uključeni u instrumente tržišta novca. Od prosinca 2010. faktoring i forfaiting koje izvještajne institucije prikazuju u portfelju kredita i potraživanja uključeni su u kredite. Faktoring i forfaiting u svim ostalim portfeljima prikazuju se u instrumentima tržišta novca (izvornog dospijeća do i uključujući godinu dana), odnosno u obveznicama (izvornog dospijeća preko godine dana).

Tablica D4a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Potraživanja bez valutne klauzule	66.440,4	65.168,5	66.228,5	66.077,8	64.761,5	66.329,5	66.752,5	66.545,9	66.020,5
1.1. Instrumenti tržišta novca	1.720,7	1.930,7	2.030,7	2.525,5	3.176,5	3.357,0	3.449,7	3.359,1	3.380,3
1.2. Obveznice	1.381,8	1.005,6	1.024,9	1.175,0	1.047,4	1.028,2	993,3	997,1	1.008,2
1.3. Krediti	62.247,2	61.114,9	62.102,3	61.314,7	59.501,5	60.751,1	61.135,5	61.001,9	60.440,3
1.4. Dionice	1.090,7	1.117,3	1.070,6	1.062,6	1.036,1	1.193,3	1.174,0	1.187,8	1.191,7
2. Potraživanja s valutnom klauzulom	158.249,3	163.100,2	166.238,1	162.549,6	158.594,8	158.311,9	154.293,1	155.369,2	153.702,2
2.1. Vrijednosni papiri	518,2	800,0	844,7	725,7	1.115,8	1.131,5	1.180,3	1.105,0	1.021,4
2.2. Krediti	157.731,1	162.300,2	165.393,4	161.823,9	157.479,0	157.180,4	153.112,7	154.264,2	152.680,8
Ukupno (1+2)	224.689,7	228.268,7	232.466,6	228.627,4	223.356,3	224.641,4	221.045,6	221.915,1	219.722,8

Tablica D4a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuje razrada stavke Kunska potraživanja iz Tablice D4, tako što se posebno iskazuju

potraživanja bez valutne klauzule i potraživanja uz valutnu klauzulu.

Tablica D5: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.*	X.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	4.755,6	4.713,9	6.036,4	8.384,7	13.245,1	11.539,3	14.505,3	15.449,0	15.303,9
1.1. Krediti središnjoj državi	2.930,4	2.925,1	6.035,4	8.382,5	13.243,5	11.537,4	14.504,0	15.447,8	15.302,8
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1.825,2	1.788,8	1,0	2,2	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
2. Krediti lokalnoj državi	1.786,9	1.795,4	3.096,8	3.360,1	3.346,3	3.395,6	3.156,8	3.019,5	3.317,5
3. Krediti nefinansijskim trgovačkim društvima	86.536,1	85.206,2	87.099,3	93.018,7	84.260,3	85.419,8	84.053,4	83.860,2	82.482,3
4. Krediti stanovništvu	129.063,3	125.549,8	129.782,2	131.117,0	129.373,9	129.116,1	127.038,1	128.386,5	127.321,4
Od toga: stambeni krediti	55.162,0	55.927,1	60.955,4	63.016,7	62.662,3	62.459,0	60.869,2	61.864,7	61.378,5
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	36,1	102,0
6. Krediti nebankarskim finansijskim institucijama	741,4	689,0
7. Krediti ostalim finansijskim posrednicima	3.555,4	3.789,8	7.435,1	7.242,0	6.808,4	6.352,0	6.381,9
8. Krediti pomoćnim finansijskim institucijama	604,6	608,9	661,3	604,4	667,2	704,6	699,2
9. Krediti društвima za osiguranje i mirovinskим fondovima	487,1	23,2	134,1	49,0	708,9	724,7	307,2
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	222.919,4	218.056,4	230.661,8	240.302,3	238.455,9	237.366,3	236.938,1	238.496,4	235.813,4
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	10.716,1	16.489,9	17.985,7	20.977,5	21.128,6	23.350,0	22.181,1	23.224,4	23.255,8
1.1. Krediti središnjoj državi	9.542,9	14.558,4	17.985,7	20.977,5	21.128,6	23.350,0	22.181,1	23.224,4	23.255,8
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1.173,2	1.931,6	-	-	-	-	-	-	-
2. Krediti lokalnoj državi	5,5	3,0	0,5	0,3	0,2	0,2	9,3	9,0	9,0
3. Krediti nefinansijskim trgovačkim društvima	15.491,7	20.802,0	25.149,9	29.022,2	24.051,5	23.991,5	26.755,3	27.333,5	27.326,7
4. Krediti stanovništvu	346,1	323,0	345,0	327,9	262,3	280,4	277,2	273,8	266,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	758,3	65,7
6. Krediti nebankarskim finansijskim institucijama	143,5	269,4
7. Krediti ostalim finansijskim posrednicima	367,5	446,0	293,5	435,9	477,4	500,7	628,1
8. Krediti pomoćnim finansijskim institucijama	17,5	48,8	37,9	70,3	38,9	59,5	59,2
9. Krediti društвima za osiguranje i mirovinskim fondovima	0,0	0,0	-	-	-	-	-
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	27.461,1	37.953,0	43.866,1	50.822,7	45.774,1	48.128,3	49.739,3	51.401,0	51.545,1
UKUPNO (A+B)	250.380,5	256.009,4	274.527,9	291.125,0	284.230,0	285.494,6	286.677,4	289.897,4	287.358,5

Tablica D5: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima kreditnih institucija domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kreditе, finansijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstava i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. i faktoring i forfaiting. Od prosinca 2010. krediti obuhvaćaju sljedeće vrste kredita: prekonoćne kreditе, kreditе za izvršena plaćanja s osnove garancija i drugih jamstava, obratne repo kreditе, udjele u sindiciranim kreditima, finansijski najam, potrošačke kreditе, kreditе za obrazovanje, stambene kreditе, hipotekarne kreditе, kreditе

za automobile, kreditе po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, maržne kreditе, lombardne kreditе, kreditе za obrtna sredstva, kreditе za građevinarstvo, kreditе za poljoprivredu, kreditе za turizam, kreditе za investicije, kreditе za financiranje izvoza, gotovinske nenamjenske kreditе, faktoring i forfaiting u portfelju kreditа i potraživanja te ostale kreditе.

Tablice D5a – D5d • Ovaj skup tablica razrađeni je prikaz odgovarajućih stavki iz Tablice D5 Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima.

Tablica D5a: Distribucija kunske kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.*	X.
KREDITI BEZ VALUTNE KLAUZULE									
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	3.645,2	3.951,6	4.154,2	5.156,2	5.421,5	5.680,5	6.541,3	6.936,5	6.867,1
1.1. Krediti središnjoj državi	3.644,2	3.950,0	4.152,0	5.155,5	5.419,9	5.678,5	6.540,0	6.935,3	6.866,0
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1,0	1,6	2,2	0,7	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
2. Krediti lokalnoj državi	896,4	918,8	953,9	982,9	974,7	1.087,6	916,8	800,1	792,0
3. Krediti nefinansijskim trgovačkim društvima	28.612,9	29.076,2	30.226,7	29.820,2	27.943,5	28.819,5	28.683,1	28.500,0	27.903,8
4. Krediti stanovništvu	32.737,8	31.119,9	30.921,8	30.511,6	30.583,2	30.843,9	31.535,6	31.701,8	31.744,5
5. Krediti ostalim finansijskim posrednicima	2.739,2	2.732,4	2.928,2	6.238,8	6.650,0	6.553,9	6.114,4	5.611,4	5.668,9
6. Krediti pomoćnim finansijskim institucijama	445,7	474,8	356,1	417,0	473,3	445,0	507,2	562,3	564,4
7. Krediti društвima za osiguranje i mirovinskim fondovima	483,7	33,5	20,0	209,9	131,1	46,1	705,0	720,7	303,3
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	69.560,9	68.307,2	69.560,9	73.336,6	72.177,3	73.476,5	75.003,3	74.832,8	73.844,1
KREDITI S VALUTNOM KLAUZULOM									
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	2.391,2	2.766,1	4.230,5	7.038,7	7.823,6	5.858,9	7.964,0	8.512,5	8.436,8
1.1. Krediti središnjoj državi	2.391,2	2.766,1	4.230,5	7.038,7	7.823,6	5.858,9	7.964,0	8.512,5	8.436,8
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti lokalnoj državi	2.200,4	2.106,7	2.406,2	2.275,8	2.371,5	2.307,9	2.240,0	2.219,4	2.252,5
3. Krediti nefinansijskim trgovačkim društvima	58.486,3	61.028,0	62.792,0	59.500,6	56.316,8	56.600,3	55.370,3	55.360,1	54.578,4
4. Krediti stanovništvu	97.044,4	99.165,5	100.195,2	100.047,5	98.790,6	98.272,2	95.502,5	96.684,7	95.576,9
5. Krediti ostalim finansijskim posrednicima	816,2	748,1	861,6	839,6	785,1	688,1	694,1	740,6	713,0
6. Krediti pomoćnim finansijskim institucijama	159,0	259,6	252,8	214,4	188,0	159,4	160,1	142,4	134,8
7. Krediti društвima za osiguranje i mirovinskim fondovima	3,4	–	3,2	3,1	3,0	2,9	3,9	3,9	3,9
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	161.100,9	166.074,0	170.741,4	169.919,7	166.278,7	163.889,7	161.934,8	163.663,6	161.969,3
UKUPNO (A+B)	230.661,8	234.381,2	240.302,3	243.256,4	238.455,9	237.366,3	236.938,1	238.496,4	235.813,4

Tablica D5a: Distribucija kunske kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuje razrada

stavke Kunski krediti iz Tablice D5, tako što se posebno iskazuju krediti bez valutne klauzule i krediti uz valutnu klauzulu.

Tablica D5b: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima i prema izvornom dospijeću na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.*	X.
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	24.022,1	29.421,7	29.362,2	32.354,4	34.373,6	34.889,3	36.686,5	38.673,4	38.559,8
1.1. Krediti središnjoj državi	24.021,1	29.420,1	29.360,0	32.353,7	34.372,1	34.887,4	36.685,1	38.672,2	38.558,7
Do 1 godine	1.647,9	5.349,0	1.358,9	3.273,5	2.938,6	2.370,9	2.208,8	2.902,3	1.471,4
Od 1 do 5 godina	5.763,5	7.033,3	8.952,7	9.429,9	10.243,2	12.440,9	13.745,0	14.980,8	17.038,1
Više od 5 godina	16.609,7	17.037,9	19.048,5	19.650,3	21.190,2	20.075,6	20.731,3	20.789,0	20.049,2
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1,0	1,6	2,2	0,7	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
Do 1 godine	1,0	1,6	2,2	0,7	1,6	1,9	1,4	1,2	1,1
Od 1 do 5 godina	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Više od 5 godina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Krediti lokalnoj državi	3.097,2	3.025,9	3.360,4	3.259,0	3.346,5	3.395,7	3.166,1	3.028,5	3.326,5
Do 1 godine	195,4	258,2	323,0	258,7	261,1	318,1	304,8	175,5	164,6
Od 1 do 5 godina	554,2	502,0	470,8	691,3	793,9	733,5	593,8	568,9	566,2
Više od 5 godina	2.347,6	2.265,7	2.566,6	2.309,0	2.291,5	2.344,2	2.267,4	2.284,1	2.595,6
3. Krediti nefinancijskim trgovачkim društvima	112.249,2	114.973,8	122.040,9	117.258,3	108.311,9	109.411,3	110.808,7	111.193,7	109.809,0
Do 1 godine	27.053,9	27.898,0	28.517,1	27.168,3	23.389,1	23.832,9	23.886,4	23.655,3	23.357,6
Od 1 do 5 godina	36.481,4	36.294,5	35.766,2	32.246,2	28.075,3	27.822,3	27.915,8	27.637,5	27.195,9
Više od 5 godina	48.713,9	50.781,3	57.757,5	57.843,8	56.847,5	57.756,1	59.006,5	59.900,9	59.255,5
4. Krediti stanovništvu	130.127,2	130.639,0	131.444,9	130.894,2	129.636,2	129.396,6	127.315,3	128.660,3	127.587,7
Do 1 godine	12.092,7	12.361,7	12.138,1	12.756,8	12.483,0	12.305,1	12.237,0	12.141,9	12.157,2
Od 1 do 5 godina	10.977,9	10.494,6	10.274,8	9.919,4	9.471,9	9.519,4	9.596,5	9.658,9	9.611,1
Više od 5 godina	107.056,7	107.782,8	109.032,0	108.218,0	107.681,3	107.572,1	105.481,8	106.859,5	105.819,3
5. Krediti ostalim finansijskim posrednicima	3.922,9	3.809,4	4.235,8	7.363,1	7.728,6	7.677,9	7.285,9	6.852,7	7.010,1
Do 1 godine	1.190,7	1.048,4	1.456,3	1.230,5	1.477,0	1.379,5	1.506,5	1.345,9	1.522,6
Od 1 do 5 godina	2.220,8	2.221,6	2.265,2	5.143,2	5.293,6	5.248,9	5.042,1	4.565,8	4.548,7
Više od 5 godina	511,4	539,4	514,2	989,3	958,0	1.049,5	737,2	941,1	938,7
6. Krediti pomoćnim finansijskim institucijama	622,2	773,3	657,7	670,8	699,2	674,7	706,1	764,1	758,4
Do 1 godine	474,9	590,5	456,2	469,4	526,3	503,5	531,2	625,4	629,9
Od 1 do 5 godina	123,2	93,4	111,2	114,0	98,4	96,2	100,0	63,1	61,4
Više od 5 godina	24,1	89,5	90,3	87,4	74,5	75,0	75,0	75,6	67,0
7. Krediti društвima za osiguranje i mirovinskim fondovima	487,1	33,5	23,2	213,0	134,1	49,0	708,9	724,7	307,2
Do 1 godine	483,7	33,5	20,0	209,9	131,1	46,1	705,0	720,7	303,3
Od 1 do 5 godina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	–	–	–
Više od 5 godina	3,4	0,0	3,2	3,1	3,0	2,9	3,9	3,9	3,9
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	274.527,9	282.676,7	291.125,0	292.012,8	284.230,0	285.494,6	286.677,4	289.897,4	287.358,5
Do 1 godine	43.140,3	47.540,8	44.271,9	45.367,9	41.207,7	40.758,0	41.381,1	41.568,1	39.607,9
Od 1 do 5 godina	56.120,9	56.639,4	57.841,0	57.544,0	53.976,2	55.861,3	56.993,1	57.475,2	59.021,4
Više od 5 godina	175.266,7	178.496,5	189.012,2	189.100,9	189.046,1	188.875,3	188.303,2	190.854,1	188.729,3

Tablica D5b: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima i prema izvornom dospijeću • U tablici se iskazuje razrada stavki Kunski krediti i Devizni krediti iz

Tablice D5, tako što se posebno iskazuju krediti prema institucionalnim sektorima i izvornom dospijeću, s podjelom do jedne godine, od jedne godine do pet godina i više od pet godina.

Tablica D5c: Distribucija kredita kreditnih institucija stanovništvu prema namjeni i valutnoj strukturi na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Potrošački krediti	159,9	135,9	121,3	110,2	102,3	92,9	84,3	78,9	74,3
1.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	128,2	110,4	101,3	95,5	91,3	83,6	76,6	72,1	68,1
1.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	31,7	25,5	20,0	14,8	11,0	9,3	7,7	6,8	6,2
Od toga: uz euro	28,5	23,3	18,7	14,1	10,6	9,0	7,5	6,5	6,0
Od toga: uz švicarski franak	3,1	2,2	1,3	0,6	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
1.3. Devizni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Stambeni krediti	60.968,5	61.987,5	63.029,2	62.935,9	62.673,6	62.470,0	60.879,5	61.875,0	61.388,6
2.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	4.747,7	4.585,2	4.607,0	4.626,7	4.544,4	4.490,3	4.465,1	4.452,1	4.425,4
2.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	56.207,7	57.389,2	58.409,7	58.297,3	58.117,9	57.968,7	56.404,1	57.412,6	56.953,1
Od toga: uz euro	30.730,6	31.858,4	33.763,7	34.318,2	34.989,3	35.285,7	34.814,7	35.566,9	35.450,7
Od toga: uz švicarski franak	25.441,7	25.496,9	24.604,9	23.934,8	23.086,0	22.640,7	21.548,8	21.806,9	21.464,1
2.3. Devizni krediti	13,2	13,1	12,5	11,9	11,3	11,0	10,4	10,3	10,1
3. Hipotekarni krediti	3.513,0	3.479,9	3.261,3	3.171,1	3.073,7	3.021,3	2.910,9	2.913,1	2.865,3
3.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	234,8	207,1	131,3	125,3	117,3	112,6	113,0	110,4	111,1
3.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	3.263,0	3.271,7	3.129,0	3.044,8	2.953,8	2.906,2	2.795,6	2.796,0	2.747,6
Od toga: uz euro	2.649,0	2.654,3	2.524,9	2.482,7	2.422,3	2.386,1	2.302,9	2.303,6	2.263,7
3.3. Devizni krediti	15,2	1,1	1,1	1,0	2,5	2,5	2,3	6,6	6,5
4. Krediti za automobile	6.236,8	5.365,2	4.539,5	3.833,7	3.175,0	2.848,6	2.552,4	2.334,5	2.241,6
4.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	1.458,6	1.395,3	1.385,0	1.316,5	1.200,7	1.130,0	1.082,6	1.025,3	1.002,5
4.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	4.772,2	3.965,1	3.150,7	2.514,5	1.972,5	1.717,1	1.468,7	1.308,4	1.238,3
Od toga: uz euro	1.600,2	1.500,1	1.402,3	1.290,6	1.169,6	1.082,2	990,5	931,1	897,9
Od toga: uz švicarski franak	3.171,7	2.464,8	1.748,3	1.223,8	802,8	634,9	478,2	377,2	340,5
4.3. Devizni krediti	6,1	4,9	3,7	2,7	1,8	1,5	1,1	0,8	0,8
5. Krediti po kreditnim karticama	4.386,8	4.250,3	4.109,3	3.995,8	3.941,2	3.860,9	3.912,9	3.861,9	3.861,1
5.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	4.382,9	4.246,2	4.105,4	3.991,9	3.937,8	3.858,2	3.910,4	3.859,6	3.858,7
5.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	1,8	1,7	1,7	1,6	1,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Od toga: uz euro	1,8	1,7	1,7	1,6	1,4	0,5	0,5	0,5	0,5
5.3. Devizni krediti	2,2	2,4	2,3	2,3	2,0	2,2	2,1	1,8	1,9
6. Prekoračenje po transakcijskim računima	8.069,1	8.228,1	8.196,0	8.708,8	8.612,0	8.490,5	8.428,0	8.423,9	8.504,0
6.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	8.068,8	8.227,8	8.195,6	8.708,4	8.611,5	8.490,1	8.427,5	8.423,4	8.503,5
6.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	-	-	0,0	-	-	-	-	-	-
Od toga: uz euro	-	-	0,0	-	-	-	-	-	-
6.3. Devizni krediti	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
7. Gotovinski nenumberski krediti	33.686,1	35.201,5	36.284,5	36.132,7	36.436,3	36.945,3	36.948,2	37.596,8	37.258,1
7.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	10.485,2	10.324,9	10.350,8	9.494,6	9.931,9	10.460,9	11.083,1	11.432,7	11.475,9
7.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	23.133,2	24.873,3	25.930,9	26.635,7	26.504,4	26.483,2	25.864,0	26.163,1	25.781,2
Od toga: uz euro	22.371,5	24.239,6	25.408,7	26.196,5	26.148,2	26.139,7	25.576,4	25.892,1	25.519,7
7.3. Devizni krediti	67,7	3,3	2,7	2,4	-	1,3	1,1	1,0	0,9
8. Ostali krediti	13.107,0	11.990,6	11.903,7	12.006,0	11.622,0	11.667,1	11.599,2	11.576,3	11.394,6
8.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	3.231,7	2.023,0	2.045,4	2.152,8	2.148,2	2.218,3	2.377,4	2.326,2	2.299,2
8.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	9.634,9	9.639,0	9.553,2	9.538,9	9.229,6	9.187,2	8.961,9	8.997,3	8.849,9
Od toga: uz euro	8.833,0	8.861,4	8.756,8	8.712,3	8.465,9	8.443,2	8.263,5	8.303,1	8.169,7
8.3. Devizni krediti	240,4	328,5	305,2	314,3	244,2	261,6	259,9	252,8	245,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8)	130.127,2	130.639,0	131.444,9	130.894,2	129.636,2	129.396,6	127.315,3	128.660,3	127.587,7

Tablica D5c: Distribucija kredita kreditnih institucija stanovništvu prema namjeni i valutnoj strukturi • U tablici se iskazuju razradu kunskih i deviznih kredita sektoru stanovništvo iz Tablice D5 prema namjeni, tako što se posebno iskazuju krediti

bez valutne klauzule, krediti uz valutnu klauzulu i devizni krediti. U sklopu kredita uz valutnu klauzulu kao stavke "Od toga" iskazuju se krediti indeksirani uz valute eura odnosno švicarskog franka.

Tablica D5d: Distribucija kredita kreditnih institucija za obrtna sredstva i kredita za investicije nefinancijskim trgovackim društvima prema valutnoj strukturi na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Krediti za obrtna sredstva	39.298,6	42.265,8	45.654,3	41.960,6	39.729,0	40.689,6	41.679,4	41.803,5	41.103,8
1.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	13.278,0	14.043,3	15.502,6	15.451,3	14.789,8	15.330,5	15.492,5	15.553,6	15.112,2
1.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	18.857,8	20.544,0	21.240,8	18.872,2	18.166,1	18.610,2	18.484,4	18.273,3	18.027,7
Od toga: uz euro	18.246,4	19.996,9	20.739,0	18.437,6	17.868,5	18.317,3	18.203,7	17.983,2	17.738,9
Od toga: uz švicarski franak	509,5	463,4	383,8	359,3	270,6	265,5	254,5	264,1	262,5
1.3. Devizni krediti	7.162,8	7.678,5	8.910,9	7.637,2	6.773,1	6.748,9	7.702,5	7.976,6	7.963,9
Od toga: u eurima	6.035,8	6.587,8	7.485,4	6.963,2	6.241,3	6.225,1	7.139,8	7.371,8	7.366,5
Od toga: u američkim dolarima	1.010,0	978,8	1.266,9	547,7	415,1	426,0	472,4	466,5	460,9
2. Krediti za investicije	38.043,2	40.150,6	41.071,4	38.789,5	36.659,8	36.776,0	35.902,9	35.940,8	35.401,5
2.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	6.576,7	6.488,2	6.282,1	5.386,6	5.593,1	5.820,3	5.956,2	5.941,2	5.923,1
2.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	26.267,6	27.686,5	28.566,9	27.755,4	26.405,3	26.271,8	25.260,9	25.317,1	24.836,4
Od toga: uz euro	23.841,5	25.576,5	26.734,8	26.096,6	24.997,5	24.934,9	24.012,2	24.121,7	23.663,3
Od toga: uz švicarski franak	2.378,2	2.069,0	1.788,9	1.619,0	1.372,7	1.302,9	1.218,4	1.167,2	1.146,3
2.3. Devizni krediti	5.199,0	5.975,8	6.222,5	5.647,5	4.661,4	4.683,9	4.685,8	4.682,4	4.642,1
Od toga: u eurima	4.807,0	5.113,2	5.447,6	4.902,0	4.430,2	4.514,9	4.529,1	4.531,3	4.496,0
Od toga: u američkim dolarima	31,3	449,7	406,2	387,3	14,8	17,6	16,1	12,3	11,8
Ukupno (1+2)	77.341,8	82.416,4	86.725,7	80.750,2	76.388,8	77.465,6	77.582,3	77.744,3	76.505,4

Tablica D5d: Distribucija kredita kreditnih institucija za obrtna sredstva i kredita za investicije nefinancijskim trgovackim društvima prema valutnoj strukturi • U tablici se iskazuje razreda kunskih i deviznih kredita nefinancijskim trgovackim društvima iz Tablice D5 prema namjeni, tako što se posebno iskazuju

krediti bez valutne klauzule, krediti uz valutnu klauzulu i devizni krediti. U sklopu kredita uz valutnu klauzulu kao stavke "Od toga" iskazuju se krediti indeksirani uz valute eura odnosno švicarskog franka.

Tablica D6: Depozitni novac kod kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.*	X.
1. Lokalna država	2.441,1	1.377,7	2.231,1	2.179,4	2.210,4	1.704,2	1.583,8	1.747,3	1.842,7
2. Nefinancijska trgovacka društva	16.901,8	14.895,0	14.154,3	15.757,6	15.328,2	15.180,5	17.658,7	17.603,1	17.352,0
3. Stanovništvo	17.620,1	14.218,6	15.289,1	15.874,2	15.994,3	16.292,2	17.032,8	17.993,6	17.650,9
4. Ostale bankarske institucije	293,6	517,1
5. Nebankarske finansijske institucije	921,1	893,4
6. Ostali finansijski posrednici	670,3	652,5	834,1	747,1	725,8	584,6	662,9
7. Pomoćne finansijske institucije	399,5	283,8	512,2	316,4	399,4	336,7	395,2
8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	189,6	317,3	362,7	633,3	1.060,4	710,6	924,9
9. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-0,7	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	38.177,0	31.901,5	32.933,9	35.064,8	35.241,9	34.873,6	38.460,8	38.975,9	38.828,5

Tablica D6: Depozitni novac kod kreditnih institucija • U tablici se iskazuje depozitni novac kod kreditnih institucija, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Do studenoga 2010. depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na transakcijskim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija te nebankarskih finansijskih institucija umanjen za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama kreditnih institucija i čekove poslane na naplatu). Obveze kreditnih institucija po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

naplatu). Od prosinca 2010. depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na transakcijskim računima ostalih domaćih sektora, ostalih finansijskih posrednika, pomoćnih finansijskih institucija i društava za osiguranje i mirovinskih fondova, umanjen za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama kreditnih institucija i čekove poslane na naplatu). Obveze kreditnih institucija po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Kunski depoziti kod kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	2.770,3	2.523,1	2.665,0	2.651,7	2.535,6	2.682,5	2.699,2	2.884,9	2.997,6
1.1. Lokalna država	0,0	0,0	0,2	21,2	18,9	1,2	4,2	2,6	3,4
1.2. Nefinancijska trgovачka društva	108,8	203,7	303,1	427,3	417,7	625,5	684,7	802,4	928,1
1.3. Stanovništvo	2.657,8	2.268,9	2.329,0	2.162,4	2.055,1	2.004,7	1.942,8	1.977,9	2.017,1
1.4. Ostale bankarske institucije	0,0	5,0
1.5. Nebankarske finansijske institucije	3,7	45,5
1.6. Ostali finansijski posrednici	9,7	30,0	30,1	33,7	49,3	94,0	41,2
1.7. Pomoćne finansijske institucije	12,4	7,8	8,3	11,4	10,0	1,9	1,0
1.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	10,6	3,1	5,4	6,0	8,2	6,0	6,9
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	53.470,4	42.351,2	36.220,3	39.907,2	38.054,4	39.097,5	38.771,4	39.249,8	39.155,9
2.1. Lokalna država	726,0	498,8	435,1	384,9	331,8	828,3	748,9	823,6	827,9
Od toga: uz valutnu klauzulu	346,6	244,9	152,0	96,4	84,0	85,9	73,3	66,3	66,3
2.2. Nefinancijska trgovачka društva	16.291,1	11.615,9	8.781,5	10.648,7	7.072,3	6.692,9	6.474,0	6.760,5	6.794,6
Od toga: uz valutnu klauzulu	1.032,9	897,2	815,1	698,7	710,5	702,2	703,3
2.3. Stanovništvo	29.019,2	22.622,4	22.666,8	24.916,3	26.956,1	27.622,5	27.400,8	28.124,0	28.142,4
Od toga: uz valutnu klauzulu	9.574,3	7.442,5	7.006,7	7.035,4	6.993,7	6.834,7	6.591,6	6.717,5	6.657,2
2.4. Ostale bankarske institucije	2.413,1	3.006,0
Od toga: uz valutnu klauzulu
2.5. Nebankarske finansijske institucije	5.021,1	4.608,1
Od toga: uz valutnu klauzulu	669,7	670,1
2.6. Ostali finansijski posrednici	972,0	741,6	898,6	984,8	929,3	1.112,7	1.110,6
Od toga: uz valutnu klauzulu	179,0	161,7	144,2	161,3	145,0	155,9	147,7
2.7. Pomoćne finansijske institucije	1.015,2	779,4	563,6	698,2	589,3	676,9	672,8
Od toga: uz valutnu klauzulu	9,5	0,3	5,3	7,1	6,4	10,8	10,8
2.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	2.349,7	2.436,3	2.231,9	2.270,7	2.629,1	1.752,2	1.607,6
Od toga: uz valutnu klauzulu	395,4	239,4	270,1	212,5	161,8	154,2	147,2
Ukupno (1+2)	56.240,7	44.874,3	38.885,2	42.558,9	40.590,0	41.780,0	41.470,6	42.134,7	42.153,6

Tablica D7: Kunski depoziti kod kreditnih institucija • Do studenoga 2010. u tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija te nefbankarskih finansijskih institucija. Od prosinca 2010. u tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih

sektora, ostalih finansijskih posrednika, pomoćnih finansijskih institucija i društava za osiguranje i mirovinskih fondova.

U sklopu stavki oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom kao stavke "Od toga" prikazuju se depoziti uz valutnu klauzulu, ovisno o sektorskoj pripadnosti.

Tablica D8: Devizni depoziti kod kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.*	X.
1. Štedni depoziti	21.293,5	20.787,5	22.708,2	22.712,9	24.072,7	22.613,2	23.760,1	26.849,3	26.233,4
1.1. Lokalna država	22,1	25,5	20,8	21,5	52,9	31,7	31,5	32,5	29,3
1.2. Nefinancijska trgovacka društva	5.163,1	5.059,4	5.634,6	5.417,3	6.498,4	4.910,7	5.807,5	7.684,3	7.242,9
1.3. Stanovništvo	15.682,8	15.148,7	16.305,6	16.794,8	16.417,9	16.333,5	16.787,8	18.113,6	17.788,0
1.4. Ostale bankarske institucije	121,6	151,1
1.5. Nebankarske finansijske institucije	303,9	402,9
1.6. Ostali finansijski posrednici	508,1	232,5	556,5	436,6	582,3	474,9	436,7
1.7. Pomoćne finansijske institucije	201,6	39,7	52,0	66,1	95,5	96,3	99,0
1.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	37,5	207,1	495,1	834,6	455,4	447,7	637,5
2. Oročeni depoziti	96.297,3	114.721,6	124.612,3	121.773,9	128.576,5	130.117,8	124.794,0	130.459,4	130.925,0
2.1. Lokalna država	2,3	2,5	3,3	2,5	5,7	16,8	8,6	8,7	9,1
2.2. Nefinancijska trgovacka društva	11.448,4	13.542,5	15.085,1	10.108,2	10.451,0	11.147,0	9.703,3	11.561,0	12.039,4
2.3. Stanovništvo	80.419,6	95.598,0	104.477,4	108.674,3	114.246,5	115.687,2	112.296,6	115.873,6	115.807,0
2.4. Ostale bankarske institucije	940,0	729,5
2.5. Nebankarske finansijske institucije	3.487,0	4.849,1
2.6. Ostali finansijski posrednici	3.408,0	2.047,5	1.534,0	1.895,4	1.767,3	2.029,7	2.009,8
2.7. Pomoćne finansijske institucije	396,7	41,1	493,9	220,7	216,9	233,1	335,6
2.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	1.241,8	900,2	1.845,5	1.150,7	801,3	753,4	724,0
Ukupno (1+2)	117.590,8	135.509,1	147.320,5	144.486,8	152.649,2	152.731,1	148.554,1	157.308,7	157.158,4

Tablica D8a: Valutna struktura oročenih depozita stanovništva i nefinancijskih trgovackih društava

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Kunski depoziti bez valutne klauzule	23.408,6	24.056,9	27.632,4	26.782,1	26.219,7	26.782,0	26.572,7	27.464,8	27.576,4
1.1. Depoziti stanovništva	15.660,1	16.452,6	17.880,9	18.900,9	19.962,5	20.787,8	20.809,1	21.406,5	21.485,1
1.2. Depoziti nefinancijskih trgovackih društava	7.748,5	7.604,3	9.751,6	7.881,2	6.257,2	5.994,2	5.763,6	6.058,3	6.091,3
2. Kunski depoziti s valutnom klauzulom	8.039,6	7.819,2	7.932,5	7.718,1	7.808,8	7.533,4	7.302,1	7.419,7	7.360,5
2.1. Depoziti stanovništva	7.006,7	6.888,9	7.035,4	6.856,1	6.993,7	6.834,7	6.591,6	6.717,5	6.657,2
2.1.1. Od toga: uz euro	6.807,2	6.701,5	6.851,2	6.681,8	6.828,1	6.675,9	6.439,1	6.569,2	6.503,8
2.1.2. Od toga: uz američki dolar	64,4	52,0	61,3	55,8	55,4	49,6	49,6	44,9	51,5
2.1.3. Od toga: uz ostale valute	135,1	135,4	122,9	118,5	110,1	109,1	103,0	103,3	101,9
2.2. Depoziti nefinancijskih trgovackih društava	1.032,9	930,3	897,2	861,9	815,1	698,7	710,5	702,2	703,3
2.2.1. Od toga: uz euro	1.022,2	924,4	890,2	860,2	812,6	696,4	709,3	701,0	701,7
2.2.2. Od toga: uz američki dolar	9,9	5,1	6,2	1,1	1,8	1,8	0,7	0,7	1,1
2.2.3. Od toga: uz ostale valute	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
3. Devizni depoziti	119.562,5	114.771,6	118.782,5	119.419,3	124.697,4	126.834,3	121.999,9	127.434,5	127.846,4
3.1. Depoziti stanovništva	104.477,4	104.964,3	108.674,3	110.644,7	114.246,5	115.687,2	112.296,6	115.873,6	115.807,0
3.1.1. Od toga: u eurima	97.163,6	97.693,2	98.753,6	99.719,9	103.102,6	104.146,2	101.274,8	104.877,2	105.047,7
3.1.2. Od toga: u američkim dolarima	5.316,9	5.134,3	6.447,6	6.925,6	6.967,3	7.327,7	7.132,6	7.115,5	6.932,6
3.1.3. Od toga: u ostalim valutama	1.996,9	2.136,9	3.473,1	3.999,2	4.176,6	4.213,4	3.889,3	3.880,9	3.826,7
3.2. Depoziti nefinancijskih trgovackih društava	15.085,1	9.807,3	10.108,2	8.774,6	10.451,0	11.147,0	9.703,3	11.561,0	12.039,4
3.2.1. Od toga: u eurima	13.534,8	8.156,5	8.618,0	7.595,9	9.182,9	9.645,6	8.367,2	10.269,8	10.759,9
3.2.2. Od toga: u američkim dolarima	1.429,0	1.608,0	1.333,3	989,7	1.082,6	1.318,1	1.109,2	1.082,2	1.103,3
3.2.3. Od toga: u ostalim valutama	121,3	42,8	157,0	189,0	185,5	183,4	226,9	209,0	176,2
Ukupno (1+2+3)	151.010,7	146.647,8	154.347,5	153.919,4	158.725,9	161.149,6	155.874,7	162.318,9	162.783,3

Tablica D8b: Ročna struktura oročenih depozita po sektorima

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011.		2012.		2013.			
		VI.	XII.	VI.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Lokalna država	438,4	811,3	387,4	844,3	337,5	845,1	757,5	832,3	837,0
Do 1 godine	286,2	655,3	249,8	737,3	242,8	754,8	671,6	750,8	753,5
Od 1 do 2 godine	28,9	41,1	35,3	24,6	16,5	14,4	14,5	11,0	13,2
Više od 2 godine	123,3	114,9	102,3	82,4	78,3	75,9	71,3	70,6	70,3
2. Nefinansijska trgovачka društva	23.866,5	18.341,9	20.756,9	17.517,7	17.523,3	17.839,9	16.177,4	18.321,4	18.833,9
Do 1 godine	19.044,0	12.748,8	15.229,5	12.130,6	12.805,4	12.753,7	11.455,7	13.026,1	13.479,4
Od 1 do 2 godine	3.467,1	3.854,3	3.993,7	3.741,5	3.327,6	3.692,3	3.336,1	3.934,4	3.959,1
Više od 2 godine	1.355,5	1.738,9	1.533,7	1.645,6	1.390,4	1.393,9	1.385,5	1.360,9	1.395,4
3. Stanovništvo	127.144,1	128.305,8	133.590,6	136.401,7	141.202,6	143.309,7	139.697,4	143.997,5	143.949,4
Do 1 godine	77.921,3	76.447,5	77.230,0	79.573,4	81.913,0	81.709,5	77.344,5	76.333,0	75.069,2
Od 1 do 2 godine	23.228,2	25.291,5	27.752,7	28.225,1	28.108,2	29.738,8	30.389,8	33.927,4	34.933,7
Više od 2 godine	25.994,6	26.566,8	28.607,9	28.603,2	31.181,4	31.861,4	31.963,0	33.737,1	33.946,5
4. Ostali finansijski posrednici	4.380,0	2.952,6	2.789,1	3.276,8	2.432,6	2.880,2	2.696,6	3.142,4	3.120,5
Do 1 godine	3.518,0	2.826,4	2.630,4	3.129,3	2.298,6	2.610,3	2.429,6	2.839,9	2.835,7
Od 1 do 2 godine	852,7	114,6	136,8	134,9	131,3	243,4	245,7	297,4	260,6
Više od 2 godine	9,3	11,6	21,9	12,6	2,7	26,6	21,3	5,1	24,2
5. Pomoćne finansijske institucije	1.412,0	982,7	820,5	927,4	1.057,5	919,0	806,2	910,0	1.008,5
Do 1 godine	1.361,8	884,3	759,1	791,9	850,2	730,6	571,4	663,6	764,5
Od 1 do 2 godine	3,7	7,5	15,7	90,1	162,2	143,4	151,0	159,4	159,2
Više od 2 godine	46,5	90,8	45,6	45,5	45,0	44,9	83,8	87,0	84,7
6. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	3.591,6	3.518,1	3.336,6	3.605,3	4.077,4	3.421,4	3.430,4	2.505,6	2.331,6
Do 1 godine	2.189,8	2.180,2	2.082,3	2.288,4	2.840,9	2.102,9	2.142,3	1.240,4	1.089,8
Od 1 do 2 godine	676,1	660,9	528,0	666,6	644,2	731,8	689,4	664,1	723,6
Više od 2 godine	725,7	677,0	726,4	650,2	592,4	586,7	598,7	601,1	518,3
Ukupno oročeni depoziti (1+2+3+4+5+6)	160.832,6	154.912,4	161.681,1	162.573,1	166.630,9	169.215,3	163.565,5	169.709,2	170.080,9
Do 1 godine	104.321,1	95.742,5	98.181,1	98.650,9	100.950,9	100.661,7	94.615,2	94.853,9	93.992,1
Od 1 do 2 godine	28.256,7	29.969,9	32.462,2	32.882,8	32.389,9	34.564,1	34.826,6	38.993,7	40.049,4
Više od 2 godine	28.254,9	29.200,1	31.037,8	31.039,4	33.290,1	33.989,5	34.123,7	35.861,7	36.039,4

Tablica D8: Devizni depoziti kod kreditnih institucija • Do studenoga 2010. u tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija te nebankarskih finansijskih institucija. Od prosinca 2010. u tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih finansijskih posrednika, pomoćnih finansijskih institucija i društava za osiguranje i mirovinskih fondova.

Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D8a: Valutna struktura oročenih depozita stanovništva i nefinansijskih trgovачkih društava • U tablici se iskazuje

razrada stavke Oročeni depoziti stanovništva i Nefinansijska trgovачka društava iz tablice D7 i D8, tako što se posebno iskazuju kunski depoziti bez valutne klauzule, kunski depoziti uz valutnu klauzulu i devizni depoziti. U sklopu depozita uz valutnu klauzulu i deviznih depozita zasebno se iskazuju valute eura odnosno američkog dolara te ukupno ostale valute.

Tablica D8b: Ročna struktura oročenih depozita po sektorima • U tablici se iskazuje razrada stavke Oročeni depoziti iz Tablice D8, tako što se posebno iskazuju oročeni depoziti prema sektorima, s podjelom prema izvornom dospijeću do jedne godine, od jedne do dvije godine i više od dvije godine.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	0,8	0,8	–	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	619,5	775,3	940,1	1.692,7	1.592,3	1.654,9	1.617,2	1.634,7	1.604,6
3. Primljeni krediti	14.444,4	16.090,6	16.291,2	15.057,7	16.176,4	15.105,4	15.169,7	15.608,1	15.293,9
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Nefinansijska trgovачka društva	3,5	4,6	0,0	0,0	786,5	248,0	247,0	541,0	685,5
3.3. Ostale bankarske institucije	14.242,7	16.045,5
3.4. Nebankarske finansijske institucije	198,1	40,5
3.5. Ostali finansijski posrednici	16.291,2	15.018,4	15.350,7	14.818,9	14.883,9	14.985,6	14.514,3
3.6. Pomoćne finansijske institucije	–	13,2	39,2	38,4	38,8	81,5	94,1
3.7. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	–	26,1	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3)	15.064,7	16.866,7	17.231,3	16.750,4	17.768,7	16.760,3	16.786,9	17.242,8	16.898,5

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca • U tablici se iskazuju neto obveze kreditnih institucija na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, do studenoga 2010. prema ostalim bankarskim institucijama te nebanskarskim finansijskim institucijama, a od prosinca 2010. prema ostalim finansijskim posrednicima, pomoćnim finansijskim institucijama i društвima za osiguranje i mirovinskim fondovima.

Instrumenti tržišta novca (neto) do studenoga 2010. obuhvaćaju neto obveze kreditnih institucija na osnovi izdanih

blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira, a od prosinca 2010. obuhvaćaju neto obveze po osnovi izdanih komercijalnih zapisa i neprenosivih instrumenata (dužničkih vrijednosnih papira).

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze kreditnih institucija na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna pasiva	54.741,5	60.061,3	58.755,8	67.871,8	57.806,1	56.045,8	55.936,9	53.923,1	52.422,3
1.1. Obveze prema stranim finansijskim institucijama	47.893,1	51.716,9	48.835,7	58.012,0	47.451,4	45.540,2	45.883,0	43.815,8	42.389,1
Podređeni i hibridni instrumenti	1.599,8	2.015,3	2.094,6	2.283,2	2.237,7	2.277,1	2.230,3	2.281,4	2.280,5
Tekući računi	176,6	221,0	203,4	180,4	179,1	228,6	210,6	235,8	267,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	14.016,4	21.945,8	20.225,8	27.444,5	17.377,5	16.689,9	18.508,4	17.505,2	17.485,6
Krediti	28.823,2	27.534,7	26.311,8	28.103,9	27.657,1	26.344,7	24.933,7	23.793,3	22.355,2
Obveznice	3.277,1	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Obveze prema stranim nefinansijskim institucijama	6.848,4	8.344,4	9.920,1	9.859,8	10.354,7	10.505,6	10.053,9	10.107,3	10.033,2
Podređeni i hibridni instrumenti	-	-	11,1	11,3	9,3	9,4	9,2	9,4	5,1
Štedni i oročeni depoziti	6.719,0	8.336,3	9.905,0	9.846,0	10.193,3	10.343,9	9.895,1	9.945,7	9.875,7
Štedni depoziti	1.374,5	1.267,8	1.421,3	1.398,5	1.606,5	1.580,0	1.660,1	1.689,4	1.667,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5.344,6	7.068,6	8.483,6	8.447,5	8.586,8	8.763,9	8.235,0	8.256,3	8.208,0
Krediti	129,3	8,0	4,1	2,5	152,1	152,3	149,6	152,2	152,4
Obveznice	-	-	-	-	-	-	-
2. Kunska inozemna pasiva	20.635,9	20.390,2	23.343,5	22.476,5	15.869,0	16.362,2	19.227,2	16.946,4	16.814,3
2.1. Obveze prema stranim finansijskim institucijama	20.127,7	20.014,5	22.965,9	21.973,5	15.289,0	15.761,1	18.684,5	16.376,9	16.246,6
Od toga: uz valutnu klauzulu	2.234,8	2.069,6	1.097,3	1.079,0	1.051,1	1.089,5	1.081,2
Podređeni i hibridni instrumenti	66,6	820,7	970,9	1.037,2	1.043,4	1.024,6	998,4	1.029,8	1.021,5
Depozitni novac	898,1	359,1	696,5	655,3	724,4	1.045,6	2.329,5	689,7	622,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	15.014,2	14.654,3	15.963,5	16.449,5	11.398,4	11.598,5	12.117,4	11.428,9	11.153,9
Krediti	4.148,8	4.180,4	5.258,6	3.831,5	2.091,7	2.092,3	3.234,2	3.228,5	3.448,3
Obveznice	76,5	-	30,9	0,0	5,0	0,0	0,0
2.2. Obveze prema stranim nefinansijskim institucijama	508,2	375,7	377,6	503,0	580,0	601,1	542,7	569,5	567,7
Od toga: uz valutnu klauzulu	29,8	23,9	23,1	23,4	22,0	22,5	22,3
Podređeni i hibridni instrumenti	5,5	8,5	8,5	13,7	14,9	15,0	15,0	15,1	15,5
Depozitni novac	257,0	222,8	221,7	327,7	364,8	389,7	332,0	355,1	341,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	245,7	144,4	147,0	161,6	200,4	196,4	195,6	199,3	210,3
Krediti	-	-	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2)	75.377,4	80.451,5	82.099,3	90.348,3	73.675,1	72.408,0	75.164,1	70.869,6	69.236,6

Tablica D10: Inozemna pasiva kreditnih institucija • U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze kreditnih institucija prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunske i devizne depozita stranim fizičkim i pravnim osobama.

Inozemna pasiva kreditnih institucija obuhvaća deviznu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim finansijskim institucijama i obveze prema stranim nefinansijskim institucijama (ukupno i po finansijskim instrumentima). Stavke Depozitni novac

i Štedni depoziti obuhvaćaju transakcijske račune i štedne depozite.

Počevši od Biltena HNB-a broj 190, provedena je revizija stavke "Krediti" tako što su iz nje isključeni podaci koji se odnose na podređene i hibridne instrumente. Shodno tome, provedena je reklassifikacija stavke "Od toga: Podređeni i hibridni instrumenti" tako što je do Biltena HNB-a broj 190 ta stavka bila iskazivana u sklopu stavke "Krediti". Nakon toga se iskazuje kao zasebna stavka i obuhvaća sve instrumente na strani pasive koji imaju značajku podređenoga ili hibridnog instrumenta.

Tablica D11: Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod kreditnih institucija na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.*	X.
1. Kunski depoziti	1.322,7	954,4	1.898,6	2.485,5	2.459,1	2.414,8	2.561,0	2.878,9	2.769,1
1.1. Depoziti središnje države	429,5	356,6	1.887,1	2.473,3	2.447,3	2.405,1	2.551,5	2.869,1	2.759,2
Depozitni novac	176,7	189,3	1.369,9	1.732,2	1.790,4	1.464,6	1.795,1	2.088,2	1.972,6
Štedni depoziti	1,1	0,6	0,4	0,4	20,3	32,2	35,6	23,7	27,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	251,6	166,7	501,8	732,4	630,6	902,3	714,8	703,8	705,6
Krediti	–	–	15,0	8,3	6,0	6,0	6,0	53,4	53,4
1.2. Depoziti fondova socijalne sigurnosti	893,1	597,8	11,5	12,2	11,8	9,7	9,6	9,8	9,9
Depozitni novac	639,8	387,5	0,3	0,6	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Štedni depoziti	0,0	0,3	–	–	–	–	–	–	–
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	253,3	210,0	11,2	11,6	11,8	9,7	9,5	9,8	9,8
Krediti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Devizni depoziti	1.353,2	1.352,8	1.464,0	1.593,6	1.451,0	1.304,0	1.255,6	1.011,3	1.205,3
2.1. Depoziti središnje države	1.122,5	1.088,3	1.439,6	1.562,3	1.418,0	1.265,0	1.238,0	984,4	1.173,0
Štedni depoziti	666,8	716,8	1.127,1	740,6	1.192,7	767,1	954,4	649,1	823,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	330,0	309,4	312,3	821,5	225,4	497,9	283,6	335,3	349,1
Refinancirani krediti	125,7	62,2	0,2	0,2	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti fondova socijalne sigurnosti	230,7	264,5	24,3	31,3	33,0	39,0	17,6	26,8	32,3
Štedni depoziti	75,8	100,2	24,3	31,3	33,0	39,0	17,6	26,8	32,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	154,9	164,3	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	2.675,8	2.307,2	3.362,6	4.079,1	3.910,1	3.718,8	3.816,6	3.890,2	3.974,4

Tablica D11: Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod kreditnih institucija • U tablici se iskazuju ukupne kunске i devizne obveze kreditnih institucija prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod kreditnih institucija.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti

središnje države i fondova socijalne sigurnosti. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod kreditnih institucija na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013.			
						III.	VI.	IX.*	X.
1. Ograničeni depoziti	3.038,4	2.548,4	2.374,9	3.183,9	2.413,9	3.096,1	2.835,0	2.877,5	2.890,3
1.1. Kunski depoziti	1.478,8	1.366,0	1.262,6	1.576,8	1.429,0	1.491,6	1.669,7	1.672,4	1.643,5
1.2. Devizni depoziti	1.559,6	1.182,5	1.112,4	1.607,1	984,9	1.604,5	1.165,3	1.205,2	1.246,8
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	3.038,4	2.548,4	2.374,9	3.183,9	2.413,9	3.096,1	2.835,0	2.877,5	2.890,3

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod kreditnih institucija • U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke
u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskonta stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premoščivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dosjepne nenaplatljene obveze ^c
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999.	prosinac	7,90	—	13,00	19,00	—	14,00	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	—	12,00	18,00	—	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	—	10,00	—	—	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	—	9,50	—	—	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	—	9,50	—	—	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	—	9,50	—	—	10,50	15,00	15,00
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^c	—	—	8,50 ^c	15,00	15,00
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	—	—	8,50	15,00	15,00
2007.	prosinac	9,00 ^d	4,06	7,50	—	—	8,50	15,00	15,00
2008.	prosinac	9,00	6,00	9,00	—	—	10,00	15,00	14,00
2009.	prosinac	9,00	—	9,00	—	—	10,00	15,00	14,00
2010.	prosinac	9,00	—	9,00	—	—	10,00	15,00	14,00
2011.	prosinac	7,00	—	6,25	—	—	7,25	15,00	12,00
2012.	studen	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	prosinac	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
2013.	siječanj	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	veljača	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	ožujak	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	travanj	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	svibanj	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	lipanj	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	srpanj	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	kolovoz	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	rujan	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00
	listopad	7,00	—	6,25	—	—	7,25	14,50	12,00

^a Vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu. ^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^c Od 14. prosinca 2005. ^d Od 31. prosinca 2007.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke • U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunava i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 do rujna 1994. godine odnose se na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućim računa građana, a od listopada 1994. godine

do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premoščivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranim kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se za razdoblje do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premoščivanje nelikvidnosti, od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premoščivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na upisane obvezne blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospjeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospjeća					Kamatne stope na prekonočne depozite kod HNB-a
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1	2												14
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2006.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2007.	prosinac	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2008.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2009.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2010.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2011.	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
2012.	studeni	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
2013.	siječanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	veljača	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	ožujak	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	travanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00 ^b
	svibanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	lipanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	srpanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	kolovoz	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	rujan	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	listopad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^b Od 24. travnja 2013.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke • U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevног stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga kliriškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuve Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane

blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospjeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valutu. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonočni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka • U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesечnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuba banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunskim imobiliziranim sredstvima	Prosječna stopa remuneracije na deviznim izdvojenim sredstvima
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	prosinac	14,87	41.474,4	29.179,7	12.294,7	461,9	20.425,8	8.807,0	0,52	0,81
2009.	prosinac	14,00	40.423,5	33.693,7	6.729,8	30,9	23.585,6	4.898,0	0,52	–
2010.	prosinac	13,00	38.990,6	32.374,8	6.615,8	–	22.662,4	4.736,7	0,52	–
2011.	prosinac	14,00	44.443,2	36.936,6	7.506,7	–	25.654,6	5.437,9	–	–
2012.	studeni	13,50	42.439,9	35.280,1	7.159,8	–	24.696,1	5.144,6	–	–
	prosinac	13,50	42.272,1	35.107,8	7.164,3	–	24.575,4	5.120,7	–	–
2013.	siječanj	13,50	41.981,1	34.821,5	7.159,5	–	24.375,1	5.093,0	–	–
	veljača	13,50	41.781,7	34.647,9	7.133,7	–	24.253,5	5.068,9	–	–
	ožujak	13,50	41.623,5	34.515,2	7.108,3	–	24.160,6	5.051,4	–	–
	travanj	13,50	41.607,5	34.524,1	7.083,4	–	24.166,8	5.027,8	–	–
	svibanj	13,50	41.773,0	34.685,5	7.087,6	–	24.279,8	5.040,5	–	–
	lipanj	13,50	41.729,4	34.685,1	7.044,3	–	24.279,6	5.013,6	–	–
	srpanj	13,50	41.931,4	34.926,7	7.004,7	–	24.448,7	4.989,1	–	–
	kolovoz	13,50	41.975,6	34.978,8	6.996,8	–	24.485,2	4.985,2	–	–
	rujan	13,50	42.169,6	35.133,8	7.035,9	–	24.593,6	4.996,6	–	–
	listopad	13,50	42.566,6	35.462,1	7.104,4	–	24.823,5	5.021,3	–	–

inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospjeća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim

vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. do veljače 2009. posebnu obveznu pričuvu na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvu (od kolovoza 2004. do listopada 2008.).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuve je fiksan i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava nezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama	
		U kunama	U stranoj valuti						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9	
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5	
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9	
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5	
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	—	4.316,0	3.073,2	
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	—	—	4.581,7	
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	—	—	4.163,3	
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	—	—	—	5.993,7	
2007.	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	—	—	4.449,4	
2008.	prosinac	1.168,7	28.101,4	1,03	289,1	—	—	6.171,2	
2009.	prosinac	880,0	24.885,6	0,91	—	—	—	4.776,6	
2010.	prosinac	407,1	30.511,9	0,42	—	—	—	5.705,9	
2011.	prosinac	333,0	15.693,8	0,32	97,3	—	—	8.157,7	
2012.	studeni	652,7	5.388,1	0,64	—	—	—	7.545,4	
	prosinac	612,4	5.113,4	0,61	—	—	—	8.010,0	
2013.	siječanj	520,3	4.803,0	0,53	—	—	—	8.357,8	
	veljača	378,9	4.455,3	0,39	—	—	—	8.768,3	
	ožujak	418,5	4.164,2	0,43	—	—	—	10.013,4	
	travanj	2.260,6	3.894,7	2,30	18,6	—	—	10.719,1	
	svibanj	5.211,5	3.963,0	5,24	17,4	—	—	11.404,0	
	lipanj	5.613,8	3.986,0	5,59	11,8	—	—	11.037,6	
	srpanj	3.613,4	4.422,3	3,51	6,0	—	—	11.584,8	
	kolovoz	3.068,5	5.274,3	2,96	5,5	—	—	10.554,0	
	rujan	3.716,7	6.425,8	3,58	19,50	—	—	11.623,2	
	listopad	4.415,3	6.298,6	4,21	27,41	—	—	12.058,7	

posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuve Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti, uključujući sredstva građanske obvezne pričuve (od kolovoza 2004. do listopada 2008.). Od studenoga 2009. Hrvatska narodna banka na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuve ne plaća naknadu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka • U tablici se iskažuju mjesecični prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazuju se slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru i u blagajni (do listopada 2008.), a od studenoga 2008. kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru u razdoblju održavanja kunskog dijela obvezne pričuve i minimalno potrebnog prosjeka na računu za namiru prema obračunu kunskog dijela obvezne pričuve.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti,

likvidna devizna potraživanja na računima kod prvakasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesecnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesecnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesecni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope u trgovani depozitnim novcem među bankama			Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekonoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvo			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,03	1,59	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	prosinac	6,54	6,36	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	prosinac	4,87	4,74	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16	
2005.	prosinac	3,08	3,91	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35	
2006.	prosinac	3,14	2,52	9,07	9,37	6,75	11,84	13,21	4,67	7,53	5,86	9,44	
2007.	prosinac	6,23	7,33	9,32	9,74	7,39	12,34	13,19	4,95	7,50	6,66	8,01	
2008.	prosinac	5,77	6,77	10,71	10,89	8,98	12,33	12,97	4,96	9,05	8,10	10,35	
2009.	prosinac	1,20	1,50	11,12	11,22	9,29	12,68	13,24	4,89	9,77	8,27	11,33	
2010.	prosinac	1,28	1,70	9,90	10,05	6,98	12,64	13,17	4,66	8,38	6,45	11,29	
2011.	prosinac	0,61	1,73	9,36	9,49	7,48	11,18	11,58	4,21	8,15	6,76	9,21	
2012.	studeni	0,45	0,45	9,55	9,69	7,13	11,18	11,53	3,99	8,21	5,14	9,69	
	prosinac	0,46	0,50	9,26	9,45	7,15	11,20	11,56	4,68	7,70	5,43	9,75	
2013.	siječanj	0,38	0,90	9,08	9,18	6,35	11,09	11,42	3,83	7,92	4,87	9,63	
	veljača	0,32	0,85	9,19	9,34	6,53	11,23	11,55	3,77	7,65	4,94	9,58	
	ožujak	0,37	1,16	9,21	9,36	6,58	11,18	11,55	4,33	7,91	4,79	9,42	
	travanj	0,41	0,85	9,18	9,27	6,27	11,20	11,55	3,99	8,33	4,71	9,47	
	svibanj	0,31	1,16	9,26	9,32	6,29	11,19	11,55	4,09	8,55	5,09	9,49	
	lipanj	0,32	1,29	9,14	9,25	6,28	11,19	11,56	3,86	8,05	5,65	9,50	
	srpanj	0,68	1,35	9,16	9,21	6,39	11,02	11,39	3,78	8,65	5,50	9,47	
	kolovoz	0,40	0,59	9,47	9,62	6,91	11,11	11,46	3,46	7,96	5,69	9,51	
	rujan	0,36	0,43	9,35	9,46	6,76	11,18	11,54	3,86	8,18	5,36	9,42	
	listopad	0,36	0,77	9,24	9,33	6,47	11,01	11,39	3,77	8,36	4,99	9,35	
Relativna važnost^a		-	-	75,92	69,28	25,67	43,61	41,47	2,14	6,63	1,51	5,12	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesецu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u stupcima 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, među ostalim, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvo, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvo, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazivale su se kamatne stope na međubankovnom novčanom tržištu, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine do kolovoza 2002. godine iskazivale su se kamatne stope na novčanom tržištu izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a.

U Biltenu broj 157 izvršena je revizija podataka iz stupaca 3 i 4 za razdoblje od rujna 2002. nadalje. Od rujna 2002. iskazuju se kamatne stope na prekonoćne kredite i na ostale kredite

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom										Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite				Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite		
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvo	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Ukupni prosjek	Stambeni					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07	
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05	
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27	
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44	
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18	
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83	
2005.	prosinac	6,18	6,52	6,34	7,91	6,07	5,18	6,98	4,95	8,10	5,29	5,28	5,30	
2006.	prosinac	6,30	6,56	6,29	8,33	6,22	6,21	6,22	4,75	7,57	5,65	6,19	5,34	
2007.	prosinac	6,73	6,86	6,86	6,84	6,66	6,51	6,80	5,12	8,24	6,79	6,59	7,10	
2008.	prosinac	7,73	8,20	8,18	8,65	7,43	6,92	7,89	6,08	9,02	7,08	7,17	6,83	
2009.	prosinac	8,28	8,48	8,41	10,23	8,11	7,31	9,02	6,45	9,96	6,98	7,35	6,49	
2010.	prosinac	7,78	7,95	7,91	8,86	7,67	7,19	8,16	6,02	8,94	6,38	7,12	6,06	
2011.	prosinac	7,15	7,60	7,56	8,49	6,82	6,37	7,53	5,26	8,48	6,49	6,27	6,87	
2012.	studeni	7,02	6,91	6,88	7,52	7,08	6,37	7,69	5,37	8,67	5,71	5,57	6,01	
	prosinac	6,54	6,52	6,47	7,42	6,55	5,76	7,61	5,37	8,64	5,08	4,69	5,83	
2013.	siječanj	6,67	7,03	6,99	7,64	6,49	5,77	7,19	5,27	8,20	5,51	5,43	5,60	
	veljača	6,86	6,67	6,64	7,16	6,95	6,04	7,57	5,32	8,42	5,53	5,53	5,54	
	ožujak	6,91	6,75	6,74	6,84	6,98	5,88	7,76	5,31	8,57	5,22	5,30	5,07	
	travanj	6,75	6,36	6,31	7,22	6,95	6,23	7,42	5,26	8,36	4,73	4,32	5,26	
	svibanj	6,74	6,52	6,45	7,86	6,84	6,02	7,42	5,30	8,24	4,50	4,29	4,90	
	lipanj	6,89	6,99	7,02	6,60	6,85	5,87	7,77	5,35	8,54	4,97	4,18	5,99	
	srpanj	6,84	6,50	6,47	7,01	6,99	5,90	7,72	5,40	8,46	4,09	3,77	5,21	
	kolovoz	6,34	6,47	6,45	6,83	6,29	5,38	7,66	5,50	8,42	3,75	3,46	6,38	
	rujan	6,80	6,77	6,78	6,54	6,82	5,79	7,65	5,44	8,38	3,82	3,60	5,74	
	listopad	6,69	6,09	6,09	6,04	6,92	5,97	7,54	5,43	8,30	4,75	4,52	5,36	
Relativna važnost^a		15,44	4,30	3,90	0,39	11,14	4,42	6,72	1,77	4,95	8,65	6,25	2,40	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

izračunate kao vagane mjesечni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih izravnim trgovanjem depozitnim novcem među bankama

U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesечnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovackim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajući kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunati na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesечnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci

mjesечnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovacka društva, javni sektor, finansijske institucije, ne-profitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesечnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovackim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajući kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesечnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovackim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima prikazane u stupcima 12, 13 i 14 odnose se do prosinca 2001. godine na

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule									
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Ukupni prosjek	Na oročene depozite						
					Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18	
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63	
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70	
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23	
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82	
2004.	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30	
2005.	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49	
2006.	prosinac	1,91	0,56	2,98	2,94	4,10	2,69	4,32	4,98	3,11	
2007.	prosinac	2,67	0,49	5,42	5,34	4,47	5,48	6,28	5,45	6,45	
2008.	prosinac	2,92	0,43	5,65	5,60	5,34	5,64	6,58	5,88	6,85	
2009.	prosinac	2,22	0,43	2,52	2,49	4,89	2,04	2,76	6,12	2,07	
2010.	prosinac	1,61	0,34	1,93	1,85	3,66	1,41	4,26	4,76	3,03	
2011.	prosinac	1,88	0,36	2,46	2,33	3,55	1,88	2,98	4,58	2,78	
2012.	studenzi	1,80	0,34	2,17	2,07	3,43	1,43	4,04	4,32	2,89	
	prosinac	1,76	0,34	2,09	1,95	3,37	1,37	4,36	4,33	4,46	
2013.	siječanj	1,75	0,35	1,87	1,73	3,34	1,07	4,19	4,34	3,46	
	veljača	1,70	0,33	1,81	1,64	3,15	0,86	3,95	4,09	3,46	
	ožujak	1,64	0,33	1,65	1,45	3,14	0,83	3,72	4,19	2,92	
	travanj	1,60	0,32	1,74	1,58	3,05	0,88	3,94	4,11	2,89	
	svibanj	1,52	0,32	1,19	1,09	3,02	0,61	3,84	3,98	2,65	
	lipanj	1,48	0,31	1,44	1,31	2,90	0,74	3,77	3,90	3,19	
	srpanj	1,47	0,30	1,28	1,15	2,90	0,73	3,80	3,90	2,88	
	kolovoz	1,43	0,31	1,31	1,18	2,92	0,67	3,76	3,84	2,86	
	rujan	1,42	0,27	1,81	1,64	2,96	0,97	3,80	3,86	3,26	
	listopad	1,43	0,27	1,55	1,36	2,85	0,76	3,52	3,81	2,90	
Relativna važnost^a		54,69	40,64	10,95	10,01	2,88	7,14	0,94	0,63	0,30	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovacka društava, javni sektor, finansijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovackih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne

klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovackih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunske oročene depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite		Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju			Stanovništva	
			1	2		3	4	5	6	7
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
2005.	prosinac	3,99	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76
2006.	prosinac	3,67	3,30	4,07	2,94	0,25	0,23	0,17	0,32	0,44
2007.	prosinac	3,98	3,76	4,35	3,44	0,25	0,22	0,15	0,36	0,43
2008.	prosinac	4,09	4,05	4,42	3,97	0,21	0,20	0,15	0,26	0,13
2009.	prosinac	3,01	3,12	3,31	3,98	0,18	0,22	0,16	0,10	0,07
2010.	prosinac	2,91	2,75	3,46	3,09	0,19	0,21	0,14	0,18	0,07
2011.	prosinac	2,86	2,75	3,62	2,90	0,19	0,21	0,14	0,13	0,08
2012.	studeni	2,31	2,67	3,16	2,91	0,17	0,22	0,11	0,06	0,05
	prosinac	2,38	3,42	2,10	2,84	0,16	0,22	0,11	0,05	0,04
2013.	siječanj	1,88	2,18	3,42	2,79	0,17	0,22	0,11	0,05	0,05
	veljača	2,54	2,25	2,85	2,71	0,16	0,22	0,11	0,05	0,04
	ožujak	2,06	2,38	2,87	2,64	0,17	0,22	0,11	0,06	0,03
	travanj	2,04	2,94	2,14	2,49	0,17	0,21	0,11	0,07	0,03
	svibanj	2,33	2,28	2,16	2,44	0,16	0,21	0,11	0,06	0,04
	lipanj	2,56	3,06	2,68	2,38	0,18	0,21	0,11	0,12	0,04
	srpanj	2,12	2,63	2,56	2,34	0,17	0,21	0,11	0,10	0,03
	kolovoz	2,50	2,03	2,34	2,34	0,17	0,21	0,11	0,10	0,03
	rujan	2,30	2,73	3,32	2,32	0,17	0,21	0,11	0,12	0,04
	listopad	2,57 ^b	2,51	3,03	2,26	0,17	0,20	0,11	0,12	0,02
Relativna važnost^a		0,15	0,11	0,04	45,16	26,13	16,53	2,21	6,71	0,68

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesецu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici). ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 47,40 posto odnosi se na trgovacka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovacka društva, javni sektor, finansijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovackih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovackih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4

i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesecnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnosile su se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosječa kod kunske oročene depozita s valutnom klauzulom i oročene deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosječa knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3) od siječnja 2002. godine sve su komponente vane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite prikazana u stupcu 6 odnosi se na vagani prosjek mjesecnih kamatnih

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite												
		Na oročene depozite												
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Na dugoročne depozite				Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava
1	2		12	13	14	15	16	17	18	19		EUR	USD	EUR
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77		
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53		
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23		
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30		
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64		
2004.	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65		
2005.	prosinac	3,07	2,94	2,99	1,76	2,63	4,34	3,69	4,25	0,48	4,39	–		
2006.	prosinac	3,82	3,76	3,16	2,05	4,24	5,84	4,25	4,47	2,26	4,79	4,61		
2007.	prosinac	4,32	4,25	3,47	2,60	5,10	5,33	4,80	4,83	3,84	5,13	2,19		
2008.	prosinac	4,15	3,95	4,33	2,69	4,13	1,84	5,51	5,57	3,58	5,52	2,38		
2009.	prosinac	3,58	3,40	4,33	2,73	2,64	1,77	5,13	5,43	3,86	2,85	0,13		
2010.	prosinac	2,69	2,15	3,13	2,45	1,63	0,76	5,36	4,28	3,20	6,91	3,80		
2011.	prosinac	2,76	2,56	2,87	2,45	2,37	0,86	3,84	3,92	3,27	3,54	1,70		
2012.	studeni	3,19	2,27	2,80	2,26	1,43	0,63	5,28	3,76	3,36	6,93	2,38		
	prosinac	2,59	2,34	2,70	2,24	1,92	0,48	3,64	3,67	3,16	4,11	3,20		
2013.	siječanj	2,82	2,33	2,67	2,22	1,81	0,59	4,21	3,64	3,26	6,66	2,40		
	veljača	2,55	2,18	2,51	2,08	1,65	0,93	3,66	3,65	3,04	4,99	0,55		
	ožujak	2,74	1,98	2,50	2,05	1,39	0,33	4,34	3,60	3,13	5,95	1,58		
	travanj	2,28	1,94	2,34	1,96	1,36	0,34	3,40	3,41	3,03	3,80	–		
	svibanj	2,25	1,90	2,35	2,00	1,28	0,38	3,34	3,33	3,04	4,05	1,68		
	lipanj	2,22	1,86	2,29	1,96	1,26	0,42	3,39	3,29	3,20	5,37	1,51		
	srpanj	2,20	1,87	2,29	1,99	1,38	0,34	3,19	3,25	2,95	3,15	1,22		
	kolovoz	2,22	1,89	2,28	1,99	1,46	0,44	3,23	3,19	2,73	5,56	1,20		
	rujan	2,27	1,89	2,24	1,88	1,41	0,35	3,33	3,16	2,92	5,64	0,60		
	listopad	2,03	1,77	2,15	1,85	1,40	0,40	2,96	3,01	2,51	2,60	1,23		
Relativna važnost^a		19,02	14,84	8,10	0,75	5,08	0,92	4,18	3,72	0,17	0,27	0,02		

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene devizne depozite, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesecnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) jesu iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesecnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) jesu iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesecnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

u milijunima eura, tekući tečaj

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	33.058,3	19.939,9	21.453,6	20.628,9	19.837,3	1.143,2	1.546,5	1.269,6	1.288,5
2. Fizičke osobe	4.755,3	4.920,3	4.878,0	5.264,9	5.060,8	379,8	399,6	480,1	441,4
2.1. Domaće fizičke osobe	4.252,9	4.389,6	4.251,3	4.867,9	4.647,1	371,4	367,1	429,7	423,9
2.2. Strane fizičke osobe	502,4	530,7	626,7	397,0	413,7	8,4	32,4	50,4	17,6
3. Domaće banke	20.017,6	10.964,5	11.171,3	10.406,6	10.237,5	485,1	1.771,7	1.099,0	930,7
4. Strane banke	7.342,5	5.681,9	5.548,6	5.226,3	6.023,2	378,1	721,0	492,3	527,7
5. Hrvatska narodna banka	420,6	1.899,4	350,1	596,7	724,4	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	65.594,2	43.405,9	43.401,6	42.123,5	41.883,2	2.386,3	4.438,8	3.340,9	3.188,4
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	35.448,8	21.707,2	21.930,5	20.809,2	20.355,7	1.627,0	2.071,0	1.732,8	1.533,0
2. Fizičke osobe	4.366,4	3.205,5	1.815,9	1.760,2	1.461,3	87,1	121,8	115,4	116,0
2.1. Domaće fizičke osobe	4.335,2	3.186,0	1.800,5	1.743,3	1.450,8	86,7	120,9	114,4	115,6
2.2. Strane fizičke osobe	31,2	19,5	15,4	16,9	10,5	0,4	1,0	1,1	0,4
3. Domaće banke	20.017,6	10.964,5	11.171,3	10.406,6	10.237,5	485,1	1.771,7	1.099,0	930,7
4. Strane banke	6.615,7	5.281,5	5.455,0	5.730,2	7.159,4	408,5	925,9	526,2	557,5
5. Hrvatska narodna banka	409,1	2.224,2	363,7	–	58,1	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	66.857,5	43.382,7	40.736,5	38.706,2	39.272,0	2.607,7	4.890,5	3.473,4	3.137,2
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)									
1. Pravne osobe	-2.390,5	-1.767,3	-476,9	-180,3	-518,4	-483,8	-524,5	-463,2	-244,4
2. Fizičke osobe	388,9	1.714,8	3.062,1	3.504,7	3.599,5	292,7	277,7	364,6	325,5
2.1. Domaće fizičke osobe	-82,2	1.203,6	2.450,8	3.124,6	3.196,3	284,7	246,3	315,3	308,3
2.2. Strane fizičke osobe	471,1	511,2	611,2	380,1	403,2	8,0	31,5	49,3	17,2
3. Strane banke	726,8	400,4	93,6	-503,9	-1.136,2	-30,4	-204,9	-33,9	-29,8
4. Hrvatska narodna banka	11,5	-324,8	-13,6	596,7	666,3	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	-1.263,3	23,2	2.665,2	3.417,2	2.611,2	-221,4	-451,6	-132,5	51,3
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke									
Kupnja stranih sredstava plaćanja	265,4	664,6	238,5	968,2	1.016,3	130,4	0,4	0,9	0,5
Od toga: s MF-om	265,4	664,6	238,5	968,2	1.016,3	130,4	0,4	0,9	0,5
Prodaja stranih sredstava plaćanja	83,7	98,3	233,1	0,0	246,1	37,0	–	0,0	19,7
Od toga: s MF-om	83,7	98,3	233,1	0,0	246,1	37,0	–	0,0	–

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja •
Podaci o trgovaju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika

(pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor su podataka izvješća banaka o trgovaju stranim sredstvima plaćanja uključujući i podatke o kupnji i prodaji stranih sredstava plaćanja od fizičkih osoba preko ovlaštenih mjenjača.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju kupnju i prodaju stranih sredstava plaćanja koje HNB obavlja uime drugih.

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica^{a,b}

u milijunima eura

	2008. ^c	2009. ^c	2010. ^c	2011. ^c	2012. ^c	2013.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-4.255,9	-2.333,8	-523,3	-392,1	-12,9	-1.431,3	-288,1	2.849,6
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-5.326,4	-3.338,2	-1.584,2	-1.538,3	-1.168,0	-1.705,9	-638,9	2.637,4
1.1. Prihodi	21.277,7	17.166,5	18.608,7	19.711,8	20.101,8	3.211,5	5.009,1	7.833,0
1.2. Rashodi	-26.604,1	-20.504,7	-20.192,9	-21.250,2	-21.269,8	-4.917,3	-5.648,0	-5.195,6
2. Roba i usluge (3+4)	-3.780,1	-1.557,8	30,0	51,0	415,3	-1.348,9	-322,5	2.901,5
2.1. Prihodi	19.883,8	16.369,6	17.714,8	18.765,9	19.127,6	2.937,6	4.721,7	7.494,8
2.2. Rashodi	-23.663,9	-17.927,4	-17.684,8	-18.714,9	-18.712,3	-4.286,5	-5.044,2	-4.593,4
3. Roba	-10.632,4	-7.207,0	-5.745,5	-6.148,5	-6.045,2	-1.526,3	-1.957,9	-1.544,1
3.1. Prihodi	9.752,7	7.674,5	9.063,6	9.773,7	9.811,1	2.113,7	2.338,9	2.339,2
3.2. Rashodi	-20.385,1	-14.881,5	-14.809,1	-15.922,2	-15.856,3	-3.640,0	-4.296,7	-3.883,3
4. Usluge	6.852,3	5.649,2	5.775,5	6.199,5	6.460,5	177,4	1.635,4	4.445,5
4.1. Prihodi	10.131,1	8.695,1	8.651,2	8.992,2	9.316,5	823,9	2.382,8	5.155,6
4.2. Rashodi	-3.278,8	-3.045,8	-2.875,7	-2.792,7	-2.856,0	-646,5	-747,4	-710,1
5. Dohodak	-1.546,3	-1.780,4	-1.614,2	-1.589,3	-1.583,3	-357,0	-316,5	-264,1
5.1. Prihodi	1.393,9	796,9	893,9	946,0	974,2	273,9	287,4	338,1
5.2. Rashodi	-2.940,2	-2.577,3	-2.508,1	-2.535,3	-2.557,4	-630,8	-603,8	-602,2
6. Tekući transferi	1.070,5	1.004,4	1.060,9	1.146,2	1.155,1	274,5	350,9	212,2
6.1. Prihodi	1.684,4	1.575,9	1.657,5	1.669,6	1.713,2	410,5	479,8	447,5
6.2. Rashodi	-613,9	-571,5	-596,6	-523,3	-558,1	-135,9	-128,9	-235,3
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	5.694,0	3.623,9	1.304,7	1.408,6	460,6	1.084,3	364,8	-1.397,8
B1. Kapitalne transakcije	21,9	57,8	62,4	24,7	35,5	-6,0	14,8	-4,5
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	5.341,7	4.462,5	1.326,1	1.784,5	471,0	1.051,7	1.154,3	-1.790,9
1. Izravna ulaganja	3.102,8	1.670,5	503,3	1.049,3	1.094,2	576,5	-48,2	-121,2
1.1. U inozemstvo	-952,7	-896,2	114,2	-37,9	28,3	22,4	-64,8	-81,0
1.2. U Hrvatsku	4.055,6	2.566,8	389,1	1.087,1	1.066,0	554,0	16,6	-40,2
2. Portfeljna ulaganja	-796,4	454,4	407,1	584,6	1.737,5	-42,3	957,3	-506,8
2.1. Sredstva	-363,4	-521,0	-408,0	491,9	-309,9	76,6	292,7	-527,5
2.2. Obveze	-433,0	975,4	815,1	92,7	2.047,4	-118,9	664,6	20,7
3. Financijske izvedenice	0,0	0,0	-252,7	-61,2	93,8	-2,9	-10,8	29,2
4. Ostala ulaganja	3.035,3	2.337,6	668,4	211,9	-2.454,5	520,5	255,9	-1.192,1
4.1. Sredstva	-1.639,7	703,4	608,9	347,2	663,2	458,1	-78,3	-652,1
4.2. Obveze	4.675,0	1.634,2	59,6	-135,4	-3.117,7	62,4	334,2	-540,1
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	330,4	-896,4	-83,8	-400,6	-45,8	38,6	-804,2	397,6
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.438,0	-1.290,1	-781,4	-1.016,5	-447,7	347,0	-76,8	-1.451,9

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. round tripping), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci.

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca • Platna bilanca Republike

Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi

Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja rabe se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama, pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu primjenom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesecnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

u milijunima eura

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012. ^a	2013.		
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^b
Roba	-10.632,4	-7.207,0	-5.745,5	-6.148,5	-6.045,2	-1.526,3	-1.957,9	-1.544,1
1. Prihodi	9.752,7	7.674,5	9.063,6	9.773,7	9.811,1	2.113,7	2.338,9	2.339,2
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	9.585,1	7.529,4	8.905,2	9.582,2	9.628,7	2.075,7	2.284,4	2.279,3
1.2. Prilagodbe za obuhvat	167,5	145,1	158,3	191,5	182,5	38,0	54,5	59,9
2. Rashodi	-20.385,1	-14.881,5	-14.809,1	-15.922,2	-15.856,3	-3.640,0	-4.296,7	-3.883,3
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-20.817,1	-15.220,1	-15.137,0	-16.281,1	-16.214,4	-3.730,1	-4.393,7	-3.960,5
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-421,4	-331,1	-376,0	-359,0	-374,8	-78,4	-101,6	-101,8
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	853,5	669,7	703,9	718,0	732,9	168,6	198,6	179,0
Usluge	6.852,3	5.649,2	5.775,5	6.199,5	6.460,5	177,4	1.635,4	4.445,5
1. Prijevoz	404,3	287,6	299,3	278,8	253,8	13,4	49,1	80,5
1.1. Prihodi	1.209,4	938,2	973,0	967,6	941,9	172,8	238,0	255,5
1.2. Rashodi	-805,1	-650,7	-673,7	-688,8	-688,1	-159,4	-188,9	-174,9
2. Putovanja – turizam	6.694,0	5.655,8	5.600,8	5.984,5	6.136,7	168,0	1.585,9	4.337,2
2.1. Prihodi	7.459,4	6.379,7	6.230,0	6.616,9	6.858,7	306,9	1.771,0	4.518,3
2.1.1. Poslovni razlozi	386,4	255,7	236,3	210,1	233,2	39,4	91,2	51,3
2.1.2. Osobni razlozi	7.073,1	6.124,0	5.993,6	6.406,9	6.625,5	267,5	1.679,7	4.467,0
2.2. Rashodi	-765,5	-724,0	-629,2	-632,4	-722,0	-139,0	-185,1	-181,1
2.2.1. Poslovni razlozi	-261,3	-240,8	-180,6	-184,3	-224,6	-42,8	-59,1	-48,8
2.2.2. Osobni razlozi	-504,2	-483,1	-448,6	-448,1	-497,4	-96,1	-126,0	-132,3
3. Ostale usluge	-246,0	-294,1	-124,6	-63,9	70,0	-4,0	0,4	27,8
3.1. Prihodi	1.462,3	1.377,1	1.448,3	1.407,7	1.515,9	344,2	373,9	381,8
3.2. Rashodi	-1.708,3	-1.671,2	-1.572,8	-1.471,6	-1.445,9	-348,2	-373,4	-354,1

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slazu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Pridruživanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. statistički podaci o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom dobivaju se iz dva različita izvora: Intrastat obrasca za statistiku robne razmjene između zemalja članica EU-a (Intrastat) i Jedinstvene carinske deklaracije za statistiku robne razmjene sa zemljama nečlanicama EU-a (Extrastat). Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob do 2007. procjenjivala uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodilo na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjivao udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), a od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovo je provela istovrsnu anketu krajem 2006. (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te je iznosi 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obračuna za prvo tromjesečje 2007. godine. Zbog veće pouzdanosti, 2011.

godine pristupilo se procjeni cif-fob koeficijenta na temelju raspoloživih podataka DZS-a o robnom uvozu. Za svaku godinu posebno, počevši od 2008., na temelju robe uvezene na paritetu fob i sličnim paritetima izračunati su udjeli usluga prijevoza i osiguranja. Tako je za 2008. godinu procijenjen koeficijent od 4,1%, u 2009. 4,4%, a u 2010. 4,7%. Za svaku sljedeću godinu podatak se na isti način ponovno procjenjuje.

U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavalala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjaju se podacima o popravcima robe i opskrbbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim luka. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani su iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanimi s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove teretnoga cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebljem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Počevši od siječnja 2011., zbog ukidanja evidencije

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

u milijunima eura

	2008.	2009. ^a	2010. ^a	2011. ^a	2012. ^a		1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^b
									2013.
Dohodak	-1.546,3	-1.780,4	-1.614,2	-1.589,3	-1.583,3	-357,0	-316,5	-264,1	
1. Naknade zaposlenima	564,1	586,5	620,8	634,9	719,3	185,2	206,2	184,1	
1.1. Prihodi	599,7	624,2	657,1	673,5	753,4	192,0	213,2	188,7	
1.2. Rashodi	-35,5	-37,6	-36,3	-38,5	-34,2	-6,8	-7,0	-4,6	
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-1.135,5	-1.153,0	-1.146,7	-996,5	-1.004,9	-261,1	-234,2	-137,7	
2.1. Prihodi	194,6	-64,5	86,5	61,6	-10,2	29,9	16,5	96,5	
Od toga: Zadržana dobit	118,6	-117,1	7,4	-7,4	-78,3	22,2	-1,8	77,3	
2.2. Rashodi	-1.330,0	-1.088,5	-1.233,3	-1.058,1	-994,7	-290,9	-250,7	-234,3	
Od toga: Zadržana dobit	-508,5	-293,9	-541,3	-276,4	-221,5	-114,9	122,4	-161,7	
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-158,0	-173,8	-304,6	-351,3	-494,5	-138,1	-149,2	-161,5	
3.1. Prihodi	82,3	73,0	40,5	49,4	35,7	8,3	14,7	12,4	
3.2. Rashodi	-240,3	-246,9	-345,1	-400,7	-530,1	-146,4	-164,0	-173,9	
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-817,0	-1.040,1	-783,7	-876,4	-803,2	-143,0	-139,2	-148,9	
4.1. Prihodi	517,4	164,3	109,7	161,5	195,3	43,7	42,9	40,5	
4.2. Rashodi	-1.334,3	-1.204,3	-893,4	-1.037,9	-998,5	-186,7	-182,1	-189,4	
Tekući transferi	1.070,5	1.004,4	1.060,9	1.146,2	1.155,1	274,5	350,9	212,2	
1. Država	-20,0	-61,9	-66,9	-81,1	-101,1	-34,7	-9,8	-90,1	
1.1. Prihodi	342,6	277,1	277,5	224,8	210,9	45,4	69,9	92,3	
1.2. Rashodi	-362,7	-339,0	-344,4	-305,9	-312,0	-80,1	-79,7	-182,4	
2. Ostali sektori	1.090,5	1.066,3	1.127,8	1.227,4	1.256,2	309,2	360,7	302,3	
2.1. Prihodi	1.341,7	1.298,8	1.379,9	1.444,8	1.502,2	365,1	409,9	355,2	
2.2. Rashodi	-251,2	-232,5	-252,2	-217,4	-246,1	-55,9	-49,2	-52,9	

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

platnog prometa s inozemstvom, ova stavka sastavlja se na osnovi Istraživanja o transportu DZS-a i procjenama Udruge cestovnih teretnih prijevoznika. Rashodi teretnoga cestovnog prijevoza jednaki su troškovima prijevoza i osiguranja koji se odnose na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompliriranju stavki na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku o broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procjenile odgovarajuće stavke platne bilance. Počevši od prvog tromjesečja 2012. godine platno-bilansni podaci o prihodima od usluga pruženih stranim putnicima i turistima ne izvode se standarnom metodološkom kombinacijom fizičkih pokazatelja i ocijenjene prosječne potrošnje iz Ankete o potrošnji stranih putnika, već se temelje na kombinaciji ocijenjene razine turističke potrošnje u 2011. godini i ekonometrijski izведенog indikatora koji je prva glavna komponenta skupa varijabli za koje se pretpostavlja da prate dinamiku prihoda od turizma (dolasci i noćenja stranih

turista, broj stranih putnika na graničnim prijelazima, ukupna potrošnja turista prema istraživanju HNB-a, broj zaposlenih u djelatnostima pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prihodi hotela i restorana, indeks potrošačkih cijena ugostiteljskih usluga, realni indeks prometa u trgovini na malo, gotov novac izvan banaka, vrijednost transakcija po inozemnim platnim karticama, promet banaka s fizičkim osobama na deviznom tržištu, industrijska proizvodnja EU-27).

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja te komunikacijske i građevinske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimale su se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010. godine, kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, za procjenu pozicije ostale usluge, koja uključuje 30 različitih vrsta usluga čija je podjela propisana 6. izdanjem MMF-ova priručnika za platnu bilancu (*Balance of Payment Manual*, 6th edition), primjenjuje se jedinstveno statističko istraživanje. To istraživanje uključuje i komunikacijske usluge, čime se istodobno ukida posebno istraživanje o komunikacijskim uslugama, dok se usluge osiguranja i građevinske usluge i dalje prate zasebnim istraživanjima.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010., kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. ova pozicija na strani prihoda procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata od nerezidenata. Na strani rashoda rabe se postojeća istraživanja o uslugama koja u sebi sadržavaju dio koji se odnosi na naknade zaposlenicima isplaćene

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja^{a,b}

u milijunima eura

	2008. ^c	2009. ^c	2010. ^c	2011. ^c	2012. ^c	2013.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
Izravna ulaganja	3.102,8	1.670,5	503,3	1.049,3	1.094,2	576,5	-48,2	-121,2
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-952,7	-896,2	114,2	-37,9	28,3	22,4	-64,8	-81,0
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-1.058,5	-899,5	252,8	-176,2	-70,4	-24,3	-51,7	-88,8
1.1.1. Sredstva	-1.058,5	-1.016,6	235,8	-199,4	-177,9	-24,3	-53,6	-88,8
1.1.2. Obveze	0,0	117,1	17,0	23,2	107,5	0,0	1,8	0,0
1.2. Ostala ulaganja	105,7	3,2	-138,6	138,3	98,6	46,7	-13,1	7,8
1.2.1. Sredstva	106,8	-35,2	-369,2	323,9	117,1	40,1	-14,4	10,8
1.2.2. Obveze	-1,1	38,4	230,6	-185,6	-18,5	6,6	1,3	-3,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	4.055,6	2.566,8	389,1	1.087,1	1.066,0	554,0	16,6	-40,2
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	2.733,1	956,0	939,3	2.243,0	1.080,5	300,8	-127,3	280,5
2.1.1. Sredstva	-6,9	-92,6	-63,4	-61,3	-239,2	0,0	-122,4	0,0
2.1.2. Obveze	2.740,0	1.048,6	1.002,7	2.304,3	1.319,7	300,8	-4,9	280,5
2.2. Ostala ulaganja	1.322,5	1.610,8	-550,2	-1.155,9	-14,5	253,2	143,9	-320,7
2.2.1. Sredstva	-24,5	-22,1	-13,1	19,9	6,5	-6,0	-13,0	1,4
2.2.2. Obveze	1.347,0	1.632,9	-537,0	-1.175,8	-21,0	259,2	156,9	-322,1
Portfeljna ulaganja	-796,4	454,4	407,1	584,6	1.737,5	-42,3	957,3	-506,8
1. Sredstva	-363,4	-521,0	-408,0	491,9	-309,9	76,6	292,7	-527,5
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	166,3	-74,3	-514,0	-117,0	-121,8	-44,9	99,4	-30,6
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Kreditne institucije	6,8	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	159,5	-82,8	-514,0	-117,0	-121,8	-44,9	99,4	-30,6
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-529,7	-446,7	105,9	608,9	-188,1	121,4	193,3	-496,9
1.2.1. Obveznice	-431,4	-86,2	263,9	345,2	-293,0	49,6	97,8	-48,8
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	-1,5	0,0	-0,7	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Kreditne institucije	-226,5	-52,5	167,3	343,0	-267,8	17,6	144,4	-21,2
1.2.1.3. Ostali sektori	-204,9	-33,7	98,1	2,1	-24,4	32,1	-46,6	-27,6
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-98,3	-360,5	-157,9	263,8	104,9	71,8	95,5	-448,1
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Kreditne institucije	-100,9	-341,4	-124,3	300,3	22,3	101,6	95,6	-438,0
1.2.2.3. Ostali sektori	2,5	-19,0	-33,6	-36,6	82,6	-29,7	0,0	-10,1
2. Obveze	-433,0	975,4	815,1	92,7	2.047,4	-118,9	664,6	20,7
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-58,3	12,7	137,8	16,5	-123,7	8,1	-97,6	7,7
2.1.1. Kreditne institucije	26,8	-3,7	-0,2	-1,4	-1,8	0,0	-0,4	-0,6
2.1.2. Ostali sektori	-85,1	16,4	138,0	17,9	-121,9	8,0	-97,1	8,3
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-374,7	962,7	677,3	76,3	2.171,1	-126,9	762,1	13,0
2.2.1. Obveznice	-360,4	817,3	380,8	388,2	2.211,9	-178,3	790,9	53,0
2.2.1.1. Država	-275,5	862,9	389,1	625,6	1.270,0	-189,5	857,9	13,8
2.2.1.2. Kreditne institucije	-4,7	-447,2	-0,2	-7,0	7,0	-6,5	4,1	-2,3
2.2.1.3. Ostali sektori	-80,1	401,7	-8,1	-230,3	934,8	17,7	-71,1	41,6
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-14,3	145,3	296,5	-312,0	-40,7	51,4	-28,7	-40,1
2.2.2.1. Država	-14,4	145,4	296,5	-312,1	-40,7	51,4	-28,8	-40,0
2.2.2.2. Kreditne institucije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. round tripping), koja kao učinak imaju povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (625,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR) i prosincu 2010. (618,6 mil. EUR, povlačenje ulaganja). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

nerezidentima. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istrživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za

razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Od prvog tromjesečja 2009. godine statističko praćenje zadržane dobiti uskladeno je s međunarodnim standardima, a svodi se na evidentiranje zadržane dobiti na tromjesečnoj osnovi, u razdoblju u kojem je dobit ostvarena. Prije toga zadržana dobit bila je evidentirana u mjesecu u kojem je donesena odluka o raspodjeli

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2008. ^b	2009. ^b	2010. ^b	2011. ^b	2012. ^b	2013.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	3.035,3	2.337,6	668,4	211,9	-2.454,5	520,5	255,9	-1.192,1
1. Sredstva	-1.639,7	703,4	608,9	347,2	663,2	458,1	-78,3	-652,1
1.1. Trgovinski krediti	-126,5	138,4	208,7	-22,2	393,5	-100,6	172,7	-38,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	-126,5	138,4	208,7	-22,2	393,5	-100,6	172,7	-38,8
1.1.2.1. Dugoročni krediti	26,7	58,0	22,2	2,9	0,2	0,8	0,7	0,6
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	-153,2	80,5	186,5	-25,2	393,3	-101,3	171,9	-39,4
1.2. Krediti	-107,5	41,5	-105,2	42,6	-66,8	52,2	-60,6	-54,9
1.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Kreditne institucije	-66,7	20,5	-85,5	51,0	-36,8	100,3	-48,5	-53,4
1.2.2.1. Dugoročni krediti	-26,8	-28,7	-63,3	10,4	52,9	4,0	-42,3	-26,4
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-39,9	49,2	-22,2	40,6	-89,7	96,3	-6,3	-26,9
1.2.3. Ostali sektori	-40,8	21,0	-19,7	-8,4	-29,9	-48,1	-12,1	-1,6
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-37,6	20,9	17,4	-34,6	-9,9	-49,2	-8,0	-2,5
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	-3,2	0,1	-37,1	26,1	-20,1	1,1	-4,0	0,9
1.3. Gotovina i depoziti	-1.405,7	523,4	505,4	326,8	336,4	506,4	-190,4	-558,4
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,1	-0,6	-0,5	-0,7
1.3.2. Kreditne institucije	-136,4	423,7	417,0	522,0	421,0	477,5	-331,5	-557,7
1.3.3. Ostali sektori	-1.269,3	99,7	88,5	-195,1	-82,5	29,5	141,7	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	4.675,0	1.634,2	59,6	-135,4	-3.117,7	62,4	334,2	-540,1
2.1. Trgovinski krediti	32,0	-143,7	49,2	-525,7	290,7	17,3	16,4	-5,8
2.1.1. Država	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	32,5	-143,7	49,2	-525,7	290,7	17,3	16,4	-5,8
2.1.2.1. Dugoročni krediti	34,9	-58,0	-25,4	-147,6	-53,8	-11,1	-24,2	6,7
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	-2,4	-85,7	74,6	-378,1	344,6	28,4	40,6	-12,5
2.2. Krediti	3.703,9	593,0	33,9	-511,3	-1.410,4	60,2	-191,0	-187,4
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povućena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	96,7	-21,3	127,3	77,3	-73,3	204,2	-73,1	-33,4
2.2.2.1. Dugoročni krediti	65,0	10,4	127,3	77,3	-68,7	204,2	-73,4	-32,3
2.2.2.1.1. Povućena kreditna sredstva	330,1	309,3	370,1	352,4	181,8	233,2	19,2	29,3
2.2.2.1.2. Otplate	-265,2	-298,9	-242,9	-275,0	-250,5	-29,1	-92,6	-61,6
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	31,7	-31,7	0,0	0,0	-4,6	0,0	0,3	-1,2
2.2.3. Kreditne institucije	115,2	-162,2	-192,7	-50,5	-290,1	-183,9	39,7	-227,8
2.2.3.1. Dugoročni krediti	-276,1	162,4	-322,9	369,9	-281,2	-165,1	-105,2	-139,0
2.2.3.1.1. Povućena kreditna sredstva	609,4	1.219,2	849,3	453,3	-170,6	-145,4	-87,3	-118,0
2.2.3.1.2. Otplate	-885,4	-1.056,8	-1.172,2	-83,4	-110,6	-19,7	-17,8	-21,0
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	391,3	-324,6	130,2	-420,4	-9,0	-18,8	144,9	-88,8
2.2.4. Ostali sektori	3.492,0	776,6	99,3	-538,2	-1.047,0	39,9	-157,6	73,8
2.2.4.1. Dugoročni krediti	3.175,7	500,3	-91,9	-913,1	-1.486,8	-52,2	-186,7	111,7
2.2.4.1.1. Povućena kreditna sredstva	6.700,9	4.401,2	4.336,2	2.867,3	3.311,3	823,0	1.526,4	1.087,6
2.2.4.1.2. Otplate	-3.525,2	-3.900,9	-4.428,2	-3.780,4	-4.798,1	-875,2	-1.713,1	-975,9
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	316,2	276,2	191,2	374,9	439,9	92,1	29,1	-37,9
2.3. Gotovina i depoziti	875,7	1.175,0	-19,0	910,5	-1.967,4	-12,7	494,8	-415,9
2.3.1. Država	-0,1	-1,2	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0	73,9
2.3.2. Kreditne institucije	867,1	1.197,2	-19,0	911,5	-1.967,3	-12,7	494,8	-489,8
2.3.3. Ostali sektori	8,7	-21,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obveze	63,5	9,9	-4,5	-8,7	-30,6	-2,4	14,1	69,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

dobiti za prethodnu poslovnu godinu te se tako temeljila na dobiti ostvarenoj prethodne godine. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamataima za kreditne odnose između vlasničkih izravno povezanih rezidena i nerezidena. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidena. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospijeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine.

Tekući transferi prikazuju se odvojeno za sektor država i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom bila je glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora sve do kraja 2010., kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, transferi sektora država evidentiraju se na osnovi podataka Ministarstva financija i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u slučaju mirovina isplaćenih nerezidentima. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere obaju sektora, sektor država obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. Počevši od 2011. godine, pozicija radničke doznačke i novčane pomoći i darovi ostalih sektora procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidena iz inozemstva i odljevima fizičkih osoba rezidena u inozemstvo. Naplate po mirovinama procjenjuju se na osnovi raspoloživih podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Također, transferi ostalih sektora dopunjaju se podacima istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom koje sadržava poseban dio za eventualne transfere iz inozemstva ili prema inozemstvu. U tekuće se transfere kod sektora država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništvo. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjaju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanimi s uslugama osiguranja.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasničkih povezanih rezidena i nerezidena. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnog kapitalu trgovackog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine, kad su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidena i nerezidena (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog

istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine Direkcija za statistiku HNB-a pokrenula je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidena. Obveznici izvješćivanja jesu javni bilježnici koji u svojem redovitom poslovanju saznaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih rezidena u inozemstvu prikupljaju se u okviru sustava platnog prometa s inozemstvom. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine uzimaju podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove. Počevši od 2009. godine, za nadopunu ovih pozicija upotrebljava se i statistika o trgovini vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima koju dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima. Tim podacima nadopunjuju se portfeljna ulaganja u onim dijelovima koji nisu potpuno pokriveni postojećim istraživanjima. Podaci za godine od 2006. do 2009. također su revidirani. Tako su, počevši od 2006., u platnu bilancu uključeni podaci o dužničkim vrijednosnim papirima domaćih izdavatelja kojima na domaćem tržištu trguju nerezidenti (portfeljna ulaganja, dužnički vrijednosni papiri na strani obveza). Kako je ovdje riječ o dužničkim vrijednosnim papirima domaćih izdavatelja kojima trguju nerezidenti, stanje ovakvog portfelja na određeni dan znači uvećanje inozemnog duga iako su papiri izdani na domaćem tržištu. Treba napomenuti da se ovakav princip već primjenjuje kod vrijednosnih papira naših rezidena izdanih u inozemstvu, gdje se iznos na ovaj način generiranog duga umanjuje za dio koji otkupe rezidenti.

Od prvog tromjesečja 2010. godine u platnu bilancu uključene su transakcije koje proizlaze iz zaključenih ugovora s obilježjima finansijskih izvedenica. Izvještajne institucije jesu poslovne banke i druge finansijske institucije, a od četvrtog tromjesečja 2012. izvještajna populacija proširena je i na nefinansijske institucije, koje u ovakve poslove ulaze najčešće radi zaštite od promjene tržišnih uvjeta.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., a podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju se od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamjenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospjećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor je podataka

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica^a

u milijunima kuna

	2008. ^b	2009. ^b	2010. ^b	2011. ^b	2012. ^b	2013.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-30.873,9	-16.970,3	-4.051,8	-2.967,9	-348,0	-10.933,1	-2.204,7	21.359,4
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-38.602,8	-24.342,9	-11.751,6	-11.489,3	-9.031,9	-13.013,7	-4.856,3	19.762,4
1.1. Prihodi	153.279,5	125.509,8	135.369,6	146.416,1	150.689,1	24.233,0	37.744,3	58.804,8
1.2. Rashodi	-191.882,3	-149.852,7	-147.121,2	-157.905,3	-159.721,0	-37.246,7	-42.600,6	-39.042,3
2. Roba i usluge (3+4)	-27.399,1	-11.254,7	11,4	385,7	2.957,6	-10.286,4	-2.452,2	21.740,4
2.1. Prihodi	143.213,9	119.656,7	128.866,6	139.463,6	143.458,5	22.178,7	35.592,5	56.246,3
2.2. Rashodi	-170.612,9	-130.911,3	-128.855,3	-139.078,0	-140.500,9	-32.465,0	-38.044,7	-34.505,9
3. Roba	-76.817,4	-52.927,0	-41.861,3	-45.712,0	-45.463,2	-11.598,0	-14.783,1	-11.601,4
3.1. Prihodi	70.414,9	56.336,3	66.044,6	72.653,1	73.737,6	16.017,4	17.665,2	17.623,5
3.2. Rashodi	-147.232,3	-109.263,3	-107.905,9	-118.365,1	-119.200,9	-27.615,4	-32.448,4	-29.225,0
4. Usluge	49.418,3	41.672,3	41.872,7	46.097,7	48.420,8	1.311,6	12.330,9	33.341,8
4.1. Prihodi	72.798,9	63.320,4	62.822,1	66.810,5	69.720,9	6.161,3	17.927,2	38.622,8
4.2. Rashodi	-23.380,6	-21.648,1	-20.949,4	-20.712,8	-21.300,1	-4.849,6	-5.596,3	-5.281,0
5. Dohodak	-11.203,7	-13.088,2	-11.763,0	-11.875,0	-11.989,5	-2.727,4	-2.404,0	-1.978,0
5.1. Prihodi	10.065,6	5.853,2	6.502,9	6.952,4	7.230,6	2.054,3	2.151,8	2.558,4
5.2. Rashodi	-21.269,3	-18.941,4	-18.265,9	-18.827,4	-19.220,1	-4.781,7	-4.555,9	-4.536,4
6. Tekući transferi	7.728,8	7.372,6	7.699,8	8.521,3	8.683,9	2.080,6	2.651,6	1.597,0
6.1. Prihodi	12.159,5	11.565,5	12.055,5	12.413,6	12.878,2	3.110,8	3.625,5	3.369,9
6.2. Rashodi	-4.430,6	-4.192,9	-4.355,7	-3.892,2	-4.194,4	-1.030,2	-973,9	-1.773,0
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	41.240,1	27.664,9	9.956,2	11.267,8	4.316,9	8.320,5	3.189,5	-10.686,2
B1. Kapitalne transakcije	108,2	284,7	284,2	244,8	207,1	-45,3	139,8	-33,5
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	38.823,7	33.891,5	10.133,9	13.945,6	4.443,3	8.073,1	9.127,0	-13.648,4
1. Izravna ulaganja	22.005,0	12.310,9	3.642,0	7.801,1	8.223,4	4.368,2	-356,0	-907,3
1.1. U inozemstvo	-6.856,6	-6.564,5	888,2	-268,9	229,5	169,0	-490,3	-612,7
1.2. U Hrvatsku	28.861,6	18.875,4	2.753,8	8.070,0	7.993,9	4.199,2	134,3	-294,5
2. Portfeljna ulaganja	-5.393,1	3.236,9	2.841,2	4.344,8	13.037,2	-318,7	7.286,0	-3.768,5
2.1. Sredstva	-2.552,0	-3.769,9	-2.991,9	3.679,7	-2.308,3	582,8	2.226,4	-3.921,8
2.2. Obveze	-2.841,0	7.006,8	5.833,1	665,1	15.345,5	-901,5	5.059,6	153,3
3. Financijske izvedenice	0,0	0,0	-1.838,9	-450,0	703,1	-22,1	-81,8	220,4
4. Ostala ulaganja	22.211,8	18.343,7	5.489,7	2.249,7	-17.520,4	4.045,7	2.278,8	-9.192,9
4.1. Sredstva	-11.871,3	5.786,4	4.443,0	2.625,5	5.041,5	3.463,7	-573,7	-5.683,6
4.2. Obveze	34.083,0	12.557,3	1.046,7	-375,8	-22.561,9	582,0	2.852,5	-3.509,4
B3. Međunarodne pričuve	2.308,3	-6.511,2	-462,0	-2.922,6	-333,5	292,7	-6.077,3	2.995,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-10.366,2	-10.694,6	-5.904,4	-8.299,9	-3.968,9	2.612,7	-984,8	-10.673,2

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovачka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

tih pozicija evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore država i banke jest monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci za četvrtu tromjesečje 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose i na

učinak promjene valuta država članica EMU u euro. Podaci za četvrtu tromjesečje 2008. upotpunjeni su procjenom povlačenja valute i depozita iz financijskog sustava prouzročenih strahom od učinka svjetske financijske krize.

Sektorska podjela portfeljnih i ostalih ulaganja podrazumijeva sektorsklu klasifikaciju rezidenata te je u potpunosti uskladjena sa sektorsklu klasifikacijom bruto inozemnog duga prema domaćim sektorima odnosno stanjem međunarodnih ulaganja. U tom smislu, sektor država obuhvaća opću državu, koja do prosinca 2010. uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Agenciju za upravljanje državnim imovinom, Hrvatske vode, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih poduzeća) te lokalnu

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka	
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize				
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice		
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7	
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7	
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0	
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6	
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1	
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1	
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4	
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0	
2007.	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9	
2008.	prosinac	9.120,9	0,7	0,2	–	9.120,0	2.001,8	7.118,2	4.644,5	
2009.	prosinac	10.375,8	331,7	0,2	–	10.043,9	2.641,4	7.402,6	4.293,9	
2010.	prosinac	10.660,3	356,7	0,2	–	10.303,4	3.274,9	7.028,5	3.828,9	
2011.	prosinac	11.194,9	360,7	0,2	–	10.834,0	2.730,7	8.103,2	3.463,7	
2012.	prosinac	11.235,9	352,8	0,2	–	10.882,9	2.245,8	8.637,1	2.895,3	
2013.	siječanj	11.080,3	346,6	0,2	–	10.733,6	1.994,0	8.739,6	2.330,7	
	veljača	11.133,6	352,7	0,2	–	10.780,7	1.982,0	8.798,8	2.415,3	
	ožujak	11.276,6	357,1	0,2	–	10.919,3	1.808,2	9.111,1	2.473,6	
	travanj	12.058,9	351,6	0,2	–	11.707,1	2.687,5	9.019,6	2.290,0	
	svibanj	12.049,4	354,3	0,2	–	11.695,0	2.698,6	8.996,4	2.350,1	
	lipanj	12.020,6	352,6	0,2	–	11.667,8	2.739,5	8.928,3	2.718,1	
	srpanj	11.887,2	347,5	0,2	–	11.539,4	2.829,7	8.709,7	2.691,6	
	kolovoz	11.841,3	348,1	0,2	–	11.493,0	2.435,4	9.057,6	3.311,7	
	rujan	11.719,5	346,5	0,2	–	11.372,8	2.270,7	9.102,1	3.317,9	
	listopad	11.596,2	343,6	0,2	–	11.252,4	1.978,4	9.274,1	3.156,5	
	studen ^b	12.867,6	346,6	0,2	–	12.520,8	3.376,6	9.144,3	2.829,6	

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a. ^b Preliminarni podaci

državu. Od prosinca 2010. sektor država obuhvaća sektore središnja država, fondovi socijalne sigurnosti i lokalna država. Sektor središnja banka obuhvaća Hrvatsku narodnu banku. Sektor kreditne institucije obuhvaća kreditne institucije. Ostali domaći sektori obuhvaćaju sve finansijske institucije i posrednike osim kreditnih institucija i središnje banke (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), privatna i javna trgovacka društva, ne-profitne institucije i stanovništvo, uključujući obrtnike.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u američke dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Od prvog tromjesečja 2013. za ovu poziciju uzimaju se podaci o ostvarenim transakcijama Direkcije za upravljanje međunarodnim pričuvama i deviznom likvidnošću Hrvatske narodne banke.

Tablica H7: Medunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka • Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava

vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost • Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a *International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001*.

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospijeća, devizne oročene depozite s preostalom dospijećem do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

na kraju razdoblja, u milijunima eura

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	III.	VI.	IX.	2013. X.		
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-		
	Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-		
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-		
	Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-		
4. Ukupni kratkoročni neto odjevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)		-1.084,1	-989,3	-1.234,9	-679,5	-801,8	-912,8	-1.499,8	-1.339,4	-1.370,1	
III. Potencijalni kratkoročni neto odjevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)											
1. Potencijalne devizne obveze		-1.896,1	-1.351,6	-1.734,2	-1.741,7	-1.311,6	-1.322,1	-1.389,6	-1.368,4	-1.338,1	
a) Izdane garancije s dospijećem od 1 godine		-803,2	-661,5	-1.087,9	-1.005,2	-636,4	-653,9	-721,3	-711,8	-680,3	
– Hrvatska narodna banka		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– Središnja država (bez republičkih fondova)		-803,2	-661,5	-1.087,9	-1.005,2	-636,4	-653,9	-721,3	-711,8	-680,3	
Do 1 mjeseca		-91,8	-30,3	-0,2	-8,0	-26,6	-28,9	-89,0	-27,9	-54,7	
Preko 1 do 3 mjeseca		-58,4	-101,3	-438,5	-111,2	-70,3	-195,7	-56,7	-184,9	-147,6	
Preko 3 mjeseca do 1 godine		-652,9	-529,8	-649,2	-885,9	-539,5	-429,3	-575,5	-498,9	-478,1	
b) Ostale potencijalne obveze		-1.092,9	-690,1	-646,3	-736,5	-675,2	-668,1	-668,4	-656,6	-657,8	
– Hrvatska narodna banka		-1.092,9	-690,1	-646,3	-736,5	-675,2	-668,1	-668,4	-656,6	-657,8	
Do 1 mjeseca		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Preko 1 do 3 mjeseca		-1.092,9	-690,1	-646,3	-736,5	-675,2	-668,1	-668,4	-656,6	-657,8	
Preko 3 mjeseca do 1 godine		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– Središnja država (bez republičkih fondova)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– BIS (+)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– MMF (+)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5. Ukupni kratkoročni neto odjevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)		-1.896,1	-1.351,6	-1.734,2	-1.741,7	-1.311,6	-1.322,1	-1.389,6	-1.368,4	-1.338,1	
IV. Bilješke											
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klausulom		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Od toga: Središnja država (bez republičkih fondova)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
b) Devizni finansijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
c) Založena imovina		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.		-6,1	-	-	-0,4	-	-	-	-1,3	-2,4	
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.		478,6	766,5	1.458,5	136,9	551,3	23,7	1.282,5	1.125,8	979,4	
e) Finansijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva											
– SDR i valute koje čine SDR		9.120,8	10.375,7	10.660,0	11.194,7	11.235,7	11.276,4	12.020,3	11.719,2	11.596,1	
– Valute koje ne čine SDR		0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	
– Po pojedinim valutama:		USD	2.064,6	2.461,8	2.451,0	2.333,0	2.140,4	2.086,1	2.163,4	2.091,1	2.055,1
		EUR	7.054,9	7.581,5	7.851,8	8.500,6	8.742,1	8.832,8	9.504,0	9.281,3	9.197,1
		Ostale	1,5	332,5	357,5	361,2	353,4	357,7	353,1	347,1	344,0

obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospijeća izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija

deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međavalutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće

Tablica H9: Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	EUR/HRK	ATS/HRK	FRF/HRK	100 ITL/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK	DEM/HRK
1999.		7,581823	0,550993	1,155840	0,391568	4,739965	11,514804	7,122027	3,876528
2000.		7,633852	0,554774	1,163773	0,394256	4,903244	12,530514	8,287369	3,903127
2001.		7,471006	0,542939	1,138947	0,385845	4,946810	12,010936	8,339153	3,819865
2002.		7,406976			5,049125	11,793108	7,872490		
2003.		7,564248			4,978864	10,943126	6,704449		
2004.		7,495680			4,854986	11,048755	6,031216		
2005.		7,400047			4,780586	10,821781	5,949959		
2006.		7,322849			4,656710	10,740292	5,839170		
2007.		7,336019			4,468302	10,731537	5,365993		
2008.		7,223178			4,553618	9,101622	4,934417		
2009.		7,339554			4,861337	8,233112	5,280370		
2010.		7,286230			5,285859	8,494572	5,500015		
2011.		7,434204			6,035029	8,566138	5,343508		
2012.		7,517340			6,237942	9,269634	5,850861		
2012.	prosinac	7,529460			6,228983	9,276943	5,747093		
2013.	siječanj	7,567746			6,166394	9,115161	5,701444		
	veljača	7,582399			6,161676	8,790390	5,664825		
	ožujak	7,585782			6,185597	8,819467	5,846774		
	travanj	7,602485			6,234325	8,937617	5,845017		
	svibanj	7,568123			6,104171	8,924146	5,828459		
	lipanj	7,500346			6,084023	8,801832	5,687173		
	srujan	7,494112			6,061138	8,704896	5,733695		
	kolovoz	7,521353			6,100104	8,744931	5,647567		
	rujan	7,587204			6,148251	9,005257	5,690963		
	listopad	7,614419			6,185285	8,996090	5,585714		
	studeni	7,627680			6,191761	9,095568	5,651523		

otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na prepostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospijećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku.

Tablica H9: Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke • Godišnji prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u godini, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Podaci o godišnjim i mjesecnim prosjecima srednjih deviznih tečajeva HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja izračuna od početka 1992. godine, kad je hrvatski dinar bio zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa do uvođenja kune 30. svibnja 1994. godišnji i mjesecni prosjeci iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Godišnji i mjesecni prosjeci srednjih deviznih tečajeva za euro u razdoblju od 1992. do kraja 1998. prosjeci su srednjih deviznih tečajeva koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	EUR/HRK	ATS/HRK	FRF/HRK	100 ITL/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK	DEM/HRK
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2006.		7,345081				4,571248	10,943208	5,578401	
2007.		7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2008.		7,324425				4,911107	7,484595	5,155504	
2009.		7,306199				4,909420	8,074040	5,089300	
2010.		7,385173				5,929961	8,608431	5,568252	
2010.		7,530420				6,194817	8,986181	5,819940	
2012.		7,545624				6,245343	9,219971	5,726794	
2012.	prosinac	7,545624				6,245343	9,219971	5,726794	
2013.	siječanj	7,581946				6,102661	8,824425	5,594294	
	veljača	7,585661				6,223877	8,771578	5,795890	
	ožujak	7,586727				6,234470	8,996475	5,918807	
	travanj	7,600678				6,186958	9,026933	5,811805	
	svibanj	7,556230				6,039186	8,821188	5,861177	
	lipanj	7,451344				6,035432	8,702808	5,706344	
	srujan	7,490071				6,071718	8,639067	5,645215	
	kolovoz	7,553891				6,129912	8,838061	5,707942	
	rujan	7,611593				6,210503	9,074384	5,642397	
	listopad	7,619859				6,168927	8,898586	5,538091	
	studeni	7,630815				6,198371	9,157344	5,608007	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja • Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Podaci o srednjim deviznim tečajevima HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblje od početka vremenske serije 1992. godine

do uvođenja kune 30. svibnja 1994. srednji devizni tečajevi koji se primjenjuju na kraju razdoblja iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Srednji devizni tečajevi za euro koji su se primjenjivali posljednjeg dana promatranog razdoblja od 1992. do kraja 1998. srednji su devizni tečajevi na kraju razdoblja koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi, 2005. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator		Realni efektivni tečaj kune ^b ; deflator Jedinični troškovi rada u ukupnom gospodarstvu
			Indeks potrošačkih cijena	Indeks proizvođačkih cijena industrije ^a	
1999.	prosinac	107,42	110,58		
2000.	prosinac	107,39	108,01		110,85
2001.	prosinac	104,41	104,91		109,08
2002.	prosinac	102,98	103,92		106,20
2003.	prosinac	103,17	104,36		105,62
2004.	prosinac	101,23	102,11		102,38
2005.	prosinac	100,26	99,63		99,79
2006.	prosinac	98,76	98,02		93,58
2007.	prosinac	97,20	94,18		88,71
2008.	prosinac	96,12	92,10		85,19
2009.	prosinac	96,36	91,83		85,58
2010.	prosinac	100,14	95,58	99,22	89,73
2011.	prosinac	101,50	97,54	100,89	91,02
2012.	prosinac	102,34	96,05	101,54	95,71
2013.	siječanj	102,18	95,06	100,83	
	veljača	101,94	94,98	100,42	
	ožujak	102,25	95,83	100,87	94,55
	travanj	102,37	95,57	100,85	
	svibanj	101,78	95,12	101,04	
	lipanj	100,71	94,41	101,64	94,43 ^c
	srpanj	100,58	94,42	101,31	
	kolovoz	100,81	94,67	101,55	
	rujan	101,70	95,44	101,84	
	listopad	101,92	95,95 ^c	102,09 ^c	
	studeni	101,98			

^a Indeks proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu za RH raspoloživ je od siječnja 2010. pa je realni efektivni tečaj izračunat na bazi 2010. godine. ^b Prikazane su vrijednosti tromjesečni podatak. ^c Preliminarni podaci

Napomena: Pri ažuriranju serija realnih efektivnih tečajeva kune može doći do promjene podataka za protekla razdoblja.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune • Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema odabranim valutama glavnih trgovinskih partnera. Valute glavnih trgovinskih partnera i njihovi ponderi određeni su na osnovi strukture uvoza i izvoza robe preradivačke industrije, pri čemu ponderi odražavaju izravnu uvoznu konkureniju, izravnu izvoznu konkureniju i izvoznu konkureniju na trećim tržištima (vidi Okvir 2. Biltena HNB-a broj 165, 2011.). Skupinu zemalja za formiranje indeksa efektivnog tečaja kune čini 16 zemalja partnera, a to su: a) iz područja eurozone osam zemalja: Austrija (ponder 6,9%), Belgija (2,8%), Francuska (6,4%), Njemačka (22,5%), Italija (21,4%), Nizozemska (3,2%), Slovenija (6,5%) i Španjolska (2,6%); b) iz EU, a izvan eurozone, pet zemalja: Češka (2,8%), Madžarska (2,6%), Poljska (2,8%), Švedska (1,9%) i Velika Britanija (3,9%) te c) izvan EU tri zemlje: SAD (7,6%), Japan (4,0%) i Švicarska (2,2%). Referentno razdoblje za izračun pondera prosjek je razdoblja od 2007. do 2009. godine. Serije baznih indeksa preračunate su na bazi 2005. godine.

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja agregatni je pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u

određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena ili troškova (odnos indeksa cijena ili troškova u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se primjenjuju indeksi proizvođačkih cijena industrije, indeksi potrošačkih cijena, odnosno harmonizirani indeksi potrošačkih cijena za zemlje članice EU i indeksi jediničnih troškova rada u ukupnom gospodarstvu. Serija indeksa proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu za Hrvatsku raspoloživa je od siječnja 2010. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine primjenjuju indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Jedinični troškovi rada za Hrvatsku izračunati su kao omjer naknada po zaposlenom u tekućim cijenama i proizvodnosti rada u stalnim cijenama (više o izračunu jediničnih troškova rada vidi u Okviru 1. Biltena HNB-a broj 141, 2008.). Podaci o realnom efektivnom tečaju za posljednji su mjesec preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka o deflatorima koji se primjenjuju u izračunu indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima^a

u milijunima eura

	2007. XII. ^b	2008. XII. ^{c,d}	2009. XII. ^{e,*}	2010. XII.*	2011. XII.*	2012. XII.*	2013.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Dugoročni	13.241,1	18.890,6	19.591,3	19.299,8	18.644,5	17.681,9	17.433,3	17.075,2	17.015,8	17.215,0	17.218,6
Dužnički vrijednosni papiri	1.293,4	1.251,6	1.665,8	1.581,6	1.382,8	2.299,6	2.334,5	2.304,0	2.233,1	2.411,1	2.327,2
Krediti	11.657,9	17.306,2	17.632,9	17.429,8	17.130,3	15.269,4	15.001,5	14.695,8	14.700,5	14.724,9	14.812,5
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	289,8	322,2	292,6	288,4	131,4	113,0	97,3	75,4	82,2	79,0	79,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	3.932,8	5.835,9	8.004,2	8.380,8	7.110,8	7.408,7	7.797,0	7.964,1	7.901,1	7.852,6	7.801,7
Kratkoročni	540,4	1.415,7	446,8	923,8	1.324,2	863,4	802,2	600,0	543,4	560,6	571,8
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	216,8	1.314,0	343,2	765,2	1.068,3	575,4	550,0	315,4	263,5	256,7	268,1
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	323,6	101,6	103,6	158,6	255,9	288,1	252,2	284,6	279,9	303,9	303,7
Kašnjenja otplate glavnice	293,9	85,8	73,5	124,5	207,5	235,7	195,1	217,7	212,8	232,8	233,0
Kašnjenja otplate kamata	29,7	15,8	30,1	34,2	48,4	52,4	57,2	66,9	67,2	71,1	70,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.392,5	4.420,2	7.557,4	7.457,0	5.786,6	6.545,3	6.994,8	7.364,1	7.357,7	7.291,9	7.229,9
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.374,5	4.414,7	7.556,4	7.454,0	5.783,0	6.536,6	6.986,2	7.355,5	7.349,2	7.283,5	7.221,6
Trgovinski krediti	18,0	5,5	1,0	3,0	3,6	8,7	8,5	8,6	8,5	8,4	8,3
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	33.720,8	40.590,0	45.427,3	46.684,7	46.058,6	45.019,1	45.194,8	46.199,9	45.643,1	45.494,9	45.147,0
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^a	-	825,6	1.499,0	-	-	-	-	-	-	-	-

^aPodaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravnu ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. round tripping) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičirani učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. U prosincu 2010. zabilježena je značajna transakcija, koja je dovela do ukidanja kružne komponente izravnih ulaganja, ali dug i dalje ostaje iskazan u sklopu pozicije Izravna ulaganja. ^b Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^c Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovачkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka, pa je po istoj metodologiji izračunato uspoređeno stanje 31. prosinca 2007. ^d Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^e Od siječnja 2009. podaci nebankovnih finansijskih institucija i nefinancijskih trgovачkih društava obraduju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato uspoređeno stanje 31. prosinca 2008.

Napomena: Od Biltena HNB-a br. 194 cijela serija podataka o bruto inozemnom dugu redovirana je tako da se zasniva na novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 1995, a od prosinca 2010. uključuje i promjenu izvora podataka za kreditne institucije, kao i promjenu načina vrednovanja dužničkih vrijednosnih papira uz koje su ugovorene finansijske izvedenice.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima • Bruto inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repno ugovore) neovisno o ugovorenom dospijeću, depozita primljenih od nerezidenata te trgovinskih kredita primljenih od nerezidenata s ugovorenim dospijećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana), a od prosinca 2005. obuhvaća i obveze rezidenata na osnovi ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire izdane na domaćem tržištu. Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima, odnosno sektorima dužnika. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja do prosinca 2010. uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Agenciju za upravljanje državnom imovinom, Hrvatske vode, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih nefinancijskih trgovackih društava) te lokalnu državu. Od prosinca 2010. sektor opće država obuhvaća sektore središnja država, fondovi socijalne sigurnosti i lokalna država. Sektor središnja

banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor kreditne institucije prikazuje dugove kreditnih institucija. Ostali domaći sektori prikazuju dugove svih finansijskih institucija i posrednika osim kreditnih institucija i središnje banke (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), privatnih i javnih nefinancijskih trgovackih društava, neprofitnih institucija koje opslužuju stanovništvo te stanovništvo, uključujući poslodavce i samozaposlene. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno ulagački povezani. Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospijeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pritom je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor kreditne institucije raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna. Stanje bruto inozemnog duga uključuje buduće otplate glavnice, obračunate nedospjele kamate nepodmirene dospijele obveze s osnove glavnice i kamata. Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjeseče.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor^a u milijunima eura

	2007. XII. ^b	2008. XII. ^{c,d}	2009. XII. ^{e,*}	2010. XII.*	2011. XII.*	2012. XII.*	2013.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	9.986,7	10.852,7	12.820,6	14.368,1	14.218,2	14.773,8	15.101,6	15.380,5	15.157,4	15.500,1	15.373,2
Kratkoročni	116,2	209,2	429,9	651,1	337,3	159,0	263,4	215,2	246,4	256,8	211,6
Dužnički vrijednosni papiri	43,7	24,6	170,3	468,3	157,9	117,2	168,8	138,8	133,7	119,6	99,9
Krediti	35,4	164,1	215,6	108,6	103,7	0,9	53,0	32,9	64,6	23,1	0,0
Gotovina i depoziti	2,3	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	0,0	0,0	5,0	75,7	73,6
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	34,7	18,2	42,9	73,1	75,7	40,9	41,5	43,5	43,0	38,5	38,1
Kašnjenja otplate glavnice	29,9	17,1	39,4	69,3	71,6	38,3	39,0	40,9	40,5	35,9	35,5
Kašnjenja otplate kamata	4,8	1,1	3,6	3,8	4,1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	9.868,8	10.641,8	12.207,3	13.350,1	13.664,2	14.612,0	14.835,5	15.162,5	14.908,3	15.240,5	15.158,9
Dužnički vrijednosni papiri	4.543,3	4.294,8	5.326,8	5.579,7	6.022,0	7.253,5	7.210,8	7.962,4	7.690,7	8.021,3	7.830,6
Krediti	5.120,3	6.068,5	6.608,2	7.499,0	7.527,4	7.261,1	7.543,0	7.140,0	7.150,7	7.152,2	7.261,4
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	205,2	267,9	272,3	271,4	114,8	97,4	81,7	60,1	66,9	67,0	67,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	1,8	1,7	183,4	366,8	216,7	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	139,9	80,3	9,2	0,5	0,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,7	2,7
Kratkoročni	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	2,7
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	2,7
Kašnjenja otplate glavnice	9,4	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	2,7
Kašnjenja otplate kamata	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	128,6	73,2	9,2	0,5	0,0	2,9	2,9	2,9	2,9	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	128,6	73,2	9,2	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	2,9	2,9	2,9	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	23.594,3	29.657,1	32.597,6	32.316,2	31.840,3	30.242,4	30.090,2	30.816,5	30.482,8	29.992,1	29.771,1
Kratkoročni	3.763,3	4.564,9	4.180,2	4.592,7	5.134,2	3.922,6	4.097,7	4.767,1	4.672,7	4.148,2	4.173,1
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Krediti	1.356,4	1.641,6	1.268,9	1.357,4	837,0	1.014,3	1.029,1	1.137,2	1.137,7	1.087,4	1.033,3
Gotovina i depoziti ^a	1.648,8	2.670,3	2.283,9	2.200,9	3.291,3	1.470,0	1.648,7	2.172,9	2.112,5	1.671,0	1.743,4
Trgovinski krediti	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	162,6	136,8	118,7	100,7	95,7
Ostale obveze	727,0	213,5	599,2	1.003,5	971,6	1.260,0	1.257,1	1.320,1	1.303,6	1.289,0	1.300,7
Kašnjenja otplate glavnice	645,4	150,2	484,4	831,7	797,4	1.067,9	1.061,8	1.127,5	1.106,5	1.092,5	1.099,4
Kašnjenja otplate kamata	81,7	63,3	114,9	171,8	174,2	192,1	195,3	192,6	197,2	196,5	201,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	15.899,9	19.258,0	20.596,6	19.709,4	19.812,1	18.913,8	18.198,3	18.088,0	17.911,8	17.994,1	17.799,0
Dužnički vrijednosni papiri	628,8	585,5	324,4	332,2	432,5	1.302,0	1.306,5	1.298,4	1.282,7	1.311,4	1.303,2
Krediti	12.691,4	16.162,4	16.209,2	15.096,1	15.263,6	13.668,7	13.151,9	13.063,2	12.992,6	13.017,1	12.885,4
Gotovina i depoziti	2.493,9	2.455,0	4.042,7	4.256,9	4.069,4	3.930,5	3.727,2	3.713,9	3.624,1	3.653,5	3.598,3
Trgovinski krediti	85,8	55,0	20,3	24,3	46,6	12,6	12,6	12,4	12,4	12,1	12,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	3.931,1	5.834,2	7.820,9	8.014,0	6.894,0	7.405,9	7.794,2	7.961,3	7.898,4	7.849,8	7.799,0
Ukupno (1+2+3)	33.720,8	40.590,0	45.427,3	46.684,7	46.058,6	45.019,1	45.194,8	46.199,9	45.643,1	45.494,9	45.147,0
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^a	-	825,6	1.499,0	-	-	-	-	-	-	-	-

^a Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravnu ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. round tripping) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičirani učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. U prosincu 2010. zabilježena je značajna transakcija, koja je dovela do ukidanja kružne komponente izravnih ulaganja, ali dug i dalje ostaje iskazan u sklopu pozicije Izravna ulaganja. ^b Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istomjenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^c Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovачkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2007. ^d Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istomjenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^e Od siječnja 2009. podaci nebankovnih finansijskih institucija i nefinansиjskih trgovачkih društava obrađuju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2008. Napomena: Od Biltena HNB-a br. 194 cijela serija podataka o bruto inozemnom dugu revidirana je tako da se zasniva na novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 1995, a od prosinca 2010. uključuje i promjenu izvora podataka za kreditne institucije, kao i promjenu načina vrednovanja dužničkih vrijednosnih papira uz koje su ugovorene finansijske izvedenice.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor • Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora. Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja do prosinca 2010. uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu, a od prosinca 2010. sektore središnja država, fondovi socijalne sigurnosti i lokalna država), središnju banku, javna nefinansijska i finansijska trgovacka društva te HBOR. Bruto inozemni dug

privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora. Vrednovanje pozicija provedeno je jednakom kao u Tablici H12.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima u milijunima eura

	Bruto inozemni dug 30.9. 2013.	Trenutno tačno dospijeće	Projekcija otplate glavnice												
			4.tr.13.		1.tr.14.	2.tr.14.	3.tr.14.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	
			Ukupno ^a	Od toga ONK ^a											
1. Opća država	9.208,1	0,8	252,8	141,5	136,9	604,6	45,3	252,8	856,9	1.197,2	410,0	1.280,7	490,3	1.170,0	3.549,4
Kratkoročni	100,7	0,8	46,2	1,5	37,8	12,3	3,6	46,2	53,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	99,9	0,0	46,2	1,5	37,8	12,3	3,6	46,2	53,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	9.107,4	0,0	206,6	140,1	99,2	592,3	41,6	206,6	803,2	1.197,2	410,0	1.280,7	490,3	1.170,0	3.549,4
Dužnički vrijednosni papiri	6.802,3	0,0	125,4	125,4	72,5	471,3	0,4	125,4	548,2	843,2	6,5	1.109,1	394,3	1.085,3	2.690,3
Krediti	2.305,1	0,0	81,3	14,7	26,7	121,0	41,3	81,3	255,0	354,1	403,4	171,6	95,9	84,7	859,1
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	73,6	0,0	73,6	0,0	0,0	0,0	0,0	73,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	73,6	0,0	73,6	0,0	0,0	0,0	0,0	73,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	73,6	0,0	73,6	0,0	0,0	0,0	0,0	73,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Kreditne institucije	8.934,9	11,3	2.278,9	53,9	1.053,1	464,9	464,9	2.278,9	2.543,9	963,3	654,1	1.280,7	968,0	43,0	191,9
Kratkoročni	2.303,1	11,3	1.609,2	12,5	397,3	142,7	142,7	1.609,2	682,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	548,4	0,0	337,1	4,5	206,3	2,5	2,5	337,1	211,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1.743,4	0,0	1.272,2	8,0	191,0	140,1	140,1	1.272,2	471,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	11,3	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	7,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	4,3	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.631,8	0,0	669,7	41,3	655,9	322,3	322,3	669,7	1.861,3	963,3	654,1	1.280,7	968,0	43,0	191,9
Dužnički vrijednosni papiri	4,3	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.029,2	0,0	231,5	9,7	24,9	159,4	159,4	231,5	726,3	494,5	298,1	646,3	490,7	23,6	118,3

	Bruto ino- zemni dug 30.9. 2013.	Trenu- tačno dos- pijeće	Projekcija otplate glavnice												
			4.tr.13.		1.tr.14.	2.tr.14.	3.tr.14.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Ostalo
			Ukupno ^a	Od toga ONK ^a											
Gotovina i depoziti	3.598,3	0,0	438,1	31,6	631,0	162,9	162,9	438,1	1.135,0	468,8	356,0	630,1	477,4	19,4	73,6
Ostale obvezе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	19.128,7	1.329,5	2.161,8	410,6	927,2	827,6	746,7	2.161,8	3.452,7	1.947,6	1.920,6	2.104,7	1.001,1	975,7	4.235,1
Kratkoročni	1.910,1	1.329,5	235,8	7,9	137,0	174,4	33,4	235,8	344,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	484,9	0,0	235,7	7,9	137,0	78,7	33,4	235,7	249,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	95,7	0,0	0,0	0,0	0,0	95,7	0,0	0,0	95,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obvezе	1.329,5	1.329,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	1.129,8	1.129,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	199,7	199,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	17.218,6	0,0	1.926,1	402,7	790,2	653,2	713,3	1.926,1	3.107,8	1.947,6	1.920,6	2.104,7	1.001,1	975,7	4.235,1
Dužnički vrijednosni papiri	2.327,2	0,0	59,6	46,2	0,0	0,6	23,5	59,6	24,7	25,8	505,3	855,9	0,0	263,0	592,8
Krediti	14.812,5	0,0	1.843,0	356,1	768,8	651,6	688,9	1.843,0	3.033,6	1.919,3	1.414,0	1.247,6	1.000,1	712,7	3.642,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	79,0	0,0	23,5	0,3	21,5	1,0	0,8	23,5	49,5	2,6	1,2	1,2	1,0	0,0	0,0
Ostale obvezе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	7.801,7	303,7	1.317,3	342,7	396,2	690,0	550,0	1.317,3	2.130,0	882,1	637,8	409,4	294,4	224,8	1.602,3
Kratkoročni	571,8	303,7	155,5	3,3	20,6	20,1	71,9	155,5	112,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	268,1	0,0	155,5	3,3	20,6	20,1	71,9	155,5	112,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obvezе	303,7	303,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	233,0	233,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	70,6	70,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.229,9	0,0	1.161,7	339,4	375,6	669,9	478,1	1.161,7	2.017,4	882,1	637,8	409,4	294,4	224,8	1.602,3
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	7.221,6	0,0	1.160,7	339,3	375,5	669,8	478,0	1.160,7	2.017,1	882,0	637,7	403,5	294,3	224,6	1.601,7
Trgovinski krediti	8,3	0,0	1,0	0,1	0,1	0,1	0,1	1,0	0,4	0,1	0,1	5,9	0,1	0,1	0,6
Ostale obvezе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	45.147,0	1.645,2	6.084,3	948,7	2.513,5	2.587,2	1.806,9	6.084,3	8.983,4	4.990,2	3.622,4	5.075,5	2.753,8	2.413,5	9.578,6
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			148,5		218,3	327,9	246,2	148,5	1.122,6	1.055,2	888,0	728,2	584,5	467,5	1.517,3

^a Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata (ONK), koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima • Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Struktura tablice po sektorima, izvornom dospijeću i instrumentima slijedi strukturu Tablice H12. Za kreditne institucije buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi dostupnih podataka monetarne statistike o planu naplate kamata. Za ostale sektore buduća

plaćanja kamata procijenjena su na osnovi dostavljenih planova otplate i referentne kamatne stope koja vrijedi na izvještajni datum. Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

**Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora
u milijunima eura**

	2007. XII. ^a	2008. XII. ^{b,c}	2009. XII. ^d	2010. XII.	2011. XII.*	2012. XII.*	2013.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Ostali domaći sektori	14.719,3	19.815,9	20.938,0	20.913,4	20.130,0	19.647,2	19.467,3	19.091,9	19.008,4	19.151,1	19.128,7
Kratkoročni	1.478,2	925,3	1.346,7	1.613,5	1.485,5	1.965,3	2.034,0	2.016,7	1.992,6	1.936,1	1.910,1
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Krediti	681,0	652,9	677,7	519,1	415,7	498,6	585,4	529,1	539,1	517,3	484,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	162,6	136,8	118,7	100,7	95,7
Ostale obveze	766,0	232,9	640,9	1.063,5	1.035,5	1.288,5	1.285,9	1.350,7	1.334,7	1.317,9	1.329,5
Kašnjenja otplate glavnice	683,4	170,4	523,6	892,8	861,8	1.098,4	1.092,6	1.160,0	1.139,3	1.123,2	1.129,8
Kašnjenja otplate kamata	82,6	62,5	117,2	170,7	173,7	190,1	193,3	190,7	195,4	194,8	199,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	13.241,1	18.890,6	19.591,3	19.299,8	18.644,5	17.681,9	17.433,3	17.075,2	17.015,8	17.215,0	17.218,6
Dužnički vrijednosni papiri	1.293,4	1.251,6	1.665,8	1.581,6	1.382,8	2.299,6	2.334,5	2.304,0	2.233,1	2.411,1	2.327,2
Krediti	11.657,9	17.306,1	17.632,9	17.429,8	17.130,3	15.269,4	15.001,5	14.695,8	14.700,5	14.724,9	14.812,5
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	289,8	322,2	292,6	288,4	131,4	113,0	97,3	75,4	82,2	79,0	79,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Financijske institucije (osim kreditnih institucija i središnje banke)	3.922,0	4.949,7	5.396,1	4.628,5	4.066,9	3.784,6	3.508,7	3.527,7	3.493,8	3.622,4	3.581,7
Kratkoročni	201,6	155,4	436,3	109,1	217,3	305,3	298,5	355,5	345,4	345,7	327,8
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	184,5	144,5	431,8	94,1	209,8	274,5	267,6	324,8	314,1	315,6	297,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	17,1	10,9	4,5	15,0	7,5	30,9	30,9	30,7	31,2	30,2	30,3
Kašnjenja otplate glavnice	2,9	4,2	1,3	11,6	3,4	26,6	26,6	26,6	26,9	26,1	26,1
Kašnjenja otplate kamata	14,2	6,7	3,2	3,4	4,1	4,3	4,3	4,2	4,3	4,1	4,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.720,4	4.794,3	4.959,8	4.519,4	3.849,5	3.479,3	3.210,2	3.172,2	3.148,4	3.276,7	3.253,9
Dužnički vrijednosni papiri	806,7	791,5	1.014,7	928,0	633,6	321,5	323,3	316,6	282,6	427,7	354,2
Krediti	2.913,7	3.992,3	3.945,1	3.591,4	3.216,0	3.157,7	2.886,9	2.855,5	2.865,8	2.849,0	2.899,7
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Javna nefinansijska trgovačka društva	2.517,6	4.642,0	5.158,2	5.766,8	5.349,5	4.784,2	4.922,5	4.491,3	4.513,4	4.495,6	4.550,9
Kratkoročni	64,8	146,3	77,7	180,8	179,4	40,1	92,8	54,4	87,9	60,7	37,3
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	35,4	132,4	34,8	108,6	103,7	0,0	52,1	11,8	45,6	23,1	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	29,4	13,9	42,8	72,2	75,7	40,1	40,8	42,7	42,3	37,7	37,3
Kašnjenja otplate glavnice	28,8	12,9	39,3	68,6	71,6	37,6	38,2	40,1	39,7	35,1	34,8
Kašnjenja otplate kamata	0,6	1,1	3,6	3,7	4,1	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2.452,8	4.495,7	5.080,6	5.586,1	5.170,2	4.744,1	4.829,7	4.436,9	4.425,5	4.434,9	4.513,6
Dužnički vrijednosni papiri	330,4	341,3	335,6	330,3	318,6	685,0	707,1	695,4	675,3	680,1	674,1
Krediti	1.918,4	3.887,3	4.472,7	4.984,4	4.736,8	3.961,7	4.040,8	3.681,4	3.683,2	3.687,9	3.772,6
Trgovinski krediti	204,0	267,2	272,3	271,4	114,8	97,4	81,7	60,1	66,9	67,0	67,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Privatna nefinansijska trgovačka društva	8.113,0	9.958,6	10.103,8	10.303,5	10.495,8	10.862,4	10.821,3	10.862,3	10.792,6	10.824,6	10.786,8
Kratkoročni	1.174,3	619,2	800,4	1.316,7	1.082,9	1.614,4	1.637,3	1.601,9	1.554,9	1.525,5	1.540,8
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Krediti	451,2	373,8	178,7	309,4	96,2	218,7	260,3	187,6	174,8	174,6	183,2
Trgovinski krediti	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	162,6	136,8	118,7	100,7	95,7
Ostale obveze	692,0	205,9	593,5	976,4	952,3	1.217,5	1.214,3	1.277,3	1.261,2	1.250,1	1.261,9

	2007. XII. ^a	2008. XII. ^{b,c}	2009. XII. ^d	2010. XII.	2011. XII.*	2012. XII.*	2013.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Kašnjenja otplate glavnice	630,2	151,2	483,0	812,7	786,8	1.034,3	1.027,8	1.093,3	1.072,7	1.062,0	1.068,9
Kašnjenja otplate kamata	61,8	54,7	110,5	163,7	165,5	183,3	186,5	184,0	188,5	188,1	193,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugorčni	6.938,8	9.339,3	9.303,5	8.986,8	9.412,9	9.247,9	9.184,0	9.260,4	9.237,7	9.299,1	9.246,0
Dužnički vrijednosni papiri	156,3	118,9	315,5	323,4	430,7	1.293,1	1.304,1	1.291,9	1.275,1	1.303,3	1.298,9
Krediti	6.701,7	9.168,7	8.968,0	8.646,5	8.965,7	7.939,3	7.864,3	7.953,2	7.947,3	7.983,7	7.935,1
Trgovinski krediti	80,8	51,7	20,0	16,9	16,6	15,5	15,6	15,3	15,3	12,1	12,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Neprofitne institucije koje opslužuju stanovništvo	5,4	3,8	3,6	2,6	4,8	9,4	10,7	11,5	12,3	12,4	12,6
1.5. Stanovništvo (poslodavci i samozaposleni)	24,1	17,1	11,5	7,2	5,2	10,6	10,4	9,9	9,7	9,5	9,4
1.6. Stanovništvo (ostali)	137,2	244,7	264,8	204,7	207,9	196,0	193,8	189,2	186,8	186,5	187,3

^a Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^b Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovčkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka, pa je po istoj metodologiji izračunato uspoređeno stanje 31. prosinca 2007. ^c Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^d Od siječnja 2009. podaci nebankovnih finansijskih institucija i nefinancijskih trgovčkih društava obrađuju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato uspoređeno stanje 31. prosinca 2008.

Napomena: Od Biltena HNB-a br. 194 cijela serija podataka o bruto inozemnom dugu revidirana je tako da se zasniva na novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 1995, kao i promjeni načina vrednovanja dužničkih vrijednosnih papira uz koje su ugovorene finansijske izvedenice.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora • Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora prikazuje inozemne dugove svih finansijskih institucija i posrednika osim kreditnih institucija i središnje banke (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), javnih nefinancijskih trgovčkih društava (koja od siječnja 2008. uključuju i Hrvatske autopiste), privatnih nefinancijskih trgovčkih društava, neprofitnih institucija koje opslužuju stanovništvo te stanovništva, uključujući poslodavce i samozaposlene. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno ulagački povezani. Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospjeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica • Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (*Balance of Payments Manual*, 5. izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovčkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesecnoga srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima kompiliraju se na temelju tržišnih cijena gdje god su one raspoložive. U dijelu koji se odnosi na ulaganja u Republiku Hrvatsku primjenjuju se tržišne cijene na posljednji dan izvještajnog razdoblja preuzete sa Zagrebačke burze, a u dijelu koji se odnosi na ulaganja u inozemstvo izvještajne jedinice obveznici istraživanja o izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima obvezne su prikazivati vrijednosti svojih vlasničkih udjela u inozemstvu koristeći se tržišnim cijenama. Tamo gdje to nije moguće primjenjuju se knjigovodstvene vrijednosti ukupnoga kapitala poduzeća u vlasništvu izravnih ili portfeljnih ulagača, bilo da je riječ o ulaganjima u Republiku Hrvatsku ili u inozemstvo (metoda *own funds at book value*).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, kreditne institucije i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor kreditne institucije uključuje kreditne institucije.

Pozicije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvačaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke i podacima monetarne statistike.

Podaci o portfeljnim vlasničkim i dužničkim ulaganjima upotpunjaju se podacima koje dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima, posebno u dijelu Sredstava ostalih sektora.

Od prvog tromjesečja 2010. godine u platnu bilancu uključena su stanja pozicija zaključenih ugovora s obilježjima finansijskih izvedenica. Izvještajne institucije su poslovne banke i druge finansijske institucije, a od četvrtog tromjesečja 2012. izvještajna populacija proširena je i na nefinansijske institucije, koje u ovakve poslove ulaze najčešće radi zaštite od promjene tržišnih uvjeta.

Pozicije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvačaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnovne trgovinske kredite. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvačaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Sredstava pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva prikazana su i potraživanja sektora država od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka. Za ostale sektore upotrebljavaju se tromjesečni podaci Banke za međunarodne namire.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica^{a,b}

u milijunima eura

	2008. ^c	2009. ^c	2010. ^c	2011. ^c	2012. ^c	2013.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-35.285,9	-39.517,4	-42.214,4	-40.334,2	-39.139,5	-40.266,0	-39.957,9	-37.884,1
2. Sredstva	22.383,9	24.386,6	23.420,4	23.379,6	23.373,5	23.061,9	23.869,9	24.304,2
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	3.732,7	4.538,1	3.271,1	3.496,1	3.352,1	3.436,9	3.583,0	3.476,8
2.2. Portfeljna ulaganja	2.629,9	3.198,4	3.659,1	2.988,1	3.353,2	3.352,4	3.088,0	3.638,8
2.2.1. Vlasnička ulaganja	640,6	784,1	1.351,9	1.307,2	1.489,2	1.614,7	1.518,2	1.568,0
2.2.2. Dužnička ulaganja	1.989,3	2.414,3	2.307,2	1.680,9	1.864,1	1.737,7	1.569,8	2.070,7
Obveznice	1.606,9	1.685,6	1.431,0	1.074,3	1.365,7	1.315,0	1.231,7	1.279,8
Instrumenti tržišta novca	382,4	728,7	876,2	606,6	498,3	422,7	338,1	790,9
2.3. Finansijske izvedenice	0,0	24,1	14,2	204,5	145,7	248,6	221,3	16,4
2.4. Ostala ulaganja	6.900,4	6.250,2	5.815,8	5.496,0	5.286,7	4.747,4	4.957,1	5.452,8
2.4.1. Trgovinski krediti	224,7	123,6	80,5	85,7	142,0	131,1	143,7	101,8
2.4.2. Krediti	435,9	384,5	430,8	420,8	531,3	485,4	550,0	605,3
2.4.3. Gotovina i depoziti	6.239,7	5.742,0	5.304,5	4.989,5	4.613,4	4.130,9	4.263,3	4.745,6
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	9.120,9	10.375,8	10.660,2	11.194,8	11.235,9	11.276,6	12.020,5	11.719,4
3. Obveze	57.669,8	63.904,0	65.634,8	63.713,8	62.513,0	63.327,9	63.827,8	62.188,3
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	22.376,9	25.771,2	26.398,4	24.019,1	24.212,7	25.225,7	24.944,6	24.130,9
3.2. Portfeljna ulaganja	5.443,7	6.479,1	7.118,3	7.208,3	9.134,6	9.199,9	9.881,0	9.707,2
3.2.1. Vlasnička ulaganja	613,8	657,6	738,0	595,7	461,7	513,6	481,2	473,5
3.2.2. Dužnička ulaganja	4.829,9	5.821,5	6.380,3	6.612,6	8.672,9	8.686,3	9.399,8	9.233,7
Obveznice	4.805,3	5.651,2	5.911,9	6.454,5	8.555,6	8.517,3	9.260,9	9.133,8
Instrumenti tržišta novca	24,6	170,3	468,3	158,1	117,3	169,0	139,0	99,9
3.3. Finansijske izvedenice	-	-	194,6	151,3	228,2	190,8	166,3	238,7
3.4. Ostala ulaganja	29.849,2	31.601,6	31.923,6	32.335,2	28.937,5	28.711,5	28.835,9	28.111,6
3.4.1. Trgovinski krediti	367,5	344,4	370,2	217,0	314,2	283,6	233,2	198,0
3.4.2. Krediti	24.343,4	24.929,1	25.093,7	24.757,2	23.222,2	23.051,3	22.715,0	22.497,8
3.4.3. Gotovina i depoziti	5.138,3	6.328,1	6.459,7	7.361,0	5.401,0	5.376,6	5.887,8	5.415,8
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklassifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklassifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. round tripping), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Obveza pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa,oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Sektorska podjela portfeljnih i ostalih ulaganja podrazumijeva sektorsklu klasifikaciju rezidenata te je u potpunosti uskladjena sa sektorsklu klasifikacijom bruto inozemnog duga prema domaćim sektorima odnosno platnom bilancu. U tom smislu, sektor država obuhvaća opću državu, koja do prosinca 2010. uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Agenciju za upravljanje državnom imovinom, Hrvatske vode, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje

se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih poduzeća) te lokalnu državu. Od prosinca 2010. sektor država obuhvaća sektore središnja država, fondovi socijalne sigurnosti i lokalna država. Sektor središnja banka obuhvaća Hrvatsku narodnu banku. Sektor kreditne institucije obuhvaća kreditne institucije. Ostali domaći sektori obuhvaćaju sve finansijske institucije i posrednike osim kreditnih institucija i središnje banke (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), privatnu i javnu trgovacka društva, neprofitne institucije i stanovništvo, uključujući obrtnike.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja^a

u milijunima eura

	2008. ^b	2009. ^b	2010. ^b	2011. ^b	2012. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c	2013.
Izravna ulaganja, neto	-18.644,3	-21.233,1	-23.127,3	-20.523,0	-20.860,7	-21.788,8	-21.361,6	-20.654,1	
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	3.732,7	4.538,1	3.271,1	3.496,1	3.352,1	3.436,9	3.583,0	3.476,8	
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	3.542,9	4.444,9	3.030,1	3.030,1	2.944,4	3.060,1	3.201,8	3.101,6	
1.1.1. Sredstva	3.542,9	4.444,9	3.030,1	3.030,1	2.944,4	3.060,1	3.201,8	3.101,6	
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
1.2. Ostala ulaganja	189,7	93,2	241,1	466,0	407,6	376,8	381,2	375,2	
1.2.1. Sredstva	220,2	217,0	608,7	641,5	572,1	543,6	550,3	539,6	
1.2.2. Obveze	30,5	123,8	367,6	175,5	164,5	166,7	169,1	164,5	
1.3. Finansijske izvedenice (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	22.376,9	25.771,2	26.398,4	24.019,1	24.212,7	25.225,7	24.944,6	24.130,9	
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	16.595,8	17.943,7	18.453,5	17.134,5	17.023,5	17.645,5	17.206,3	16.548,9	
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2.1.2. Obveze	16.595,8	17.943,7	18.453,5	17.134,5	17.023,5	17.645,5	17.206,3	16.548,9	
2.2. Ostala ulaganja	5.781,1	7.827,5	7.944,9	6.884,6	7.189,3	7.580,2	7.738,2	7.582,0	
2.2.1. Sredstva	24,3	52,9	68,3	50,7	55,0	50,0	56,8	55,2	
2.2.2. Obveze	5.805,4	7.880,4	8.013,2	6.935,3	7.244,2	7.630,2	7.795,0	7.637,2	
2.3. Finansijske izvedenice (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

^a Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. round tripping), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja^a

u milijunima eura

	2008. ^b	2009. ^b	2010. ^b	2011. ^b	2012. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c	2013.
Portfeljna ulaganja, neto	-2.813,8	-3.280,7	-3.459,2	-4.220,1	-5.781,4	-5.847,5	-6.793,0	-6.068,4	
1. Sredstva	2.629,9	3.198,4	3.659,1	2.988,1	3.353,2	3.352,4	3.088,0	3.638,8	
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	640,6	784,1	1.351,9	1.307,2	1.489,2	1.614,7	1.518,2	1.568,0	
1.1.1. Banke	9,7	11,8	9,2	13,7	10,6	11,8	18,6	17,9	
1.1.2. Ostali sektori	630,9	772,2	1.342,6	1.293,5	1.478,6	1.602,8	1.499,6	1.550,2	
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	1.989,3	2.414,3	2.307,2	1.680,9	1.864,1	1.737,7	1.569,8	2.070,7	
2. Obveze	5.443,7	6.479,1	7.118,3	7.208,3	9.134,6	9.199,9	9.881,0	9.707,2	
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	613,8	657,6	738,0	595,7	461,7	513,6	481,2	473,5	
2.1.1. Banke	66,5	62,4	56,8	44,6	34,3	37,9	37,3	29,1	
2.1.2. Ostali sektori	547,3	595,2	681,2	551,0	427,4	475,7	443,9	444,4	
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	4.829,9	5.821,5	6.380,3	6.612,6	8.672,9	8.686,3	9.399,8	9.233,7	
2.2.1. Obveznice	4.805,3	5.651,2	5.911,9	6.454,5	8.555,6	8.517,3	9.260,9	9.133,8	
2.2.1.1. Država	3.162,1	3.976,4	4.321,4	5.069,8	6.247,1	6.180,3	6.950,4	6.802,3	
2.2.1.2. Banke	456,8	9,0	8,9	1,9	8,9	2,5	6,5	4,3	
2.2.1.3. Ostali sektori	1.186,4	1.665,8	1.581,6	1.382,8	2.299,6	2.334,5	2.304,0	2.327,2	
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	24,6	170,3	468,3	158,1	117,3	169,0	139,0	99,9	
2.2.2.1. Država	24,6	170,3	468,3	157,9	117,2	168,8	138,8	99,9	
2.2.2.2. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2008. ^b	2009. ^b	2010. ^b	2011. ^b	2012. ^b	1.tr. ^b	2.tr. ^b	2013.
								3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	-22.948,8	-25.351,4	-26.107,8	-26.839,2	-23.650,8	-23.964,1	-23.878,8	-22.658,8
1. Sredstva	6.900,4	6.250,2	5.815,8	5.496,0	5.286,7	4.747,4	4.957,1	5.452,8
1.1. Trgovinski krediti	224,7	123,6	80,5	85,7	142,0	131,1	143,7	101,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	224,7	123,6	80,5	85,7	142,0	131,1	143,7	101,8
Dugoročni krediti	202,6	96,3	61,4	58,3	57,6	55,9	54,9	53,9
Kratkoročni krediti	22,1	27,3	19,2	27,4	84,3	75,2	88,8	47,9
1.2. Krediti	435,9	384,5	430,8	420,8	531,3	485,4	550,0	605,3
1.2.1. Hrvatska narodna banka	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.3. Banke	285,3	270,1	291,8	276,2	355,8	258,7	310,1	368,1
Dugoročni krediti	193,6	233,7	257,2	266,6	238,9	239,8	284,2	310,4
Kratkoročni krediti	91,7	36,5	34,6	9,6	117,0	19,0	25,9	57,7
1.2.4. Ostali sektori	150,0	113,8	139,0	144,6	175,5	226,7	239,9	237,2
Dugoročni krediti	146,8	113,6	101,3	140,0	154,5	210,6	221,4	223,2
Kratkoročni krediti	3,3	0,2	37,7	4,6	21,0	16,1	18,5	14,1
1.3. Gotovina i depoziti	6.239,7	5.742,0	5.304,5	4.989,5	4.613,4	4.130,9	4.263,3	4.745,6
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Banke	4.863,6	4.442,9	4.058,2	3.559,7	3.108,4	2.652,5	2.936,2	3.461,0
1.3.3. Ostali sektori	1.376,1	1.299,1	1.246,3	1.429,8	1.505,0	1.478,4	1.327,2	1.284,7
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	29.849,2	31.601,6	31.923,6	32.335,2	28.937,5	28.711,5	28.835,9	28.111,6
2.1. Trgovinski krediti	367,5	344,4	370,2	217,0	314,2	283,6	233,2	198,0
2.1.1. Država	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	366,7	344,4	370,2	217,0	314,2	283,6	233,2	198,0
Dugoročni krediti	327,2	316,2	339,3	182,8	136,1	121,0	96,4	102,3
Kratkoročni krediti	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	162,6	136,8	95,7
2.2. Krediti	24.343,4	24.929,1	25.093,7	24.757,2	23.222,2	23.051,3	22.715,0	22.497,8
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.574,6	1.648,5	1.832,1	1.962,2	2.209,2	2.416,2	2.341,4	2.305,9
Dugoročni krediti	1.542,9	1.648,5	1.832,1	1.962,2	2.208,3	2.415,3	2.340,2	2.305,9
Kratkoročni krediti	31,7	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9	1,2	0,0
2.2.3. Banke	4.496,7	4.352,8	4.300,1	4.264,9	3.979,7	3.786,1	3.819,1	3.588,4
Dugoročni krediti	3.374,7	3.545,3	3.352,3	3.738,9	3.463,0	3.289,3	3.178,2	3.039,0
Kratkoročni krediti	1.122,0	807,5	947,8	526,0	516,8	496,8	640,9	549,4
2.2.4. Ostali sektori	18.272,0	18.927,8	18.961,5	18.530,0	17.033,3	16.849,0	16.554,6	16.603,5
Dugoročni krediti	17.589,5	18.189,1	18.352,9	18.015,6	16.421,9	16.168,3	15.927,5	16.021,4
Kratkoročni krediti	682,5	738,7	608,6	514,5	611,4	680,7	627,0	582,1
2.3. Gotovina i depoziti	5.138,3	6.328,1	6.459,7	7.361,0	5.401,0	5.376,6	5.887,8	5.415,8
2.3.1. Hrvatska narodna banka	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	0,0	0,0	73,6
2.3.2. Banke	5.125,5	6.327,0	6.458,5	7.361,0	5.401,0	5.376,6	5.887,7	5.342,2
2.3.3. Ostali sektori	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obvezne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske finansijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti^a
u milijunima kuna

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. PRIHODI (A + B)	120.036,7	114.086,9	110.831,6	110.406,1	112.883,5	8.947,7	9.779,5	9.691,7	10.032,4
A) Državni proračun	115.766,5	110.251,2	107.457,6	107.067,2	109.558,4	8.722,6	9.497,7	9.467,9	9.624,4
B) Izvanproračunski korisnici	4.270,2	3.835,7	3.374,0	3.338,9	3.325,0	225,1	281,8	223,8	408,0
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	2.105,0	1.954,3	1.690,7	1.594,3	1.580,2	148,2	159,7	118,9	170,1
5. Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	1.221,2	1.168,6	1.040,7	1.091,3	1.056,7	64,6	93,2	68,5	93,9
6. Hrvatske autoceste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	81,0	112,8	86,2	57,5	55,4	4,3	3,9	3,5	3,6
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	808,3	566,5	529,6	552,8	576,1	2,6	18,3	26,3	135,3
9. Centar za restrukturiranje i prodaju ^b	54,7	33,5	26,7	43,0	56,7	5,3	6,6	6,6	5,1
2. RASHODI (A + B)	118.686,0	120.553,9	122.584,0	122.427,7	120.930,5	11.354,3	12.504,5	10.462,5	10.499,0
A) Državni proračun	113.309,5	116.255,2	118.312,3	118.224,1	117.051,0	11.099,9	12.098,3	9.769,6	9.831,3
B) Izvanproračunski korisnici	5.376,5	4.298,7	4.271,7	4.203,6	3.879,5	254,4	406,2	693,0	667,7
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	2.335,4	1.742,1	1.771,2	1.458,2	1.455,5	85,7	246,0	150,2	200,9
5. Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	1.106,7	1.159,1	1.003,6	914,8	959,7	61,8	73,7	107,4	87,3
6. Hrvatske autoceste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	1.592,6	1.048,5	1.405,9	1.320,9	1.277,0	94,6	67,3	101,6	163,4
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	254,7	267,2	17,0	408,9	89,5	2,4	1,7	316,9	209,4
9. Centar za restrukturiranje i prodaju ^b	87,0	81,8	74,0	100,8	97,8	9,9	17,5	16,8	6,7
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1 – 2)	1.350,7	-6.467,0	-11.752,5	-12.021,6	-8.047,0	-2.406,6	-2.725,0	-770,8	-466,5
3. PROMJENA NETO VRJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1. + 3.2. – 3.3.)	1.350,7	-6.467,0	-11.752,5	-12.021,6	-8.047,0	-2.406,6	-2.725,0	-770,8	-466,5
3.1. PROMJENA NETO NEFINANSIJSKE IMOVINE	4.228,2	3.601,1	2.679,3	3.372,5	3.133,1	303,4	408,4	253,6	517,6
Nabava	4.713,2	3.926,8	3.005,8	3.751,9	3.442,3	339,0	429,1	276,9	537,8
A) Državni proračun	3.291,5	2.267,4	1.550,7	1.486,0	1.108,0	138,8	74,4	81,5	332,5
B) Izvanproračunski korisnici	1.421,7	1.659,4	1.455,1	2.265,9	2.334,3	200,2	354,7	195,4	205,2
Prodaja	485,0	325,7	326,5	379,4	309,2	35,7	20,7	23,3	20,1
A) Državni proračun	303,4	304,0	318,3	347,0	278,4	24,7	19,4	22,1	19,3
B) Izvanproračunski korisnici	181,6	21,7	8,2	32,4	30,8	11,0	1,3	1,1	0,8
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1 – 2 – 3.1.)	-2.877,5	-10.068,2	-14.431,8	-15.394,1	-11.180,1	-2.710,0	-3.133,4	-1.024,4	-984,2
TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI I OBVEZAMA (FINANCIRANJE) (3.3. – 3.2.)	2.877,5	10.068,2	14.431,8	15.394,1	11.180,1	2.710,0	3.133,4	1.024,4	984,2
3.2. PROMJENA NETO FINANSIJSKE IMOVINE	2.776,6	7.363,9	2.816,6	-353,9	-165,7	-823,0	-1.399,1	-1.128,1	-29,8
3.2.1. Tuzemna imovina	2.764,1	7.361,5	2.816,2	-359,2	-172,2	-824,0	-1.399,1	-1.128,1	-29,8
A) Državni proračun	1.690,5	6.823,2	1.942,7	-818,0	-651,4	-677,9	-1.256,0	-647,1	-157,4
B) Izvanproračunski korisnici	1.073,6	538,3	873,5	458,8	479,2	-146,1	-143,2	-481,1	127,6
3.2.2. Inozemna imovina	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A) Državni proračun	12,4	2,3	0,4	5,3	6,5	1,0	0,0	0,0	0,0
B) Izvanproračunski korisnici	0,0	2,3	0,4	5,3	6,5	1,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. PROMJENA NETO OBVEZA	5.654,1	17.432,0	17.248,4	15.040,2	11.014,4	1.887,0	1.734,3	-103,7	954,4
3.3.1. Tuzemne obveze	6.795,7	10.130,2	12.892,5	6.448,4	2.958,3	316,3	1.867,5	-99,8	1.029,8
A) Državni proračun	5.656,6	9.576,6	11.835,1	4.793,1	1.414,0	406,1	1.674,8	55,7	708,0
B) Izvanproračunski korisnici	1.139,1	553,6	1.057,4	1.655,3	1.544,3	-89,8	192,7	-155,5	321,8
3.3.2. Inozemne obveze	-1.141,7	7.301,8	4.355,9	8.591,8	8.056,0	1.570,7	-133,3	-3,9	-75,4
A) Državni proračun	-1.445,8	6.878,4	4.277,0	8.597,2	8.125,2	1.507,3	-96,4	9,1	-138,8
B) Izvanproračunski korisnici	304,1	423,4	79,0	-5,4	-69,2	63,4	-36,8	-13,0	63,4

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. ^b Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) djelovan je do 31. ožujka 2011. Od 1. travnja 2011. do 30. srpnja 2013. djeluje Agencija za upravljanje državnom imovinom (AUDIO), u čiji su sastav ušli HFP i prijašnji proračunski korisnik državnog proračuna Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom i novoosnovani Centar za restrukturiranje i prodaju.

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva finansija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Tablica I2: Operacije državnog proračuna^a

u milijunima kuna

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. PRIHODI	115.772,7	110.257,9	107.466,4	107.069,7	109.558,9	8.722,6	9.497,7	9.467,9	9.624,4
1.1. Porezi	69.572,7	63.678,9	62.856,6	61.422,2	64.693,9	4.877,2	5.696,1	5.776,6	5.766,7
1.2. Socijalni doprinosi	40.703,5	39.994,7	38.712,4	38.605,1	37.845,9	3.030,7	3.190,5	3.146,7	3.176,5
1.3. Pomoći	468,6	616,3	637,1	869,0	968,4	62,4	211,8	168,0	184,2
1.4. Ostali prihodi	5.027,8	5.968,0	5.260,3	6.173,4	6.050,8	752,4	399,3	376,6	497,1
2. RASHODI	115.292,4	117.924,0	120.323,3	119.939,5	118.730,0	11.198,8	12.266,6	9.948,9	10.037,8
2.1. Naknade zaposlenima	29.948,5	31.289,3	31.096,5	31.737,4	31.383,2	2.573,5	2.560,9	2.527,0	2.523,3
2.2. Korištenje dobara i usluga	8.113,7	7.363,8	7.655,7	7.943,6	7.406,3	657,6	585,0	464,4	560,6
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	4.683,2	5.225,2	6.236,5	7.097,6	8.335,7	1.194,6	339,2	1.272,3	606,1
2.5. Subvencije	6.859,5	6.710,0	6.582,2	6.555,3	5.762,3	1.364,6	279,8	245,7	280,0
2.6. Pomoći	5.783,1	5.559,6	5.778,6	5.083,7	4.843,8	387,0	409,2	674,5	773,1
2.7. Socijalne naknade	52.593,2	56.148,5	56.906,6	56.483,0	56.169,9	4.658,9	7.673,7	4.303,2	4.898,4
2.8. Ostali rashodi	7.311,2	5.627,6	6.067,3	5.039,1	4.828,9	362,5	418,8	461,9	396,3
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	480,2	-7.666,0	-12.857,0	-12.869,8	-9.171,1	-2.476,2	-2.768,9	-481,0	-413,3
3.1. Promjena neto nefinansijske imovine	2.988,1	1.963,4	1.232,4	1.139,0	829,6	114,1	55,0	59,4	313,2
3.1.1. Dugotrajna imovina	2.719,5	1.839,7	1.200,4	1.118,7	772,2	116,1	49,5	52,7	140,8
3.1.2. Zalihe	79,4	35,4	11,0	2,5	29,3	-0,4	0,1	5,2	168,6
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	10,1	8,9	6,1	3,7	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0
3.1.4. Neproizvedena imovina	179,1	79,3	14,9	14,0	24,7	-1,7	5,3	1,5	3,9
3.2. Promjena neto finansijske imovine	1.702,9	6.825,5	2.022,7	-618,4	-461,5	-676,9	-1.245,5	-475,6	-157,4
3.2.1. Tuzemna imovina	1.690,5	6.823,2	2.022,3	-623,8	-468,0	-677,9	-1.245,5	-475,6	-157,4
3.2.2. Inozemna imovina	12,4	2,3	0,4	5,3	6,5	1,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	4.210,8	16.455,0	16.112,0	13.390,4	9.539,2	1.913,4	1.578,4	64,8	569,2
3.3.1. Tuzemne obveze	5.656,6	9.576,6	11.835,1	4.793,1	1.414,0	406,1	1.674,8	55,7	708,0
3.3.2. Inozemne obveze	-1.445,8	6.878,4	4.277,0	8.597,2	8.125,2	1.507,3	-96,4	9,1	-138,8

^a HAC je reklassificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovacka društva. Reklassifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I3: Dug opće države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.						2013. IX.
	III.*	VI.*	VII.*	VIII.*								
1. Unutarnji dug opće države	61.877,8	68.160,5	77.943,4	95.359,0	115.457,8	119.907,8	125.540,8	128.470,3	133.286,9	132.719,8	133.865,2	
1.1. Unutarnji dug središnje države	52.876,4	62.534,0	71.655,4	91.663,7	111.664,0	116.200,2	121.797,3	124.924,1	129.870,8	129.305,6	130.497,4	
Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	11.651,8	14.982,7	18.148,9	17.198,1	19.308,5	18.259,6	21.558,6	21.476,8	20.223,2	19.730,9	20.209,6	
Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	34.815,4	36.035,8	36.828,5	48.710,8	55.891,2	63.118,4	64.470,8	66.132,6	71.514,7	70.560,3	70.997,5	
Krediti	6.409,2	11.515,5	16.678,0	25.754,9	36.464,3	34.822,2	35.767,9	37.314,7	38.132,9	39.014,4	39.290,3	
1.2. Unutarnji dug fondova socijalne sigurnosti	6.639,8	3.242,3	3.904,0	1,0	2,2	1,6	1,9	1,4	1,3	1,4	1,2	
Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	6.639,8	3.242,3	3.904,0	1,0	2,2	1,6	1,9	1,4	1,3	1,4	1,2	
1.3. Unutarnji dug lokalne države	2.361,6	2.384,2	2.384,0	3.694,2	3.791,6	3.706,0	3.741,5	3.544,8	3.414,8	3.412,8	3.366,5	
Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	364,8	416,2	406,8	384,9	260,2	209,1	201,3	195,6	157,8	158,7	159,5	
Krediti	1.996,8	1.968,0	1.977,3	3.309,3	3.531,4	3.496,9	3.540,3	3.349,2	3.257,0	3.254,1	3.207,1	
2. Inozemni dug opće države	44.123,2	34.731,9	42.461,8	49.968,1	54.999,0	63.365,3	64.495,6	68.817,0	68.054,2	69.570,1	69.495,0	
2.1. Inozemni dug središnje države	33.902,5	32.312,2	40.169,6	49.647,4	54.777,0	63.195,9	64.342,2	68.667,4	67.919,3	69.434,3	69.358,8	
Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	323,5	183,5	1.301,4	3.520,5	1.205,3	895,1	1.293,6	1.044,5	1.008,9	909,6	765,6	
Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	23.969,7	22.141,3	28.091,2	30.790,1	35.979,1	45.121,8	44.408,6	49.854,0	49.121,9	50.657,9	50.768,6	
Krediti	9.609,3	9.987,4	10.777,1	15.336,8	17.592,6	17.179,1	18.640,1	17.769,0	17.788,6	17.866,8	17.824,6	
2.2. Inozemni dug fondova socijalne sigurnosti	9.898,8	1.998,0	1.891,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	9.898,8	1.998,0	1.891,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2.3. Inozemni dug lokalne države	321,9	421,7	400,3	320,7	221,9	169,3	153,3	149,5	134,8	135,8	136,2	
Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	105,7	165,8	165,3	165,8	133,6	132,5	132,5	130,2	130,2	131,3	132,3	
Krediti	216,2	255,9	235,0	154,9	88,3	36,8	20,8	19,4	4,6	4,5	3,9	
3. Ukupno (1+2)	106.001,0	102.892,4	120.405,3	145.327,1	170.456,8	183.273,0	190.036,4	197.287,2	201.341,1	202.289,9	203.360,1	
Dodatak: Izdana jamstva središnje države												
Domaća	14.217,4	15.668,9	17.528,1	19.578,6	16.523,3	21.136,7	21.293,5	21.180,6	21.185,3	21.388,5	22.027,2	
Od toga: Jamstva dana HBOR-u	190,7	807,9	41,4	2.641,3	2.256,3	5.610,6	5.775,8	5.315,1	4.989,8	4.761,7	5.268,5	
Od toga: Jamstva dana na kredite HBOR-a	1.977,3	1.642,1	1.374,7	1.177,3	802,0	823,6	844,7	847,6	864,7	870,8	876,8	
Inozemna	18.612,6	31.143,1	34.429,8	37.339,5	34.510,8	33.197,3	33.352,2	32.644,4	32.724,5	34.128,5	34.184,4	
Od toga: Jamstva dana HBOR-u	9.372,5	9.970,3	12.305,6	11.912,8	11.021,3	10.677,3	10.717,7	10.860,6	10.764,5	11.792,3	11.717,9	

Tablica I3: Dug opće države • Do Biltena broj 195 Tablica I3

prikazivala je dug središnje države, koji se sastojao od duga središnje države i duga republičkih fondova, a od Biltena broj 196 prikazuje dug opće države, koji se sastoji od duga središnje države, lokalne države i fondova socijalne sigurnosti. Počevši od Biltena broj 196 izvršeno je usklajivanje metodologije u skladu s Europskim sustavom nacionalnih i regionalnih računa 1995 (u dalnjem tekstu: ESA 95) te s Eurostatovim Priručnikom o državnom deficitu i dugu.

Tablica I3 prikazuje stanja duga sektora opće države izražena u kunama. Od 31. prosinca 2010. primjenjuje se službena sektorizacija institucionalnih jedinica u Republici Hrvatskoj u skladu s Odlukom o statističkoj klasifikaciji institucionalnih sektora koju je objavio Državni zavod za statistiku, a koja se temelji na metodologiji ESA 95 prema kojoj se opća država dijeli na sljedeće podsektore: središnju državu, fondove socijalne sigurnosti i lokalnu državu.¹ Do studenoga 2010. sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica temeljila se na propisanoj Odluci o kontnom planu za banke.

Izvor primarnih podataka za unutarnji i inozemni dug jesu jedinice opće države (Ministarstvo financija i ostale jedinice sustava državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva koja su alocirana u statističku definiciju sektora opće države i dr.) u dijelu koji se odnosi na trezorske zapise, obveznice i ino kredite te Hrvatska narodna banka u dijelu koji se odnosi na kredite rezidentnih banaka, HBOR-a i Hrvatske narodne banke. Do studenoga 2010. podaci za kredite rezidentnih banaka temelje se na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom izvješću banke, a od prosinca 2010. podaci se temelje na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom i bonitetnom izvješćivanju.

Struktura podataka po kategorijama instrumenata obuhvaća podjelu u skladu s ESA 95 na: vrijednosne papire osim dionica, kratkoročne, vrijednosne papire osim dionica, dugoročne, i kredite. Također, podaci su strukturirani prema vjerovniku na

unutarnji i inozemni dug.

Stanje kategorije vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni, uključuje kratkoročne dužničke vrijednosne papire s izvornim rokom dospijeća do godine dana ili jednakim godini dana, kao što su: trezorski zapisi (izdani u kunama, uz valutnu klauzulu ili nominirani u stranoj valuti), eurozapisi Ministarstva finančija te ostali instrumenti tržišta novca.

Stanje kategorije vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni, uključuje dugoročne dužničke vrijednosne papire s izvornim rokom dospijeća većim od godine dana, kao što su: obveznice izdane na domaćem i inozemnom tržištu te dugoročni trezorski zapisi Ministarstva financija. Obveznice izdane u inozemstvu u jednoj stranoj valuti s ugovorom o zamjeni (engl. swap) u drugu stranu valutu tretiraju se kao nominirani dug u valuti zamjene.

Od veljače 2002. dužnički vrijednosni papiri izdani na inozemnom tržištu, a koji su na kraju referentnog razdoblja bili u vlasništvu rezidentnih institucionalnih jedinica, reklassificirani su iz inozemnog u unutarnji dug. Od prosinca 2005. dužnički vrijednosni papiri izdani na domaćem tržištu, a koji su na kraju referentnog razdoblja bili u vlasništvu nerezidentnih institucionalnih jedinica, reklassificirani su iz unutarnjeg u inozemni dug.

Krediti uključuju kredite primljene od rezidentnih i nerezidentnih kreditnih institucija te, u skladu s metodologijom ESA 95, preuzete kredite dane institucionalnim jedinicama koji su bili osigurani državnim jamstvom, a kod kojih je u tri godine došlo do plaćanja po jamstvima od strane države (tzv. kriterij trećeg poziva).

Stanja trezorskih zapisa bez obzira na izvorni rok dospijeća iskazana su po nominalnoj vrijednosti, tj. uključujući cijelokupni diskont. Stanja obveznica i kredita uključuju nedospjele vrijednosti glavnice bez uključene stečene kamate.

U dodatku je naveden podatak o ukupno izdanim jamstvima središnje države koja su umanjena za jamstva dana drugim jedinicama središnje države, fondovima socijalne sigurnosti i lokalnoj državi. Izvori podataka identični su kao za kredite.

¹ Obuhvat sektorske klasifikacije naveden je u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama". Iznimno je u ovoj tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug opće države reklassificiran iz podsektora središnje države u podsektor fondovi socijalne sigurnosti od (uključujući) prosinca 1998., a u dijelu 1. Unutarnji dug opće države reklassificiran je od (uključujući) prosinca 2002. Do studenoga 2010. podaci o starom podsektoru republičkih fondova (HC, HV, HFP/AUDIO i HAC do prosinca 2007., nakon čega je HAC klasificiran u podsektor javnih nefinansijskih poduzeća) iskazani su u podsektoru fondovi socijalne sigurnosti. Fondovi socijalne sigurnosti prema ESA 95 uključuju Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Također, Hrvatska radiotelevizija i HŽ Infrastruktura u skladu s metodologijom ESA 95 resektorizirane su iz podsektora javnih nefinansijskih poduzeća u podsektor središnje države od početka serije.

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri prozvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2010. = 100 ^a			Lančani indeksi			Godišnji mjesecni indeksi		
		Indeksi potrošačkih cijena		Proizvodacke cijene industrije ^b	Indeksi potrošačkih cijena		Proizvodacke cijene industrije ^b	Indeksi potrošačkih cijena		Proizvodacke cijene industrije ^b
		Ukupno	Dobra		Ukupno	Dobra		Ukupno	Dobra	
1999.	prosinac	73,2	75,0	66,3	70,6	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9
2000.	prosinac	77,2	79,1	70,0	79,2	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5
2001.	prosinac	79,1	80,2	74,7	76,4	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4
2002.	prosinac	80,5	81,1	78,2	78,1	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8
2003.	prosinac	81,9	82,3	79,9	78,9	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7
2004.	prosinac	84,1	84,4	82,8	82,7	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7
2005.	prosinac	87,2	87,3	86,2	84,5	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6
2006.	prosinac	89,0	89,0	89,0	86,1	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0
2007.	prosinac	94,1	94,9	91,5	91,2	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8
2008.	prosinac	96,8	97,3	95,3	95,1	99,4	99,1	100,5	98,7	102,9
2009.	prosinac	98,7	98,6	99,0	96,6	99,4	99,3	100,2	100,0	101,9
2010.	prosinac	100,5	100,8	99,3	102,1	100,0	100,1	99,9	101,0	101,8
2011.	prosinac	102,6	103,8	98,3	108,0	99,6	99,6	99,6	99,8	102,1
2012.	prosinac	107,4	109,4	100,2	115,4	99,9	99,9	99,7	100,0	104,7
2013.	siječanj	107,6	109,4	100,9	114,9	100,1	100,0	100,7	99,6	105,2
	veljača	107,9	109,8	101,0	115,3	100,3	100,4	100,1	100,4	104,9
	ožujak	108,2	110,3	101,0	115,4	100,3	100,4	100,0	100,0	105,6
	travanj	108,6	110,8	101,2	115,1	100,4	100,4	100,2	99,8	102,7
	svibanj	108,6	110,9	100,8	114,4	100,0	100,1	99,6	99,3	103,7
	lipanj	108,4	110,6	101,0	114,7	99,8	99,7	100,2	100,3	104,3
	srpanj	107,7	109,5	101,3	114,4	99,4	99,1	100,3	99,7	101,5
	kolovoz	107,9	109,8	101,0	114,7	100,1	100,3	99,7	100,2	102,4
	rujan	108,5	110,7	100,9	114,7	100,6	100,8	99,9	100,1	101,9
	listopad	108,0	110,1	100,8	113,2	99,6	99,4	99,9	98,7	100,2
	studeni	107,9	110,0	100,7	112,4	99,9	99,9	99,9	100,4	100,1
										97,4

^a Od siječnja 2013. Državni zavod za statistiku počeo je objavljivati indeks potrošačkih cijena na novoj bazi (2010. godina, stara baza bila je 2005. godina), stoga su bazni indeksi za razdoblje od siječnja 1998. do prosinca 2012. preračunati na novu bazu (2010. = 100). ^b Na domaćem tržištu

Izvor: DZS

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima • Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim nacelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju

indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila uskladena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2010. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1999.	prosinac	78,9	80,5	70,6	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	81,5	82,9	74,2	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	82,5	83,6	77,0	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	83,5	84,4	78,9	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	84,5	85,2	81,2	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	86,5	87,0	83,6	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	prosinac	89,1	89,5	86,7	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7
2006.	prosinac	91,1	91,5	88,9	99,8	99,7	100,3	102,3	102,2	102,5
2007.	prosinac	95,6	96,4	91,9	100,8	100,8	100,4	105,0	105,3	103,5
2008.	prosinac	99,6	100,2	96,5	99,4	99,3	100,2	104,2	104,0	105,0
2009.	prosinac	99,9	100,1	98,8	98,8	98,6	100,2	100,2	99,8	102,4
2010.	prosinac	99,9	100,2	98,6	99,1	99,0	99,7	100,1	100,1	99,8
2011.	prosinac	102,8	103,5	99,6	99,5	99,4	100,1	102,9	103,3	101,1
2012.	prosinac	104,9	105,4	102,5	99,4	99,2	100,0	102,0	101,9	102,8
2013.	siječanj	104,5	104,9	102,6	99,6	99,5	100,2	102,6	102,5	102,9
	veljača	104,6	104,9	102,8	100,0	100,0	100,2	102,9	102,9	102,9
	ožujak	105,0	105,4	102,8	100,4	100,5	100,1	102,2	102,2	102,2
	travanj	105,8	106,3	103,2	100,8	100,9	100,3	102,0	101,9	102,2
	svibanj	106,3	106,9	103,4	100,5	100,5	100,2	101,9	102,0	101,6
	lipanj	106,2	106,7	103,7	99,9	99,9	100,3	102,0	102,2	101,1
	srpanj	106,0	106,2	104,4	99,7	99,5	100,7	102,6	102,9	101,2
	kolovoz	105,6	105,9	103,9	99,7	99,7	99,5	102,4	102,9	100,4
	rujan	106,4	107,0	103,6	100,8	101,0	99,7	102,1	102,4	101,0
	listopad	106,7	107,3	103,6	100,2	100,3	100,0	101,1	101,3	100,3
	studeni	106,5	107,1	103,3	99,8	99,8	99,8	100,8	100,8	100,9

Izvor: DZS

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena • Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Udio dobara i usluga koji se isključuju iz košarice za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2013. godini iznosi 35,23% (od toga se 5,53 postotna boda odnose na poljoprivredne proizvode, a 29,70 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina • Hrvatska narodna banka je 2008. započela metodološki rad na izradi hedonističkog indeksa cijena stambenih nekretnina (HICN)². Korištenjem ulaznih podataka o realiziranim transakcijama i procjenama realiziranih transakcija iz baze Hrvatske burze nekretnina konstruiran je ekonometrijski model za izradu hedonističkog indeksa cijena nekretnina (HICN), koji je metodološki uskladen s odredbama Eurostatova Priručnika o indeksima

cijena stambenih nekretnina (engl. *Handbook on Residential Property Prices Indices*)³. HICN se iskazuje na tromjesečnoj i godišnjoj osnovi počevši od prvog tromjesečja 1997., na razini Republike Hrvatske i dviju regija: Grada Zagreba i Jadrana. Osnovna ideja metodologije koja se koristi pri izračunu indeksa jest da kupci određuju korisnost nekretnine na temelju njezinih obilježja, pa je nužno odrediti cijene tih obilježja (atributa), tzv. implicitne cijene. No, budući da ne postoji tržiste pojedinih atributa stambenog prostora, njihove se cijene procjenjuju jednostavnim ekonometrijskim modelima. Nakon procjene cijena pojedinih atributa za svaku je nekretninu moguće odrediti njezinu *čistu cijenu*, tj. cijenu koja je korigirana za utjecaj pojedinih atributa dane nekretnine, poput lokacije na kojoj se nekretnina nalazi, površine, broja soba i sl. Dinamika čistih cijena izravno se koristi za izračun HICN-a. Prema metodologiji ovakav indeks, za razliku od primjerice indeksa prosječne cijene ili medijana kvadrata stambenog prostora, korigira kretanje cijena za moguću pristranost u podacima uzrokovano činjenicom što je u nekom razdoblju prodan neuobičajeno velik broj iznadprosječno ili ispodprosječno kvalitetnih nekretnina.

2 Korištena metodologija detaljno je opisana u Kunovac, D. et al. (2008.) *Primjena hedonističke metode za izračunavanje indeksa cijena nekretnina u Hrvatskoj*, Istraživanje I-20, HNB.

3 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/hicp/methodology/hps/rppi_handbook

Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina

Godina	Tromjeseče	Bazni indeksi, 2010. = 100			Godišnje stope promjene			Stope promjene u odnosu na prethodno tromjeseče		
		Hrvatska	Zagreb	Jadran	Hrvatska	Zagreb	Jadran	Hrvatska	Zagreb	Jadran
1999.		61,6	69,0	39,9	0,8	1,8	-3,6
2000.		60,4	68,0	38,0	-2,0	-1,5	-4,8
2001.		61,5	65,4	49,8	1,8	-3,7	31,1
2002.		64,9	67,9	56,2	5,6	3,7	12,8
2003.		67,0	70,8	55,8	3,2	4,2	-0,6
2004.		74,4	78,0	64,0	11,1	10,2	14,5
2005.		82,8	85,5	74,8	11,2	9,6	16,9
2006.		97,5	101,7	85,0	17,7	18,9	13,7
2007.		109,2	112,7	99,0	12,0	10,8	16,5
2008.		113,0	115,7	105,2	3,5	2,7	6,2
2009.		108,7	109,5	106,7	-3,8	-5,3	1,4
2010.		100,0	100,0	100,0	-8,0	-8,7	-6,2
2011.		96,4	95,0	99,6	-3,6	-5,0	-0,4
2012.		97,3	97,0	97,9	1,0	2,2	-1,7
2011.	1. tr.	96,3	95,5	98,3	-7,4	-9,0	-3,3	-2,4	-2,2	-3,1
	2. tr.	96,3	93,0	103,8	-4,8	-8,7	4,5	-0,1	-2,6	5,6
	3. tr.	95,7	95,1	97,2	-0,4	-0,5	-0,3	-0,6	2,3	-6,4
	4. tr.	97,1	96,2	99,2	-1,6	-1,4	-2,2	1,4	1,2	2,0
2012.	1. tr.	101,1	100,7	102,1	5,0	5,4	3,9	4,1	4,6	3,0
	2. tr.	99,7	97,8	103,5	3,5	5,2	-0,3	-1,5	-2,8	1,4
	3. tr.	95,6	96,4	93,9	-0,2	1,3	-3,4	-4,1	-1,5	-9,3
	4. tr.	92,9	93,2	92,2	-4,4	-3,1	-7,0	-2,8	-3,3	-1,8
2013.	1. tr.	85,7	88,4	79,8	-15,2	-12,2	-21,9	-7,7	-5,2	-13,5
	2. tr.	80,2	81,8	76,5	-19,6	-16,4	-26,1	-6,5	-7,5	-4,0
	3. tr.	79,4	80,3	77,5	-16,9	-16,7	-17,5	-0,9	-1,8	1,2

Tablica J4: Prosječne mjesecne neto plaće

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesecne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesecni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	prosinac	5.410,0	100,3	109,1	107,0
2009.	prosinac	5.362,0	99,6	99,1	102,6
2010.	prosinac	5.450,0	97,6	101,7	100,6
2011.	prosinac	5.493,0	95,9	100,8	101,8
2012.	prosinac	5.487,0	96,6	99,9	100,7
2013.	siječanj	5.529,0	100,8	101,2	101,2
	veljača	5.447,0	98,5	101,6	101,4
	ožujak	5.516,0	101,3	100,3	101,0
	travanj	5.478,0	99,3	101,4	101,1
	svibanj	5.581,0	101,9	100,9	101,1
	lipanj	5.486,0	98,3	99,9	100,9
	srpanj	5.504,0	100,3	101,5	101,0
	kolovoz	5.513,0	100,2	99,5	100,8
	rujan	5.428,0	98,5	101,2	100,8

Izvor: DZS

Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	listopad	-33,7	-14,9	-46,3	-38,4	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6
2006.	prosinac	-18,9	-4,7	-15,4	-10,9	1,1	-22,4	-10,5	16,9	-12,9	-49,4
2007.	prosinac	-24,7	-15,5	-24,5	-16,8	-9,8	-31,8	-21,2	12,8	-25,0	-54,8
2008.	prosinac	-42,0	-33,3	-40,9	-30,7	-25,9	-51,8	-40,6	43,4	-40,3	-57,9
2009.	prosinac	-46,8	-32,7	-47,6	-35,7	-22,6	-64,5	-42,8	63,9	-42,5	-58,0
2010.	prosinac	-42,9	-30,6	-48,7	-40,7	-21,7	-65,9	-39,4	55,7	-39,4	-54,8
2011.	prosinac	-23,6	-8,9	-43,1	-31,6	-5,5	-56,5	-12,3	25,0	-41,2	-51,4
2012.	studenzi	-47,4	-35,3	-50,3	-39,9	-26,9	-67,6	-43,6	59,7	-43,3	-59,5
	prosinac	-47,1	-33,5	-52,6	-42,1	-23,1	-71,4	-43,9	59,1	-44,2	-62,3
2013.	siječanj	-44,2	-31,7	-48,0	-38,4	-22,5	-64,5	-40,9	55,2	-41,1	-58,0
	veljača	-43,6	-32,0	-51,0	-39,9	-23,9	-68,8	-40,1	52,0	-44,4	-58,5
	ožujak	-41,2	-30,0	-52,0	-42,0	-22,2	-67,2	-37,7	45,8	-46,7	-59,2
	travanj	-39,0	-27,3	-49,6	-41,7	-17,7	-65,2	-36,8	41,2	-41,9	-60,3
	svibanj	-37,7	-27,4	-48,5	-39,1	-17,1	-65,3	-37,7	37,3	-41,0	-58,8
	lipanj	-34,6	-24,1	-44,7	-34,4	-17,9	-61,6	-30,3	32,9	-38,1	-57,3
	srpanj	-25,4	-13,4	-40,5	-30,6	-10,4	-54,2	-16,4	19,2	-36,6	-55,4
	kolovoz	-28,6	-15,3	-38,7	-31,1	-8,6	-52,4	-21,9	34,0	-32,7	-49,7
	rujan	-33,4	-20,4	-40,9	-33,1	-14,3	-55,4	-26,4	38,3	-34,1	-54,5
	listopad	-38,2	-26,7	-46,6	-37,2	-18,0	-62,5	-35,3	43,9	-40,1	-55,6

Izvori: Ipsos Puls; HNB

Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača • Anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. To se anketno istraživanje do travnja 2005. provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. provodi se svakoga mjeseca, uz tehničku i finansijsku pomoć Europske komisije.

Upitnik sadržava ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z^k r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponuđeni/odabrani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na pojedino pitanje. Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu

$-100 < I < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabralih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila finansijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Sto očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti finansijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Sto mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomска situacija u Hrvatskoj?

I4: Sto očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomска situacija u Hrvatskoj?

I7: Sto očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za kućanstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjeti išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7 $\times (-1)$, I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8.

Popis banaka i štedionica

1. prosinca 2013.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banco Popolare Croatia d.d., Zagreb
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin
3. Banka splitsko-dalmatinska d.d., Split
4. BKS Bank d.d., Rijeka
5. Croatia banka d.d., Zagreb
6. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
7. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
8. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
9. Imex banka d.d., Split
10. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
11. Jadranska banka d.d., Šibenik
12. Karlovačka banka d.d., Karlovac
13. KentBank d.d., Zagreb
14. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
15. Nava banka d.d., Zagreb
16. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar
17. Partner banka d.d., Zagreb
18. Podravska banka d.d., Koprivnica
19. Primorska banka d.d., Rijeka
20. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
21. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
22. Samoborska banka d.d., Samobor
23. Sberbank d.d., Zagreb
24. Slatinska banka d.d., Slatina
25. Société Générale – Splitska banka d.d., Split
26. Štedbanka d.d., Zagreb
27. Vaba d.d. banka Varaždin, Varaždin
28. Veneto banka d.d., Zagreb
29. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedne banke koje imaju odobrenje za rad

1. Tesla štedna banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. HPB – Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. PBZ stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
5. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb, posluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN, br. 138/2006.)

Predstavništva inozemnih banaka

1. BKS Bank AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.6.2000.
2. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.5.2002.
3. Centar banka d.d., Zagreb	30.9.2013.
4. Credo banka d.d., Split	16.1.2012.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
6. Gradska banka d.d., Osijek	3.5.1999.
7. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.4.2000.
8. Ilirija banka d.d., Zagreb	6.4.1999.
9. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	8.9.2000.
10. Županjska banka d.d., Županja	3.5.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.5.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	3.1.2005.
3. Obrtnička štedna banka d.d., Zagreb	22.12.2010.
4. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
5. Štedionica Dora d.d., Zagreb	1.1.2002.
6. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	7.3.2001.
2. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.3.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. prosinca 2013.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta Članovi Savjeta	prof. dr. Boris Vujičić Neven Barbaroša Bojan Fras mr. sc. Michael Faulend Relja Martić Damir Odak mr. sc. Tomislav Presečan Vedran Šošić
--	--

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	prof. dr. Boris Vujičić
Zamjenik guvernera	Relja Martić
Viceguverner	Vedran Šošić
Viceguverner	Damir Odak
Viceguverner	Neven Barbaroša
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan
Viceguverner	Bojan Fras
Viceguverner	mr. sc. Michael Faulend

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	mr. sc. Irena Kovačec
Sektor bonitetne regulative i supervizije	Željko Jakuš
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Sanja Tomicić
Sektor platnog prometa	Ivan Biluš
Sektor za planiranje, kontroling i računovodstvo	dr. sc. Diana Jakelić
Sektor za informatičke tehnologije	dr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomski i monetarni unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafta d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva
PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Producer Price Index</i>)
RH	– Republika Hrvatska

SDR – posebna prava vučenja

SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjeseče
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Madžarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
Ø	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

ISSN 1334-0042 (online)